fehmi bayraktaroğlu

POSOFLU

şair ve ozanlar

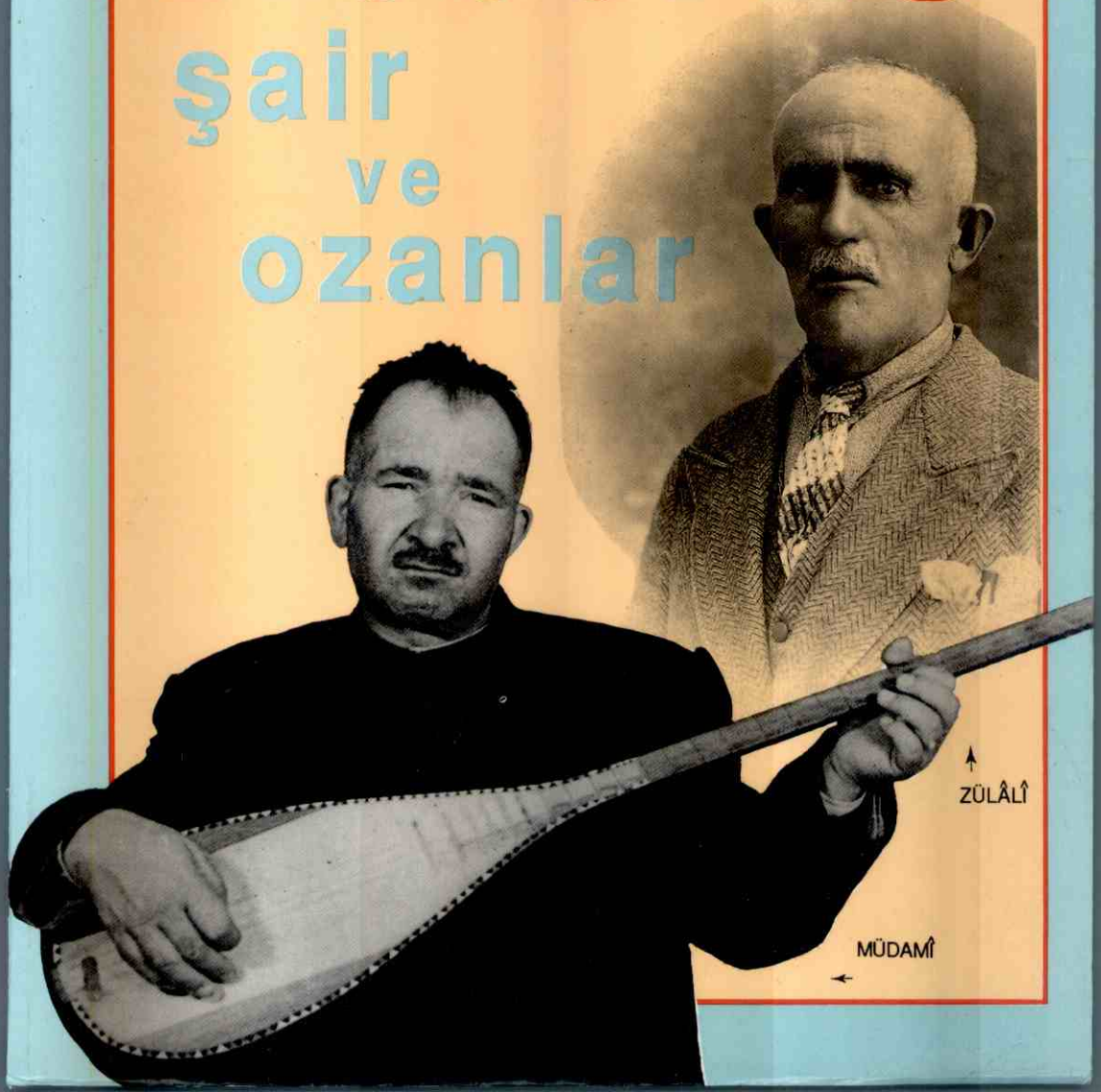

İÇİNDEKİLER

Sıra No:	Şairin Adı ve Soyadı	Şairin Mahlası	Kitap Sayfası	Yaşadığı yıllar Doğum	Ölüm
1.	Abbas	ABBAS	1	1800-1900 lü yıllar	
2.	Ahmet ERGÜN	AHMET	2	1933	
3.	Altun ATAMAN	ALTUNİ	4	1874	1934
4.	Arif H. ATAMAN	ARİFİ	5	1945	
5.	Bilal MUZAK	SITKİ	11	1860	1934
6.	Cafer ŞANLI	CEVHERİ	12	1894	1975
7.	Casim ÖZTÜRK		14	1942	
8.	Dursun YILDIRIM	YILDIRIM	16	1934	1991
9.	Dursun K.ÖNDER	KAYA ÖNDER	19	1931	
10.	Dursun ŞANLI	FARKİ	22	1850	1933
11.	Ekrem ÇAĞLAYAN	ÇAĞLAYAN	24	1955	
12.	Eşref ERCAN	EŞREF	25	1863	1953
13.	Fehmi BAYRAKTAROĞLU	FEHMİ	27	1933	
14.	Ferhat AYDIN	FERYADİ	46	1795	1890
15.	Ferhat ÇUHADAR	MAHSUNİ	50	1860	1945
16.	Gülali AYDINOĞLU		52	1934	1985
17.	Hafiz ÖNER	İKRAMİ	55	1915	
18.	Hakki SAYILIR	HAKİKİ	65	1883	1970
19.	Haydar ÖZTÜRK	HAYDAR	67	1948	
20.		HÜDAYİ	69	1600-1700 lü yıllar.	
21.	Hükümdar RICALOĞLU	RICALOĞLU	75	1940	
22.	İbrahim BOY	İBRAHİM	80	1868	1948
23.	İbrahim	(Sıtki-Fikri)	82	1800 'lü yıllarda	
24.	İskender MERT	SEFİLİ	84	1853	1953
25.	Kemal YILDIRIM	ZARRAFİ	88	1925	
26.	Kurşun SARAÇ	UMMANİ	96	1933	
27.	Mehmet YALANIZ	YALANIZ	99	1881	1958
28.	Mehmet SAKİP	SAKİP	103	1736	1852
29.	Mehmet ERDEM	NOKSANİ	104	1869	1949
30.	Mehmet İŞÇİ	İŞÇİ	108	1925	
31.	Mehmet ÇAKICI	MEHMET	113	1923	
32.	Mehmet ÖNDER	(Molla MEMMET)	116	1876	1956
33.	Mikail ÖZER	MİKAİL	121	1939	
34.	Müslim AVCI	AVCI	125	1929	
35.	Müştak AVCI	AVCI	129	1889	1970
36.	Nazım AYDIN	NAZIM	131	1924	
37.	Necati ÇAĞLAYAN	HAZARİ	141	1942	
38.	Naci O. GÜRLER	NACİ	144	1914	
39.	Ramiz COŞKUN	REMZİ	153	1841	1932
40.	Sabit ATAMAN	MÜDAMİ	156	1918	1968
41.	Sabri AKYÜZ	SABRİ	165	1958	1980
42.	Safali GÜLER	SAFALİ	166	1953	
43.	Sabahattin DÜLGER	ERDEMLİ	169	1950	
44.	Selahattin DÜLGER	İNANİ	171	1927	1977
45.	Seyfettin ÇİNAR	SEYFİ	175	1948	
46.	Süleyman AYDIN	SÜREYYA	180	1800 lü yıllarda	
47.	Şemsettin ATAMAN	ALTUNOĞLU	182	1913	
48.	Şükrü OCAK	NAHARİ	187	1800 lü yıllarda	
49.	Temcit ÖZDEMİR		188	1945	
50.	Topçu	GÜFTARİ	193	1800-1900 lü yıllar	
51.	Turgut SAYILIR	SAYILIR	194	1936	
52.	Üzeyir	FAKİRİ	198	1770	1836
53.	Yafez ÇAKICI		211	1942	
54.	Zülali KÖKTEN	ZÜLALİ	219	1873	1959
55.	Ziya POLAT	ZİYA	241	1889	1977

BU KİTABA KİMLERDEN NELER ALABİLDİK?

Bu kitabı sonuna kadar inceleyenler görecekki, Posof ilçe asilli 55 Şair, örnek şiirleriyle tanıtılmaya çalışılmıştır. Örnek şiirleriyle diyorum çünkü: Bu kitapta adı geçen şairlerimizden bir çoğunun şiirleri, bir hatta birkaç kitaba ancak sığar.

Denebilirki, acaba Posof'lu şairlerin tümü bu kadarmıdır? Elbetteki hayır. Ben ancak haklarında bilgi toplamayı başarabildiğim şairlerimizi bu kitapta tanıtmaya çalıştım. Birçok Posoflu Şairimiz varki, onlara çeşitli nedenlerle ulaşmak mümkün olmadı. Diyebilirizki, belki bir bu kadar şair hemşerilerimiz de bu nedenle, bu kitabın içine alınamadı.

Kendilerini tanıdığımız halde, haklarında yeterli bilgi ve şiirlerinden örnekler elde edemediğimiz için bu kitaba alınamayanlara ait olup, aşağıya çıkarılan liste, bu düşüncemizi doğrular sanırım.

No:	Şairin Adı, Soyadı	Köyü	Doğum T.	Ölüm Tarihi
1	Dursun Kaya	Binbaşıemihbey	1847	?
2	Dursun (İLHAKİ)	Çambeli	1847	1947
3	Cengiz Ataman	Kalkankaya	Halen yaşıyor.	
4	Hicabi Bulut	Çambeli	Halen yaşıyor.	
5	Hüseyin	Alabalık	(19. Asırda yaşamıştır.)	
6	Mehdi Çelik	Arılı	1909	1978
7	NEBATİ	Arılı	(17-18. yüzyıllarda, HÜDAYİ ile deyişmiştir.)	
8	HÜDAYİ	Günlüce	(17-18. yy. yaşamış.)	
9	Pakize (Yeni Aşık)	Yeniköy	Halen yaşıyor. (MÜDAMİ ile deyişmiştir.)	
10	Tucbeden	Demirdöven	(19. Asırda yaşamış.) Müdami'nin dedesidir.	
11	ZAHİRİ	Yolağzı	(19.cu Asırda yaşamış.)	

Bunlar ve bunlar gibi haklarında bilgiler toplayamadığımız şairlerimize birde, her yıl seyrenler için hazırlanan türkülü oyunların, türkülerini hazırlayanları ve kinayiciler (esprili hicveyiciler / de, bunlara eklersek, yukarıdaki listemiz biraz daha büyür kanaatindeyim.

Bütün bunlar gösteriyorki, Posof, şairler diyarı, estetiği yüce bir beldemizdir.

Onu her yönüyle tanımak ve de tanıtmak, her hemşerimizin en önde ve en yüce görevlerinden biridir.

Fehmi BAYRAKTAROĞLU
Posof Emekli Halk Eğt. Mer. Müdürü

ÖNSÖZ

Her iş ve oluş, ilgi duyulan, bir amacın varılan sonucudur. Beni bu derlemeye bağlayan husus, Posofta yetişmiş Şair, Aşık ve Ozanlarımızın yavaş yavaş unutulmakta olduklarını görmek oldu. İlgimi çeken bu olay üzerine, yıllarca araştırmalar yaptım, onlara ait şiirlerden örnekler topladım. Meydana gelen bu derlemeyi bir kitap halinde gelecek nesillere sunmak istedim. Amacım; Gelecek nesillere birkaç yönlü yaklaşmaktır.

Posofta 1600 lü yıllardan bu yana yaşamış, şair yetenekli, hemşerilerimizden tesbit edebildiklerimi, ismende olsa, genç kuşaklara tanıtmak istedim.

İstedim ki; Bu kitapta ismi geçen şairlerimizden her birini bir başka fakülteli gencimize tez konusu olarak sunayım. Onlar, bu değerli üstadlarımızı; Yaşadığı dönemin özellikleri, kişisel görüşleri, duygu, düşünce, edebiyat ve müzikal güçleriyle tanısın ve tanıtşınlar. Bilhassa Aşıklık Edebiyatımızın kaynaklarını, kapsamını, topluma olan yararlarını ve Edebiyatımızdaki yerini gözler önüne sersinler. Bu derleme, onlara olumlu bir uyarı olsun.

Bu kitapta örneklerini bulabileceğimiz; İkrami ve Cevheri gibi Halk Ozanı, Aşık Üzeyir, Aşık Zülali gibi Badeli Aşık(HAK AŞIĞI), Müdami, Zarrafi gibi Halk Şairleri ile Tasavvufi Şairlik ekollerine, örnek şiirler yardımıyla, genç edebiyatçılarımızındikkatini çekmek istedim.

İstedim ki; Genç kuşaklarımız Aşıklık Edebiyatımızı ele almaya istekli hale gelsin. Hak Aşığı dendiği zaman; Kişilerin içine sinmiş duygusal özün ölçülü, anlamlı söz ve saza anında uyum sağlayabilen güçlü bir özveri olduğunu savunma cesareti göstersinler. Bu kitaptaki örneklerle savlarını kanıtlama imkanı bulsunlar. Aşıklığın, irticallik ve amatörlük temeline dayandığını izah edebilsinler.

Mahalli ve Milli Kültür kaynaklarından uzakta bulunan yurtdışı işçilerimize, orada yaşıyan gençlerimize, Posofluyum diyebilen her Posoflu hemşerime; edebi eserlere susamış kişilere, toplumlara ulaşmak istedim.

İstedim ki; Bu kitapta toplanmış olan dört asırlık, yöresel Edebi Kültürümüzü yansıtan şiir, Aşık atışmaları, Aşık bağlamaları ile genç kuşaklarımızın bu yönlü gereksinimlerine cevap vermiş olayım. Dini, Mahalli, Ahlaki konuları içeren şiirlerle her Türk İslam ailesine, zevkle okunabilecek, bir kitap takdim etmiş olmanın zevkini tadayım.

Bu amaçlarıma yaklaşmış olmak dahi beni mutlu etmeye yeter. En büyük mutluluğum, bu kitabımı çok sayıda hemşerimin elinde görmek olacaktır.

Mutlu günler tüm okurlarıma...

Fehmi BAYRAKTAROĞLU
Emekli Posof Halk Eğitimi Merkezi Müd.
Şubat.1992

SUNARKEN

Mutlaka her yörenin kendine göre ağırlıklı bazı özellikleri vardır. Posof, her hususu bir başka özellik gösteren güzel ve kültür dolu bir beldedir. Bu derleme kitapta değerli eserleri okuduğunuz zaman görüleceği gibi yöremiz edebiyatınki özellikler bizi bir takım değerlere ulaştırır.

Şairlerimizin büyük bir kısmı şiirlerinde; Din, din ve ahlak konularını büyük bir titizlikle vede saygınlıkla işlemişlerdir. Bu, toplumumuzun din ve ahlaka büyük bir ölçüde değer verdiğinin apaçık bir kanıtı olsa gerektir.

Yine hemen her şairimizin Posof ve Posofla ilgili birer şiirlerinin bulunması, yöre halkının sılasına ne kadar bağlı olduğnu ortaya koymaktadır.

Aynı sayıda, Atatürk, Cumhuriyet şiirlerinin bulunması da, yöre insanlarının Milli konularla olan ilgisinin yüksekliğini gösteren, bir Milli göstergeyi oluşturmaktadır.

Çok sayıda gurbet şiirleri ise, yöre halkının gurbetle ne kadar aşina olduğunu açıklamaya yetiyor sanırım.

Türkü ve koşmalardaki çeşni, Posoflunun duygusal yapısının bir göstergesi sayılır. Zevkle okunacak olan; Aşık atışmaları, Aşık bağlamaları, Aşık muammaları ise bu küçük beldenin, Aşıklık Müessesenin yurdu sayılabileceğini ortaya koymaktadır.

Şiirle mektuplar (nazireler) ise, bu yöre insanının dimağına Şairlik Tohumunun hiç eksilmeyecek şekilde atılmış olduğunu göstermektedir.

Aşıklıkta Leb (dudak) değmez, Satranç ilk olarak Posoflu şairler tarafından kullanılmış olduğu örneklerden görülmektedir.

Muamma çözmenin en eski üstadı, *Üzeyir (FAKİRİ)* 'de Posof'ludur.

Gün oldu düşündüm edebi yerin,
Bulunmaz benzerin, Posofum benim.
Her zaman seslenmiş, şairin senin,
Öz Türkçedir dilin, Posofum Benim.

Köroğlu Destanı sende dizilmiş,
Şenlik'in Hocası, sende yetişmiş,
Halk Hikayeleri sende yazılmış,
Edebi çığırsın, Posofum benim

Nebati - Hüdayi yaşlı şairin,
Fakiri - Feryadi olmaz benzerin,
Süreyya - Sıdki ler vermezler yerin,
Bunlar iftiharın Posofum benim.

Zahiri - Güftari - Remzi sendedir,
Noksani - Altuni - Farki senderidr,
Mahsuni - Sefili - Naci sendedir,
Ölçülmez değerin, Posofum Benim.

Mehdi - Altunoğlu - Kurşun gibiler,
Sayılır - İlhami - Kaya Şairler,
Cevheri elinde sazlar inler,
Şenliktir her yerin, Posofum Benim.

İlhaki - Zarrafi - hem Molla-Memmet,
Tucbeden - İskender, Müdami ye ced,
Hüseyin - Abbas elinde ebcet,
Bütün bunlar senin, Posofum Benim.

Yeni aşık namlı Pakizen vardır,
Hicviye dalında Ramiz'in birdir,
Şair kültüründe, İkrami pirdir,
Bunlar iftiharın, Posofum Benim.

Zülali denemiş her tür şiiri,
Çok iyi kullanmış, öz Türk dilini,
Sümmani - Şenlik'i, nice şairi,
Etmişsin misafir, Posofum Benim.

Mudami devrinin kutup kişisi,
Mesnevi şiiri, satranç dizisi,
Aşıklar bayramı jüri üyesi,
O, duyuran namın, Posofum Benim.

İnanı - Hakıki yazdılar bir bir,
Hele biri varki Osmanlı şair,
Baş Hekimdir **Sakib**, yazardı şiir,
Divande var şanın, Posofum Benim.

Mehmet - Casim - Ziya - Safali senin,
İbrahim - Hükümdar tarihi yanın,
Gülali yazıyor, şerefin şanın,
Birde var Müştak'ın, Posofum Benim.

Ataman soyundan, Şemsettin - Cengiz,
Özdemir - Önder ve Sabri Akyüz,
Var Erdemli birde Müslim Avcı'z,
Söyletirler adın, Posofum Benim.

Yalanız - Yıldırım, erkani harbin,
Hazari - Arifi ederler methin,
Yafez'le - Mikail, İmam Hatibin,
Var böyle evladın, Posofum Benim.

Nazım Aydın şair Üzeyir ceddi,
Seyfettin'in vardır, köyünün methi,
Çağlayan çağladı, methin eyledi,
Ahmet'te aynıdır, Posofum Benim.

FEHMİ buldu yazdı, bunca şairin,
Bilinki var daha, nice şair'in,
Ne kıymeti vardır, onca şair'in,
Şiirdir varlığın,POSOFUM BENİM

ABBAS

Abbas efendi, posof İlçesinin Uluçam (Varhana) köyü halkından olup, *Aşık Zülali*'nin ilk çıraklarından bir ozandır. Genellikle Aşık *Zülali*'nin şiirlerini, *Üzeyir, Ferhat* gibi Posoflu aşıkların halk hikayelerini anlatır. Hoş sohbetli bir ozandır.

Posof, Şavşat, Ardahan, Artvin gibi bölgelerde dolaşarak ozanlık yapmış. Aşık Zülali ile çok dolaşmış, ondan birçok konularda bilgi edinmiş, öğrendiklerini de zaman içinde halka aktarmıştır. Bu yolla halk kültürünün oluşmasına yararları olmuştur.

1800'lü yılların sonunda, 1900'lü yılların başında yaşamış olan bu değerli ozanımızın kendisine ait birçok şiirinin var olduğu söylenmekte isede, bunlardan ancak bir tanesini, *Aşık Hafiz (İkrami)*'den alabildik.

Her dörtlüğü bir başka sosyal konuyu izah eden bu şiirini aşağıya yazmakla, Abbas efendiyi sizinle konuşturmak istedim.

Bir evlatki ifti bedasıl olsa,
Çöp döşürür el ocağın yandurur.
Anadan, babadan intizar alsa,
Su döküben öz ocağın söndürür.

Sevda çekenlerin yüreğinden yağ olmaz,
Kavak bar yetürüp, söğüt bağ olmaz.
Külden tepe, zibil yüce dağ olmaz,
Yel vurdukça, çukurlara indürür.

Ben **ABBAS**'am, sevda çıkmaz serinden,
Söz birliği dağ oynatır yerjinden,
Kazı hargı suyu çıksın derinden,
El yığılsa seli yerden yürüdür.

Ahmet ERGÜN

Kendisinden alındı.

Posof İlçesinin, Al köyünden, *Molla Şükrü* namı ile tanınan, *Şükrü* Efendinin oğludur. Anası; *Badeleli* abla namıyle tanınan, *Gülhanım* hanım efendidir. Ahmet efendi, çocukluğunun, ilkokul dönemini kendi köyünde, babasının yardımcısı olarak geçirmiştir. İlkokulun, ilk üç sınıfı kendi köyünde, son iki yılınıda İlçe Merkez İlkokulunda okuyarak 1945 yılında ilköğrenimini bitirmiş. Aynı yıl Cilavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptırmıştır. 1950 yılı Haziranında okuldan mezun olunca, Bursa İl'i, çeşitli ilkokullarında görev yapmış, 1977 yılında kendi isteği ile emkeliye ayrılarak, Bursa ilinde yerleşmiştir. 1933 doğumlu olan Ahmet bey, 1953 yılında evlenmiş olup, biri kız, üç çocuğu vardır.

Şair, ilk şiir ilhamını, Posoflu *Aşık Müdami* babadan aldığını, geliştirme hızını ise Cilavuz Köy Enstitüsündeki edebiyat öğretmenlerinden, *Talip Apaydın*'dan kazandığını açıkça belirtmiştir. O gün bu gün şiirle ilgisini sürdüren şairimizin çok sayıda çeşitli türlerde şiirleri var. Ben buraya ancak bir anımsatma olacağı kadar, belli oranda alabiliyorum. Ümidim, kendi şiirlerini içeren bir kitabın yakında elinize geçmesidir. Şiirlerinden birkaç tanesi şunlardır:

FARKSIZ — 1952, BURSA

Aşıklık insan içindir, ırk-ı mezhep gözetme.
Bu ihsan-ı ilham için, Türk'te birdir Lazda bir.
Düştümü gönül bu yolun aşılmaz enginine,
Aşkın yolcuları için, dumanda bir toz da bir

Verme sırr-ı mahremini, el dilinde şan olur,
Bir geveze ağız için, sırda birdir söz de bir.
Tutmayana öğüt veren, sonradan pişman olur,
Hak yolunu bilmeyene, yolda birdir iz de bir.

Ben de düştüm aşk oduna, ah çekip efkarlandım,
Yola geldi deli gönül, elemde bir haz da bir.
Gururlanma böyle aşık, insan için dünya dar,
Beş on yıllık ömür için, gelinde bir kız da bir.

Sevda gibi çekti beni gurbetin kucağı,
Yeşeren çiçek için, baharda bir güz de bir.
Talihi yar olmayanın, el evidir ocağı,
Gurbetteki **AHMET** için, sizde birdir biz de bir.

BİR TECNİS — 1955, KARS

Mehtap ne kadar güzel, sevdanın aşkın zamanıdır,
Gül için çılgın olan, bülbülün şaşkın zamanıdır,
Canan güzel, can mes'ut, aşk ile dolmadadır gönül,
Sevda sırrına eren kalbimin taşkın zamanıdır.

Bahçe-i gülşende nazlı güllerin şeçkin zamanıdır,
Aşka özlem duyan gönlümün coşkun zamanıdır,
Duymasın ağlar ne olur, hicrana dalmadadır gönül,
Gurbeti dert edinen **AHMET**'in, çok düşkün Zamanıdır.

POSOF'A SELAM

Ocak 1992, BURSA

Yurdun bir ucunda, bir köşesinde,
Posof'um aklımda duruyor Kardeş.
Uzağında kalıp gitmesek bile,
Sıcak ilişkimiz sürüyor Kardeş.

Oğul veren arı kovanı gibi
Posoflu durmadan ürüyor Kardeş.
Bir süre birini görmesem eğer,
Gözlerimi hasret bürüyor Kardeş.

Yaylanın düzünü çimen bürümüş,
Dağlarının karı eriyor Kardeş.
Özlemi dil ile tarif olmuyor,
Ok gibi kalbime giriyor Kardeş.

Gideni dönmüyor, ne yazık geri,
Uzaktan uzağa soruyor Kardeş.
Taşı toprağına borçludur **AHMET**,
Gönülden selamın veriyor KARDEŞ.

SILA ÖZLEMİ

1946, CILAVUZ

Ey güzel yurdumun şanlı dağları,
Yol verin sılayı göreyim dağlar.
Dumanlı başları, bulut yatağı,
Yol verin sılayı göreyim dağlar.

Nice canlar alan beller sizdedir,
Tipili boranlı yollar sizdedir,
Toz duman savuran yollar sizdedir,
Yol verin sılayı göreyim dağlar.

Yol ver SAKALTUTAN ey! ULGAR dağı,
Serhat kaleleri, yiğit yatağı,
Olmayın **AHMET**'e ölüm tuzağı,
Yol verin sılayı göreyim DAĞLAR.

SESLENİŞ

1946, CILAVUZ

Odam tenhalaştı, ben melul mahsun,
Yalnız koma böyle, gözlüyorum gel!
Ayak seslerini duymasam bile,
Seni adım adım izliyorum gel!

Gel güzel bakışlım, tek meleğim gel,
Yegane emelim ve dileğim gel,
Yanımdan bir dakika ayrılmaya gör,
Bir çocuk misali özlüyorum gel!

Kapım Sana açık, ben sana aşık,
Bunu bir sır gibi gizliyorum gel!
Bin naz ile beni kahretsen bile,
Sana zerre kadar kızmıyorum gel!

MÜFTÜOĞLU HAFIZ ALTUN HOCA
(Altun ATAMAN)

Posof'un Kalkankaya (Petoban) köyünde yerleşmiş olan Müftüoğullarından *Süleyman Hoca*'nın oğlu Altun, bu köyde 1874 yılında dünyaya gelmiştir. Anası, Posof'un Akballı (Obol) köyünden gelin gelen *Hünkar* hanımdır.

Çocukluğu Kalkankaya köyünde geçen Altun, daha sonra Posof Medresesine giderek, 18 yaşınada oradan aldığı icazatla Hafız, molla olmuş. Ahıska ve Çıldır dolaylarında Hocalık yaparken, bir taraftanda yakın dünyanın siyasetini takip etmeye başlamış.

Zamanın getirdikleri doğrultusunda, sürekli olarak halktan, ülkesinden yana çalışmalara katılmış vefalı; fedekar bir Posoflu hemşerimiz olan Altun; "Bakü İslam Cemiyeti Hayriyesi" üyeleri ile işbirliği yapmış. 3 üncü Tümen Kumandanı *Halit* Bey'in yanında Tabur İmamlığı yapmış, 1919 da yapılan Gürcü savaşında Posoflu gönüllü (Milis) askerlerinin başında savaşa katılmış, daha sonra da Hudut kesimi heyetinde yerini almıştır.

1925 - 1926 yıllarında, Halk Fıkrası Mütemetliği ile Halk Fıkrası reisliği görevlerini Ardahanda yürüttü. 1927 yılında bazı nedenlerle, siyaseti bırakıp serbest ticarete başladı.

1934 yılında tutulduğu sulu zatüulcempten kurtulmak için İstanbul'a gitti, ancak bir çare bulunamadı. Dönüşünde Erzurum'da ölen Merhum Altun Hoca aynı yerde toprağa verildi. Posoflu olarak övünebileceğimiz birçok yönleri bulunan Altun Hoca, ALTUNİ mahlası ile birçok şiirler yazmıştır. Şiirlerindeki kusursuzluğu gösterebilmek için birkaç örnek sunuyorum.

- I - Oğlu Şemsettin Ataman'a Öğüdü

Bir vasiyet oğlum sana, Kıymetlidir daim ana.
Hürmet eyle her dem ona, Ayrılık zamanı geldi...

Son vasiyet ey nasebim, Şems'im kalmasın hesabım,
Böyle emretti kitabım, Ayrılık zamanı geldi...

- II - Hastane Hatıratı

Hiç tahammül etmek olmaz hastanın feryadına,
Ah edüp ister ayalin, kimse gelmez yadına,
Bir diyarki şüphe etmem, lanet olsun adına,
Es kaza birde düşersen Doktor'un berbadına!..

- III - (Halini Tarif) KİMDE VAR?

Her taraftan ateş almış yanarım,
Böyle ateş, böyle yara kimde var?
Keşfi mümkün değil, derde düş oldum,
Böyle ateş, böyle yara kimde var?

Dudi kumru gibi herdem ötemem,
Can azizdir, birden çekip atamam,
Sekiz aydır gece gündüz yatamam,
Böyle ateş, böyle yara kimde var?

ALTUNİ damarda kanım kurudu,
İstanbul'dan gemim geri yürüdü,
Arttı yaram, bağır-başım bürüdü,
Böyle ateş, böyle yara kimde var?

Arif Hikmet ATAMAN (ARİFİ)

Kendisinden alınmıştır.

A. Hikmet Ataman, Kars - Posof - Demirdöven (Varzna) köyü *Palabıyıkgil* sülalesinden, zamanın kutbu denecek kadar güçlü Halk Şairi *Sabit Ataman (Müdami)*'nin oğludur. Anası, Armutveren köyünden *Dursun* efendinin kızı *Zekiye* hanımdır.

8.5.1945 doğumlu olan A. Hikmet Ataman, İlkokulu kendi köyünde, ortaokulu ise dışarıdan sınavlara katılarak bitirmiştir. 13 yaşlarında başladığı baba mesleği / şairliği başarı ile yürütmektedir.

1971 yılı Konya Aşıklar bayramındaderece almış, 1977 ile 1978 yıllarında da aynı yerden altın madalyalar kazanmıştır. Her tarzda şiir yazan şairimiz, genç olmasına karşın çok sayıda şiire sahiptir. Bir taraftan Almanyada işçilik yaparak beş çocuğunu geçindirmeye çalışan Ataman, diğer taraftan da şairlik mesleğini sürdürmektedir.

Bana gönderilen örnek şiirlerini aşağıda sunuyorum.

YETİŞİR — 03.02.1970

Babamız ozandır, bizde ozanız,
Ehli diller bu mekanda yetişir.
Vilayetim Kars'tır, Posof kazanımız,
Bilinmeyen her bir yanda yetişir.

Paha biçilmeyen güzel Kars'ımız,
Oğuz Türkleridir, bizim aslımız,
Ortaasyadandır, gelen neslimiz,
Öğünmeye şöhret şanda yetişir.

Bu aşkın elinden kaçsamda dahi,
Ak ile karayı seçsemde dahi,
Aşkın şarabından içsemde dahi,
Nice türlü haller canda yetişir.

Vücudum bağmandır, aşkımdır bir bağ,
Vurma bülbül vurma, aşkıma bir dağ,
Bülbül güle aşık, engel olur zağ,
O bülbülün gülü bende yetişir.

Hikmet ARİFİ'yim, olamam naçar,
Arif olan insan manayı saçar,
Bir meyve misali çiçeğin açar,
Bakarsınki tez bir anda yetişir.

UNUTMA — 26.10.1978, KONYA

Fikir denizinde aşk deryasında,
Yüzer isen, yüzdüren var unutma.
Bu fani alemin, boş dünyasında,
Gezer isen, gezdiren var unutma.

Kün emriyle kurdu hürda dünyayı,
Direksiz eğletir, semayı ayı,
İlerde başına gelen belayı,
Sezer isen, sezdiren var unutma.

İlaç kar edermi içince zehir,
İnsanlar gurbette çekiyor kahir,
Bir kalem, bir kağıt hemen bir şiir,
Yazar isen, yazdıran var unutma.

Helali bırakıp haramı yeyip
Bunu kim söyleri, aman be deyip,
Rahmanı terk edip, nefsine uyup,
Azar isen, azdıran var unutma.

Azınca kalbine girer vesvese,
Düşersin kurtulmaz kedere yasa,
Olur olmaz yere, bütün herkese,
Kızar isen, kızdıran var unutma.

Hikmet ARİF kalpten çıkar hileni,
Terk eyleme, Ziyaret et silani,
Bu dünyada iken cennet pilani,
Çizer isen, çizdiren var unutma.

SATRANÇ

02.06.1972, ALMANYA

Bir güzele aşık oldum yaktı beni kül gibi.
Aşık oldum ben gülüme bahçede bülbül gibi,
Yaktı beni bahçede güllerin mor sümbülleri,
Kül gibi bülbül gibi mor sümbülleri tel gibi.

Güzelliği aya benzer parlıyor elma yanakları,
Aya benzer mah cemalı mesteder beyaz buğak,
Parlıyor meteder herdem aşıkı kiraz dudak,
Elma yanak Beyaz buğak kiraz dudak bal gibi,

Gurbet elde **Hikmet Arif** çeker aşkın yasını,
Hikmet Arif sevgilisi Hülyanın sevdasını,
Çeker aşkın hülyasını Almanyanın çilesini,
Yasını sevdasını çilesini hammal gibi.

Bir TASAVVUF örneği

20.12.1978, ALMANYA

Ben seni arar iken kendim yitirdim.
Sen bendesin amma ya ben nerdeyim?
Varıp bir kenarda sakin oturdum,
Sen bendesin amma ya ben nerdeyim?

Geceli gündüzlü seni aradım,
Seni bulmak idi benim muradım.
Kalbimde bulunca Enel-Hak dedim,
Sen bendesin amma ya ben nerdeyim?

Kûn dedin emrinle kuruldu dünya,
Elastü bezminde yazıldı künya,
Fe-Yakûn der isen yıkılır sema,
Sen bendesin amma ya ben nerdeyim?

Muhammet varınca nurda göründün,
Musa arayınca tur'da göründün.

İsrail meleke Surda göründün,
Sen bendesin amma ya ben nerdeyim?

Hikmet ARİF gece gündüz ağladı,
Gözün yaşın ırmak gibi çağladı,
Yalnız umudunu sana bağladı,
Sen bendesin amma ya ben nerdeyim?

Bir DİVAN örneği — 18.11.1972, ALMANYA

Bu dünyanın sonu boştur, kalması mümkün değil,
Gurbetin çilesi ağlatır, gülmesi mümkün değil,
Yar deyince kız sanmayın, başka yara vuruldum,
Benim bu gizli aşkımı, bilmesi mümkün değil,

Babam idi Sabit Müdam aşkile yanıp bitti,
Dedi oğul kalan yoktur, dünyaya veda etti,
Nerde anan, nerde atan hepsi dünyadan gitti,
Gitmesi pek çabuk amma, gelmesi mümkün değil.

Hikmet Arif bu aşk ile sende birgün pişersin,
Yükleyip göç kervanın, uzun yoldan aşarsın,
Mezarlıktır gerçek evin, yorulmadan yaşarsın,
Bu dünyadan bir gün dahi çalması mümkün değil.

POSOF'un — 12.3.1960, POSOF

1) Söyliyem Posof'un halin,
Sahibi hani Posof 'un ?
Araba işlemez kışın,
Kapanır yolu Posof'un.

2) Üreme yaylası otlu,
Milleti bütün rağbetli,
Hepsi tatlı sohbetli,
Şirindir dili Posof'un.

3) Severim düğün, toyunu,
Otlar yaylada koyunu,
İçeriz soğuk suyunu,
Çok vardır malı Posof'un.

4) Her çeşit elma armudu,
Güzeldir lezzeti, tadı,
Mısırdan yaparlar cadı,
Meşhurdur balı POSOF'un.

5) Hikmet Arifi söylesin,
Aşkın deryasın boylasın,
Birazda methin eylesin,
Cennettir gülü POSOF'un.

Rahmetli Müdami efendide bunu okuduğunda altına aşağıdaki beyti yazmış.

" Benden iyi kimse bilmez,
Nicedir hali Posof'un."

POSOF'UM (Bir destam örneği) — 23 Şubat 1971, POSOF

Herkeste işitsin namını bilsin,
Bir destan yazayım sana Posof'um.
Milletin şad olup daima gülsün,
Bunu yazmak borçtur sana Posof'um.

Selçuklu Melikşah eyledi sefer,
Kol ovasında bak kazandı zafer,
Ordumuz müslüman hemde muzaffer,
Sultanlardan kaldın bana Posof'um.

Bir zaman düşmana kaldı bu toprak,
Türklerin ordusu kalmıştı ırak,
Bütün Posof halkı etmişti merak,
Durumun olmuştu fena Posof'um

Yine Osmanlılar kazandı seni,
Dünyaya bedeldi kültürü feni,
Moskofun başına verdi tufanı,
Karışmıştın bu tufana Posof'um.

Sonra bir imzayla almışlar bizden,
Nice kanlı savaş oldu bu yüzden,
Mahrum kaldın nasihat-ı vaizdan,
Kalmış idin böyle güne Posof'um.

Kırk sene düşmanlar ağlattı seni,
Bütün karalara bağlattı seni,
Zehir sözleriyle dağlattı seni,
Geçti günün yana yana Posof'um.

Ermeni, Gürcüler baş kaldırdılar,
Güzel vatan sana hep saldırdılar,
Geçtiği her köye ateş verdiler,
Harap oldu nice binan Posof'um.

Kahraman milletin düşmana karşı,
Çoluk, çocuk hepsi etti savaşı,
Borular çalındı hep hücum marşı,
Üstün geldin o düşmana Posof'um.

Kahramanlar sopa ile taş ile,
Meydanlar doldu kanlı leş ile,
Posof'ta kurtuldu bu savaş ile,
Dokuzyüz yirmibir sene Posof'um.

Dokuzyüz yirmibir şubat yirmiüç,
Kanlı savaş bitti, oldu bu sevinç,
Bayramlar yapalım, edelim sevinç,
Eriştin selamet güne Posof'um.

Elli yıldır halkın rahat eyledi,
Hikmet Arif bu destanı söyledi,
Kahraman halkının yaşasın adı,
Layıksın şöhrete, şana POSOF'um.

GÖNÜL (Koşma örneği) — 28.5.1979, ALMANYA

Ne düşmüşsün bir güzelin peşine,
Beyhude yanıpta tütersin gönül.
Gam kasavet gelir hergün başına,
Günbegün çıkmaza batarsın gönül.

Bir yarın uğruna olmuşsun deli,
Hiç gözüne gelmez dünyanın malı
Gülünden ayrılan bülbül misali,
Öyle yanık yanık ötersin gönül.

Bu aşkın elinden oldun perişan,
Yüzünde bellidir nişanbe nişan,
Bir yarın uğruna dağlara düşen,
Ferhattan, Mecnundan betersin gönül.

ARİFİyi koydun derdi telaşa,
Senin ile asla çıkılmaz başa,
Ne ferman tanırsın nedeki paşa,
Öz halinle beylik satarsın GÖNÜL.

BENZİYOR _____ *Mısra baş harfleri ile ad yazma ve Güzelleme Örnegi.*

Pınarın başında duran güzelim,
O güzel cemalin aya benziyor.
Sırma saçlarını getir çözelim,
O uzun örekler tüye benziyor.

Farkın yok melekten peri kızısın,
Lali yakut gibi sen kırmızısın,
Ufuklarda doğan tan yıldızısın,
Aşkın durmaz akar, çaya benziyor.

Şaşırdım aniden seni görünce,
Işıklandı dünyam düştüm sevince,
Kırmızı dudaklar, yar beli ince,
Hurilerden gelen soya benziyor.

İnanki sevgilim bu sözüm sana,
Kül oldum aşkından ben yana yana,
Madem sende sevdin, durma gel bana,
Emeklerim yoksa zaya benziyor.

Tut elimden yarim hıza gidelim,
Aşalım dağları toza gidelim,
Razı olur isen bize gidelim,
İlerisi bizim köye benziyor.

Fidan koydum aşkın kalbini sara,
İçimde açıpsın dert ile yara,
Al aşkımdan biraz sende yan nara,
Tarafsız bir sevda neye benziyor?

Arifiyim yandım aşkın narına,
Müşkül umudumu koyma yarına,
Aşıklar da yar koynunda barına,
Ne güzel kaşların yaya benziyor.

AĞIT (Babasının ölümü için) _____ 9.11.1968, POSOF-Demirdöven köyü

Bugün bu alemi matem bürüdü,
Bülbülün kaybeden güller ağlıyor.
Cenaze alayı geldi yürüdü,
Karyesi, Bucağı, İller ağlıyor.

Sinnin yarı çağdı, elli dört yaşın,
Bir sene evveli görmüştün düşün,
İbadetle meşgul idi tüm işin,
Haftalar, aylar, yıllar ağlıyor.

Nasıl diyelimki MÜDAMİ öldü,
Kars Vilayetinin çırası söndü,
Kalabalık millet, mahşere döndü,
Hısım, akrabalar, eller ağlıyor.

Görmedim dünyada temelli duran,
Azrail bizimle geziyor her zaman,
Mezarın başında okunur Kur'an,
Kur'anı okuyan diller ağlıyor.

ARİFİye dünya zulumet oldu,
Ağlarım gözlerim yaş ile doldu,
Emektar sazınız asılı kaldı,
Sedefli sazında teller ağlıyor.

ATATÜRK

Hasta adam gibi olmuştu vatan,
Çabucak hissedip gördün ATATÜRK.
Aklın ilaç oldu görüşün Lokman,
Çok büyük yaralar sardın ATATÜRK.

Bir ses geliyordu Trablustan,
Dünya örnek aldı bu büyük harptan,
Gemi batıyordu sen oldun kaptan,
Derin girdaptan çıkardın ATATÜRK.

Batan gemi değil aziz vatandı,
Bir şafak misalı ağaran tandı,
Herbir Mehmetciğin birer arslandı,
Çelik çemberleri yardın ATATÜRK.

Dikilmişti gözler Türkiyemize,
Düşman ile geldik o an göz göze,
Allah, Allah deyip döktür denize,
Ak Denize kadar sürdün ATATÜRK.

Memlekit kurtuldu aldık istiklal,
Dalgalandı yurtta yıldızla hilal,
Herkesin gönlünde Mustafa Kemal,
Hür bir cumhuriyet kurdun ATATÜRK.

Yapıldı fabrika, tüttü bacalar,
Örnek aldı talebeler, hocalar,
Gündüz oldu o karanlık geceler,
Her tarafa saçan nurdun ATATÜRK.

Şeriat kalkınca laiklik geldi,
Kadıların yerini hakimler aldı,
Türkiye bir hukuk devleti oldu,
Herkese hürriyet verdin ATATÜRK.

Baş öğretmen idin yazı öğrettin,
Türklüğe yakışır sözü öğrettin,
Refaha kavuşan izi öğrettin,
Güzel türkçemize pirdin ATATÜRK.

Hikmet Arif ilkelerin tanıyor,
Vatan sevgisi ile kalbim yanıyor,
Yüce Türk Milleti sizi anıyor,
Bu yıl yüz yaşına girdin ATATÜRK.

BİLÂL MUZAK (SITKİ)

Yeğeni Gani efendiden alındı.

Bilal Muzak (SITKI) efendi, Posof İlçesinin Türkgözü (Badele) köyünden *Botogil* sülalesinden *Emin* efendinin oğludur. Anası, Çaral köyünden *Fatma* hanımdır. 1860 (1276) doğumlu Bilal efendi, ilk öğrenimini kendi köyünde arap alfabesi ile yapmıştır. Daha sonra Posof İlçesindeki Müderristen ve Zazola köyündeki Beşet efendiden ders alarak zamanın sayılır hocaları arasına girmiştir.

Dini bilgileri ve şiire olan yatkınlığı nedeniyle, köye gelen aşıklar, Bilal efendi tarafından sınava çekilir, onun iznini alan aşıklar, köyde sohbet geceleri düzenleyebilirlermiş. Bilal hocanın sınavını kazanamayan aşıklara ise köyün ağaları yol harçlığı verip, köyden yolcu edilirmiş.

Şiirlerinin tümü dini konuları içermektedir deniliyor. Söylentilere göre çok sayıda şiiri bulunan Bilal efendinin ancak bir şiirini ele geçirebildik. Aşağıda bunu size sunuyoruz.

Bilal Muzak efendi, Ahıska İlinin Heveşen Köyünde 8 yıl, Caral köyünde 6 yıl, Ardahan'ın Orağaz köyünde 4 yıl olmak üzere 18 Yılköy imamlığı yapmıtır. 1934 yılında, 74 yaşında ölen Bilal hocanın el yazma defterinin, yeğeni Gazi efendide olduğu söylenmekte ise de, bütün ısrarımıza karşın, defteri bize göstermedi.

ALLAH

Hüdadır ol Rabbül hikmet,
Nebim Hazreti Muhammed,
Amelde ebu Hanife bint,
Mezhebimdir benim vallah.

Dahi islam zürriyetim,
Kıblem Kabe, Beytullah hem,
Zıddın bulunmaz Rabbim,
Mislin tüm alemde vallah.

Mesurrette mütahayyiz,
Yemez, içmez, zaman geçmez,
Tagayyürdür dahi eşgal,
Beridür cümleden Allah.

Ne yerlerde, ne göklerde,
Ne sağı sol, ne ön artta,
Münezzehtir mekandan,
Dört cihetten beri Allah.

Ne doğdu, ne de doğurdu,
Cümle kalbe iman mihman oldu,
SITKI erdi bu hikmete,
Zikreder dil daim ALLAH.

Cafer ŞANLI (CEVHERİ)

Cafer efendi, Posof İlçesinin Kopuzlu (Çorçuvan) köyünden Şair *Dursun* efendinin oğludur. Anası, *Hünkar* hanımdır, 1894 doğumlu olan Cafer efendi, 7.2.1975 tarihinde, 81 yaşında ölmüştür.

Cevheri, Posof İlçesinin en iyi saz çalan, en çok sayıda Halk Hikayesi bilip, anlatan; Köroğlu Destanlarının 12 kolunu bilen, kusursuz bir şekilde anlatan, gelmiş geçmiş çevre aşıklarının atışma ve karşılaşmalarını eksiksiz bir şekilde dramatize edebilen, şen şakrak bir ozanımızdır.

Devrinde yaşamış her Posoflunun gönlünde, dimağında Cevheri'den silinmez izler vardır.

Kendisine ait birçok şiirlerinin bulunduğu olasıdır. Ancak; kayıtlar ve varisleri, araştırmalara ipucu verecek durumda değildir.

Aşık *ZARRAFİ (Kemal Yıldırım)*'dan alıp, doğruluğuna inandığım üç şiirini buraya alıyorum.

O BÜYÜK ATA

Cumhuriyet nurdur, doğdu vatana,
Kuran, geliştiren o büyük ATA.
Bir kalemde verdi, son saltanata,
Cesaret gösteren, o büyük ATA.

Fabrikalar kurdu, açtı okullar,
Her yana yaptırdı demirden yollar,
Göklere yükseldi, çelikten kollar,
Doğruya götüren, o büyük ATA.

Hürriyet geldide rahat özümüz,
Yaptı Anayasa, güldü yüzümüz,
Getirdi alfabe, açtı gözümüz,
Bilgiyi veren, o büyük ATA.

CEVHERİ dolan dur, altın tas başta,
Kalmadı vatanda, doktorsuz hasta,
Artık bir keder yok, yarene dosta,
Böyle düzen kuran, o büyük ATA.

Atının ölümü üzerine komşularına seslenişi:

DERTTE BAŞIM

Gelin beyler gelin bana,
Bugün yine dertte başım.
Ağlıyorum yana yana,
Bugün yine dertte başım.

Sattım inek aldım atı,
Düşündümki lazım zati,
Olmuş boynu gayet katı,
Bugün yine dertte başım.

Verdim yemi, tuttu nazı,
Kaldırırım tutmaz dizi,
Derim, yada attı bize,
Bugün yine dertte başım.

Düşmüş yere kalkmaz başı,
Kapanmış göz, yerde naşı,
Bana zehir etti aşı,
Bugün yine dertte başım.

CEVHERİ'm, gün döndü vaya,
Bağra bastım kara kaya,
Şu ayaklar kaldı yaya,
Bugün yine dertte başım.

Arsiyen dağında tipiye tutuluşunu anlatan şiiri:

YALVARIŞ

Medet medet alemleri yaratan,
Dağ başında koyma garip naşımı.
Gözümde nur oldu, o güzel vatan,
Yastık diye taşta koyma başımı.

Suloban'dan çıktım, yolum Arsiyan,
Sardı dağ başını tipili boran,,
Nasip et yarabbi, sonunda Kur'an,
İmansız, Kur'ansız etme naşımı.

Üşüdü ayaklar, elim sızlıyor,
Estikçe sert rüzgar, dağ taş vızlıyor,
Yağdıkça yağdı kar izi gizliyor,
Kar ile bitirme, yarab işimi.

CEVHERİ, kulundur yalvarır sana,
Ağlamaktan döndü gözlerim kana,
Sağ, salim varayım güzel vatana,
Yarab, hasret koyma bana eşimi.

Casim ÖZTÜRK

Kendisinden alınmıştır.

Casim Öztürk, Posof İlçesinin Söğütlükaya (Hunemis) köyünden *Ahmet* efendinin oğludur. Anası *Şehriban* hanımdır. 1942'de dünyaya gelen Casim efendi henüz hayattadır.

Casim efendi, İlkokulu kendi köyünde bitirdikten sonra, Ortaokulu Posof İlçe Merkezinde okudu. Öğretmen olabilmek içinde 1959 yılında Rize Öğretmen okuluna kaydırnı yaptırdı. Burayı da bitirdikten sonra girdiği sınavla Çapa Eğitim Enstitüsü Edebiyat bölümünü kazanmasına karşın, bazı nedenlerden dolayı kaydını yaptıramadı.

Edebiyata olane tutkusunu, şiir yazarak gidermeye çalışan Casim efendinin birçok şiirleri vardır. Şu anda Posof İlçesi, Binbaşı Eminbey köyü İlkokulu müdürü olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlik görevi sırasında da Kars'ın çeşitli yerlerinde görev yapmıştır.

Kendisinden aldığımız birkaç şiirini aşağıda yayınlıyoruz.

ATATÜRK

5.1.1981 (100. yıl nedeniyle)

Bir zamanlar küçüktün çocukların başıydın,
İnsanların büyüğü, yiğitlerin başıydın,
Ulusun lideri, halkın babasıydın,
Atatürk'üm, Atatürk'üm benim,
Ne mutlu bana, ben de Türk'üm.
.Sen dünyanın hayelini bir fırçayla silensin,
tarih karanlığından, aydınlığa gelensin,
Olmuşlardan ders alıp, olacağı bilensin,
Atatürk'üm, Atatürk'üm benim,
Senin yüce milletin, inan izinde senin.
Her adımın bir devrim, her abide senindir,
Cumhuriyet senindir, en büyük eserindir,
Kalbimiz kabrin olsun ebediyyen yerindir,
Mustafa Kemal'im, Atatürk'üm benim,
Çıkarılsa gözlerim yine sanadır yönüm.

ULGAR DAĞI

10.7.1980, POSOF

Kışın tipi, kar, dumanın,
Yolculara yok amanın,
Kimden aldın sen fermanın,
Yol vermesin geçek ULGAR
Bahar olur erir karlar,
Yazın seyrana çıkarlar,
Adına türkü yakarlar,
Kokar binbir çiçek ULGAR.
Derelerin çağlar akar,
Neden bize mağrur bakar,
Her gözeden bir su çıkar,
Suların içek ULGAR.

POSOF

02.03.1979, POSOF

Ustam tarif edem vasfıhalini,
İlkbaharda açar gülü Posof'un.
Kışın kar kapatır, dağ bayırını,
Mayısta açılır yolu Posof'un

Yaz bahar ayları mor menekşelik,
Deresi, bayırı bağlık meşelik,
Düğünde, bayramda şadlık neşelik,
Bülbüller misali, dili Posof'un.

Soğuk soğuk sular şırıldar akar,
Al yanak güzeller, çok canlar yakar,
Balı pek nefistir, yağı mis kokar,
Ülkede ün yapmış Yaz'ı Posof'un.

ULGAR YAYLALARI

1978, POSOF

Beyaz pınarların derde devadır,
Türlü çiçek sende biter yaylalar.
Koyun, kuzu sesi hoş bir sedadır,
Sedası dağları, tutar yaylalar.

Yağın, peynirlerin hoş bir tadı var,
Yaylacı ninenin tek muradı var,
Haziran ayında olunca bahar,
Binbir çeşit kuşlar öter yaylalar.

Yaz, bahar ayında bir başka alem,
Ölürsemde yine sılamda ölem,
Düğünde, seyranda dur bende gelem,
Gam, keder üstümden atar yaylalar.

HOROZUM GİTTİ

15.7.1981 BİNBAŞI EMİNBEY

Ramazanda zurna gibi öterdi,
Sesi çok yanıktı cana batardı,
Kessek eti birkaç köye yeterdi,
Rüzgara karıştı yel aldı gitti.

Duruşu, endamı pek çalımlıydı,
Tavuğa naz eder pek alımlıydı,
Horozu götüren bir zalımmıydı,
Yağmura karıştı, sel aldı gitti.

Duyduk horoz gitti, ağlattı bizi,
Yüreğimize vurdu, dağlattı bizi,
Elimiz, kolumuz bağlattı bizi,
Sabaha çıkmadı, el aldı gitti.

Tüyü benbeyazdı, kardan da aktı,
İbiği ondörtlük, aydan parlaktı,
Onun bu gidişi ciğerim yaktı,
Hain tilki bir demet gül aldı gitti.

Gidişine dost ve düşman üzüldü,
Kurnaz tilki pencereden süzüldü,
Bizim alnımıza böyle yazıldı,
Tilki menzil ile yol aldı gitti.

Dursun YILDIRIM

Kendisinden alındı.

Posof İlçe merkezinde,*Karacalar* sülalesinden *Mürsel* ustanın oğludur. Anası, *Seher* hanımdır. 1934 doğumlu Dursun efendi, ilköğretimini İlçe Merkez İlkokulunda bitirdi. Sınavla 1949 yılında Ernis İlköğretmen okuluna kaydını yaptırdı. Sağlık nedeniyle okulu yarıda bırakıp daha sonra askere gitmiştir. Dönüşünde Posof Devlet Hastenesinde hizmetli olarak göreve başladı. Yakalandığı amansız hastalık sonucu 1991 yılında ödü.

İlhamını, üzüntülerinden, hazlarından aldığını söyleyen Dursun efendinin yüzlerce çeşitli türlerde şiiri vardır. Biz buraya kendisininde uygun gördüğü birkaç şiiri aldık.

ULGAR DAĞI

Yol vermez yolcuya, yağmurunla kar,
Tarihlere geçmiş isminiz Ulgar.
Hastalar, yolcular hep sana bakar,
Gidene yol vermez amansız Ulgar.

Kışın, yazın karlar kalkmaz başından,
Tipi, boranın müthiş harp savaşındasın,
Neden berisin kimse bilmez yaşından,
Eser tipi, boranın zamansız Ulgar.

Bir şose yapıldı, geçiyor belinden,
sana sığınanların bilmezsin halından,
Hastalar ecelsiz ölür, sağlar kederinden,
Yoktur merhametin, yamansın Ulgar.

Tanrı yaratmış seni çok dağdan yüce,
Merhamet eyle hastaya, yolcuya, gence,
Kıymetin kalmadı sorarsan bence,
Sakin olmaz tipi, boranın Ulgar.

Dozerciler bıktı candan, açılmaz yolun,
Acımazsın kimseye, edersin zulüm,
Tanrıdan sana da gelecek ölüm,
Senin de ahırın puc olur Ulgar.

Çok intizar alma sarsılır binan,
Bize yaşamaya koymadın güman,
Gece kar altında kaldığım zaman,
Bu gence yazık dedinmi Ulgar

Dursun YILDIRIM der, halimiz yaman,
Ulgar dağını sardı bir kara duman,
Yürümeye dizimde kalmadı derman,
Bana bunca kahır nedendir ULGAR?..

POSOFTA — 20.071981

Silindi kalplerden, gitti o yaslar,
Duyuldu her tarafta, yeniden sesler,
Aşın, ekmeğin, suyun geleni besler,
Gelen derde deva bulur POSOF'ta.

Şükredip Allaha el sürün yüze,
Büyükçe nimetler var oldu bize,
Açıldı hastane, bu ülkemizde,
Gelen derde deva bulur POSOF'ta.

Şimdi akın eder her yerden hasta,
Bir zaman kalmıştı, gam ile yasta,
Duymak isteyenin, kulağı seste,
Gelen derde deva bulur POSOF'ta.

Apandisit, kanama acil olanalar,
Aceli yetmeden yolda ölenler,
Şifa bulur şimdi burya gelenler,
Gelen derde deva bulur POSOF'ta.

Dursun YILDIRIM sen bir destan yazdın,
Dolaştın gurbeti, memleket gezdin,
İyiyi, kötüyü, neyimiş sezdin,
Gelen derde deva bulur POSOF'ta.

Babasının Hastanede yatışı için yazdığı şiir:

İNŞALLAH

Bu destanımı kısaca burada yazdım,
Bu fani dünyadan usanıp bezdim,
Ne şad günüm var, ne gülüp gezdim,
Baba derdine çare olur inşallah.

Sefildir babam, bir melek gibi,
Delindi bağrım, tam elek gibi,
Açık havalarda bir çelik gibi,
Baba derdine çare olur inşallah.

Kurban olayım bay Yusuf Kaya,
Getirmez aklımdaki günleri saya,
Baktım babam yüzen ben doya doya,
Baba derdine çare olur inşallah.

İstediklerin aldım yemedin,
Neren ağ'rır baba, bana demedin,
Hakkım helal ettim, sözünü dedin,
Baba derdine çare olur inşallah.

Dursun, gam yükünü göçlere katar,
Gönül dalgalandı, deryadan beter,
Onbeş gündür babam, burada yatar,
Baba derdine çare olur inşallah.

Posof'un Erim köyünden birisinin Sivas'tan kaçırdığı kızı, geri almaya gelenler, kızı merkeze getirtirler. Posof halkı nasıl olurda gelinimizi geri götürürler diye galyana gelir. Gelenleri, bu evliliğe razı edebilmek için her çareye başvurarak işi tatlı sonuca bağlarlar. Şair Dursun bu olayı bir destanla dile getirir:

DESTAN

Bir destan yazıyorum herkes dinlesin,
Böyle bir düğün oldu Posof'ta.
Kızı götürecekler, gönlü kırık herkesin,
Çok heybetli bir düğün oldu Posof'ta.

Gece bekçi, polisle kız emniyete alındı,
Resmi elbiseyle kaçırılacağı bilindi,
Sulanmış gözlerin yaşı silindi,
Mertçe döğüşe hazırlık oldu Posof'ta.

Jip tekerlerini keserler bıçakla,
Dediler kurtulamazsın, gitsen uçakla,
Böyle bir olay hiç gelmezdi akla,
Vicdanca bir düğün oldu Posof'ta.

Çifte polisler tutuyordu nöbet,
Düşündü onlar da bu işin sonu berbat,
Kalmadı kimsenin gönlünde rahat,
Böyle bir düğün oldu Posof'ta.

Kızı kaçırmaya pencereden girdiler,
Nöbet tutan polisler, o an gördüler,
Kızı yediemine teslim verdiler,
Böyle bir düğün oldu Posof'ta.

Biz de çektik namus için zahmeti,
Doktor bey vermişti raporu kati,
Reddettiler raporu, tutmuş inadı,
İnatçı bir düğün oldu Posof'ta.

Gönüller coştu ama saatimiz doldu,
Herkes bir anda sevinip güldü,
Babası naçar kalınca, barışa geldi,
Hafta içcinde düğün oldu Posof'ta.

Çoğuda uğraştı vermeyecekti kızı,
Posof halkı sardı bayır ile düzü,
Kars Valisi telefonla duyurdu sözü,
Evlenmek hakkıdır dedi Posof'ta.

Babası inatçı uğraşmayın der boşuna,
Ağlıyanın bakmazlar, burda göz yaşına,
Bu destanım gider herkesin hoşuna,
Hoşça bir düğün oldu Posof'ta.

Kızla oğlan motorla köyüne gitti,
Herkes şad oldu muradına yetti,
Dursun YILDIRIM destanın burada bitti,
Destanım bitmeden, düğün oldu Posof'ta.

Dursun Kaya ÖNDER

Posof İlçesinin Günlüce (Caborya) köyünde, *Tuvaryalar* sülalesinden *Ahmet* efendinin oğludur. 1931 yılında bu köyde dünyaya gelen D. Kaya bey, ilk tahsiline köyündeki Eğitmenli üç sınıflı okulda başlamıştır. Dördüncü sınıfı, Merkez İlkokulunda, beşinci sınıfı da yine kendi köyünde açılan beş sınıflı ilkokulda okuyup, 1945 ders yılında mezun olmuştur. 1947 yılında Cilavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptırmış, buradan 1954 yılında çıkış alarak, İlkokul öğretmenliği görevine başlamıştır. İlk görevine Iğdır İlçesinin Dize köyünde başladı. Bu şair öğretmen, sonra Posof İlçesi ile Kars İl Merkezinin çeşitli ilkokullarında görev yaptı.

Şairin çok sayıda şiirleri kendisinde saklıdır. Kendisinden aldığım bazı örnekler ise aşağıdadır.

KÖYÜM

Başlarım köyümü hoşça sunmaya,
İstersin at ile, istersin yaya,
Beş kilometredir kazadan köye,
Çayırlı çimenli ne güzel köyüm.

Eskiden Caborya, yeni Günlüce,
Biraz tanıtmış olayım size,
Coşar, kükrer iki Mart gelince,
İnsanı neşeli, sevinçli köyüm.

Üst tarafı tepelik, yaylaya yakın,
Gezinin, dolaşın siz isim takın,
Layıktır Günlüce ismine bakın,
Gülistan güneşli ne güzel köyüm.

Kuzeyden dikilir yokuş yaylaya,
Güney yavaş yavaş alçalır çaya,
Kız, gelin güzeldir, benziyor aya,
Bayramı, seyranı ne güzel köyüm.

Gezdim, tozdum, ben de orda büyüdüm,
Sevgiyi, saygıyı orada gördüm,
Onüçyıl öğretmen, orada kaldım,
Koyunlu, kuzulu ne güzel köyüm.

Ne güzel yazmış bunları yazan,
Cami, minaresi bir başka düzen,
Hoperlör bağlıdır, verilir ezan,
Kavağı, söğüdü ne güzel köyüm.

Yazar **Kaya Önder** böylece yazar,
Gurbette olanlar rüyada gezer,
Evler betonarme, hemde çok güzel,
Yukarı Posof'un gülüdür köyüm.

MEKTUP

Seni yazıyorum, sılada yare,
Adresle evimi sen kendin ara,
Köyüme gidipte vardığın sıra,
Benden köye selam söyle sen mektup.

Kalemim yazıyor, satırı düzgün,
Görürsen sılada yarimi üzgün,
Dokunma keyfine olursa kızgın,
Benden yara selam söyle sen mektup.

Bilirimki köyüm hasretle dolu,
Uzatma çabuk git, gittiğin yolu,
Okuyana anlat ey olduğumu,
Benden yara selam söyle sen mektup.

İki sevgiliyi konuşturursun,
Konuşturup hem de anlaştırırsın,
Gizli sırlarını araştırırsın,
Benden yara selam söyle sen mektup.

Yazdı **Kaya Önder**, derinden içten,
Elini çekti hem, iş ile güçten,
Hasandan, Aliden, güzel Memişten,
Bütün eş dosta selam söyle sen mektup.

DAĞLAR

Bazan beyazlanır kışa dalarsız,
Bazan aşık olur, içten yanarsız,
Kendinizi yıldız, ayda sanarsız,
Tabiat ananın kıralı dağlar.

Kışın kükrer yare yol vermezsiniz,
Yaz geçer bir demet gül vermezsiniz,
Varam köye desem bırakmazsınız,
Dumanlı, tipili sıralı dağlar.

Soğuk sularınız, yazınız vardır,
Garipler, aşıklar hep size yardır,
Aşılmaz üstüzden, yol bulmak zordur,
Ezelden ebede belalı dağlar.

Yol verin turnaya, gitsin sılaya,
Çokça aşıkları saldız belaya,
Koyunla kuzunuz süstür yaylaya,
Tabiat ananın kıralı dağlar.

SONRADAN

Her bir iyiliği kendinden bilme,
Mecliste ağır ol, sırtarıp gülme,
Bedavadan sirke verseler alma,
Gülerler başına, dostlar sonradan.

Pahalı aldığın ucuza satma,
Sevilen bir yerde çok uzun kalma,
Her yüze güleni dost olur sanma,
Verirler notunu dostlar sonradan.

İnsanlığa temel, doğruluktur bil,
Mecliste dürüst hem de akıllı ol,
Büyüğünü dinle, iyi hisse al,
Konuşur arkadan, diller sonradan.

Bitmez insanlığın ilk ilkeleri,
Çalış arkadaştan sen kalma geri,
Bir gün hatırlarsın **Kaya Önder**'i,
Gelip, gidip alay eder sonradan.

YAYLALAR

Varmıdır dünyada sizden mutlusu,
Çayırlı, çimenli güzel yaylalar.
Şırıl şırıl akar, soğuk tatlı su,
Gelin kız sana bezek yaylalar.

Kalbimde sevginiz küçükten vardır,
Yeşillik, çimenlik hep sana yardır,
Yayığın, seyranın ne güzel şeydir.
Çayırlı, çimenli güzel yaylalar.

Çok güzel peynirin, kaymağın vardır.
Kışın güzelliğin, bembeyaz kardır,
Yoksa ölüm tadı, sizede vardır,
Laleli, sümbüllü güzel yaylalar.

Sonbahar gelince unutma bizi,
Nineli, gelinli sevdalı kızı,
Sayarız günleri, bekleriz yazı,
Çayırlı, çimenli güzel yaylalar.

Mevlam güzelliği sizemi verdi?
Yeter **Kaya Önder** çok uzun sürdü,
Yine arzumanım sizlerde kaldı,
Benide unutman, güzel yaylalar.

Dursun ŞANLI (FARKİ)

Posof İlçesinin Kopuzlu (Çorçuvan) köyünden *Ahmet* efendinin oğludur. Anası *Hatice* hanımdır. 1850 (1261) tarihinde bu köyde doğmuş. 13 Nisan1933 yılında, 83 yaşında ölmüş.

Hakkında çok şey bulunamamış olmasına karşın, zamanın ünlü aşıkları arasında yer aldığı söylenmektedir. Diğer aşıklar gibi gazla gezgin olmadığı için eserlerinin kendi evinde kaldığı sanılmaktadır. Torunlarından araştırma yapıldıysa da bir ip ucu alınamadı. Ancak, şairin oğlu Ozan *Cafer* ustadan dinleyerek şimdi bize aktarma lütfünda bulunan, Aşık *Kemal Yıldırım*, Yolağzı köyünden *Kirman Eren* ile Günlüce köyünden *Yusuf Konak* efendilerden dinleyerek aldığım birkaç şiirini buraya aldım.

Bu şiirler okunduğunda, anlaşılıyorki; Dursun efendi, Posof'ta yetiştirmiş, Milli konulara ilgi duyan şairlerimizdendir.

1878 Osmanlı - Rus Harbi sonunda, Rusları eline terk edilen Posof Halkına hitaben yazdığı bir gaydret destanı:

KALMAZ

Ağlamayın dostlar, yanman bacılar,
İrem bağlarımız, devlere kalmaz.
Dövmeyin sineniz, çekmen acılar,
Gülşen bağlarımız, toylara kalmaz.

Kimin sakin olup, kimin göçecek,
Hakkın zağ kılıcı, zulmü biçecek,
Samyel rüzgarları elbet geçecek,
Hub yuvamız yaban soylara kalmaz.

Bırakın endişey çekmeyin gami,
Ayıracak zaman has ile hami,
Okunacak ezan, dolacak cami,
İslam yurdu dinsiz boylara kalmaz.

FARKI fark edip görür önünü,
Unutmayın sakın dünkü gününü,
Kimse kirletemez Türk'ün ününü,
Yurt suratı bozuk, horlara kalmaz.

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra yazdığı tahmin edilen bir şiiri.

KURBAN

Çekildi zabiti, eratı iti,
Kurtuldu Gürcü'den vatana kurban.
Şerefli Türk ordu askeri yetti,
Bu vatanda şehit yatana kurban.

Güldü yüzlerimiz açıldı beniz,
Kırk yıl esaretten kurtulan biziz,
Sarıldı yaralar kalmadı bir iz,
Dertlere devakâr sultana kurban.

FARKİ eyler daim candan minneti,
Yetirdi millete ol hürriyeti,
Kurdu ülkemizde Cumhuriyeti,
Bize onur veren ATAM'a KURBAN.

Yaşlılığı tarif eden aşağıdaki dizelerden anlaşılıyorki, Farki, yalnız Milli konuları değil hayati olaylarıda uygun bir felsefe içinde işlemeyi kusur etmemiştir.

ZORLADI

Sinnim geldi seksenlere ulaştı,
Tutmuyor ellerim, dize zorladı.
Büküldü belim, ayak dolaştı,
Çok azaldı gerim, göze zorladı.

Yediğim aşları midem almıyor,
Öğrendiğim sözler bende kalmıyor,
Güç takat kalmadı, kimse saymıyor,
İtibar azaldı, öze zorladı.

FARKİ çok yaşadı, çok şeyi gördü,
Kahi sevindi, kah dizini dövdü,
Kimine kızdıysa, kimini övdü,
Elde kalmadı saz, söze zorladı.

Ekrem ÇAĞLAYAN

Kendisinden alınmıştır.

Genç şairimiz Ekrem Çağlayan, Posof İlçesinin Demiröven (Varzna) köyünden *Şevket* efendinin oğludur. Annesi, Uluçam köyünden *Akif* efendinin kızı *Nukta* hanımdır. 3 Aralık 1955 doğumlu olan şairimiz, 29 Kasım 1971 tarihinde, babası ile birlikteArpaçay İlçesinin Yalınçayır köyü, 138 no'lu haneye taşınmıştır.

İlk şiir ilhamını, amcası sayılan Rahmetli Şair *Müdami* babadan alan Ekrem efendi, düştükçe şiirler yazmaktadır. Şu an Almanyadan bize gönderdiği beş şiirini buraya almakla kıvanç duyuyor, sürekliliğini umuyorum.

BENİM KÖYÜM

Hertaraf bahçe bağla,
Süslenir benim köyüm.
Yiğitler bal, kaymakla,
Beslenir benim köyümde.

Tarlasında gelin, kızı,
Meler gelir koyun, kuzu
Bülbül öter bahar, yazı,
Seslenir benim köyümde

Şiirin yazarı **ÇAĞLAYAN**
Çok oldu aşktan ağlayan,
Sevdadan kalbin dağlayan,
Yaslanır benim köyümde

POSOFUM

Sana geleceğim amma,
Uzaksın canım Posof'um.
Sıra dağlar aramızda,
Engeldir benim Posof'um

Uremanın güzel yeri,
Açılır baharda güli,
Her tarafa aşar yoli,
Tatlıdır dilin Posof'um

Bu ayrılık yaktı beni,
Hiç unutmamki seni,
Haniye **ÇAĞLAYAN** hani,
Uzaktır yolu Posof'un.

POSOFUM

Doğunun şirin kazası,
Benim güzel Posof'um.
Bahçe, bağdır her tarafı,
Açılır türlü gülün Posof'um.

Karlı geçer senin kışın,
Altundur toprağın, taşın,
Az olur cihanda eşin,
Tatlıdır dilin Posof'um.

Yüksek olur bacaların,
Karanlıktır gecelerin,
Geldi, gitti nicelerin,
Uzanır yolun Posof'um.

Uremeden eser yelin,
Her tarafa gider yolun,
ÇAĞLAYAN'ım, acı halim,
İçemem suyun Posof'um.

DEYİŞ

Pınar gibi aktı yaşım,
Sele ağlıya ağlıya,
Ak oldu gençgen saçım,
Boşa ağlıya, ağlıya.

Bülbül oldum dost bağında,
Feryat ile genç çağında,
Gidiyorum yar dağında,
Yola ağlıya, ağlıya.

Gündüzüm yok, gecem acı,
Kime baksam hep yalancı,
Oldular bana yabancı,
Yara ağlıya, ağlıya.

ÇAĞLALYAN'ım uyan tezel,
Bu gurbeti bırakta gel,
Arı olda, balını al,
Güle ağlıya, ağlıya.

BULAMADIM

Bilmem dünya beni neden ağlattın,
Yitirdim yuvamı, dal bulamadım.
Her gün için kanlı yaşım akıttın,
Bülbülüm bağımda gül bulamadım.

Sarardımah, yaprak yaprak,
Yaşamakmı hele bir bak,
Bir gün acım, birgün de tok,
Aradım kendimi yol bulamadım.

ÇAĞLAYAN'ım durma yürü hele,
Dosttan geldi bana bela,
Söylemem sırrım yad ele,
Gerçeği söyleyen kul bulamadım.

Eşref ERCAN (Eşref Hoca)

Eşref Hoca, Posof ilçesinin Arılı (Zedezümde) köyünden *Cumi Hocağil* sülalesinden *Arif* efendinin oğludur. Anası, *Fatma* hanımdır. Aynı köyde 1863 (1297) yılında dünyaya gelmiş, 20 mart 1953 yılında 90 yaşında ölmüştür.

Eşref efendi, Abastuban, Gori ve Posof'taki medreselerde öğrenimini tamamlamış bir din hocasıdır. Kendi köyünde ve Çıldır İlçesinin çeşili köylerinde imamlık yapmıştır. Çıldırlı *Aşık Şenlik*'e din dersleri vermiş olup, hocalık yapmıştır (Kars İl'i Dergisi, Sayı 5, Sayfa 76). Eşref hoca, nüktedanlığı, hazır cevaplılığı ve Şairliği ile unutulmaz bir üne sahiptir.

Birçok şiirinin var olduğu söylenmesine karşı, oğullarından birşey alamadık. *Aşık İkrami*, Yolağzı köyünden*Kirman Eren*, Günlüce köyünden *Yusuf Konak* efendilerden, ağızdan alabildiğim birkaç şiiri şunlardır:

BU MİLLETE BU YAKIŞIR

Cumhuriyet güneş, vardır ATAMIZ,
Bu millete ancak bunlar yakışır.
Albayrak göklerde, var vatanımız,
Bu millete ancak bunlar yakışır.

Denizde vapurlar, gökte tayyare,
Tirenler yürüdü, yurtta her yere,
Kuruldu fabrika beze, şekere,
Bu millete ancak bunlar yakışır.

Okullar açıldı, ilmimiz tamam,
Yapıldı her yanda han, otel hamam,
Okulda öğretmen, camide imam,
Bu millete ancak bunlar yakışır.

EŞREF sever elbet, yurdunu candan,
Boş değil vatanı şehitten, kandan,
Yükselir yurdunda, nurlar her yandan,
Bu millete ancak bunlar yakışır.

GÜZELLEME

Al al olmuş kızın yüzünün rengi,
Baharda açılmış güle benzemiş.
Arama cihanı bulunmaz eşi,
Bülbülde şakıyan dile benzemiş.

Ne kadar övülse hepisi hakkı,
Ağızda diş sanki elmastan takı,
Görünür fıstandan bak gerdan akı,
Taze yağmış karlı bele benzemiş.

EŞREF'inin dili tariften aciz,
Bir bahar sabahı nurundan beniz,
Ne kadar diyersen o kadar temiz,
Ahiret suyundan, göle benzemiş.

AĞIT

1878'lerde yazıldığı sanılıyor

Sinnim onbeşlerde gencecik yaşım,
Aklım uçtu baştan, yele benzedi.
Takat edemedi cahilce başım,
Aktı göz yaşlarım sele benzedi.

Urus'un yürütü askeri, atı,
Zabitler yağdırdı, emriler kati,
Cephe açıp kurdu, Posofta hattı,
Hudutlar aşılmaz bele benzedi.

Beni Efser gibi renkleri sarı,
Benzerler insana, yarıdan yarı,
Görenler ağladı hep zarı zarı,
Benizler sarardı küle benzedi.

EŞREF böyle yazdı, gördüğü hali,
Ölüye benzedi, umum ahali,
Duyunki kardeşler, Posof ahvali,
Çöplüğe atılmış, güle benzedi.

İMDAT DUASI

Gürcü istilası için yazılmış, 1920.

Beni Efser yine kudurdu azdı,
Medet Allah medet, sen imdat eyle,
Posof için çokça nameler yazdı,
Medet Allah medet, sen imdat eyle,

Geçmiş Badeleyi duyduk ağladık,
Çözdük alları hep kara bağladık,
Dert dolu gönülle coştuk çağladık,
Medet Allah medet, sen imdat eyle,

Verdiler ateşi çok köyler yandı,
Yangın dumanı gökleri sardı,
Dat, figan sedası arşa dayandı,
Medet Allah medet sen imdat eyle,

Türk İslam evladı, özbe öz vahit,
Edilmiş Duğur da EFSEL bey şehit,
Düştü can kaydına nice bin yiğit,
Medet Allah medet, sen imdat eyle,

Duğur da içinde ondokuz köyün,
Etrafı saldatla sarıldı bütün,
Emirler verildi silahı dökün,
Medet Allah medet, sen imdat eyle,

EŞREF'im günbegün artıyor sızım,
Nereye gideyim, tutmuyor dizim,
Başka bir yolumuz kalmadı bizim,
Medet Allah medet, sen imdat eyle,

Fehmi BAYRAKTAROĞLU

Posof İlçesinin Yaylaaltı (Satlel) köyünde *Bayraktaroğlu* sülalesinden Hacı *Merdali* efendinin oğludur. Annesi Süngülü (Arile) köyünden, *Alibabagil* sülalesinden, şair, nüktedan ve hazır cevap *İbrahim* efendinin kızı - Hoca abla olarak tanınan - *Gülnaz* hanımdır.

4 Haziran 1933 doğumlu olan Fehmi, İlköğrenimin ilk üç sınıfını kendi köyündeki Eğitmenli İlkokulda, 4üncü sınıfı Kalkankaya İlkokulunda, 5. sınıfıda Binbaşı Eminbey İlkokulunda tamamlayarak 1945 yılında İlkokul diplomasını aldı. Aynı yılın sonbaharında, eğitmen olan amcası *Rıza* efendinin yardımı ile Cilavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptırdı. 1950 yılında bu okulu dönem birincisi olarak bitiren Fehmi, ilk görevine Kağızman İlçesi Çengili köyünde başladı. Yırmı yıl, Kağızman ve Posof ilçelerinin çeşitli köylerinde görev yaptıktan sonra, 1970 yılında Posof Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğüne atanmış ve 1985 Nisanında bu görevden emekli olmuştur.

Öğrencilik yıllarında başlayan şiirle anlatım tutkusu ömür boyu süren şairin; Milli, Dini, Ahlaki ve edebi şiirleri oldukça fazladır.

GÖTÜR POSOF'A

Bahar olup turna, kazı gelende,
Götür beni kardeş, götür Posof'a
Koyun, kuzu tarla, çayır gezende,
Götür beni kardeş, götür Posof'a

Yaz gelipte lale, sümbül açanda,
Kız, gelini yaylalara göçende,
Al valalar, seyranlarda uçanda,
Götür beni kardeş, götür Posof'a

Elmasını sandıklara dizende,
Uğul kızı, bahça bağı gezende,
Cancurundan ezmeleri ezende,
Götür beni kardeş, götür Posof'a

Kar yağıp her taraf ap ak olanda,
Açık göllerine ördek dolanda,
Düğünler yıpılıp, toy kurulanda,
Götür beni kardeş, götür Posof'a

Dağı, taşı nesli tarih kim yaza,
Secde edip durur herdem niyaza,
Cenazemiz muhtaç kalmaz namaza,
Götür beni kardeş, götür Posof'a

FEHMİ, dursun hangi halin yazsınki,
Hasletlerin nicesini dizsinki,
Yadlar nasıl kıymetini bilsinki,
Götür beni kardeş, götür Posof'a

ATAM GELİYOR

Ölümünün 40. yılında

Asır ondokuzda dalma hülyaya,
Seksenbir tarihte Atam geliyor.
Emretmiş ol Allah fani dünyaya,
Mutlu Selanikte Atam geliyor.

Ona eş bulunmaz, hiçbir millette,
İsminiz Mustafa olsa birlikte,
Kendini görme üstün matematikte,
Kemale ermişte Atam geliyor.

Tahsil onca değil kimseye kolay,
Vermez başarıda yabana bir pay,
Kurmay okulunda çok genç bir subay,
Bıyığın burmuşta Atam geliyor.

And'ı hatırladı, tuttu sözünü,
Zalimden mazlümün aldı öcünü,
Gösterip cihana Türkün gücünü,
Derne, Trablusgarpte Atam geliyor.

Dünya saldırmıştı baksana hele,
Mahşere dönmüştü o Çanakkale,
Çok çetin uğraşı verdi ecelle,
Kalktı Conkbayırda Atam geliyor.

Eşsiz bir askerdi şark ile garpte,
O, vatan uğrunda yılmazdı harpte,
Kafkas, Suriye ve hem de Halepte,
Askerle birlikte Atam geliyor.

Normal teftiş diye bir kandırmayla,
Hareket edip o Bandırmayla,
Ondokuz Mayısta birkaç subayla,
Samsun'a çıkmıştı Atam geliyor.

Dünya bir olmuştu zalim Yunanla,
Üç yıl savaştılar çürük hülyayla,
Milletle birlikte mevcüt imanla,
Dünyayı yenmişte Atam geliyor.

Armağanı onun bu idaremiz,
İstedi devrimler, uyduk hepimiz,
On Kasım, perşembe yıl otuzsekiz,
Ruh olup aheste Atam geliyor.

FEHMİ der ondandır hakka hürmetim,
Manevi varlığı Milli ziynetim,
Kalk dur huzurunda, şanlı Milletim,
Her yıl On Kasımda Atam geliyor.

İLKELERİMİZ

Kurduk Cumhireyet, yüce adımız,
Eşitlik, hürriyet insan işidir.
En adil olmaktır, milli andımız,
Demokrasi gerçek izan işidir.

Laikiz, ayırdık dinle devleti,
Din muhakkak yüce vicdan hasleti,
Her insan elbette ister vuslatı,
Din imanlı, olgun insan işidir.

Ölçü, tartı, giyim girdi düzene,
Saltanat, hilafet kalktı kime ne,
Takvim, Alfabe ve birkaç dizine,
Devrimler yaratmak, irfan işidir.

Devlet başkanımız ve meclisimiz,
Orda düşünülür, her bir işimiz,
Büyük işlyer için var devletimiz,
Güçlü olmak elbet, güman işidir.

Sarı, beyaz, siyah renge bakmayız,
Irk, dil aramayız, ayrım yapmayız,
Halkımızı sever, ondan kopmayız,
Birlik beraberlik, iman işidir.

Ülküde, tasada, yasta hep biriz,
İşçi, memur, çiftçi biriz hepimiz,
Böyle belirlendi Milliyetimiz,
Dünyaya öğretmek zaman işidir.

FEHMİ, devlet kurduk, başta ATAMIZ,
Milletçe dürüstüz, yoktur hatamız,
Tüm evren bilsinki, bizim davamız,
Milli and, din, namus, vatan işidir.

DERDİ BİR

Bakarsın alemde insan oğluna,
Rengi, benzi ayrı amma derdi bir.
Cihanda benzemez, çoğu çoğuna,
Şekil, şema ayrı amma derdi bir.

Yoktur arayerde çelikten perde,
Alim kimi, kiminin aklı yok serde,
Dolaşır dünyada, herbiri yerde,
Boyu, bosu ayrı amma derdi bir.

Doğmuştur her biri bir başka yerde,
Bin bela vardır her gördüğün serde,
Kalpler arasında yokturki perde,
Konuşur dili ayrı amma derdi bir.

FEHMİ hayran olur, düzenen dünya,
Yazılır her bire,bir başka künya,
Senden başka alem eyleme hülya
Nice bin alem var, amma derdi bir.

ŞEHİTLERDEN SESLENİŞ

02.03.1981, POSOF

Bu topraklar, ecdadımızdan kalan kutsal emanetlerdir,
Biz bu emaneti, aynı kutsiyetle size devrederken öldük.
Unutmanki, emanetine sahip çıkmamak, ecdadına ihanettir,
Hain olmadık, biz bu kutsal emaneti korurken öldük.

Hür ve müstakil bir ülke var ettik, binbir emekle,
Sakın zarar getirme bu ülkene, neme lazım demekle,
Elinden geldiğince çalış, çabala bire bin ekle,
Biz sizelerden, bunları bekleyen bir ümitle öldük.

Unutma, mukaddes kavramlar uğrunda şehit düşen ATANI,
Koru; namus, dinin, çiğnetme düşmana ana vatanı,
Uyanık ol, zamanında dost ve düşmanı çok iyi tanı,
Bizler; dostu dost, düşmanımızı düşman bilerek öldük.

YANACAK

Aklını kullanıp etmeyen fikir,
Mutlaka düşüp ahuzara yanacak.
İnanıp etmiyen ALLAH'ı zikir,
Varıp Cehenneme, nara yanacak.

Kışa hasret çeker, yaza bazımız,
Gönlünce olsa, kış ve yazımız,
Lale, sümbül, nergiz dolsa bağımız,
Zarı bülbül, güle hasret yanacak.

Günde bin kişiden alınsa selam,
Edilse mecliste hep tatlı kelam,
Olsa düğün, bayram eylense alem,
Gönül, tek sultana hasret yanacak.

Itrını koklasa, gonca güllerde,
Sevgiyi tatsada, tatlı dillerde,
Bilmezki elalem, gurbet ellerde,
Garip **FEHMİ** yara hasret yanacak.

GURBET TARİFİ

21.11.1985, POSOF

Bir yiğit ayırılsa öz vatanından,
Cümle dost, akraba hep yada düşer.
Bin suç çıkarılır, bir hatasından,
Öz kardeş hem baba, hep yada düşer.

Çıkar yollarını sende görüpte,
Günlük nasibini orta bölüpte,
Menfaatı için yüze gülüpte,
Eyleyen merhaba, hepyada düşer.

FEHMİ'nin yazdığı, sözün ihlası,
Yalancı dostların, sahte sevdası,
Yüz yüze gelince, dostun en hası,
Vatanda kalınca, hep yada düşer.

BEĞENMEZ

12.07.1982, POSOF

Hele bak şu kendin bilmez herife,
Oturur külhanda, mescit beğenmez.
Tutmaz tehretini, söyler nafile,
Göremez önünü, mürşit beğenmez.

Haddini aşarda onca gafları,
Dolaşır ağzında sin, kef lafları,
Riyadan çamide tutar safları,
Eliften habersiz, tecvit beğenmez.

Kibir, gurur dolu almaz nasihat,
Hilei şerrine olmaz nihayet,
İman yok içinde, etmez itimat,
Mayası yalandan, şahit beğenmez.

Bakarsın hak yemez, aslı pek vahim,
Kendisi hergele, lafı bir alım,
Bazan dindar olur, bazan çok zalim,
Türlü kafa taşır, Vahit beğenmez.

FEHMİ yazdı destan, bir ibret için,
Çırpınır gönlü hep bu millet için,
Reddeder bir çoğu, bilinmez niçin,
İçi vesves dolu, ahit beğenmez.

İNSANA BİR BAK

Düşünmezmi acaba, kainat niçin yaradıldı,
Uhrada ne var?
Ol Allah tarafndan insan nelerle donatıldı,
Sinede ne var?
Yaratan ne istedi, Kur'anda neler anlatıldı,
Amelde ne var?
Maddeye yedi büklüm olmuş, insana hele bir bak...

Bilmezmi acaba, sevmeyi kim, niçin emretti,
Gönülde ne var?
Allah insana niye akıl, haya, iman bahşetti,
Fikrinde ne var?
İbadet emrederken, yaradanın neydi niyeti,
Zikirde ne var?
Kendi nefsine mahküm olmuş, insana hele bir bak...

Şair **FEHMİ** diyorki, vurulmazmı herkes mizana,
Akıllarda ne var?
Bütün Ameller sanki sorulmazmı, herbir azaya,
Saklıda ne var?
Dostluğu emretmezmi, ilim ve dinimiz insana,
Fiilde ne var?
Şu insanlıktan mahrum olmuş, insana hele bir bak...

32 FARZI ALLAH BUYURMUŞ — 18.031982, POSOF

Tut orucun,kıl namazın, Allah emrin böyledir.
Haccın yap, ver zekaattın, kazan rızam buyurmuş,
Kelime-i şahadetki, bunca farzın başıdır,
Bu emrini tutup, kılmak İslama şart buyurmuş.

Bana ve hem Resulüme inanıpta güvenmek,
Melek ve kitaplarıma, tüm itikat eylemek,
Hayır ve şer Allahtandır, ahirete inanmak,
İslam olan kullarımda, İmana şart buyurmuş.

Elleri dirsekleriyle üçer kere yıkamak,
Ayakları topuklarla aynı işi işlemek,
Yüz yıkayıp temizlemek, başına mesh eylemek,
Bütün bunlar islam için, Abdeste farz buyurmuş.

Necasetten, hecasetten, her yanı temiz eylemek,
Avrat yerlerini kapatıp, namaz vaktini bilmek,
Yönün çevirip kıbleye, niyeti tam eylemek,
İlk tekbir ile başlamak, Namaza şart buyurmuş.

Göksü kıbleye dönmek, ayak üstü dik durmak,
Kur'anı kerimimizden, birkaç ayet okumak,
Saygı ile rüknun etmek, hem secdeye kapanmak,
Teşehhüt miktar oturmak, Namaza şart buyurmuş.

Niyet edip başlayarak, her tarafın yıkamak,
Üçer kere ağız, burun bol su ile çalkalamak,
Ve böylece hecasetten tertemiz olup çıkmak,
Bu adet üzre yıkanmak, guslün şartı buyurmuş.

Niyet ile başlayıp, ellerini toza vurmak,
Mesh edipte kollarını ve birde yüze sürmek,
Bunun ile temizlenip, hem dahi namaz kılmak,
Bunca farzlardan ikisi, teyemmümdür buyurmuş.

FEHMİ, sen yaz bunlarıki, hepsi Hakkın emridir,
İmanlılar ezber eder, sinesinde eridir,
Böyle geldi, böyle gider, ta ezelden beridir,
Daim kazanır çalışan, ULU ALLAH BUYURMUŞ.

MUHTAÇ

06.08.1986, İZMİR

Akıl, fikir vardır, eylenir kelam,
Her akıl sahibi Allah'a muhtaç.
Allah yaratmıştır, nice bin alem,
Her türlü mahlukat, inasana muhtaç.

İnsanki yadetti, ol yaradanı,
İsmiyle mukaddes oldu ol Gani,
Ol demeden olan, mahlukat hani,
Cümle canlı, cinni Hallak'a muhtaç.

Hallak'a bağlıdır, ruh ile beden,
Onun emriyledir, her gelip giden,
Kimdir düşündünmü, evreni güden,
Nice·bey, paşalar Sübhan'a muhtaç.

Sübhanalllah, onu aciz bir zikir,
Elhamdülillahtır, ona bir şükür,
Emrini düşünmek, en makul fikir,
Tüm alim, ülama Gaffar'a muhtaç.

Gafururrahimdir, sığındım ona,
Çevirdim özümü, hep ondan yana,
Hangi işte onsuz varılır sona,
FEHMİ dü cihanda YAR'ına muhtaç.

İNSANI TANI

Uyan gaflet uykusundan ayırma nası,
Gücün yetmez ayırmaya, kötüyü hası,
Budur eğer anlarsan, söz hülasası,
Her gönülde bir yol varki, ol şaha gider,
Döner, döner ol yaratan Sübhana gider.

Sırtındaki yırtık şala, cepkene bakma,
Düşme hakkın dergahından, gönüller yıkma,
Hiç kimsenin ahvalını kafana takma,
Her gönülde bir yol varki, ol şaha gider,
Döner, döner ol yaratan Sübhana gider.

Kıldık namaz, tuttuk oruç, taptık Tevhide,
Zekaatlar, hac kimedir, bildikmi niye?
Çok meyhur varki,inliyor Allahım diye
Her gönülde bir yol varki, ol şaha gider,
Döner, döner ol yaratan Sübhana gider.

Düşün bir kez Şakir, Zakir halini hele,
Nasıl tövbe etti Zakir, geldi ne hale,
Dünyada nice insan var, uyan misale,
Her gönülde bir yol varki, ol şaha gider,
Döner, döner ol yaratan Sübhana gider.

Gönlü aşkla yanan sanma, sen seni **FEHMİ**,
Tutuşturmuş gönülleri Gaffaran gani,
Yakıyor bak, bu yüce aşk, dünya alemi,
Her gönülde bir yol varki, ol şaha gider,
Döner, döner ol yaratan Sübhana gider.

DOKUNMASIN

Sabah olur eser yeller,
Yeller sana dokunmasın.
Her seherde açar güller,
Güller sana dokunmasın

Gözler görür, yüzde benler,
Yar deyiben şakır diller,
Dert anlatır, sazda teller,
Teller sana dokunmasın.

Bir aşk ile akan terler,
Terler ile yunan yerler,
Dere olup akan seller,
Seller sana dokunmasın.

Aşk gözünden akan yaşlar,
Şahit ona dağlar, taşlar,
Ah ediyor uçan kuşlar,
Kuşlar sana dokunmasın.

Derin aşkla yanar özler,
Bakar bazan kötü gözler,
Olur binbir çeşit sözler,
Sözler sana dokunmasın.

Aşk serinde olur yeller,
Kıpırdanır nazik beller,
Vuku bulur nice haller,
Haller sana dokunmasın.

Aşkla yanar umum kullar,
Gönül daim yarin kollar,
FEHMİ gözün arar yollar,
Yollar sana dokunmasın.

GÖNÜL

21.11.1985, POSOF

Gönül havalandı, pervaz eyledi,
Ya döner ya dönmez, bülbül misali,
İnleyip sızlayıp, figan eyledi,
Gülünü kaybetmiş, bülbül misali

Ala aşık iken kara bağladı,
Gülmez oldu gözü, yanıp ağladı,
Gülün hasretiyle, coşup çağladı,
Dad figan eyledi, bülbül misali.

Gönül olmuş idi, aşık gülüne,
İçinden geçenler, sığmaz ömrüne,
Tanımaz engeller, gelse önüne,
Dikene saplanır, bülbül misali.

FEHMİ bunu öyle yazdı gönlüne,
Hatıra eyledi, gonca gülüne,
Gerekirse eğer, düşe sürüne,
Güle pervaz eyler, bülbül misali.

GİDER

Bak rızkın açılan kapılarına,
Nimet coşa gelmiş, talana gider,
Hele gözün açta bak ahvalına,
Servet bir leş olmuş, kapana gider.

Servetki leş olmuş, çoğalmış karga,
Cıyak cıyak diye, ederler kavga,
Her canlı dünyada, koşuşur rızka,
Onda dokuz payı, harama gider.

Harama dönünce, insanın yönü,
Günbe gün kötüye çıkar hep ünü,
Göremez bir türlü, neyidi dünü,
Gün geçtikçe ömrü, ziyana gider.

Ziyana dönünce insanın ömrü,
Atisi kötüdür, ne olsa günü,
Olur tüm serveti, adsız bir gömü,
Olanca zahmeti, hebaya gider.

FEHMİ gel ömrünü eyleme heba,
Eser hayatında, ol badı seba,
Üçün, beşin kalmaz, şu son hesaba,
Kalanın olsada, yabana gider.

LANET

İnsanım deyipte yoldan çıkanın,
Gösterdiği edep, erkana lanet.
Haksızlık yapıpta, haktan kaçanın,
Doğrudan kaçınan, haline lanet.

Aslımız Türkoğlu, İslam dinimiz,
Hilkatta bir kökten geldik hepimiz,
Ayırmasın sakın, sizi bir densiz,
Kötü olanların, fendine lanet.

Köylü şehirlisi olmaz yurttaşın,
Ortak yanı vardır, yurtta her taşın,
Ayırım yapıcı her kötü başın,
Yarattığı kampa, kendine lanet.

Geçirme aklına haksızlık sakın,
Ayrılmayın haktan, Allaha bakın,
Bilerek haklıya vermeyip hakkın,
Onu, haktan mahrum edene lanet.

FEHMİ dileklerin hepsi doğrudur,
Açık sözlü olmak, en doğru yoldur,
Bazı işler varki, gizlin, uğrundur,
Elaltından dönen, dümene lanet.

AĞLIYOR

Vardım mekânına seyran eyledim,
Bozulmuş bağlarda,bağman ağlıyor,
İndim enginine cevlan eyledim,
Tutuşmuş gönüller, cihan ağlıyor.

Bir zaman durupta baktım semaya,
Şafakta güneşe, gurupta aya,
Gece yıldızlara, burçlara, yaya,
Semavat tüm yasta, evran ağlıyor.

Analar, atalar kendinden geçmiş,
Eyali hayatın zehrinden içmiş,
Evlatların sanki, dünyadan göçmüş,
Kesilmiş ümitler, güman ağlıyor.

Gece zulmet olmuş, gündüzler gece,
Güneşi kaplamış bir kar peçe,
Bir figan dümüşki, kocaya gence,
Fevzi beysiz geçen, zaman ağlıyor.

Sene seksen altı, Aralık ayı,
Günlerden Çarşamba, tarih onyedi,
Olanca Posoflu, ahla inledi,
FEHMİ'nin elinde, destan ağlıyor.

POSOFUMDA

Bulunmaz bir eşin gezsen alemi,
Dilden düşmez asla Tanrı selamı,
Söyleşir insanlar tatlı kelamı,
Bozulmamış Türkçe dil Posofumda...

Geliyor kendinden rızkın yarısı,
Yetişir tarlalar, altın sarısı,
Kovanından vızlar Kafkas arısı,
Sofrasında beyaz bal Posofumda...

Ne ararsan vardır bahçe bağında,
Canlanır tabiat bahar çağında,
Lale, sümbül, nergiz açar dağında,
Rengarenk açılan gül Posofumda...

Bu vatanda elbet var bir keramet,
İnsanı yiğittir, olmaz ihanet,
Doğuştan doludur gönlü merhamet,
Düşküne uzanan, el Posofumda...

FEHMİ derki, nice övsem yeridir,
Tanınmış alemde, çoktan beridir,
Şimdi bilinenler, binde biridir,
Vardır nice iyi hal Posofumda...

BEYİTLER

Gün olur bellidir sonu, ömürden bir gün gider,
Gün olur anlamazsın onu, sessizlik içinde gün biter.

Gün olur hayallerle dolu, her hayel bir kabustan beter,
Gün olur hayallerle dolu, her bir hayel bir ömre yeter.

YALVARIŞ

Bendeniz ezelden gönlü harabım,
Ezel ile ebette kara turabım,
Mağfiret eyle ey ulu yarabbım,
Huzura vardıkta yüzüm ak eyle.

Ben ezelden böyle acız biçare,
Günbegün yanarım odlara nare,
Bul buna Allahım hayırlı çare,
Bari ahirette abadan eyle.

O mahşer gününden, pek çok korkarım,
Çünkü: Bazan bilmez gönül yıkarım,
Sana layik olmak, özden ikrarım,
Yarab, ikrarıma layik kul eyle.

Girer cismim bir gün kara kuyuya,
Bırakmazlar ruhum rahat uyuya,
Çekerler emelden hemen soruya,
Sualları açık olandan eyle.

Münkir, nekir gelip sual edende,
Titreşir her aza, cansız bedende,
Asla zail olmaz, bu korku bende,
Cevapları doğru verenden eyle.

Sur düdüğü çalar, kullar dirilir,
Her kulun defteri ele verilir,
İki yoldan iki yere gidilir,
Yarab, yerimizi, cennetin eyle.

Kul borcu çetindir, kurtuluş yoktur,
Bilmeden yapılan, borcumuz yoktur,
Suçlunun orada, yüzü hiç yoktur,
Allahım o anda, sen imdat eyle,

Dikerler karşıya, borçlu fertleri,
Orada sorarlar amel defteri,
Müvekkel melekler, verir haberi,
Sağ müvekkilimin, sözün tok eyle.

Günahlar sabittir inkar olunmaz,
Her aza şahittir, çare bulunmaz,
Hesabım görürler, bana sorulmaz,
Yarab, sevabı çok kulundan eyle.

Korkulu geçittir, sırat köprüsü,
Geçit kıldan ince yoktur örtüsü,
Boştur dünyadaki, Mü'minlik süsü,
Orda imani sahih kulundan eyle.

FEHMİ'yem, dünyadan intizarım var,
Bozulmuş bu nastan, pek bizarım var,
Dünya mülkü ancak bir mezarım var,
Barı son mekanım, gönlümce eyle.

SON YOLCULUK — 09.02.1983

Bir yolculuk ki,
Başlangıcı;
Okunan Kur'anlar,
Zemzem suları,
Sessizce akan gözyaşları,
Derin, derin hıçkırıklar,
Boğuk, boğuk ağlamaklar,
Zaman, zaman feryatlar, ahlar, vahlar...

Bir ruh olmuştur yolcu,
Her ah edenin nefesinde,
Her düşünenin kafasında,
Her inleyenin gamlı kafesinde,
Göz yaşında, gönül yasında,
Döner, dönerde durur, hüzün içinde bir zaman...

İlk binek bir kilim, tutulur el ele,
Sonra yıkanır, sela verile verile,
Kefen, buhur, gülsuyu son hediye,
Tabut en son binek, gider elden ele...

Bir yolculuk ki, hep başlar yerde,
Bir yolculuk ki, tüm diller duada,
Bir yolculuk ki, herkese vardır.
Bir yolculuk ki, her şekli birdir,
Bir yolculuk ki,el çekilir dünyadan,
Bir yolculuk ki, durmaya yok imkan...

BEYİTLER — 06.12.1988, İZMİR

Kelime-i Tehvit gerçek zikirdir,
Bunu tefekkür, en büyük fikirdir.

İslamda namazdır büyük ibadet,
Selatüsselamdır, ona zekaat.

Oruç tutmak, nefsi islahtır bilki,
Ecrin bilir ancak, Allanın kendi.

Zekaat vermekle servet aklanır,
İçinde bin türlü hikmet saklanır.

Hac yapmak zenginin mutlak görevi,
Hacının cennette hazırdır evi.

Fehmi sana olsun hepsi nasip,
Tutsun elinden ol hazreti HABİP.

GEÇİN — 11.06.1990, İZMİR

Bölük bölük uçan, serce kuşları,
O yarın yurduna bakında geçin,
Görünürse yarın kalem kaşları,
Bir tanrı selamım sununda geçin.

Zümrüttür gözleri, saçları sümbül,
Yapısı sülündür, sedası bülbül,
Görürsez yarimin elinde bir gül,
Üstünde bir defa dönünde geçin.

Tanıyın yarimi, İsmi Gülişan,
Anadan doğma ben, yanakta nişan,
Varsa yar elinde süt dolu fincan.
Hatrıma bir yudum içinde geçin.

Eğlenmen pek fazla,kalırsız kışa,
Ey dikkat eyleyin dumanlı başa,
Gül yüzünde eğer var ise neşe,
Yarime bir selam söylende geçin.

FEHMİ'yem kar düştü gönül dağıma,
Yolunuz uğrasın yar otağına,
O yarın bağında, gülün dalına,
Nazikçe bir defa, konunda geçin.

GADAN ALEM — 10.101990, İZMİR

Yarim niye küstün benden,
Küsme, küsme gadan alem,
Selamını kestin benden,
Kesme, kesme gadan alem.

Sadık olmak yiğit şanı,
Sevecektin daim hani,
Yada atıp üzdün beni,
Üzme, üzme gadan alem.

Nur simada beyaz benli,
Vallahi yar sevdim seni,
Sense yada attın beni,
Atma, atma gadam alem.

Çok severdim yarim seni,
Feda ettim sana teni,
İnsaf eyle ezdin beni,
Ezme, ezme gadan alem.

FEHMİ kulun kurban sana,
Köz, kül oldu yana yana,
Sanıyorum kızdın bana,
Kızma, kızma gadan alem.

SEV DİYE DİYE

NİSAN 1990

Sabahtan uğradım ben bir güzele,
Güzel göz eyledi, sev diye diye.
Tutuştum aşkına, döndüm gazele,
Tatlı söz eyledi, sev diye diye.

İndirmiş valasın kaşın üstüne,
Geçirmiş kofusun başın üstüne,
Oturdu kalkmadı, taşın üstüne,
Böyle naz eyledi, sev diye diye.

Yayla çimeninde sanki bir lale,
Kaşları yay gibi, saç lüle lüle,
Yaktı aşkı ile, benzetti küle,
Sinem köz eyledi, sev diye diye.

Yaylanın karından beyazdı döşü,
Dudağı kirazda, inciden dişi,
Bulunmaz belliki, cihanda eşi,
Yazı güz eyledi, sev diye diye.

FEHMİ'nin gördüğü bir köy hurisi,
Vasfını ettiği, binde birisi,
Vazgeç gönül bunun olmaz çaresi,
Derdim yüz eyledi, sev diye diye.

KÖYLÜ KADINI

02.12.1988, İZMİR

Asalet okunur herbir halinden,
Kardeş diye diye, gör beni beni.
Bal şerbeti akar tatlı dilinden,
Kardeş diye diye, sev benibeni.

Kutsal görünüyor, herşeyden işin,
Dürüst davranışın, sözlerin peşin,
Sana tapmalıdır, akıllı eşin,
Kardeş diye diye, an beni beni.

Boya, ruj sürmeler arındır senin,
Namuslu dedirtmek, karındır senin,
Dünyada bir kişi yarındır senin,
Kardeş diye diye, gör beni beni.

Kız isen kutsalsın, sürülmez eller,
Gelinsen mahremsin, uzanmaz diller,
Yaşlıysan ağzından, salarsın ballar,
Kardeş diye diye, sor beni beni.

Sana yazdım bunu eyce bilesin,
Her dem sevinesin, her an gülesin,
FEHMİ der ey kadın, köyde böylesin,
Kardeş diye diye, bul beni beni.

POSOFUM BENİM

Bahçe, bağlı cennet Posofum benim,
Bulunurmu hava ve suyun gibi,
Ceddimin mekanı, vatanım benim,
Varmı edep, erkan hem huyun gibi,

Posof'um sorarım sade bir dille,
Varmıdır çevrede, ülkede bile,
Her türlü duyguyu getiren dile,
Üzeyir, Zülali, Müdami'n gibi.

Bulunmaz benzeri, gidilse nere,
Olurmu acaba, düşün bir kere,
Hayatında sırtı glemyen yere,
Zekerye, Mülazim, Şakir'in gibi.

Varmı savaş için çeteler kuran,
Düşman karşısında metince vuran,
Hudut kesiminde yumruğu duran,
Altun Hoca, haşim beylerin gibi.

İslam Türk kanıdır damarda atan,
O kadar şehitten, sinende yatan,
Kimde kutsaldır, namus ve vatan,
Din, namus şehidi, Hatice'n gibi.

BAYRAKTAROĞLU'yum, diyorum sana,
Doğruluk, ciddiyet, duygudan yana,
Varsa bir benzerin, fısılda bana,
Şerefli, onurlu insanın gibi.

NASİHAT

02.121988, İZMİR

Ağır ol mecliste yerini belle,
Erenlerde yerin bul ağır ağır,
Söz söyle dinlesin, en çokta dinle,
Etsin sözün para, pul ağır ağır.

Dostun yada atıp, yadı özleme,
Hürmeti her zaman elden gözleme,
Sorulmadan asla sözün söyleme,
Öğren edep erkan, yol ağır ağır.

Çok uğraş kendine kötü dedirtme,
İyiyi huy edin, şer'e seğirtme,
Yoksula yardımın,asla eksiltme,
Sayılan pir kişi, ol ağır ağır.

Belirsin bir yaşta gönül durağın,
Neslinin bekası, olsun muradın,
Kurulsun bir hane, artsın evladın,
Açılsın etrafan, kol ağır ağır.

FEHMİ der ayrılma, din - namus - ardan,
Fayda olmaz haram ol kisbukardan,
İstersen olasın, sayılır insan,
İlim, İrfan, Erdem dol ağır ağır.

POSOF KÖYLERİ

POSOF köylerini sayalım bir bir,
Her birinin ayrı namesi vardır.
Ne haset edelim, nedeki kibir,
Hürmeti, adabı saygısı vardır.

Akballı kurulmuş yamaçta durur,
Yağarsa yağmurlar, ekin ey olur,
Söylenen fıkralar burayı bulur,
Dağında bol toprak boyası vardır.

Al, eskiden beri ormanlık içi,
Beslenir orada koyun hem keçi,
Merkezden görünür, sanki bir bekçi,
Düşmana teberi, baltası vardır.

ALABALIK'ın var balığın gölde,
Şavşat misafiri barınır köyde,
İnsanlığa asla düşürmez gölge,
Kadir bilir, eller anası vardır.

ARILI köyünün sulaktır yeri,
Ballıkayası var, dereden beri,
Misafir severler, eskiden beri,
Yemekler sıralı sofrası vardır.

ARMUTVEREN, verir en iyi armut,
Meşhurdur elması, vişnesi hem dut,
Bire seksen verir, kırmızı lazut,
Dere hem gölünde sazan'ı vardır.

ASMAKONAK, ilçeye karşıdan bakar,
Görünümü hoştur, çok canlar yakar,
Yazın yayla için Ulgar'a çıkar,
İnsana zevk verir, sefası vardır.

AŞIKZÜLALİ dir, Zülal'ın köyü,
Ulgarla Arsiyen arası göğü,
Cömerttir insanı, açıktır gönlü,
Tarlalar kapatan arısı vardır.

BALGÖZE beslİyor, kovanda arı,
Haziranda kalkar, Alan'ın karı,
Alır, satar tüccar, malı davarı,
Bu işlere bakan ağası vardır.

BAYKENT büyük bir köy, Cumatel ile,
Mertçe konuşurlar, yapamazlar hile,
Hayran ahlakına, Posoflu bile,
Çok nasihat kılar, ninesi vardır.

BİNBAŞI EMİNBEY Posofun süsü,
Görülmez halkında, dargınlık, küsü,
Zümrüde benzer, bitki örtüsü,
Göllerinde öten, turnası vardır.

BOŞDERE, deredir, her yerden beter,
Tarlası temizdir, ne eksen biter,
Kayasında en has keklikler öter,
Geçmişte saz ile çalgısı vardır.
ÇAKIRKOÇ, üretir, çakırca koçu,
Bayırın başında olması suçu,
Yıkılmış duruyor, kalenin burcu,
Posof'a merkezlik mazisi vardır.
ÇAMBELİ deredir, etrafı görmez,
Ne cevherler vardır, kimseler bilmez,
Koçak bakışlıdır, her yüze gülmez,
Nasihat buyurmuş, hocası vardır.
ÇAMYAZI köyünün, çamlıktır düzü,
Hıram endişesi, kan ağlar gözü,
Bilmezler hileyi, açıktır sözü,
Karşıda görünür, yaylası vardır.
ÇAYIRÇİMEN'inda etrafı çayır,
Çoktur ekin tarla, vermiyor hayır,
Yeri düz ovadır, sanmayın bayır,
Kod'da bir küçücük korusu vardır.
DEMİRDÖVEN iki ayrı köy gibi,
Tikas, Hurgeşen de birer köy gibi,
Ormanı güneyde kara göl gibi,
Çeşitli alanda, ustası vardır.
DERİNDERE denen, çayırlık yazı,
Çıkarlar yaylaya, gelini kızı,
Tarlalara ekin ekerler bazı,
Dağlarında celep sürüsü vardır.
DOĞRULAR, doğrudur hiç yalan demez,
Sadıktır hakkına, hiç haram yemez,
Arzular Duğur'u hiç evde durmaz,
Garzol dan tarafa çalısı vardır.
ERİM'in etrafı meyveden meşe,
Yazı cennet sanki, köşebe köşe,
Sığmazki kıymeti, hayale düşe,
Tarihe vesika, kalesi vardır.
GÖNÜLAÇAN, gerçek gönüller açar,
Suyundan içenin her derdi kaçar,
Lale, sümbül, gülü kokular saçar,
Konur da bitmeyen meşesi vardır.
GÜMÜŞKAVAK, gerçek üretir kavak,
Esmez orda rüzgar, sallanmaz yaprak,
Kuzeyi ormandır, münbittir toprak,
Köz gibi kırmızı buğdası vardır.
GÜNBATAN, İlçenin batısındadır,
Beyaz hemşin koyun kapısındadır,
Güzellik o yerin yapısındadır,
Yazın dağlarında, Mosi'si vardır.

GÜNLÜCE ayrılmış üç ayrı kola,
Anlaşıp çabucak gelirler yola,
Kalkarsa halaya vermezler mola,
Çok meşhur seyranlar haftası vardır.

GÜRARMUT morkan'a çok iyi bakar,
Bitirdi çekemi, tezeği yakar,
Güzün sokakları, hep armut kokar,
Kapan denen birde mehlesi vardır.

İNCEDERE suyu inceden akar,
Vadi yüz çevirmiş, doğuya bakar,
Vurguna dönderip, çok canlar yakar,
Yeni yapı örnek, camisi vardır.

KALEÖNÜ bakar, kalede burca,
Ekini çok güzel, yamacı yonca,
Alabalık avlanır, derede bolca,
Burda misafirin hastası vardır.

KALKANKAYA yamaç kayaya bakar,
İki yönden çifte deresi akar,
Ekini ey verir, bire on çıkar,
Ormandan ibaret, korusu vardır.

KAYINLI'nın dağı, kayınlık meşe,
Kurulmuş Cabuk'ta, çayırlık döşe,
Temizdir insanı, sanki bir şişe,
Her köyden çok güzel, şivesi vardır.

KIR köyü meşenin içinde durur,
Dağdan gelip geçen yolcuyu korur,
Ulgar dan aşanlar, bu köyü bulur,
Bekçinin elinde, asası vardır.

KOL birkaç mahalle, muhtarı birdir,
Meşesi, mer'ası çok iyi yerdir,
Yücedir yaylası, aşılmaz beldir,
Tarihte bir meydan savaşı vardır.

KOPUZLU kurutur, furucu bezde,
Evleri kurmuşlar, güzel bir düzde,
Ustasıyle ünlü, saz ile sözde,
Nice gönül alan, bestesi vardrı.

KUMLUKOZ kapalı kutuya benzer,
Kuzeyini Altun Kalesi bezer,
Meyvesi makbuldur, ellerde gezer,
Çok çetin kırılır, cevizi vardır.

KURŞUNÇAVUŞ, dağda bir dere içi,
Eskiden olurdu bir hayli keçi,
Misafirperverdir, ihtiyar genci,
Güzel bal şerbetli, helvası vardır.

ÖZBAŞI güneşten, od gibi yanar,
Temizdir insanı tez söze kanar,
Beslerler koyunu, üç - beşer - onar,
Orada insanın, en hası vardır.

SARIÇİÇEK derler, çiçeği sarı,
Çoktur sığır, koyun hem dahi arı,
Eksik olmaz on ay, dağında karı,
Coşkun akar çifte deresi vardır.

SARIDARI alır suyunu gölden,
Kızılcığı düşmez, ağızdan dilden,
Örtülür bahçeler, menekşe gülden,
İlkbaharda açan lalesi vardır.

SAVAŞIR kaleden alıyor gölge,
Tarımda derimki en iyi bölge,
Sal, saçma torunu, köprüden göle,
Balığın burada alası vardır.

SÖĞÜTLÜKAYA'dır, beylerin yurdu,
Bilinmezki kimler temelin kurdu,
Her gelen bir başka halini sordu,
Evlerde antika halısı vardır.

SÜNGÜLÜ bekliyor sınırda nöbet,
Bu nöbet şüphesiz sürecek ebet,
Bu köye bir başka veriyor heybet,
Köyün ortasında, kayası vardır.

SÜTOLUK ekinsiz, biçerler otu,
Yaylası iyidir, yolları kötü,
Alırlar yaz boyu inekten sütü,
Yaparlar yağ peynir, mayası vardır.

UĞURCA yeniden yapıyor bahçe,
Eşyası taşınır hep boça bohça,
Suları akıyor inceden hoşça
Güneyinde meşhur deresi vardır.

ULUÇAM çamlıca yamacın yanı,
Görünce kaynıyar insanın kanı,
Dünyayı almıştır, Kohep'in şanı,
Tavşan, keklik yurdu, fundası vardır.

TAŞKIRAN'da herkes taş yapan usta,
Ekin iyi olmaz, dumanda pusta,
Şifa bulur orda, her türlü hasta,
Ziyarette zatın, duası vardır.

TÜRKGÖZÜ gerçekten gözüdür Türkün,
Bahçe,bağla kaplı, etrafı bütün,
Halkında nezaket, her yerden üstün,
Güzeline mahsus türküsü vardır.

YAYLAALTI denir, yayladır gerçek,
Yamacı kaplayan, kayını gökçek,
Suyun sanki billur, etrafı çiçek,
Hastaya can veren, havası vardır.

YENİKÖY eskiden bu ismi almış,
Bu köy kalkınmaya hızlıca dalmış,
Ne yazık ormanı çoktu azalmış,
Bu yüzden gönlünde, sızısı vardır.

YOLAĞZI büyütmüş güzel bir koru,
Yeni yapılmıştır köyünün yolu,
Gölünün balığa müsait suyu,
Beylerle bir güzel davası vardır.

YURTBAŞI korusunu görmeye değer,
Ye yaban meyvesin, gidersen eğer,
Gölünde çok balık ürermiş meğer,
Fındalıkta güzel jolası vardır

YURTBEKLER köyünün bir adı Cak'tır,
Yazları havası, çokça sıcaktır,
Al götür herkesi, kaleye baktır,
Tarihten silinmez yazısı vardır.

MERKEZ'in insanı misafir çeker,
Tarlasında türlü hububat biter,
Hele birde kahve olmasa eğer,
Mutlu geleceğe çok şansı vardır.

DAMALA kayada büyütür kayın,
Bunuda çok iyi köylerden sayın,
İnsanı iyide, öküzü hayın,
Çiftçinin elinde, sopası vardır.

MARSOLAT'ı köye, Arılı bağlar,
Alabalık avlar, derede ağlar,
Böyle yaşamıştır, nice bin çağlar,
Gür akar ortada, çeşmesi vardır.

PALA, Türkgözünün bir mahallesi,
Dokunur orada, hasırın hası,
Deredir doğusu, göldür arkası,
Cancurdan en iyi ezmesi vardır.

PUMA, Eminbey'in bahçelik yeri,
Mısır, bostan eker ezelden beri,
Okula uzaklık, sadece derdi,
Beş on eve birde, camisi vardır.

BABAVUR'u dere ikiye böler,
Yarıdan yarıya sahiptir köyler,
Okulsuz, Camisiz mağdurca evler,
Köy olmaya çoktan çabası vardır.

BAYRAKTAROĞLU bu yazınla övün,
Vasfını yaptın sen ellibeş köyün,
Ey Posof'un nası, öğrenin görün,
Fehminin yurduna, sevdası vardır.

Ferhat AYDIN (Aşık FERYADİ)

Posof'un Boşdere (Hevat) köyünden Aşık*Üzeyir* efendinin oğludur. 1975 doğumlu olan Ferhat 1800'lü yıllarda öldüğü sanılmaktadır. Çünkü, aşağıda aktaracağımız olaydan kendisinin pir ihtiyar olduğu anlatılmaktadır.

Kendisi gibi şair ve ozan olan oğlu Süreyya efendi, Artvin taraflarına gidip bir süre gelmeyince, Ferhat efendi onu aramak için atına binip Artvin tarafına gider. Birgün öğrenir; Artvin İl'inin Yusufeli İlçesinin, Siriya köyünde aşıkların atışması var. Oğlununda orada olabileceğini düşünerek, doğruca o köye gider. Aşıkların olduğu odaya gider, oğlu Süleyman'da orada aşıkların arasında oturmaktadır.

Meclis toplanıp, aşık atışmaları başlayacağı sıra, aşıkların içinde yer alán *İzni* odanın arka tarafına doğru baktığında bir pir ihtiyarın oturduğunu görür. İyice baktığında ihtiyarı Süleyman (Süreyya) efendiye benzeterek bunun Ferhat efendi olacağını düşünür. İyice anlayabilmek için; Meclise seslenerek şöyle bir rüya anlatır. "Akşam rüyamda bir yerde gezerken, kırcıl koca bir köpek benim kıçımı ısırdı." Bu sözü bitirir bitirmez, arkasını getirmeye fırsat vermeden, arkadan Ferhat efendi der: "Ustam sen başın sığmadığı yere, kıçın (götün) sokmuşsunda ondan, kıçın yaralatmışsın".

Bu yanıtı duyan İzni, anlarki bu ihtiyar, Posoflu Feryadı'dır. Hemen yanına çağırarak, karşılıklı değişmelere başlarlar. Sonunda da iş bağlamalara gelir. Görelim birbirlerine neler sormuş, ne yanıtlar almışlar. Söze önce İzni başlar:

İZNİ — Hüdanın hikmeti, hadden nevzuldur,
Ne sebepten yarattı, dünya alemi?
Altı günki tamam olanda,
İptida kim kime, verdi selamı?

FERYADİ — Hüd anın hikmeti, hadden artıktır,
Ol sebepten yarattı, dünya alemi.
Kendi aşık oldu, ol nura Sübhan,
İptida nuruna, verdi selamı.

İZNİ — Altı günde hitam bulanda,
Cennet cehennem, tamam olanda,
Atamız Adem, cana gelende,
İptida söyledi hangi kelamı,

FERYADİ — Ademi melekler, yaptılar vallah,
Boğazdan yukarı, halk etti Allah,
Can girdi aksırdı, elhamdülillah,
İptida söyledi, budur kelamı.

İZNİ İzni de söylüyor, aşıklık hakkı,
Görmemiştim böyle hasım ben dahi,
Neye murad etti, vahidül baki,
Ne için halk etti, levhi kalemi?

FERYADİ Feyadi de der bu sözlerim düz oldu,
Elli değil, almış değil, yüz oldu,
Emretti Zülcelal, dört kitap yazıldı,
Onuçün halk etti levhi kalemi.

Ayak tamam olunca meclisten, sözü geçer birisi, şimdide ayağı bu ihtiyar açsın bakalım sen yanıt verebilecekmisin diyerek; soru sorma fırsatını Ferhat efendiye verir.

FERYADİ Ustam mürşidinden irşad olmuşsun,
Ne mekan şehrinden haber isterim.
Altı bağın hargı ile dolmuşsun,
Nuş etsen zehrinden haber isterim.
İzni sürdürmesini ister.
Sorulmaz hüdadan bu sırrı hikmet,
Emretti Zülcelal, yaratı kat kat,
Bahri mühittedir diyorlar girdap,
Girdabın dibinden haber isterim.
İzni sürdürmesini ister.
Bilsen yavrum FERYADİ'nin dadını,
Belki mevlam vere öz muradını,
Arşta bir derya var, söyle adını,
Rahmetin bendinden haber isterim.

İzni yanıt veremiyeceğini söyleyince, toplanan pasayı ve oradaki aşıkların sazlarını toplayarak, Ferhat efendinin önüne koyarlar. Ferhat efendi "Saz aşığın aletidir, onu kimse elinden alamaz. Toplanan para ise buradaki aşıkların ortak kazancıdır. Herkese eşit şekilde dağlsın. Aşıklık bunu gerektirir" der. Bunu dinleyen meclis, çok yaşa aşık, aşıklığın kadar adaletin de varmış derler.

Diğer aşıklara gece söyleşisini sürdürme izni verir. O akşam orada kalır, ertesi günde oğlunu da alarak Posof'a gelir.

Feryadi, bir başka aşık atışmalarında rakibini aşağıdaki soruları ile mat ederek yener (Bu atışma, Alabalık köylü Bedir Bulut'tan alındı).

Rabbülaleminden rahmet dileyen,
O hangi Peygamberdir, ondan ver haber.
Mağripmi, Maşrıkmi ne yana saldı,
Onun gitticeği yoldan ver haber.
Yola revan olup gitti diyelim misal,
Önünü almıştır ne boyda hisar
Bir bağ gördü tekmil, ayva ile nar,
O, nice bağmandır, ondan ver haber.

O, hangi peygamber idi eyledi hayal,
Dedi binüçyüz senedir görmüşem bu hal,
Ona hebar verdi, o muğru ebtar,
O, nice mağrudur, ondan ver haber.

Bunu buldum dört kitabın beyninde,
Nice mahluk bir heyyanın karnında,
İman kabul kıldı, kimin yanında,
Der **FERYADİ** o mahluktan ver haber.

Yaylaaltı köyünden Enver DEMİR efendiden aldığım aşağıdaki şiir, Ferhat efendinin 1878 Osmanlı - Rus savaşında sağ olduğunu gösteriyor. Bu da Feryadi'nin en azından 85-90 sene yaşadığını kanıtlar.

93 DESTANI

Elveda eyleyin çimenli dağlar,
Göllerde yeşil baş sunalar kaldı.
Kumandan emretti, kapandı yollar,
Neferler elinde, daneler kaldı.

93 tarihinde Ruslar geldi,
Kılıcın kahriyle, her yanı aldı,
23 Karya muhacır oldu,
Dağıldı yiğitler, Sonalar kaldı.

Kars'ı, Ahıskayı etti haraba,
En Batum'a, dolan çık Narman'a,
Medrese meyhane, Cami kerhane,
Her taşı gevhardan binalar kaldı,

Zalim Urusta bu günahtan sakınmaz,
Akli olanlara bu söz dokunmaz,
Minberler kan ağlar, hutbe okunmaz,
Nice bayram, nice cumalar kaldı.

FERYADİ oturmuş derdini sızlar,
Muhacır sesinden, kapandı düzler,
Kabirde meftalar, fatiha gözler,
Emektar analar, atalar kaldı.

Aşağıdaki iki şiir; Yolağzı köyünden Kiranşah EREN efendiden alınmıştır. Ayrıca Feryadinin "Kara Gelin" ile "Erzincan Bağları" adlı iki Halk Hikayesinin olduğu bilinmektedir.

SERZENİŞ 1

Getirin meydana olak imtihan,
Kimin derdi vardır benden ziyade,
İlaç kareylemez, sağolsa Lokman,
Oldu bu bir derdim, binden ziyade.

Çarku felek murat üzre dönüyor,
Bu cevrü cefadan hiç usanmıyor,
İçimde bir ateş vardır sönmüyor,
Yakıyor canımı, nardan ziyade.

Uğradım feleğin gam ğurabına,
Cellat meydanına, can pazarına,
İlaç mümkün değil, gider derine,
İlikte damarda, kandan ziyade.

FERYAD'ım, yüklendim gamu firağı,
Felek taptağıyım, gam tarumarı,
Keremler kânisi, cenabi bari,
Kim ihsan kılacak, senden ziyade.

SERZENİŞ 2

Neyledim ben kadir mevlam feleğe,
Düşürdü bülbülütek bu zara beni.
Ne bir kamil etti, ne bir beyvane,
Yetirmedi hiçbir murada beni.

Bülbül terk olurmu, gonca gülünden,
Sefinem kalkmıyor, aşkın gölünden,
Rakipler sözünden, elin dilinden,
Çektiler Mansur gibi, bu dara beni.

FERYAD'in halinden kimseler bilmez,
Gamım ziyadedir, kimse dayanmaz,
Eflatun sağ değil, Lokman bulunmaz,
Günbegün alıyor, buyara beni.

Ferhat ÇUHADAR (MAHSUNİ)

Mahsuni, Posof İlçesinin Özbaşı (Gınya) köyünde, *Hoşorlar* sülalesinden *Üzeyir* efendinin oğludur. 1860 yılında dünyaya gelen Mahsuni, 1945 yılında 85 yaşında ölmüştür. Mezarı, Ardahan İlçesinin Tepeler köyündedir.

Mahsuni (Ferhat hoca), iyi bir din adamı, hoş sohbet, nüktedan ve şairdir. Zamanında yaşamış şairleri fırsat düştükçe sınava alırmış. Birçok şiirinin olduğu söylenmekte ve buna gerçek gözüyle bakılmaktadır. Ben ancak Uğurca köyünden *İsrafil Yılmaz* ve Yolağzı köyünden *Kirmanşah Eren* efendilerden alabildiğim birkaç şiirini buraya yazabildim.

SEVGİLİSİNE SESLENİŞ

Canan ne gezersin sen bu yerlerde,
Yokmu matlubatın, bir işin senin.
Bir bakışta aklımı ettin perişan,
Hep değer Posofu duruşun senin.

Elvan elvan olmuş, göksün nakışı,
Kimden öğrenmişsin, meral bakışı,
Hiç bir kusurun yok, hepisi yahşi,
Hep değer Posofu, yürüşün senin.

MAHSUNİ der ikindinin çaında,
Gözü yaşlı bülbül ötmez bağında,
Bir buse yeri var, al yanağında,
Ne cünbüşlü olur, şarışın senin.

SEVGİLİSİNİN MEZARINDA SESLENİŞİ

Kız türben ziyaret etmeye geldim,
Dökem kanlı yaşlar, yar diye diye.
Takatım yok gidem, bak burda kaldım,
Dizim tutmaz oldu, yar diye diye.

Güle maşuk oldum, sevdim özüni,
Ememedim şeker lab-u bazını
Mevlam yazmış senin kara yazını,
Ben diyem, ben yazem yar diye diye.

Derbeder yaralar, azdı sulandı,
Gönül viran oldu, şehrim tülendi,
MAHSUNİ ağlayıp, türben dolandı,
Öleneçan gezem, yar diye diye.

Ölen nişanlısının yüzüğüne seslenişi

Yine bir efgana ettin giriftar,
Viran koydun bahçe, bağımı yüzük (hatem),
Keşke görmeseydim, yad elde seni,
Artırdın firağı, zarimi yüzük (hatem)

Yari kütah edip, banamı geldin,
Ok vurup sinama, bağrımı deldin,
O kamış parmakta, nice gün kaldın,
Soldurdun gül, ayva narimi Yüzük.

Yardan cida geldi, bir cuma günü,
Ağliyem kan, yaşa böliyem seni,
Seni ak ellere takınan hani,
Veren koydun bahçe, bağımı yüzük.

Seni kimler aldı, kimler getirdi,
Deli gönlüm bin efkara yetirdi,
Sefil **MAHSUN** görüp aklın yitirdi,
Tazeledin eski yaremi YÜZÜK.

Kendisine Takılan bir kadına seslenişi

Gel dilber hazaşarullah olacağım seninen,
Yandı vücudum kül oldu, uğraşıram caninen,
Gayet azim davam vardır, pakeder pervardigar,
Dergahi hak divanında, duracağım seninen.

Cesetinde zehmin vardır, hicr okunu vurursun,
Naz edip cilve satıban, yar karşımda durursun,
Yokmudur hakkım hukukum, sen öylemi sanarsın,
Şahlar şahi divanına varacağım seninen.

Der **MAHSUNİ** yar bakışın bel büker, kaddim söker,
Kaşların kudret yapısı, gözler cihanı değer,
Gayet azim davam vardır, pak eder pervardigar,
Şol arasat meydanına varacağım seninen.

Bir koşma

Varam gezem gurbet ele bir zaman,
Sılaya gelende ağlamak ister,
Bağda soldu bir gül, uçtu ne zaman,
Gönül sular teki, çağlamak ister.

Cümle yazı lazım, haktan bilmesi,
Kolay değil yiğit yarın ölmesi,
Yürek yaralının gelmez gülmesi,
Zehirden acıdır, kim yemek ister.

Bu ne sevda idi düştüm belaya,
Yar acısı gönül evin tülaya,
Ben **MAHSUNİ**'yem daha gelmem sılaya,
Varıp gurbet elde kalmağım ister.

Gülali AYDINOĞLU

Posof İlçesinin Yaylaaltı (Satlel) köyünde 6 Temmuz 1934 tarihinde dünya-ya geldi. *Bayraktaroğulları* sülalesinden *Binali* efendinin oğludur. Anası, Çayırçimen köyünden *Kösegiller* sülalesinden *Rezak* efendinin kızı *Feride* hanımdır.

İlköğrenimini, köyündeki üç sınıflı, Eğitmenli İlkokulda başlatan Gülali efendi, 4. sınıfı Gönülaçan köyünde, 5. sınıfıda yine kendi köyünde okur ve 1949 - 1950 öğrentim yılında cilavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptırır. daha sonra kendi isteği ile naklettiği Van, Ernis İlköğretmen okulundan 1955 - 1956 öğretim yılında çıkış alarak görevine başladı.

Ülkenin çeşitli yerlerinde İlkokul öğretmenliği yapan Gülali, duygularını şiirlerle dile getirmeyi bir alışkanlık durumuna getirmişti. İlgisine uygun düşen, Kültür Bakanlığı Halk Bilimlerini Derleme Kursunu sürdürmüş, o günden bu yana iyi bir derleyicidir. Bu konudaki dökümanları doğum yeri olan Posof'tan almaktadır.

Şairin yazdığı şiir, makale ve derlemeleri Türk Folklor Araştırmaları, Ilgaz, Sivas Folklorü, Köy ve Eğitim, Eğitim Alanı, Temel Eğitim, Çağdaş Eğitim dergileriyle Ağrı İl'inde yayınlanan Mesuliyet Gazetesinde yayımlanmıştır. Ayrıca halen Türk Dil Kurumunun yardımcı üyesidir. Posof Halk Bilimi derlemeleri, Kültür Bakanlığı Türk Folklor Araştırma Daire Başkanlığındadır.

Değerli şiirlerinden bir kaç örneği kendisinin takdimi üzerine burada yayınlamaktan kıvanç duyuyorum.

KÖYÜM — 1975, POSOF

1. Dayamışsın sırtını,
Büyük dağa bağlantı,
Almışsın öz adını,
Serince Yaylaaltı.

2. Yükseliyor gökelere,
Bacadan çıkan duman,
Kışlar ağır gidince,
Olur halin yaman.

3. Suyun, havan, ekmeğin,
İnsanı mest ediyor.
Ayranını aşını,
Yiyenler meth ediyor.

4. Yaz gelince çekilir,
Ninelerin yaylaya,
Koyunlar yayılır,
Kaval ile vadiye.

5. Yazın seyrana çıkar,
Kadın, erkek topluca.
Halay çekip oynarlar,
Ayşe ile hatice.

6. Sularında yüzüyor,
Ala, ala balıkların,
Doyum olmaz tadına,
Nefisçe yemişlerin.

7. Arslan gibi yetişir,
Delikanlı gençlerin,
Yemyeşilli köyümde,
Huzurla, mutluluk var.

23 NİSAN — 1965, HACIOBASI

Bizim bayram günümüz,
23 Nisan bugün,
Ata'dane armağandır,
Bu en büyük kutlu gün.

Bugün Meclis kuruldu,
Milletin yüzü güldü.
Özgürlük güneşinin,
Işıkları görüldü.

Bu bayram bize bayram,
Oynayalım gülelim.
Çalışalım birlikte,
Durmadan yükselelim.

HÜRRİYET — ANKARA

Nazlı bir kızım vardır,
Hürriyettir öz adı.
O adın çıkmaz asla,
Gönüllerden hiç yadı.

Hoşlanmaz hiç bir zaman,
İşkenceden zulümden.
Korur yanakların,
Daim her zalimden.

Ona gül bağlayan,
Güler oynar her zaman.
Ona ihanet eden,
Bulur belasın yaman.

Ona kimse el süremez,
Lekeliyemez adını.
Esaretlik çekenler,
Bilir onun tadını.

İncitmeyin yavrular,
Hürriyetimi sakın.
Biricik kızımızdır,
Ona çok iyi bakın.

KURTULUŞ — Posof'un Düşman işgalinden kurtuluşu için, 1959, POSOF

Kırk yıl esaret gördün,
Ayrı kaldın vatandan.
Ayırdılar sevgili,
Evlat ile atandan.

Moskof, Türklük izlerin,
Silmek için uğraştı.
Gece gündüz durmadan,
Milletimle savaştı.

Amansızca girişti,
Ruslaştırma işine,
Fakat hepsi nafile,
Uğraşırdı boşuna.

Yeniden iki Martta,
Kurtuldu esaretten
Anavatan özüne,
Kavuştu cesaretten.

Uluma Moskof .....!
Hür özgür milletime.
Mutlak yenileceksin,
Türklüğün kuvvetine

ÖĞRETMEN

Bilgisiyle cehaleti öldüren,
Bilimiyle yurt yüzünü güldüren,
Milletlere Türk hünerin bildiren,
Öğretmendir, öğretmendir, öğretmen.

Karanlık yerlere ışık götüren,
Yurdumuza ilim, irfan yetiren,
Ulusuma mutluluklar getiren,
Öğretmendir, öğretmendir, öğretmen.

Karakışta köyde, kentte çalışan,
Cehaletle, gerilikle savaşan,
Eğitimle, öğretimle uğraşan,
Öğretmendir, öğretmendir, öğretmen.

Doğu, batı iyi, kötü demeyen,
El açıpta mesleğini dileyen,
Zalimin zulmüne aman vermeyen,
Öğretmendir, öğretmendir, öğretmen.

ÇALIŞMAK — 1978, ANKARA

Ey sevgili çocuklar, yarının ümitleri.
Durun iyice dinleyin, bu güzel öğütleri.

Önce size söyliyeyim, bu yurt nasıl kurtuldu.
Onu kurtarmak için, nice canlar yok oldu.

Bu yurt bize çocuklar, ATA'dan armağandır.
Onu yüceltmek için, durmadan çalışmaktır.

Çalışınız yavrular, yorulmadan yılmadan.
Hedefiniz yükselmek, bıkmadan usanmadan.

Tembelliğin sonu yok, sonu pişmancalıktır,
Pişman olmamak için, durmadan çalışmaktır.

KİTAPLARIM — 1959, POSOF

Her gün güler yüzüme,
Dizi dizi kitaplar.
İçinde her alemin,
Bütün sırrını saklar.

En sadık dostlar gibi,
Karşılıyor insanı.
Herkese öğretirler,
Her yönü ile dünyayı.

Daima öğretirler,
Hakkiyle hakikatı.
Kitabı sevmeyenin,
Yoktur bilgi takatı.

Ağaçtandır nüvesi,
Yok eder, keder yası.
İnsanlığın aynası,
Küçücük kitaplarım.

Kitap bilgi nurudur,
Aydınlatır bizleri,
Kitaplarım severim,
Herşeyden çok sizleri.

ANNE — 1971, ANKARA

Dokuz ayla dokuz gün
Gezdirerek karnında,
ANNE olmak şerefin
Taşırsın ak alnında.

Karnında sever idin,
Okşar idin bizleri.
İnsan olan unutmaz,
Hiç bir zaman sizleri.

Ne zahmetler çektiniz,
Bizleri doğurmada.
Ne cefalar gördünüz,
Bizleri büyütmede.

Vatan için, yurt için,
Büyüttün evladını.
Düşmana saldır dedin,
Öğrettin öz va'dını.

"Cennet sizlerin nurlu,
Ayaklarız altında".
Sen en büyük kimsesin
İnsanlığın katında.

Hafiz ÖNER (İKRAMİ)

Posof ilçesi, Aşık Zülali (Suskap) köyünde, Şekeregiller sülalesinden, Aşık Zülali efendinin yeğenidir. Babası Gazi efendi, anası Fadime hanımdır. 1331 doğumlu olan Hafiz Öner, 15 yaşına kadar Zülali efendiye çıraklık etmiş.

İkrami, bu mahlası ile onbeş yaşından sonra, Posof'tan başlayıp İstanbul'a kadar uzanan, uğradığı her yerleşim alanında, Aşık Zülali efendinin şiirleri, muammalarını, karşılaşmalarını, atışmalarını, koşmalarını, güzelleme ve destanları ile ondan öğrendiği Halk Hikayelerini anlatarak halkın boş zamanlarını hoş geçirmelerine yardımcı olmuştur. Bir taraftanda halk kültürünün hocalığını yaparak halka inmesini başarıyla uygulayan değerli bir ozanımızdır. Ayrıca kendisinin şiirleri ve irticali atışma ve bağlamaları vardır.

Yaşlı olmasına karşın köy köy gezerek kültürümüzün unutulmamasına ve geliştirilmesine çalışmaktadır. Kültür araştırmacılar için, kanımca, yararlanabilecek canlı bir kaynakca olarak en önemli son halkalardan biridir. Kendisi, Aşık *Üzeyir*'in dört, Aşık *Feryadi*'nin iki Halk Hikayesi ile Aşık *Zülali* efendinin tüm eserlerini bilen birisidir. Ayrıca, KÖROĞLU hikayelerinin 12 kolunu hikaye ve tüm türküleriyle birlite eksiksiz olarak bilmektedir.

Şiirlerinden birkaç örneğini buraya aldığım, İkrami efendinin, binlerce kıta şiiri vardır. İnşallah bir mutlu hemşerime bir Hafiz Öner külliyeti yayınlamayı nasip eder.

ŞEHİR KIZLARI

Erzurum'da kızların isteği üzerine irticalen söylenmiştir.
1977, ERZURUM

Aşık gördüğünü söyler,
Şehir kızları kızaları.
Dinleyin ağalar beyler,
Şehir kızları kızları.
Kim çeker bunca nazları.

Eline alır bir çanta,
Yiyecek yemek lokanta,
Pirzola kebabı, köfte,
Şehir kızları kızları.
Kim çeker bunca nazları.

Gündüz taksiye binmeye,
Gece gider sinamaya,
Ağzı gider para yemeye,
Şehir kızları kızları.
Ağırdır çekilmez nazları.

Sabah ona kadar kalkmaz,
Parasız hiç yüzen bakmaz,
Değme kumaşı beğenmez,
Şehir kızları kızları.
Kim çeker bunca nazları.

Cila ister yanağına,
Boya ister dudağına,
İskarpini ayağına,
Şehir kızları kızları.
Çekilmez cilve nazları.

Alan Çeksin belasını,
Ölenedek cilesini,
Satın çayır tarlasını,
Şehir kızları kızları.
Ancak çekilir nazları.

Hafiz İKRAM'ın sözüne,
Canmı dayanır nazına,
Can kurban köylü kızına,
Alın çekilir nazları.

DÜŞMANIM

Dinleyin sözümü halk ozanları,
Yalan sözü atanlara düşmanım.
El malını çalıp, benim diyenler,
Böyle atıp, tutanlara düşmanım.

Bu işler canıma veriyor acı,
Doğru söyliyenler başımın tacı,
On para hesaba yetmiyor gücü,
Milyona girenlere düşmanım.

Elin matahını benim diyenler,
Utanmaz, arlanmaz sözü çalanlar,
İblise yarandır, kibir olanlar,
Bu yollara girenlere düşmanım.

Elin matahiyle boyuyan gözü,
Münaccim misali kandıran bizi,
El sözünü çalma Ako'nun kazı,
Der **İKRAMİ** çalanlara düşmanım.

İstemediği bir erkekle evlendirilen kızın isteği üzerine onun ağzından nişanlısına yazdığı intizar mektubu. 1972 POSOF

Sebep olanları mevladan bulsun,
Aradında rezil, benimi buldun.
Seni yar yüzüne hasret kalasın,
Aradında nursuz benimi buldun.

Söyleyin anneme haberi olsun,
Sevgili pederim halimi bilsin,
Ol mahşerde elim yakanda olsun,
Aradında rezil benimi buldun.

Dünyada gülmedim, gülenler gülsün,
Bize edenleri mevladan bulsun,
Ahu zarı asumana dayansın,
Aradında miskin benimi buldun.

Böyle söylemeynen sözlerim bitmez,
Dertliyem, gamlıyam yüzümüz gülmez,
Gece gündüz gözüm, yaşı kurumaz,
Aradında nursuz benimi buldun.

Yüreğim kan ağlar, ciğerim para,
Alem al yeşil ben giydim kara,
Bu hakkımı Allah sebepten sora,
Aradında Zalim benimi buldun.

Yar değil başıma dert ile verem,
Lokmanda saramaz, derindir yaram,
Bir murat almadım, gençliğim haram,
Aradında zalim benimi buldun.

Kurudu damarda kalmadı kanım,
Ey zalim elinden yandı bu canım,
Ahinen vahinen geçiyor günüm,
Aradında zalim benimi buldun.

Der **İKRAM** canıma düştü bir sızı,
Ahuzarın gelin, kavurdu bizi,
Al gönlünü eğle, hatıramızı,
Aradında rezil benimi buldun,
Benim bu başıma belamı oldun.

GÜZELLEME

Kendisine laf atan bir geline

Yaralı dağlar ceylanı,
Melekmisin sen Ladife.
Güzeller gülü seyranı,
Can içinde can Ladife.

Ala gözler kaş karalı,
Sensin güzeller maralı,
Yazıkki bahtın karalı,
Güzelliğin gül Ladife.

Ördek gibi yeşil başın,
Ağzın şeker, inci dişin,
Sana layık değil eşin,
Ara eşin bul Ladife.

Çiçeklerde oldun ari,
Kimi yeşil, kimi sari,
Yanağından akan teri,
Od görmemiş bal Ladife.

Sarhoşum seni göreli,
Siyah zilif, saç taralı,
Sensin güzeller maralı,
Güzelliğin gül Ladife.

Seni gören sanar peri,
Cennetten çıkmış huri,
Beline altun kemeri,
İncitmesin sar Ladife.

Güzelliğin tarif olmaz,
Cihanda eşin bulunmaz,
Bülbül gülünden ayrılmaz,
Selvi boylu dal Ladife.

Dillerde söyleyem metin,
Çok duydum senin minnetin,
İKRAMİ bilir kıymetin,
Koy söylesin el Ladife.

ZAMANE — 1968, POSOF

Almanya seni olasın viran,
Oğul baba oldu, babalar oğul,
Devir döndü kaldık ahır zamana,
Oğul baba oldu, babalar oğul.

Kaynatayı peder diye tutarlar,
Öz baba, anneyi gözden atarlar,
Tatlı aşımıza zehir katarlar,
Oğul baba oldu, babalar oğul.

Baba anne yoktur, oğul gözünde,
Evlatlar geziyor, karı sözünde,
Onun programı, gider izinde,
Oğul baba oldu, babalar oğul.

Babalar anneler öksüz kalmıştır,
Oğul ağa, baba nöker olmuştur,
Zavallılar ara yerde kalmıştır,
Oğul baba oldu, babalar oğul.

Babanın yurdunda gözünü açar,
Eli iş tuttumu bırakıp kaçar,
Artık el kızının emrine geçer,
Oğul baba oldu, babalar oğul.

Der İKRAMİ bu iş kaldı şerefe,
Zaman evladından, yoktur bir vefa,
Öğüt versen diyer, sen eski kafa,
Oğul baba oldu, babalar oğul.

BAŞSAĞLIĞI — 1972, Şavşat

Muhittin AVCI'nın ölümü üzerine

Sayın Şavşatlılar başız sağ olsun,
Derdizin dermanı, Lokmanı gitti.
Güzel karşıladız, yüzüz ağ olsun,
Yaralar merhemi, fermanı gitti.

Allah'tan inayet, kul sebebiyet,
Mevla makamını, eylesin cennet.
Fakire, yoksula eder merhamet,
Akıl deryasının, ummanı gitti.

Hastanın, dertlinin canına safa,
Elini vuraydı, bulurdu şifa,
Lokmani hekime dengidi kafa,
Kaza, vilayetin, sultanı gitti.

Muhittin bey Şavşat'a bir hazine,
Der **İKRAMİ** kıymetini bilene,
Sözlerim dinlensin, hisse alana,
Milyon, milyar gümanı gitti.

ÇERKEZ KIZINA

Bugün ben bir güzel gördüm,
Dünyaya nazar ediyor.
Cani gönülden vuruldum,
Canımdan bezar ediyor.

Şarktan gelirdi garbe,
Bütün düvel düştü harbe,
Bana vurdu birçift darbe,
Gözleri ceryan ediyor.

Görmezden düştüm aşkına,
Bu aklım döndü şaşkına,
Ol yaradanın aşkına,
Melekler seyren ediyor.

Der **İKRAMİ** oldum deli,
Şevki tutar gider yoli,
Cennet bağlarının güli,
Bülbüller feryet ediyor.

HEREKELİ KIZA

Bir ay doğdu Herekeden,
Dallarda güller uyandı.
Gören göz kamaştı kaldı,
Dudaklar, diller uyandı.

Gün çıktı bulut ağından,
Dür dökülür dudağından,
Gül renk ister yanağından,
Zilfinden teller uyandı.

Farkı yok dünyada günden,
Gören vaz geçiyor candan,
Didalarım doldu kandan,
Gözlerde, seller uyandı.

İKRAMİ düş, yoksa rüya,
Bakmadık doya doya,
Benzerdi semada aya,
Gittiği yollar uyandı.

İHTİYARLIK

İhtiyar oldu çağımız,
Artık bizden dünya geçti.
Bembeyaz oldu bağımız,
Artık bizden dünya geçti.

Kuvvet yetmiyor gurbete,
El yetmiyor ticarete,
Gümen kaldı ibadete,
Yalan düya bizden geçti.

Ekrem oldu evlenecek,
Baba borcu ödiyecek,
Yarenler yardım edecek,
İKRAMİ'den dünya geçti.

KIBRIS DESTANI

Yunan canın kurtar, çekil adadan,
Kan içici arslan TÜRK derler bize.
Yardımcımız vardır yoktan var eden,
Cihanın arslanı TÜRK derler bize.

Atatürk, İnönü darbesi sende,
Uyurken sıçradın, gece rüyanda,
Kahraman ordumuz, subaylar önde,
Cihanın arslanı TÜRK derler bize.

Sancar Paşa emir ver, ordular bekler,
Kana susamıştır, süngü tüfekler,
Tersine dönecek, Yunanda kökler,
Cihanın arslanı TÜRK derler bize.

Makaryos nerede, sesle kavatı,
Sürüyü bırakıp, kaçan o iti,
Ezrail karşında, gör ECEVİT'İ,
Cihanın arslanı TÜRK derler bize.

Bak yukarı bu ay yıldız yitermi,
Arslan karşısında, horoz ötermi,
Serçe gelip bir şahin'e çatarmı,
Cihanın arslanı TÜRK derler bize.

Gökten yere iner, ejderha gibi,
İner yer yüzüne, ac arslan gibi,
Yavuz Selim, Fatih, Alpaslan gibi,
Cihan kahramanı, TÜRK derler bize.

İstanbul'u Fatih Mehmet almıştır,
Selim Handan kıbrıs, bize kalmıştır,
Lozanda kaderen imza atmıştır,
Cihanın Tarihi TÜRK derler bize.

Yaş müsait değil bende geleyim,
Semih Sancar savaşını göreyim,
Vatan uğrunda şehit olayım,
Vatan Kahramanı TÜRK derler bize.

Çekil Yunan çekil, canın selamet,
Başına kopacak, kızıl kıyamet,
Bu da İKRAMİ den, sana nasihat,
Cihanın hakimi TÜRK derler bize.

NASİHAT

Kız sahibine, 1971, POSOF

Sakın güven etme kıza,
O aldanır kanar söze,
Anay, babay atar düze,
Sevdası yara bağlanır.

Ana hiç gelmez aynına,
Nasihat girmez beynine,
Girer eloğlu koynuna,
Aldanır vara bağlanır.

Gözetir evlenem tezden,
Anay, babay atar gözden,
Has ister, giyinmez bezden,
Altuna, kera bağlanır.

Ondördünde dolar taşar,
Onbeşte sevdaya düşer,
Duramaz her toya koşar,
Der **İKRAMİ** bara bağlanır.

BUYURUN

Köyler arası folklar yarışmalarının yapıldığı, Aşıkzülali İlkokulunda oradakilere irticalen söylenmiştir. 08.05.1982

Sevgim vardır çalışmaya,
Bir toplumda buluşmaya,
Bu sözlerim yarışmaya,
Buyurun beyler buyurun....

Türküz, gürdür sesimiz,
Neşelidir, hevesimiz,
Şerefli şanlı günümüz,
Buyurun beyler buyurun.

Kaymakam beyin tertibi,
Emrine tabiyiz, tabi,
Çocukların şanlı günü,
Buyurun beyler buyurun.

Bu teşkilatın kurulu,
Halk Eğitimi Müdürü
Sizden aldık bu emiri,
Buyurun beyler buyurun.

Gönlümüz dopdolu neşe,
İlköğretim de dahil işe,
Yaşa şanlı Türkler yaşa,
İKRAMİ der, beyler buyurun.

Kör olan oğlunun, 2022 sayıl yasadan yararlanabilmesi için Götürdüğü Doktora şöyle der:

DOKTOR BEYİM

Devletten bir yardım kora topala,
Gözlerim görmüyor, bak doktor beyim.
Elde beş para yok, muhtacım pula,
Bu düşkün halimi, gör doktor beyim.

İki öküz vardır, birisi hasta,
Parasız mektubu, götürmez posta,
Gözgörmüyor kaldım, zindan kafeste,
Dinle ifademi al doktor beyim.

Şurdan burdan ancak, bugüne kadar,
Elleri tutmuyor, ihtiyar peder,
Yüksek makamına geldim o kadar,
Vaziyetim böyle, gör doktor beyim.

Komşu yardımiyle hayata geldim,
Elimden tutan yok, arada kaldım,
Elde beşpara yok, aç susuz kaldım,
Adalet divanan al doktor beyim.

Bir adaletsizliğe canı sıkılarak, şöyle seslenir:

Dağdan soyguncular, indi şehire,
Birçok dairede, talanlar vardır.
Zenginler ileri, fakir geriye,
Fakiri sıradan, silenler vardır.

Zavallı fakirin işine bakmaz,
Bir dakka zengini, geri bırakmaz,
Paraya aldanmış, Allahtan korkmaz,
On kuruşa yüzü alanlar vardır.

Haramı yutarda, helal der içer,
Merhamet yok fırsat eline geçen,
Davran kurtarasın, elinden paçan,
Tüysüz yetimleri, soyanlar vardır.

Ben doğruyum diye meydana çıkan,
Rüşvetsiz fakirin işine bakan,
Geldim gidiyorum, ölümden korkan,
Binde bir, iki olanlar vardır.

Esnafı tüccarı, koşar harama,
Bu zamanda helal, bir kar arama,
Bütün işler hille, doğru arama,
Kan içici ejder, yılanlar vardır.

Zengin palto kumaş, çarşı pazarda,
Fakir bez bulamaz, yaşar mezarda,
Zengin apartuman, gezer sarayda,
Doğrudur İKRAMİ, görenler vardır.

İkrami, Ünlü Müdamı üstadın ölümünden üç gün evvel, ziyaretine gider. Bu ziyareti sırasında Müdami baba, aşağıdaki üç kıta şiirini İkrami efendiye yazılı olarak verir. İkrami efendi, Müdami babadan şiirini kendisinin okumasın rica eder. Ricayı kırmayan üstat, şiirini ağır ağır okur. İkrami efendide, izin verirsen şiirin nezire etmek istiyorum der. Müdami baba olur deyince; İkrami efendide orada, aşağıda yazılan neziresini tamamlar.
Bu örnek, karşılıklı değişmelerinin belki yüzlercesine izafedir.

MÜDAMİ
Hasta gönlüm şifa bulmaz, söylemeden tere bak,
Eridim aşk ateşiyle, yüreğimde nara bak,
Vücudum şehrini yağma eyledi gam leşkeri,
Ziyanım bin, karım birdir, hele sen bu kara bak.

İKRAMİ
Ey efendim, aşk elinden bu çektiğim zara bak,
Dilim tutmaz, ünüm çatmaz, yanar her dem sere bak,
Her dakika her saatta, yüzbin hülya gelir,
Bazı vefasız kazançta, külliyetsiz vara bak.

MÜDAMİ
Ya ilahi, iş bu sevda deli poyraz yel gibi,
Didem yaşı bahri mühit, ehli umman sel gibi,
Her gecem bir aya teşbih, her günüm yüzyıl gibi,
Tecrübe kıl hele gencim, dizde olan fere bak.

İKRAMİ
Ya İlahi, bu dert bende daim kalacakmı,
Bar verip, bağı dermeden bu gülüm solacakmı,
Bu vücudum gamdan çıkıp, bir şifa bulacakmı.,
Çıkma doğru yoldan, gönül ol gani settara bak.

MÜDAMİ
Baygu tek yurdum virandır, pervane tek nardayım,
Gonca gülüm zağ apardı, andalüp zardayım,
Kula yardımcı Tanrısı, yazık ben kenardayım,
Yetiş Hızır İlyas öldüm, MÜDAMİ kemtare bak.

İKRAMİ
Der İKRAMİ, aşık oldum, güzellerin mahına,
Bu derdim havale ettim, bütün şahlar şahına,
Elestü bezminden beri, hakkın doğru rahına,
Bu aşıklık ne ticaret, eylediği kara bak.

NASİHAT

Bir nasihatım var, sevdiğim sana,
Tutmazsan sözümü, vardan olursun.
Her olur olmaza sırrını açma,
Dile destan olur, yardan olursun.

Gözümde yok, yarın dünyayı versen,
Yeri göğü bir mevlayı seversen,
Beni unuturda başkasını seversen,
Dökülür yaprağın, daldan olursun.

Der İkrami yalan, güzelden doymak,
Beyaz gerdan şeker, memeler kaymak,
Sifte sevip sonra, sözünden caymak,
Dudaklar söylemez, dilden olursun.

BU MİLLET

Toplandılar Ankara da durdular,
Üç beş diyerekten ordu kurdular,
Zaferler kazanan şanlı ordular,
Destanlar güneştir, sönmez bu millet.

Yunanlı Türklerle çıkamaz başa,
Başında Atatürk hem İsmet paşa,
Kahraman ordumuz girdi savaşa,
İstiklal uğrundan, dönmez bu Millet.

Ata emir verdi, girdik kavgaya,
Yadlar el vuramaz, yıldıza aya,
Tekbir sedaları, çıktı semaya,
Dünya düşman olsa, korkmaz bu Millet.

Atatürk, İnönü geldi yan yana,
Mehmetçikler göz açtırmaz Yunana,
Sakarya nehri bulandı kana,
Süngüler parladı, yılmaz bu millet.

Ordumuz Atadan emrini aldı,
Her taraftan hücum borusu çaldı,
Yunan orduları, çenberde kaldı,
Ay yıldız eldedir, solmaz bu Millet.

Kumandan Trikopis candan geçiyor,
Bozuldu ordusu geri kaçıyor,
Kükredi mehmetçik, ateş saçıyor,
Can verir yurdunu vermez bu Millet.

Türkiye sahipsiz kim dedi size,
Dokuz Eylül günü döktük denize,
Emperyalistleri, getirdik dize,
Sanmaki öcünü almaz bu Millet.

Ata'nın yükseldi şerefi şanı,
Ay yıldız göklerde, şehitler kanı,
Yeni baştan kurdu, güzel vatanı,
O'nun eseridir, ölmez bu Millet.

Dünyaya ki geldi Mustafa Kemal,
Hayat buldu TÜRK'e attı bir temel,
Millete vatanı, eyledi helal,
Adını kalbinden, silmez bu Millet.

İKRAMİ, vatandaş vatanı gezdim,
Binde bir eserin düşündüm yazdım,
Kırküçte askerdim, mevziler kazdım,
Bir daha savaşa, düşmez bu Millet.

ZAMANE

Bu nasıl durumdur, bu ne hareket,
Bilmemki bu millet hangi yoldadır.
Bu nasıl gidişat, bu ne rezalet,
Bilmemki bu millet hangi yoldadır.
Gidişette kalmadı, hiç bir helevet,
Dağıldı etrafa, bozuldu millet,
Kesildi dillerde, yok birselavet,
Bilmemki bu millet hangi yoldadır.
Arzumuz kalmıştır, yüce tanrıya,
Millet taptı, para ile karıya,
Dine balta vuran, diller kuruya,
Bilmemki bu millet hangi yoldadır.
Bu din bir güneştir, nuri çalınmaz,
Nur İslama ait, yadlara çalmaz,
Al bayrağın ay yıldızı silinmez,
Der **İKRAMİ** bu emanet eldedir.

AĞALİ'nin YANMASI — 1980, POSOF

Levhi kalem ezel yazmış bu cana,
Genç iken soldurdun gülşanımızı,
Bizi böyle kayıt etmiş fermana,
Ecel fendi kesti amanımızı,
Bir kıyamet koptu gece yarısı,
Aman Allah, yerin göğün Tanrısı,
Semaya dayandı, el aman sesi,
Yıldızlar seyretti, dumanımızı.
Koptu bir gürültü, sarsıldı bina,
Sandım bir yıldırım attı zemine,
Çıktı bir alevi sarıldı cana,
Görenler seyretti, dumanımızı.
Kavruldu vücudum, sönmüyor ateş,
Annem ağlar, yarim döker kanlı yaş,
Bakın ne haldedir, Ağali AKTAŞ,
Görenler tuttular, figanımızı.
Bilmem kim eyledi, bu intizarı,
Sağ iken vücutan soyuldu deri,
Can kafesten çıktı, dönmüyor geri,
Dost ağlar, düşmanlar seyranımızı.
Gelin arkadaşlar, görün halimi,
Ol Allahtan bulsun olan zalimi,
Mevlem bize yazmış böyle ölümi,
Ezrail okudu, fermanimizi.
Hafiz İKRAM derki, döndü zamana,
Emniyet yok daha yahşı yamana,
Mevlam yoldaş eyle, iman Kur'ana,
Kestik bu dünyadan, gümanımızı.

Çeltikleri Su Basmasına Söylediği

Hak emriyle bulut örttü ovayı,
Kuşlarda bile terk etti yuvayı,
Meriç coştu aldı, bütün ovayı,
İşimiz pek yaman oldu hayvah hay!

Gökte kuşlar, suda semekler şaştı,
Kaynadı ovalar, ummanlar coştu,
Toz tozu kovarken, su baştan aştı,
Çeltikler pus duman oldu ayvah hay!

Bir yana gidecek çare kalmadı,
Su aldı ovayı, kara kalmadı,
Kuvvet, gayret bir idare kalmadı,
Sanki bir Nuh tufan oldu Hayvan hay!

Tarih elliüçte bunu yazam,
Bu bir eser kalsın destan düzem,
Ördek gibi sular içinde yüzem,
İKRAMİ ummana daldı hayvan hay!

MEKTUP

Gurbetten eve yazdığı, 1953 Keşan

Şükür senden olsun takdir irade,
Kar kalkıpta açılanda gözleyin.
Yarap cümlemizi yetir murada,
Gül çiçekler açılanda gözleyin.

Seyrana çıkanda gelini kızı,
Kalem kaş altından yol çeken gözü,
Yeşil çimenlerde koyunu kuzu,
Koyun kuzu saçılanda gözleyin.

Hasret bizi yaktı gam ateşinde,
Gece gündüz hayelinde düşünde,
Yeşil dağlar soğuk suyun başında,
Abu kevser içilende gözleyin.

Mukadder böyle imiş ezelden yazı,
Üzende göllerde ördeği kazı,
Yaz gidip vatanın gelende güzi
Tarla, çayır biçilende gözleyin (daha olmazsa)

İKRAMİ Mecnun gibi çağırır Leyla,
Yetirsin murada, cenabi Mevla,
Güz tamam olupta, inende yayla,
Yayla köye göçülende gözleyin.

Piyes İzlemeye Gelenlere Merhaba

Posof İlçesinin ay güneşleri,
Merhaba beylerim hoş safa geldiz.
Millet uğruna canu başları,
Merhaba beylerim hoş safa geldiz.

Hoş geldiniz beylerim göz üstümüze,
Zahmet çektiz beyler davetimize,
Hoş şeref verdiniz, piyesimize,
Merhaba beylerim, hoş safa geldiz.

Bu durum, bu gidiş, Atatürk izi,
Düşmandan kurtaran vatanımızı,
Severiz can başla, kanunumuzu,
Merhaba beylerim hoş safa geldiz.

Der **İKRAMİ** yüksek methimiz,
Öğretmenlerdendir bu başarımız,
Aşıkzülalidir, meskan köyümüz,
Merhaba beylerim, hoş safa geldiz.

ATATÜRK — 05.01.1981

Cihan kahramanı, dünya güneşi,
Çardı zulumetten Atatürk bizi.
Bitirdi tahsili, kurdu savaşı,
Düşmandan kurtardı, vatanımızı.

Atatürk, İnönü girdi cepheye,
Yazıldı bu tarih, yıldıza aya,
Tekbirler sedası, çıktı semaya,
Aşladı damara, Türk kanımızı.

Kurdu bu temeli, tarihi attı,
Bu vatanı bize emanet etti,
Der **İKRAMİ** kurdu, kuzuya kattı,
Memnun etti cümle ecdadımızı.

ULGAR YAYLASI — 19.05.1982

Dumanın semayı seyran ediyor,
Dünyada meşhurdur, Ulgar yaylası.
Sığırın, koyunun yaylım ediyor,
Cihanda meşhurdur, Ulgar yaylası.

Bütün tarihlere ismin koyulur,
Gül, çiçeğin Lokman hekim sayılır,
Tarihlerde adın, şanın duyulur,
Dünyada meşhurdur, Ulgar yaylası.

Abu kevser gibi, suların bendi,
Abu hayat mübarek, şifadır kendi,
Güzel Ulgar diye, isim verildi,
Cihanda meşhurdur, Ulgar yaylası.

Yayılır ovada koyun ve kuzu,
Çıkarlar yaylaya, gelini kızı,
Der İKRAMİ cennettir baharı yazı,
Gören ahın çeker, Ulgar yaylası.

Hakkı SAYILIR

Şair Hakkı (HAKIKİ) Sayılır (Kars İli-
Sayı:118-119-120 den alınmıştır.)

Şair (HAKIKİ) Hakkı Sayılır, Posof İlçe Merkezinden Terzi Kadir efendinin oğludur. Anası, Süngülü köyünden Ömeregilin Ömer efendinin kızı Peruza hanımdır. 1883 doğumlu olan Hakkı efendi, İlçe Merkezinde Rusça ve Türkçe ders görmek suretiyle İlköğrenimini yapmıştır Hakkı efendinin, bu öğrenimi sırasında, şair Aşık Zülali efendide aynı okulda öğretmenlik yapmıştır. Yani, bir bakıma Hakkı efendi, Şairlik ilhamını, Aşık Zülali efendiden almış sayılır.

Ayrıca medrese tahsilide yapmış olan Hakkı efendi, zamanının kültürlü insanı olmuştur. 1917 yılında, orman muhafaza memuru olmuş, bir ara da Orman Mühendisliği görevine bakmış ve tekrar orman muhafaza memuru olarak yedi sekiz sene görevde bulunmuştur. Şair eşinin ölümü üzerine ikinci kez evlenmiştir. Halen hayatta beş çocuğu vardır.

Şair Hakkı efendi, Posoflu şairlerden hemen hepsinin şiirlerini ezberlemiş. Zamanının şairleriyle, sohbetler yapmış, hem şair hemde nüktedanlığı bir arada yürütmüş bir şairimizdir.

Hakkı efendi, 21.9.1970 tarihinde ve 87 yaşında vefat etmiştir.

Şiirlerinden elimize geçen 3 örnek sunuyorum.

GİBİ

Gene duman çöktü, gamlı serime,
Vücudum birtürlü, yaralı gibi.
Felek içirdi bana, töhmetin zehri
İl'i mahşer tapu, turalı gibi.

Bazı evlat edep gözler ar saçar,
Bazı evlat öğüt almaz, şer kaçar,
Ellerin bayramı, şaduman geçer,
Bizim bayramımız, karalı gibi.

HAKIKİ bi karar, leyl ile nahar,
Gönlümüz pus duman, dolular yağar,
Düşmanın zalimi, evinden doğar,
Dünyanın en büyük kıralı gibi.

BENİM

Olmayınca deli gönül usanmaz,
Nedir başta gezen bu sevda benim.
Ne kadar ceht etsem, bu gönül dönmez,
Güle aşık bülbül, o şeyda benim.

Gönül güzellerden usanmazmısın,
Aşkın şarabından sen kanmazmısın,
Yar-i bi vefadan vaz gelmezmisin,
Mecnundan ayrılan, o Leyla benim.

HAKIKİ sevdayı feragat eyle,
Yapış tarikata, çok riat eyle,
Muhannet yare, ne gül nede söyle,
Bülbül'ü ahuzar, vaveyla benim.

DAĞLAR

Felek gazabından, el siteminden,
Her daim yastayım, şuraya dağlar.
Alışık vücudum, yanıptır naren,
Lokman yok yetişe, buraya dağlar.

Seyran edem bu dağların başını,
Sel olsun akıdem, didam yaşını,
Suna teki yitirmişem eşimi,
Haber ver uçuptur, nereye dağlar.

Ördek yüzmez boş kalmıştır bu göller,
Kumru ötmez boş kalmıştır bu çöller,
Yar gidiben viran kalmış bu eller,
Yetiş bu derdime, çareye dağlar.

El'i göçmüş bu yerlerin zevki yok,
Söndü gönül dahi gülmez şevk iyok,
HAKIKİ'nin zaten böyle cehti yok,
Yol göster oraya varayım dağlar.

Haydar ÖZTÜRK

Kendisinden alındı.

1 Şubat 1948 tarihinde, Posof İlçesinin (cuvantel) İncedere köyünde dünyaya geldi. *Recepgiller*'den *Ahmet* Hocanın torunu, *Mehmet Öztürk*'ün oğludur. Annesi, *Azize* hanım Yaylaaltı köyünden, Bayraktaroğullarından Hacı Merdali Bayraktaroğlunun kızıdır.

İlkokulu kendi köyünde, Ortaokulu İlçe Merkezinde bitirdi. Lise bir ve ikinci sınıfı Kars Alpaslan Lisesinde okuduktan sonra, ailesinin Ankaraya nakletmesi nedeniyle, Kaydını Ankara-Yıldırım Bayazıt Lisesine yaptırarak, buradan mezun oldu. Üç yıl kadar öğretmenlik yaptıktan sonra, askerlik görevini yapmak üzere ayrıldı. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilimler mezunu olan Haydar Öztürk 1973 yılından beri, T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünde çalışmaktadır. Halen Haberalma Daire Başkan Yardımcısıdır. Ayrıca Posoflular Dayanışma, Yardımlaşma ve Kültür Derneğinin Yönetim Kurulu üyesi olup, Halkla İlişkiler Bölümünün sorumlusudur.

Şiirlerinden Örnekler:

ÇOCUĞUM

Dün küçücüktün bugün büyüdün,
Nerden geldin nereye gidiyorsun?
Oturda bir düşün sen nesin,
Öğren ne olduğunu, neler olacağını.
Seni ve kainatı yaratan ALLAH
Ondan geldin, ona gideceksin vallah.
Dinin islam, kitabın Kur'an,
Hiç unutma Peygamberin, Muhammet.
Bunları öğrenmek için çok oku,
Kitabın Kur'anda ilk ayet derki oku,
Cahil kalma olursun isyankar,
Öğren itaat et, ruhun sükuna erer.
Adaletli ol, insana kıyma,
İnsanı sevki, zevk alasın dünyadan,
Sevmek için yaratıldın unutma,
Sevilmenin tek yolu, sevmekten geçer.
HAYDAR der bencil olma, insancıl ol,
Kinci olma, hoşgörülü ol,
Hakkını aramayı öğren, sakın yedirme-
Düş kırıl, fakat; asla eğilme.

FELEK

Doğarken ağladım,
Sev dedin sevdim,
Yan dedin yandım,
Çek dedin çektim,
Hiç gül demedin ki...

YALAN DÜNYA

Kimine nice pul verir azdırırsın,
Kimine aşk verip divane gezdirirsin,
Kimine mülk verip, biçare ezdirirsin,
Kimine de böyle ahval yazdırırsın.

Kimine dert verip inletirsin,
Kimine sır verip dinletirsin,
Kimini yoldan çıkarıp kirletirsin,
Kimine de böyle söyletip, yazdırırsın.

GÖNÜL

Aldın aklım, Mecnun eyledin beni,
Durul artık yeter çektiğim senden.
Yaktın kül ettin erittin beni,
Durul artık yeter çektiğim senden.

Nerde bir gül gördün oraya koşturdun,
Sev dedin, sev dedin beni coşturdun,
Bazan yaren buldun, bazen de boş durdun,
Durul artık yeter çektiğim senden.

Arıyı kıskanıp her çiçekte bal var dedin,
Kiminde bal buldun, kiminde zehirlendin,
Ah çekip yandın, hep kahırlandın,
Durul artık yeter çektiğim senden.

DEDİ

Güle sordum, bülbül sitemkar dedi,
Bülbüle sordum, gül vefasız dedi,
Aşığa sordum, aşkım insafsız dedi,
Babaya sordum, oğul isyankar dedi,
Oğula sordum, baba cefakar dedi,
Tarihe sordum, zaman hayasız dedi,
Ehline sordum, böyle gelmiş, böyle gider dedi.

HÜDAYİ

Posof ilçesinin, (Caborya) Günlüce köyünden olup, 1600-1700 yıllar arasında yaşamış, Şair Nazim efendinin bir tanıtımından anlaşıldığı üzere, ne zaman gittiği tam bilinmemekle beraber, Malatya ya göçtüğü ve Şair Üzeyir efendinin sağlığında Posof'a gelmiş olan, bilinen en eski aşıklarımızdandır.

Aşık'ın, (Zedezümde) Arılı lı Nebati ile olan deyişlerini bulamadım. Süngülü köyünden Şavki efendi, Molla Mevlüt, Günbatan köyünden Vehbi efendi, Türkgözü köyünden Gani efendi, Aşık Zülali köyünden Molla Mehmet efendinin varislerinden bulunabileceğini umduğumuz Cönk ve mecmuaları ele geçiremediğimden, onlarda bulunabileceğini umduğum, o güzel deyişleri sizlere sunamadım.

Şair Nazim efendinin özel derlemesinden ve kendi öz kaleminden Hüdayi ile Aşık Üzeyir efendilerin karşılıklı birkaç deyişini buraya alıyorum. Hüdayi Posofa geldiğinde, Üzeyir civarda nam kazanmış bir Şair olmuştur. Herkes, her oturdukları yerde- Üzeyir hakkında konuşup onu meth eder olmuşlar. Bunları dinleyen Hüdayi, kalkarak Üzeyir'i ziyarete gider. Ziyaretinden çok hoşlandığı bu yaşlı ve namlı şairin ziyaretini kendisine bir lütuf bilen Üzeyir ona çok hizmet eder, saygı gösterir.

Ehli dil, dilleşmeden duramaz. Onlarda bir ara başlarlar karşılıklı deyişmeye. Önce Hüdayi Sazı eline alarak bir güzel taksim geçer.

HÜDAYİ
Diyari gurbetten geldim vatana,
Merhaba Üzeyir, nasılsın yavrum.
Adın duydum, müştak idim ben sana,
Merhaba Üzeyir, nasılsın yavrum?

ÜZEYİR
Arz edipte geldin, gözüm üstüne,
Eyvallah ustam, sen hoş safa geldin.
Geldinde kavuştun, yaren dostuna,
Eyvallah ustam, sen hoş safa geldin.

HÜDAYİ
Ben vatanı sever idim ıraktan,
Gördümde kurtuldum gamdan firaktan,
Gözlerim açıldı kudreti haktan,
Merhaba Üzeyir, nasılsın yavrum?

ÜZEYİR
Sılayı arzeden sever mevlayı,
Senden uzak etsin, hak dert belayı,
İyiki tavaf eyledin sılayı,
Eyvallah ustam, sen hoş safa geldin.

HÜDAYİ Geldim Posof'ada ben seni sordum,
Nihayet gelipte evinde buldum,
Çok şükür Allaha, sıhhatlı gördüm,
Merhaba Üzeyir, Nasılsın yavrum?

ÜZEYİR Dünyada vücudun sağlıklı olsun,
Ölende mezarın, nur ile dolsun,
Habibi risalet, şefaat kılsın,
Eyvallah ustam, senhoş safa geldin.

HÜDAYİ Bu sondur Hüdayi belkide gelmez,
Yalancı dünyadır, kimseye kalmaz,
Gönül ister amma, nasiptir olmaz,
Merhaba Üzeyir, nasılsın yavrum?

ÜZEYİR FAKİR ister seni burada kala,
Unutmaya bizi gidede gele,
Dilerim gelmeye nasibin ola,
Eyvallah ustam, sen hoş safa geldin.

İkinci sohbet ayağını yine Hüdayi açıyor.

HÜDAYİ Duydum delikanlı aşık olmuşsun,
Her yerde söylenir ünün Üzeyir.
Sen bu bilgileri nerden almışsın,
Haktansa artacak şanın Üzeyir.

ÜZEYİR Adını duymuştum, görmek isterdim,
Yüksek ilminizi bilmek isterdim,
Mücevher sözüne ermek isterdim,
Hamdolsunki gördüm, divanın ustam.

HÜDAYİ Gönlün yok asla yakın ırağı,
Ayrılık çektirir gamı firağı,
Elbette boş kalmaz arslan yatağı,
Şimdi Posof oldu, senin Üzeyir.

ÜZEYİR Sen usta ben olam, sana bir nöker,
Ben cahil siz arifin, ahını çeker,
Siz bilginler ilmin tohumu eker,
İşte geldi senin zamanın ustam.

HÜDAYİ HÜDAYİ'yim, haktan budur dileğim,
Yalvarırım boşa verme emeğim,
Ömrüm sonuna dek hep sevceğim,
Unutmayın beni anın Üzeyir.

ÜZEYİR Zalım felek bana aman vermiyor,
FAKİR'in derdini kimse bilmiyor,
Ağlarım ağlarım yaşım dinmiyor,
Allahım var etsin o canın ustam.

Üçüncü ayağı, teklif üzerine Üzeyir açar.

ÜZEYİR
Ya ilahi, şol gönülde aşkı sultaneyledin,
Akibet ma'mur edip, kamil insan eyledin.
Ol senin yolunda, canını terk edeni,
Ona dostum dedin de ehli irfan eyledin.

HÜDAYİ
Ya hak, şeytanı dergahtan sürdün viran eyledin,
Lanet edip git dedin, onu perişan eyledin,
Bir kul hatalı olsa, gelse kapına yalvarsa,
Fazlın ile asıların derdine dermen eyledin.

ÜZEYİR
Ya rabbi, affette günahımı bağışla beni,
Çekinmeden veririm, yoluna bu şirin cani,
Ateşeki attılar, Halil İbrahim Rahmani,
Lütfü ihsan eyleyip, odu gülistan eyledin.

HÜDAYİ
Halilki götürdü İsmail'i çün Arafata,
Dediki, ası olmayam bağla elimi ata,
Kesmedi bıçağı da, çaldı Hacarülasvata,
Cebraile gönderdiği koçu kurban eyledin.

ÜZEYİR
Yarab, sana asi etme, layik et bizi afa,
Şefaatin esirgemesin, Muhammed Mustafa,
Kafirlerin elinden çok çekmiştir cevru cefa,
Aleme rahmet için, mahbubu rahman eyledin.

HÜDAYİ
Musaya verdin asaki, kafire siper tuta,
Yakup ayrıldı Yusuftan, ah etti bu firkata,
Yusuf esir oldu Mısırda, girdi zulumata,
Sonra şad edip onu Mısır'a sultan eyledin.

ÜZEYİR
Enbiyalar, evliyalar gülmediler bu dünyada,
Zikrinden ayrılıp, bakmadılar harama, yada,
Dileğim Ümmeti Muhammedi, erdir murada,
Bu FAKİR'e çok şükür, İslamı ihsan eyledin.

HÜDAYİ
Nuha tufan verdin, asileri gark ettin suya,
Eyup'a erişti bir dert, sabretti bu belaya,
Ya hak, HÜDAYİ'nin dileği, acı fakir fukaraya,
Çoğuna mülk veriban, hem Süleyman eyledin.

Üçüncü ayağı da, cuşa gelen Hüdayı, teklifsiz kendi açar.

HÜDAYİ
Bu dünya fanidir, ezel devlete vara kalmadı.
Bunca mahluk gelip geçti, insanlara kalmadı,
Beni adem aldanma, faninin cilvesine nazına,
Allahın en sevgili kulu, Peygambere kalmadı.

ÜZEYİR
Dünyanın nesine güvenem, makbul nura kalmadı,
İki cihanın güneşi, ol servere kalmadı,
Enbiyalar, evliyalar geldi geçti dünyadan,
Hakkın didarını gören, sadık yara kalmadı.

HÜDAYİ Hak uğruna canını feda edip, serden geçenler,
Bu dünyada iken kevser bulağından içenler,
Kudretin rah'inen kanatlanıp havalarda uçanlar,
Üçler, yediler kırklar, nice erenlere kalmadı.

ÜZEYİR Canlı, cinli mahlukat dilinden bilen Süleymana,
Güzellikte şöhret alan, güzel Yusuf'i kenana,
Pehlivanların piri, Hazreti Hamza Pehlivana,
Hayber'in kapısını koparan ol Haydar'a kalmadı.

HÜDAYİ Hüdayi, iyilik edip, hak rızasını yapanlar,
Varsa saltanata aldanıp, doğru yoldan sapanlar,
Nice kırallar, sultanlar, padişahlar, hakanlar,
Bu dünya benimdir sanan, hükümdara kalmadı.

ÜZEYİR FAKİRİ aldanma geçici vara, devlete, mala,
Dalmışız zevki sefaya, düşmüşüz bu kalmakala,
Nice Esfendiyarlara, Pehlivan Rüsstem'i Zal'a,
Devleri bend eden, seddi İskender'e kalmadı.

Dördüncü ayağı Üzeyir şöyle açıyor:

ÜZEYİR Ey insan güvenme dünyaya, bir gün viran olacak,
Sevdiğin vücuduna ölüm gelip talan olacak,
Ömrün gaflette geçirme, uyanık olsana beşer,
Silinirsin bu dünyadan, herşey yalan olacak.

HÜDAYİ Biz insanlara bu işler muhakkak beyan olacak,
Doğru yoldan sapanlara, elbet ziyan olacak.
Son pişmanlık fayda vermez, boş geçirme zamanın,
Dünya gidecek, yeri karanlık zindan olacak.

ÜZEYİR Aman yarap, aklım tam eyle, kötü işe düşürme,
Muhafaza et sen beni, doğru yoldan şaşırma,
Cennet şarabın ver, cehennem zakkumun içirme,
Bir insanın son nasibi, iman Kur'an olacak.

HÜDAYİ Bir katra meniden Allahım, yarattı cümlemizi,
Bana iyi kulluk yapın deyu, dünyaya koydu bizi,
Biz bunu düşünüpte kullanmazsak aklımızı,
Hak huzurunda utanıp, halimiz yaman olacak.

ÜZEYİR FAKİRİ sabırlı ol, daim dalma gama, tasaya,
Bende olan merakı, ey Allahım verme kimseye,
Ahu figanım erişti, gökteki yıldıza aya,
Benim derdime derman, yaratan Sübhan olacak.

HÜDAYİ Hüdayiyim, doğru söyler, sözlerim değildir yalan,
Bir gün olur vücudum şehrine düşünce talan,
Kaldiyse eğer dünyada, ibadetten elimde kalan,
Onunla Rahman cennete, varmama ferman olacak.

Beşinci ayağı Hüdayi şöyle açar:

HÜDAYİ
Ey gönül uyan gafletten, devrana bak, deme hak,
Düşmüşüm cevru cefaya, başıma gelene bak.
Aldandım fani dünyanın edasına, süsüne,
Bu günahları işlemeye, ettiğim isyana bak.

ÜZEYİR
Kerem kıl ey gönül, utan seni yaratana bak,
Tesbihsiz, tehlilsiz geçen günün, o ziyana bak,
Sen sanmaki fani dünya sana baki olacak,
Düşün gidecek yerini, karanlık zindana bak.

HÜDAYİ
Pirinden dersini alda oku, aktan karadan,
Sen yoldan çıkmazsan, haşa garaz etmez yaradan,
Bir gün ölüm gelip, seçileceksin aradan,
İyi, kötü hesap eyle, geçirdiğin zamana bak.

ÜZEYİR
Dalmışın gam deryasına, gece gündüz yüzersin,
İnsanoğlu alemi durmadan, daim gezersin,
Ehli marifetler kurar, hoş sanatlar düzersin,
Aklına maaşallah derim, sendeki izana bak.

HÜDAYİ
Mey çekip, mest olup, gaflete daldınmı hiç,
Zihni sarraf mücevherleri, mezandan aldınmı hiç,
Müneccimin hikmetine, mucizat oldunmu hiç,
Çirkin işlerden uzak olda, ehli irfana bak.

ÜZEYİR
Deli gönül uslan, kaldır nazları cilveleri,
Garaz ile sinema vurma, temranlı cideleri,
Hazreti pir elinden içmedinmi badeleri,
Sakın ayrılma adaletten, yola erkana bak.

HÜDAYİ
Yeri göğü, canlı cinli yarattı bari Hüda,
Bu garip HÜDAYİ'nide eyleme senden cüda,
Fırsat ver ilahi, borcunu eyliyem eda,
Hak yolundan ayrılmadan, kazandığın imana bak.

ÜZEYİR
Kendi nurundan yarattı, sıtkıyla kıldı nazar,
Çünkü ondan halk olundu, çarkı felek neki var,
Yüzyirmidört bin Nebi, veli, Mürsel Peygamber,
FAKİRİ, iki cihan serveri ol sultana bak.

Bu ayaklardan sonra, çay kahve faslı arasında Posoftan söz edilmeye başlanır. Posofun şusu, Posofun busu derken Üzeyir efendi sazını alarak bir ayak açar, Hüdayi de hemen neziresini arkasından ekler:

ÜZEYİR
Güzel Posof'umun methin eyliyem,
Hasta cana şifa, Posofun.
Anayurttan başka nere gideyim,
Dünyada bulunmaz, eşi Posofun.

HÜDAYİ
Hakikat, marifet bu yerde dolu,
Büyüğü, küçüğü kişi Posofun.
Burdadır Allahın sevgili kulu,
Ölende nur olur, naşı Posofun.

ÜZEYİR Garip vatanımın hiç şansı yoktur,
Kadersiz kurulmuş, düşmanı çoktur,
Sınıra bekçidir, Urusa oktur,
Daim beladadır, başı Posofun.

HÜDAYİ Vatanın havası mis gibi kokar,
Bilgin arif kişi hep burdan çıkar,
Bazı Rus'a kalır, boynunu büker,
O zaman artar gözyaşı Posofun.

ÜZEYİR Posofun adamı arslana benzer,
Güzelleri vardır, ceylana benzer,
Gökte yeni doğan hilale benzer,
İnsanının gözü, kaşı Posofun.

HÜDAYİ Posofun her yanı dağdır meşedir,
İçinde yaşıyan, beğdir paşadır,
Gayet çalışırlar, amma boşadır,
Çünkü: çok fazladır, işi Posofun.

ÜZEYİR FAKİRİ'yim bende kaldımavare,
Aradım derdime bulunmaz çare,
Gezdim her tarafı, baktım her yere,
Cevherdir toprağı, taşı Posofun.

HÜDAYİ Hüdayi'nin daha çıkmıyor sesi,
Posofun meşhurdur, balı, meyvesi,
Dünyada bulunmaz, suyu havası,
Hayıfki çok ağır, kışı POSOF'un.

Hükümdar RICALOĞLU

Kendisinden alındı.

Posof İlçe merkezinden, *Ricaloğlu* sülalesinden, *Şevket* efendinin oğludur. Annesi, Aşıkzülali köy, *Gezegiller* sülalesinden *Osman* efendinin kızı *Altun* hanımdır. 1940 tarihinde İlçe merkezinde dünyaya geldi. İlk öğrenimini Merkez İlkokulunda gördü. Ortaokulu da yine Posofta bitirdi.1960-1962 yıllarında Muhabere Çavuşu olarak askerlik görevini tamamladıktan sonra, 1963 yılında, Posof Belediyesinde Muhasiplik görevine başladı.

Tarihe ve edebiyata merakı olan Hükümdar efendi, zaman zaman ilgisini çeken konuları şiirlerle dile getirir. Bu işi şimdilik bir tutku olarak yürütmektedir. Çok sayıda şiiri bulunan Hükümdar beyin birkaç şiirini buraya aldım. Külliyeti kendisindedir.

GÖNÜL

Nedir bu töhmetin, nedir bu nazın,
Niçin ağlar oldun divane gönül?
Bir gün olur gelir baharın yazın,
O zaman gülersin biçare gönül.

Bazı hayalinde tufan olursun,
Bazı eser, eser boran olursun,
Seddi İskender den, yaman olursun,
Sonun viranedir, divane gönül.

Kimi veli kimi Vali'yim dersin,
Kimi bektaşiyim, veliyim dersin,
Kimi güzellerin, piriyim dersin,
Hani sultanmısın, Mısır'a gönül.

Kah çıkarsın semalarda uçarsın,
Kah inersin dünya turu yaparsın,
Alır elden ele, durmaz satarsın,
Birde oldun şimdi, bezirgan gönül.

RİCALOĞLU senle başa çıkamaz
Felek kement atmış, yakan bırakmaz,
Eder nasihat, sakın etme naz,
Koca Hürişandan vazgeçme gönül.

DÜNYA

Bir destanım vardır yalan dünyaya,
Kimini ağlatır, kimin güldürür.
Hiç kimsenin bakmaz gözü yaşına,
Butto gibi nice kulu öldürür.

Ta.. eskiden beri sanat edinmiş,
Fransa'da en büyüğü görülmüş,
Suçlu suçsuz ayırmadan kırılmış,
Ne Vahimdir katliamın dünya.

1917'ye varınca,
Benzetelim fili yendi, karınca,
Aleksandır Nikola'yı yıkınca,
İnsan feryadiyle, tutuldu dünya.
Humeyni hükmetti Deccalcasına,
Kimse bakmaz, Şah Rıza'nın yaşına,
Çekip gitti Afrikanın Fas'ına,
Bak varmı hani mağmur kişin dünya.
RICALOGLU yazdı vasfı halini,
Gördünmü başa geçen kalmakalını,
Uganda'da hükmeden İdiamin'i,
Onuda dağdağaya koydun dünya.

Posof'un Kısa Tarihi Destanı

Belirli tarihin yokmudur senin,
Niçin yazılmamış, yaşların Posof.
Bu kadar destanın boşmudur senin,
Kocamıştır, Kale taşların senin
Eski çağda var oluşun bellidir,.
Geçmiş tarihlerin bunca şanlıdır,
Beslediğin kavim çokça şanlıdır,
Oğuzlardır, bina temelin Posof.
Nice yıllar Urartular hükmetti,
Sakalar, İskitler yıkılıp gitti,
Ermeni, Arsaklı türeyip çıktı,
İşte eski çağın, zamanın Posof.
Pers, Sasani sınır içe almışlar,
Bir zamanlar hüküm sürüp kalmışlar,
Her düvele emir, buyruk vermişler,
Serhat boylarında fermanın Posof.
Doğu Roma her tarafan el atmış,
Uzanıp doğuya, Kafkasa bakmış,
Yıllar sonra seni bırakıp gitmiş,
Çiğnenmiş taşların, yolların Posof.
Ulgar eteğinde, kız kilisesi,
Orta çağın burdan geliyor sesi,
Eğri kayın suyu, abu kevseri,
İçende söyletir, dillerin Posof.
Gürcü Bağratlılar, beylik kurmuşlar,
Karabağ, Aniye ordu salmışlar,
Ardahan, Çıldır, Karsı almışlar,
Ahıskaya bağlı kaderin Posof.
Abbasiler büyüyüpte çıkanda,
Şarka, garbe nüfus edip bakanda,
Rum'u, Ermenisi, sinip kalanda,
İslama ulaşır, kolların Posof.
Bak görelim işte Selçuk çağını,
Dünyaya hükmeden o sultanını,
Tuğrul, Çağrıların yadigarını,
Alparslandır, Kol'e gelenin Posof.

1080 tarihi kutsaldır sana,
Rahmetler dilerim Allahtan ona,
Emir Ahmet ile hem Melikşah'a,
(Kuvel) Kolde savaş edenin Posof.

İlhanlı devleti kuruldu çıktı,
Tez zamanda temeli attı,
Kıpçak Türkü ile çok işler yaptı,
Cak Kalesi işte şahidin Posof.

Özbe öz Türktür, bütün insanın,
Halen damarında o temiz kanın,
Kıyametedek kalacak şanın,
Atabek'likleri kuranın Posof.

Kıral Sergislerin, Baka beylerin,
O zamanda mağmur oldu ellerin,
Kol, Mere, Caksu idi merkezin,
Böyle ziynetleri olanın Posof.

Kıpçak beyliğinin ilk zamanları,
Gürcü kıralına bağlanıp kaldı,
Tamar, Dodopala çok hizmet yaptı,
Binüçyüzde işte hallerin Posof.

Topal Tatar, çar köşeni dolandı,
Ahıska, Ardahan, seni de aldı,
Sonra Osmanlıya bir sefer yaptı,
Timur tarihinde adların Posof.

Çıldır Zaferiyle durum değişti,
Abdurrahman bey Ulgar'ı aştı,
Öğle vaktı Mere Kalen ulaştı,
Bırakıpta kaçtı beylerin Posof.

Ne güzeldir bu Osmanlı çağların,
Açıldı çiçeğin, güllü bağların,
Mor menekşe kokar, bütün dağların,
Eser ılgıt, ılgıt yellerin Posof.

Sürüp gitti sancak beyliğin nice,
Yerleşti içine Türklük iyice,
Sor bana vallahi kutsalsın bizce,
Akar gider Kür'e sellerin Posof.

Tarih 1878'in,
Karalar bağladı, gelinin kızın,
Ehli dil aşıklar, elinde sazın,
Söyledi dillerde hallerin Posof.

Ne vahimdir, Doksanüçün savaşı,
Nice anaların gözünde yaşı,
Al kana boyadı, dağ ile taşı,
Burda başlar kara günlerin Posof.

Kırk yıl çektinde bitirdin çilen,
Nedir böyle senin başına gelen,
Yazdıkça bitmiyor, bitiyor kalem,
Az değilmiş keder, gamların Posof.

Tarih 1921'de,
Hayırlı günümüz Mattır ikide,
Elimiz havada, duvamız dilde,
Yine buldun eski soyların Posof.
Moskof çıktı Badele de oturdu,
Atatürk Türkiyle bir divan kurdu,
Altun Hoca işte orda bağırdı,
Ankaraya gitti seslerin Posof.
Bu divanda dedi, biz Türküz TÜRK,
Orda bulunanlar, eyledi sükut,
Dikildi direkler, çalındı düdük,
Kondu ay yıldızlı, süslerin Posof.
RİCALOĞLU kısa kesek bitirek,
Bu hususu menziline yetirek,
Emir alak, Ankaradan getirek,
Mağmur olsun noksan işlerin POSOF

KENAN EVREN PAŞA'ya

Bak yurdumun güneşine,
Yaşa Evren paşa, yaşa.
Son verdin kötü gidişe,
Yaşa evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.
İkinci Atatürk derim,
Kalmadı artık kederim,
Cennetin mekan, olsun yerin,
Yaşa evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.
Yakıştı Türkün şanına,
Dört paşa aldı yanına,
Selam duran bayrağına,
Yaşa Evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.
Bu bir güneşti doğdu,
Güvenlik Konseyi kurdu,
Çıkmazdan kurtardı yurdu,
Yaşa Evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.
İşler sıraya dizildi,
Kötü emeller ezildi,
Sapmışa mezar kazıldı,
Yaşa Evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.
Atatürkün izindeyiz,
Bütün dünya gözündeyiz,
Kenan paşa sözündeyiz,
Yaşa Evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.

RICALOĞLU etsin methin,
Türklük bilmeli kıymetin,
Göklere ulaşsın katın,
Yaşa Evren paşa yaşa,
Ayağın değmesin taşa.

Bir Koşma

Huri melekmisin canım,
Gelme beni öldürürsün.
Damarıma asil kanım,
Gülme beni öldürürsün,

Kurbanım baharan yazan,
Doyamam cilvene nazan,
Ne zaman gelecek zaman,
Sarma beni öldürürsün,

Süs olup karşıma çıkma,
Oyun edip beni yıkma,
Üç beş kuruş pula satma,
Verme beni öldürürsün,

Bağımda gülüm olasın,
Hiç solmayada kalasın,
Ağzın içine alasın,
Öpme beni öldürürsün,

Hürığılman görünürsün,
Her hususta alınırsın,
Selvi gibi salınırsın,
Esme beni öldürürsün.

RİCALOĞLU sana kurban,
Dünya dökülsede vermem,
Kıyamam, hatrına değmem,
Küsme beni öldürürsün.

ULGAR DAĞI

Yine duman sardı heybetli döşün,
Bağladın karalar, sen Ulga dağı.
Ne zaman bitecek, tipiyle kışın,
Yaz, baharın yokmu, hiç ulgar dağı.

Bizlere verirsin bin türlü ceza,
Şikayet ederim seni Yılmaza,
Dilerim dozerler, yamacın kaza,
Tutma yolumuzu ey Ulgar dağı.

Yaylaların sarmış, dört bir yanın,
Nasıl tarif edem, vasfıhalini,
Radyolar söyler, karlı halini,
Dillere destansın, can Ulgar dağı.

Çıkılmaz başına, vallahi çıktık,
Döndük her tarafa, her yana baktık,
Televizyon antenini, tepene diktik,
Emanettir sana bu Ulgar dağı.

İnsek tarihine baksak yaşına,
Yaz ayında karlar, yağar başına,
Kerem Dede Aslıhanın peşine,
Düştü yollarına, vay Ulgar dağı.

Güftari, dert döktü soğuk pınarda,
Zülali, meth etti Şavşat dağında,
Üzeyir, yalvardı gençlik çağında,
Açtın yollarını, sen Ulgar dağı.

RICALOĞLU derki, nedir nazların,
Göllerinde öter, turna kazların,
Ağustosta seyran eder kızların
Davullu, zurnalı şen ULGAR dağı.

İbrahim BOY (İBRAHİM DEDE)

Posof İlçesinin (Arile) Süngülü köyünden, Alibabagil sülalesinden Mehmet efendinin oğludur. Anası Muhsine hanımdır. 1868 doğumlu olan İbrahim Boy'un, 4 kızı, üç oğlu vardır. 3.4.1948 yılında kendi köyünde vefat etti. Mezarı aynı köyün mezarlığındadır. Hayatı çiftçilikle geçmiştir.

Ehli dil olarak tanınan İbrahim Dedenin, bir gözü kör olduğu için, akranları ona, kör İbrahim diye latife ederlerdi.

Dini ve Milli yönü çok kuvvetli olan İbrahim efendi, bazen hocalarla da tartışırdı. Birçok deyişlerinin olduğu söylenirsede, oğlu Molla Ali'den alabildiğimiz iki şiirini yayınlıyabiliyoruz.

Destanlarının her ikiside Rusların İslam Türk köylerine yaptıkları zulmü dile getirmektedir.

Kurtuluş Savaşı sırasındaki Rus mezalimi için yazdığı:

DESTAN ——————————— 1920, POSOF

Haince karnını yardığın ananın,
Hıncını birgün alırım Moskof,
Süngüye taktığın, mazlüm sebinin,
İntikamını birgün alırım Moskof.

Sen leş toplayan bir azgın kuzgun,
Öyle köpeksinki, azgından azgın,
El atıp kirlettiğin, onbeşlik kızın,
Namusunu senden alırım Moskof.

Nice camiler, nice evler yaktın,
Hayır hayret ne varsa yıktın,
Zulmedip, zalimlik tahtına çıktın,
Bir gün ayak altına alırım Moskof.

İbrahim Dede destanın yazar,
Ulu Allah bir gün düsenin bozar,
Türk yiğitleri, elbet mezarın kazar,
O zaman üstünde, gezerim MOSKOF.

Rusların, 1944 yılı Ahıska (Kobliyan) Türk İslam köylerini sürmesi ile ilgili;

SÜRGÜN DESTANI — 1944, POSOF

Kobliyan halini anlatem biraz,
Ederse tahammül yüregiz sizin.
Bir gece ağlaştı, hep avaz avaz,
Nice dost, akraba yareniz sizin.

Cağısmandan kalktı, Rus arabası,
Ayrı bindirdiler, kız erkek nası,
Parladı dağlarda, ışık aynası,
Firgat figan etti, dostlarız sizin.

Cağısman, İncgola, Valeye vardı,
Sığaspila, Hona bu derde yandı,
Carel, Marel. Çise feryada daldı,
Yaban değil bunlar, akrabaz sizin.

Orçoşan, Zazola, feryadı duydu,
Sarbasuban, Huro dertlere doydu,
Kaharet, Sanhure köylere uydu,
Olanlardan olsun, haberiz sizin.

Lelvan, Zarzma, Anhor telaşa kaldı,
Abastuban, Varhan bu dertle yandı,
İcaret, Pulate sanmayın kaldı,
Sürgüne katıldı, soylarız sizin.

Sımada, Bolajur saldat sarıldı,
Namlıyavur, Entel köyden ayrıldı,
Şolavel, Edigön çokça kırıldı,
Sanmayın kaldılar, beyleriz sizin.

Gugunavur, çela olanlardan biri,
Nakirdev, Çençlede, yiğidin piri,
Ayrıldı çok eşler, sormadan mihri,
Kara oldu nice, toylarız sizin.

Asır bindokuzyüz kırk dört yılında,
Tufan yeli esti, islam elinde,
Kaldı koçakların, eli belinde,
Sızlar elbet varsa, vicdanız sizin.

İBRAHİM DEDE der, yürek dayanmaz,
Nice islam köyü, ezan duyamaz,
Bu derde yüreğiz, nasıl da yanmaz,
Varsa içinizde, İmanız sizin.

İbrahim (SITKI-FİKRİ)

İbrahim efendi, Posof İlçesinin (Sinsetip) Yolağzı köyünden, *Yekegil* sülalesindendir. "Kars İli" 1.ci sayısında mahlası SITKI olarak geçmiş isede, yakından tanıyan, aynı sülaleden *Kirmanşah EREN*'den alınan bilgiye göre, İbrahim efendinin çift mahlas kullandığı anlaşılmıştır. Genellikle FİKRİİ mahlasını kullandığı israrında bulunulmuştur. Onun için, burada İbrahim efendinin, mahlasını FİKRİ (fikir sahibi) olarak aldık.

Doksan üç harbi denen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşında diğer talana uğrayanlar gibi, evi ve malı talan edilen İbrahim efendi, 1880'li yılların sonunda, Posoftan göç ederek, Osmanlı Devleti sınırları içindeki Amasya'ya gider. Oradan nereye gittikleri bilinmiyor.

SENİ

Acaip pervane, şem'e yanarsın,
Kim düşürdü naru suzana seni.
Bildirme nadana, nazını zinhar,
Yetiştirdi ferah, fezana seni.

Güş eyle fendimi incinme sözden,
Gel biraz konuşak ehli rumuzdan,
Haçan kavim kardeş atar omuzdan,
Hiç yada getirmez, öz ana seni.

FİKRİ'yim, hatırla ağu içilmez,
Amelsiz sırattan, tabi geçilmez,
Hakka aşık olan birden açılmaz,
Eyvallah ederim, çözene seni.

İskender Eren'in oğlu, Kirmanşah Eren de bulunan bir mushafın kapağındaki yazı ile belirlenen, şu destanı, Ulgar Dağını aşarken yazdığı söylenir.

DESTAN

Ahır şer yakındır, döndü zamane,
Yaman müşkül oldu halimiz bizim.
Şadlık olmaz artık, ehli islama,
Çekek böyle imiş, felimiz bizim.

Felimizden bildik, biz bu zulümü,
Kafir fırsat buldu aldı alemi,
Gani yazdan böyle çalmış kalemi,
Esmez bir taraftan, yelimiz bizim.

Yel vursun küffari kahretsin yere,
Kadir Mevlam bizi koymasın dara,
Padişah sikkesi, ol simuzara,
Acep yetişirmi, elimiz bizim.

FİKRİ'nin bu derdine olmazmı çare,
Arzuhal vermişim, Pervardigara,
Zalim bizi attı, özge diyara,
Hayıf viran kaldı, köyümüz bizim.

Aşık Zarrafiden alınan diğer bir deyişide şöyledir:

KANAĞLAR

Ala gözlerine kurban olduğum,
Derdimi söylesem, diller kan ağlar,
Senin ateşinle közlendim yandım,
Dönmüşem kereme, küller kan ağlar.

Doğrudur sözlerim, değildir yaban,
Şu dağlar başında kuruldu oban,
Yar senin elinden olmuşum çoban,
Yaylalar, obalar, çöller kanağlar.

Kanağlar, yaş döker, gözüm beraber,
Senin aşıkınım, sözüm beraber,
FİKRİ'yim, sinemde sazım beraber,
Perdesi, mızrabı, teller kanağlar.

İskender MERT (SEFİLİ - HOCA)

Posof illlçesinin, Arılı köyünün, Marsolat Mahallesinden *Sefer* efendinin oğludur. Anası, *Fidan* hanımdır. 1853 (1269) doğumlu olup, 7. Ocak 1953'te 100 yaşında ölmüştür.

Asıl işi köy imamlığı ve çiftçilik olan İskender efendi, Amcası Sarı Hoca ile, kırk yıla yakın bir süre kitap alış verişi yapmıştır. Bu nedenle; Batum, Tiflis, Bakü, Kırım, İstanbul, Erzurum, Artvin İllerini de dolaşmıştır. Tutkusu gereği, her gittiği yerde, rastladığı aşık karşılaşmalarına dinleyici olarak katılmıştır. Ayrıca Posoflu ve Posof'a gelen bütün aşıklarla tanışmıştır. Bunlardan birçoğu ile karşılıklı deyişmiştir. Babasının vasiyeti üzerine saz çalmaktan daima kaçınmıştır.

Bulabildiğimiz şiirleriden bazıları şöyledir.

DİLEK DESTANI

"Edebiyatımızda Kars" adlı kitaptan alınmıştır.

Bu Urus içinde çok kaldık yeter,
Aklı olan bunun yanında yiter,
Urus'un töhmeti, ağundan beter,
Allah sen hales et, Urustan bizi.

Kars'ta mekan tuttu, çok zaman durdu,
Yıkılson Urus'un binası yurdu,
Git gide artırdı, meraki derdi,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Yiğirmi senedir aldı bu yeri,
İşletti zagonu, sözleri ayrı,
Diredi ayağın, hiç çekmez geri,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Karyeler kalmadı, hep bir bir gezdi,
Bu Urus elinden, çoğusu bezdi,
Ayrılan kardeşi, hem hane yazdı,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Urus'un zulümü, İslama çöktü,
Mal, akça kalmadı, hep elden çekti,
Meşeyi yasak etti, biliment dikti,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Urus Polçovnik'in, aylığın verdi,
Bir sudan kalan hep, paraya girdi,
Herkesin suçunu, Kaladan sordu,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Tarih çıktı üçyüz ondört ki oldu,
Hayıfki buralar Urus'a kaldı,
Padişah, Kırala barışık saldı,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Aslı bozuk, nesli haramzadedir,
Bu Khokhol'un dölü, bizi ufadır,
Balıkçıl, kurbağa yiyen gedadır,
Allah sen hales et, Urus'tan bizi.

Elinden yanmayan varmıdır bunun,
Kamil olan düşün, o geçmiş günün,
Arşa ulaştırdı, ah, figan ünün,
Allah sen hales et, Urustan bizi.

Bu Urus İslamın halinden bilmez,
İnşallah bu yerler, Urus'a kalmaz,
İçinde İslamın hiç yüzü gülmez,
Allah sen hales et, Urustan bizi.

Alosman Devleti, bula şevkatın,
Kurtara her yerde, İslam ümmetin,
Kazana vatanı, kendi Milletin,
Allah sen hales et, Urustan bizi.

SEFİL-HOCA destan söyledi kendi,
İnşallah Urus'un günü tükendi,
Hicran deryasını, böyladı indi,
Allah sen hales et, Urustan bizi.

Şiirde kullanılan bazı sözcüklerin karşılıkları
1. Padişah : Osmanlı Padişahı
2. Kıral : Rus Çarı
3. Zagon : Rus kanunu
4. Karye : Köy
5. Kala : Hapis

Şavşat'ın, Kurele köyündeki kızının mezarı başında söylediği şiir:

Geldim konakların gördüm virane,
Susam, sümbül, gül reyhani yok olmuş,
Topladım dert, hicran, geldim dermana,
Meğer aşkın tabibani, yok olmuş.

Kimler müşkülümü, arza götürsün,
Maksudumu muradıma yetirsin,
Şimdi pir babanla kimler otursun,
Hoş lisanda konuşanım yok olmuş.

Sakiler elinden düşmüş badeler,
Dertleşir okunman, dolmuş vadeler,
Çağrışır bülbüller, çıkmaz sadeler,
Konakların ses vereni yok olmuş.

Der **SEFİL** daha viranda ne var,
Gitmiş o kış, gelmiş faslı nevbahar,
Ötme bu yerlerde ey muğri seher,
Bey Celal'ın Safinaz'ı yok olmuş.

Kobliyanlı akrabalarının aldığı yağı götürüken küleği düşürüp yağ dökülür. Çift sürerken bunu gören Sefili, öküzleri durdurur, elindeki çubuğu saz edip şöyle der:

Kobliyandan geldim yaya,
Yağ aldım ramazana,
Hilemi karıştı sana,
Yazık oldu yağım sana,
Ben ağlarım, yana yana.

Küleği alır çekilir,
Bilmezki yağım dökülür,
Bu garip belim bükülür,
Yazık oldu yağım sana,
Ben ağlarım, yana yana.

Küleği elinden düşürür,
Kobliyanlı da şaşurur,
Osman yağları döşürür,
Yazık oldu yağım sana,
Ben ağlarım, yana yana.

Külek başaşağı gider,
Kobliyanlı vay vay eder,
İdaremiz elden gider,
Yazık oldu yağım sana,
Ben ağlarım, yana yana.

Bu işe şaştı **SEFİLİ**,
Keçiler cuvalı deldi,
İki zarar birden oldi,
Yazık oldu yağım sana,
Ben ağlarım, yana yana.

Posof'un Günlüce köyünden, Kokopoğullarından Yusuf Konak'tan alınan bir muamması:

Bir Muamma

Tapi, tapi odur taptığın tapi,
Bozulmaz Mevlanın yaptığı yapi,
On iki burç üzre, kırk sekiz kapi,
Kapıyı bekliyen, kulları yedi.

O, kimdir ki bekler, başı dumanlı,
Bir elinden tutmuş, yetmişbin kemli,
Bir kafes içinde, seksenbin canlı,
Haznederi birdir, durağı yedi.

SEFİLİ beş gülden geriye kalma,
Bak elli dört nedir, hikmete dalma,
Bir şeçer üstünde, gördüm dört elma,
Altı yaprağı var, budağı yedi.

Narmanlı, Sümmani'nin mektubuna verdiği yanıtın diğer üç kıtasını bulamadık. Son kıtasını aşağıya aldık.

.....

Der bu **SEFİL** gözle vaktı gül gibi ezana bak,
Her seferde asumana çekilen kervana bak,
Ey bilirsin vardır, ölümü tut elinde şam'a,
Gelir hakkın ezraili, aldığı canlara bak.

Narmanlı Şair Sümmani efendinin "Ne Fayda" ayağındaki Nasihat'ına nezire olarak yazmış olduğu aynı ayaktaki şiir şöyledir:

NASİHAT

Gafil olma insan, birgün ölürsün,
Malın mülkün ele kalır ne fayda.
Tutulur dillerin sessiz kalırsın,
Bülbül gibi dilin olsa ne fayda.

Söylersin yalanı daim kaçmazsın,
Yiyersin harımı, helal saçmasız,
Nasibin kesilse, su da içmezsin,
Akan çaylar senin olsa ne fayda.

Söylersin yalanı kıybet sözün var,
Gezersin durursun, oğul kızın var,
Bu dünyada üç beş arşın bezin var,
O da belki nasip olmaz ne fayda.

SEFİL dedem oğlu çökmüş oturur,
İnsi cinsi alır ayağına getirir,
Acel menziline tezden yetirir,
Dünya bize baki değil ne fayda.

CENNETİN KASİDESİ

Miski anberdedir, anın sonası,
Sallanır gezerler, bar'i cennetin,
İki kerpiçtendir anın yapısı,
Altın, gümüş, zerdır yeri cennetin.

Orayı görenler eriyip geçer,
Tubanın dalında, bülbüller uçar,
İdris Nebi orda, hüllalar biçer,
Gayet hoş zevraklı yeri cennetin.

Bir mü'mine yetmiş huri azından,
Doymak olmaz, hurilerin nazından,
Ballar akar Bismillahın gözünden,
Zülallenmiş ol kevseri cennetin.

SEFİLİ ziynetli bir dane için,
Bilirmisin günah ile bu suçun,
Hüdam halk eylemiş, mü'minler için,
Din Muhammet aziz yeri cennetin.

Kemal YILDIRIM (ZARRAFİ)

Kendisinden alınmıştır

Posof İlçesinin, Uğurca (Yukarı Cacun) köyünden *Yakupoğulları*'dan *Haydar* ağanın oğludur. Anası, *Güllizar* hanımdır. 1341 doğumlu Kemal Yıldırım, sonradan Aşık ZARRAFİ mahlasiyle tanınmıştır.

17 yaşlarına kadar günleri hayvanları otlatmakla geçmiş. Hiç bir okula gitmemesine karşın, köyünde arapça okuma yazma yanında, Latin harfleriyle de okuma- yazmayı bilenlerden kendi kendine öğrenmiştir. Bu yaşa kadar şiire karşı ilgisi olmamıştır. İlk şiirini, önünde otlattığı koyunu parçalayıp yiyen kurda söylemiştir. Aynı günlerde yine koyun güderken Kuru Göl yöresinde yatmış, uyumuş. Uykudan uyanınca, içinde şiire karşı artan bir istek ve bir doğuş olmuştur. Bu başlangıçtan sonra, aldığı sazı ile Kopuzlu köyündeki Halk Şairi *Cafer* Ustanın yanına gider. Saz çalmayıda ondan öğrenir.

Eline aldığı sazı ile il, ilçe, köyleri dolaşarak, çalıp söyler. Bu arada Şavşat İlçesinin Ilıca köyüne gider. Düşünde gördüğü sevgilisine benzettiği Zülal isimli kız ile evlenir. Bir yıl sonra yanan evinin içinde, eşide yanar. Bu acı ile söylediği şiirler külliyet olur. Aynı köyde ikinci kez evlenir. Halen sağ olan eşi ile aynı ilçenin Demirkapı köyünde yaşamaktadır.

Yaşamı boyunca yurt içinde düzenlenen, ozanlar gecesinin hemen hepsine katılmış: Tertiplenen yarışmalardan 36 adet Altın madalya, 17 başarı belgesi almıştır. TRT'de de sazıyla, sözüyle memleket türküleri söylemiştir. Bu dalda da bir adet Altın Madalyası vardır.

Tasavvuf, Felsefe, Güzelleme ve Milli konularda çok şiir yazmıştır. Şiirleriyle birlikte, Üstatlarından derlediği; Yaralı Mahmut, Tahir ile Mirza, Teher Mirza, Şah İsmail hikayeleri ile Köroğlu'nun bütünhikayelerini sazı ve sözü ile gittiği yerlere aktarmıştır. *Ümit Kaftancıoğlu* tarafından bir TRT programında yayınlanan; Köroğlunun, Hüseyin Bey, Kamber kolları hikayeleri Zarrafi'den alınmıştır.

Kendisinden yaşamı sorulduğunda şu şiiri ile yanıt verdi:

Beni benden sorma dostum,
Benim benden haberim yok.
Bazan rüzgar oldum estim,
Benim benden haberim yok.
Bazan duruban ağladım,
Bazan karalar bağladım,
Bazan coştum çağladım,
Benim benden haberim yok.

Bazan kurdun büyük yuva,
Bazan güttüm olmaz dava,
Bazan bulut gezdim hava,
Benim benden haberim yok.

Bir zekası kıtmı benim,
Bazı tatmı benim,
Bazan ağaç otmu benim,
Benim benden haberim yok.
Bazan ağa, hammalmıyım,
Bazan durur bir halmıyım,
Bilmem **ZARRAF** Kemalmıyım,
Benim benden haberim yok.

ACIRIM — 03.02.1977

Bütün yörelerde, bütün dünyada,
Karmakarışık vatanlara acırım.
Kurtuluş şifası, ilmi kimyada,
Göze perde örtenlere acırım.

Var istersen, aç gözünü uyan var.
Öldürmeden arslan postun soyan var,
Haso, Mamo malı benim diyen var,
Tembel tembel yatanlara acırım.

Çalış aziz dostum, kalırsın geri,
Çalışıp kovana bal yapar arı,
Eller menzil aldı, yürü ileri,
Sağa sola atanlara acırım.

Kendin ile değerlendir toprağı,
Bu vatanı örtmüş olan bayrağı,
Ağaç dallı, kırk milyon yaprağı,
Gölgesiz dal tutanlara acırım.

Aslın Türktür, Türk oğlusun özsenin,
Hakikatı gören yumma göz senin,
Türkçe söyle şirin dilli söz senin,
Baykuş misal ötenlere acırım.

Bu davalar **ZARRAFİ**'yi meleden,
İnsanoğlu kurtulmuyor çileden,
İradesin alır yabancılardan,
Sana bana çatanlara acırım.

MEHMEDİM — 28.02.1977

Cihanda biricik bu senin adın,
Yaşıyorsun her hayelde Mehmedim.
Bu dünyaya hakim olmak muradın,
Ateşli süngüsü elde Mehmedim.

Bir kanadın uçar hava kuşanır,
Birisi trendir, yere döşenir,
Birisi vapurdur, suda yaşanır,
Havada, karada, selde Mehmedim.

Bir elin doğudan batıyı tutmuş,
Kuzeyle güneye kuvvetin yetmiş,
Karşısında düşmanlar uyutmuş,
Allahın varlığı dilde Mehmedim.

Seninle mumum yanıp sönecek,
Seninle bu varlık abad olacak,
Bir elde Albayrak, birinde Sancak,
Gayretin yücelsin, kolda Mehmedim.

Aziz vatanımda, yüce milletten,
Var olur varlığın, maneviyetten,
İraden alırsın, Cumhuriyetten,
Uyumaz gün hafta, yılda Mehmedim.

Böyle buyurmuş, buyuran varım,
Yardımcısız olsun, Pervardıgarım,
Ey dertli **ZARRAFİ**, Mehmet överim,
Mızrapta, perdede, telde Mehmedim.

ORDUMUZ

Tarihler boyunca destanlar yazan,
Cennet vatanımızı kuran Ordumuz.
Ülkeler kazanan, kaleler bozan,
Özgürlük yumruğun, vuran Ordumuz.

Kahraman Mehmedin arslandır aslı,
Şimşekler çakıcı, yıldırım sesli,
Çakal yığnağına giren, kurt misali,
Düşmanı yerlere, seren Ordumuz.

Purutta görenler tanıdı bizi,
Pilevnede yenen düşmanımızı,
Malazgirtte bilen geçmişimizi,
Korede çemberi yaran Ordumuz.

ZARRAFİ askerdir, silahtır sazım,
Ordum sancağı ile, ak olur yüzüm,
O yüce mevladan, budur niyazım,
Düşman kol kanadın, kıran Ordumuz.

MİLLETİZ

Doğudan batıya, güneyden kuzeye,
Elinde bayrakla dalan milletiz.
Bütün dünya baş kaldırsa yılmayız,
Düşmanı bölük bölük, bölen milletiz.

Tanımayan kimdir, tanısın bizi,
Yadlara vermeyiz, vatanımızı,
Hatırlan Yıldırım, Fatih, Yavuzu,
Cihana bir talan, salan milletiz.

Türk oğlunun hile olmaz sözünde,
Merdi sever, namert olmaz gözünde,
Ayrılmayız Atatürk'ün izinden,
Hainleri yuttan silen milletiz.

Yurda şifa yazanımız var bizim,
Çok kaleler bozanımız var bizim,
Düşman çığnar, ezenimiz var bizim,
Peşince intikam alan milletiz.

Ben **ZARRAFİ** Türkoğluyum boyunca,
Kanım kükrer, yurtta düşman duyunca,
Sakarya, Dumlupınar, tuna boyunca,
Albayrak altına dolan milletiz.

BAYRAĞI

Gideceğim cepheye, Allah diyerek,
Manevi bir kuvvet, verin bayrağı,
Hak Muhammet Resulullah diyerek,
Yüce Türk Milleti korun bayrağı.

Bir eşin ayyıldız, birin güneştir,
Kanatların kartal, akışın kuştur,
Seyrangahın vatan, dağ toprak taştır.
Her an yücelerde görün bayrağı

Göklerin rüzgarı, bulutlar yolu,
Yıldızlar ışığı, nurla dopdolu,
Cennet vatanım, azız sembolu,
Kahraman Mehmetten, sorun bayrağı,

Şehitler kanından, rengin alanda,
Göksünden ayyıldız dalgalananda,
Aşık **ZARRAFİ** bir yörede ölende,
Neyleyim kefeni, sarın BAYRAĞI.

OKUL OLMAZSA

İnsanlar sıtkiyle tapmazdı Hakka,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.
Cehalet yakayı tutar mutlaka,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

İlim için amel eder kainat,
Okursun, bulursun, farz ile sünnet,
Büyükte adalet, küçükte rağbet,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Tahtındaki reis, orduda paşa,
Fen ilimden gelir, gidermi boşa,
Dünya gezilmezdi ta baştan başa,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Ne alim olurdu, ne dine bakan,
Çok olur nöbette, nöbet bırakan,
Ne mebus, bakan ne de başbakan,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Vücut sağlığından gitmezdi acı,
Kabe, Beytullahta, gezmezdi Hacı,
Operatör bulamazdı ilacı,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Okumak, okutmak, dostum kötümü,
İyiye gider yurdumuzun tutumu,
Yapamazdık hidrojen, atomu,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Oku öğren çarpılmazsın cezaya,
Fen bulunup, gidilmezdi uzaya,
Astronotlar inmezdi, ol aya,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Komşu devlet btün bize gülerdi,
Türk dilimiz, konuşmaktan yılardı,
Ne radyo, televizyon, teyp çalardı,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

İnsanlara vatan aşkı örtülmez,
Cehaletin perdeleri yırtılmaz,
Vatanımız gerilikten kurtulmaz,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

Denizlerde vapur, havada uçak,
Çalışıp bu yurdu okullar açak,
Neyi destek edip, ileri geçek,
Öğretmen, Öğrenci, Okul olmazsa.

YER YEDİ

Nice ömür sürdü, Atamız Adem,
Çünkü: dünya fani, onu yer yedi.
Cihanın sultanı Hatemen Nebi,
Cismi nurdan Şah Sultanı yer yedi.

Kim doğarsa son hedefi ordadır,
Kendi göçer kalan eser burdadır,
Hani göster, dört çariyer nerdedir,
Ali gibi acarslanı yer yedi.

Kurarsın yuvayı, kılar tarumar,
Kimseyi kimseyle, yormaz beraber,
Al Osman Gazi'den bu güne kadar,
Tahtındaki çok hakanı yer yedi.

Bir bilir gezerim, yüce Hüdamı,
Erenler babından aldım nidamı,
Zülali, Sümmani, Şenlik, Müdamı,
Bir gün derler **ZARRAFİ**'nı yer yedi.

ANADOLUM

Dört mevsimin hepsinde aynıdır,
Açmada gülleri, Anadolumun.
Uzanır ta Kars'tan, Kırklareli'ne,
Her türlü yolları, Anadolumun.

Merkezi Ankara, bütün Türkeli,
Menendi bulunmaz, dünya güzeli,
Bağları cennetitir, dağları hali,
Cennettir İlleri, Anadolumun.

Türlü ekinleri, türlü otları,
Türlü koyun, kuzu, sığır, atları,
Cihanda meşhurdur, koçyiğitleri,
Arslandır kulları, Anadolumun.

Türlü nebavetler, türlü yemiş,
Madeni kıymetli, tüm altın, gümüş,
Rahmetli atalar, Anadolu demiş,
Bükülmez kolları, Anadolumun.

Benim Anadolum, arslan yuvası,
Cihana haykırır, gök gürler sesi,
Üç taraf denizdir, var haritası,
An, geçen günleri, Anadolumun.

Dağlarda yücedir, şu Ağrı dağı,
Van gölünün yoktur, dipi bucağı,
Yoklasan maziyi, eskidir çağı,
Sayılmaz yılları, Anadolumun.

Bozulmasın vatanımın düzeni,
Hürmetle analım, tarih yazani,
Aşık **ZARRAFİ** gibi, dertli ozani,
Sızlıyor telleri, Anadolumun.

Posof Halk Eğitimce düzenlenmesi düşünülen "Posoflu Şairler" gecesine daveti üzerine şu şiiri ile yanıt verir:

GELEYİM

Artvin ellerinden saygı selamlar,
Gül kokusu yelleriyle geleyim.
Batıdan, doğuya benim yurduma,
Dağları aşıp yollariyle geleyim.

Lale, sümbül, mor menekşe dağlarım,
Aşk yurdunda, gül açıyar bağlarım,
Nice yıllar gece gündüz ağlarım,
Gözden akan sellerinen geleyim.

Doğuşum Kars-Posof, Şavşat durağım,
Gönlüm yakın size, yolca ırağım,
Manevi bir kuvvet, elde bayrağım,
Ay yıldızlı, allar ile geliyim.

Geçti civan ömrüm tam oldu yarı,
Ağlarım, sızlarım ben zarı zarı,
Vatan bir kovandır, ozandır arı,
Ağzım dolu ballar ile geliym.

Bülbülüm o bağda ötüşmek için,
Güzel gecenize katışmak için,
Bütün ozanlarla, atışmak için,
Her türlüce haller ile geliym.

Tekke beklemedim, değilim sofi,
Yalancıyı sevmez, gönlüm mamafi,
Adım Kemal, mahlasımdır **ZARRAFİ**,
Saz sinemde, teller ile geleyim.

İNSANOĞLU

Calışıp var etmiş, var eden seni,
Varlığından ibret al insanoğlu,
Azim vermiş, kuvvet vermiş, kol vermiş,
Öz kendi gücüne el insanoğlu.

Dakka demez, saat demez, gün verir,
Sermayesi dut yaprağı, yün verir,
Çalışırken çekinmeden, can verir,
İpik böceğini bil insanoğlu.

Ne gündüz duruyor, ne durur gece,
Düfesiz, dezgahsız, bez dokur yüce,
İpeksiz ipliği, inceden ince,
Örümcek ağında, kal insanoğlu.

Destini tam doldur, kalmasın yarı,
Çalışanın fazla olur değeri,
Çalışır kovanda bal yapar arı,
Karınca kapısın, çal insanoğlu.

Yalnız bir vardır, kaderi yazan,
Bunca eşyayı var edip düzen,
Çalıştı ZARRAFİ, oldu bir ozan,
Bende sizcileyin, kul **İNSANOĞLU.**

BİRLİK OLALIM

Özgürlük bizimdir, birde hürriyet,
Şu cennet vatanda, birlik olalım.
Ecdadımız Türktür, Türk büyük millet,
Kalpteki vicdanda, birlik olalım.

Anadolu toprağımız var bizim,
Yenilmemiş her çağımız var bizim,
Ayyıldızlı bayrağımız var bizim,
Damardaki kanda, birlik olalım.

Birlik olup doğu, batı gezelim,
Dünyamızda yeni destan yazalım,
Ayyıldızın sırlarını çözelim,
O yeni mekanda, birlik olalım.

Bölünmez bir bütün öz vatanımız,
Şu vatan uğrunda aksın kanımız,
Hazarda seferde, şöhret şanımız,
Biz bütün cihanda, birlik olalım.

Ey ozan **ZARRAFİ** eyleme benlik,
Benlikle yok olur, bütün düzenlik,
Efendim birlikte, yücelir dirlik,
Her saat, her günde birlik olalım.

ELİF CİME, CİMDE MİME

O Mevladan, O Resule,
Elif Cime, Cimde Mime.
Ol Muhammed, yüce kula,
Elif Mime, Mimde Cime.

İnsan sudur, dünya külek,
Bunun bir ismidir Eflak,
Buyurdu, Levlaka Levlak,
Elif Cime, Cimde Mime.

Bilirsiniz kimdir insan,
Bir dolu su camdır insan,
Elif Lam Mim'dir insan,
Elif Cime, Cimde Mime.

Düşün bunu bazan, bazan,
Olmasan fikrinde hızan,
Aşık **ZARRAF** dertli ozan,
Elif Cime, Cimde Mime.

MEVLA DEYU

Varam gidem gurbet eli,
Gezem Mevla, Mevla deyu.
Gözlerimden akan seli,
Süzem Mevla, Mevla deyi.

Sarardım döndüm yaprağa,
Düşer kara toprağa,
Gazel misal dağdan dağa,
Tezem Mevla, Mevla deyu.

Bu değildir bir ustalık,
Vergi vermiş, veren Halık,
Aşkım derya, ben bir balık,
Yüzem Mevla, Mevla deyu.

Göz yaşım dökem nehre,
Can kurban böyle kahre,
Katra misal, dağ bayıra,
Sızam Mevla, Mevla deyu.

Dedim gidem ol şahıma,
Dert yol vermez bu ahıma,
Dermen için gül mahıma,
Yazam Mevla, Mevla deyu.

ZARRAFİ dergahtır derler,
Seni yakan, ahtır derler,
Çalması, günahtır derler,
Sazım Mevla, Mevla deyu.

KARDEŞİM

Okumakla ay üstünde gezdiler,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.
Çözülmedik çok muamma çözdüler,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.

Kürre-i arz bütünleşmiş, yer nedir,
Bulut gürler, şimşek çakar, sır nedir,
Yağmur rahmet, dolu afet, kar nedir,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.

Gösteren ne, görülen ne, gören ne,
Sen bir motor, kaptanın kim, süren ne,
Vapur nedir, tayyare ne, tren ne,
Oku, öğren, cahil kalma kardeşim.

Vilayet ne, kaza nedir, köy nedir,
Kahve nedir, süt biber ne, çay nedir,
Güneş yakar, yıldız parlar, ay nedir,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.

Tabiattan türlü ibret aldılar,
Füze yapıp, ay yıldıza saldılar,
İlim ile nötron bomba buldular,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.

Cehaletten eğiteni yolsuzu,
Kültürü yok söz, söylemez, dilsizi,
Teyip, televizyon, radar, telsizi,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.

Ozan **ZARRAF** düşün bugün, yarını,
Oku öğren, her varlığın yerini,
Tüm çözdüler, gezegenler sırrını,
Oku öğren, cahil kalma kardeşim.

TÜRKOĞLU

Ecdetten öğrenmiş, aslından almış,
Vatanı başında tutar Türkoğlu,
Türk olan, Türklüğün değerin bilmiş,
Arslandan, kaplandan beter Türkoğlu.

Can verir düşünmez, öz vatanında,
Özgürlük vicdanı vardır kanında,
Savaş alanında, kavga gününde,
Allah der kudreti artar Türkoğlu.

Türkoğlu yıldırım, Alparslan, Timur,
Fatihler, Kanuniler, bükülmez demir,
Muratlar, Yavuzlar dünyaya amir,
Dinletir, yaptırır, satar Türkoğlu.

Türkoğlu Ayyıldız, Türkoğlu güneş,
Söndürmek isteyen, görür bir savaş,
Türkoğlu dediğin yakıcı ateş,
Dünyaya şimşekler atar Türkoğlu.

Türkoğlu **ZARRAFİ**, öz Türktür ozan,
Destanlar var edip, tarihler yazan,
Türkoğlu cephede, ordular bozan,
Düşman bir danedir, yutar Türkoğlu.

Kurşun SARAÇ (UMMANİ)

Kendisinden alındı.

Posof'un (Hertus) Sarıçiçek köyünde 1933 yılında dünyaya gelmiş. Babası Ağali efendi, Annesi; Urubiye hanımdır. Çocukluk yılları, aynı köyde saz çalıp, gelip geçmiş Halk Ozanlarının hatıralarını köy odalarında bir eğlence olarak, halka aktaran Celali DEMİR ve Hasan SARAÇ'ı dinleyerek geçmiştir. Denebilirki ilk saza yakınlığını, bu komşu ve amcalarından başlatmıştır. İlk defa ölçülü kafiyeli sözlerini; 1948 yılındaki ilhamından, 370 gün sonra üstat Müdami ile söylemiştir.

Ummani, aşıklık ilhamından sonra, köy köy, İlçe ilçe, İl İl dolaşmış, halkla geceler tertiplemiş. Zaman zaman Konya Aşıklar Bayramına katılmış.

Posoftan göç ederek Selim İlçesine taşınan Ummani, daha sonrada Bursanın Gürsu İlçesinin, Burhaniye köyüne yerleşmiştir. Halen aşıklık mesleğini sürdürmektedir.

Posoflu Müdami, Cafer Uçta, Sarıkamışlı Dursun Cevlani, Hasankaleli Aşık Mahmut ile de söyleşilerde bulunduğu söylenir. Ummani, 1956 yılında Eskişehirin Çifteler İlçesinde, Aşık Zülali efendiden de ders aldığı kendisinin ifadesidir.

Aşık Zülali ile görüştüğünde karşılıklı olarak şöyle söyleşirler:

- UMMANİ -
Çoktan beri arzuladım,
Şükür buldum üstadımı.
Haktaale nasip kıldı,
Şükür gördüm üstadımı.
- UMMANİ -
Cemallerin nurusunuz,
Aşıkların pirisiniz,
Denizlerin yerisiniz,
Şükür gördüm ustadımı.
- UMMANİ -
ÜMMANİ'yim yana yana,
Ateş düştü tatlı cana,
Görmek için geldim sana,
Şükür gördüm üstadımı.

- ZÜLALİ -
Seni hangi rüzgar attı bu yana,
Hasretize ağlar idim güldürdüz.
Ben ne bilem böyle bahtım uyana,
Ağlar idim, göz yaşımı sildirdiz.
- ZÜLALİ -
Sıladan bir kimse göreyim derdim,
Yüreğime merhem vurayım derdim,
Sıla hasretini alayım derdim,
Beni gam deryasına, siz daldırdınız.
- ZÜLALİ -
Der **ZÜLALİ** nasıl ayrılam senden,
Bu hasret ateşim, çıkarmı candan,
Ey Ummani, memnun gidersen benden,
Öyle bilki ateşimi söndürdüz.

Şiirlerinden birkaç örnek:

Ömür tamam olur, gelir Ezrail,
Ecel tuzağından kaçan öğünsün.
Her nefeste uzak olsun ezazil,
İman ile dahi göçen öğünsün.

Mezaristan mekanındır dururşun,
Münkir Nekir ile divan olursun,
Burda yaptıkların orda görürsün,
Sırat köprüsünü geçen öğünsün.

Der **UMMANİ** ulu divan kurulur,
Sevap, günah cümle orda sorulur,
Amel Defterleri ele verilir,
Cennet kapısını açan öğünsün.

Leb Değmez Şiir Örneği

19.4.1979. Sarıçiçek

İnsan sılasından ırak kalırsa,
Görün nice olur, halleri onun.
Sinasını hicranlara salarsa,
Akar gözlerinden, selleri onun.

Her gün için düşünceye alışır,
Nereye gitse dertli dolaşır,
Nasıl işe gider, nasıl çalışır,
İşten üzgün olur, elleri onun.

SARAÇ sözlerini şöyle çözende,
Gönül aşkın deryasında yüzende,
Yiğit sılasında hoşnut gezende,
Türlü çiçek açar, gülleri onun.

ATAMIZ

19.4.1981

Türk Milletinin ulu önderi,
Adın yüce, şanın yüce Atamız.
Yürürüz yolundan, dönmeyiz geri,
Adın yüce, şanın yüce Atamız.

Kanunlar çıkardın, eyledin hazır,
Anayasa ile getirdin huzur,
Nur olsun o senin yattığın kabir,
Adın yüce, şanın yüce Atamız.

Kemal Atamızın çektiği zahmet,
Yüce Türk Milleti diliyor rahmet,
Tanrımız mekanın, eylesin cennet,
Adın yüce, şanın yüce Atamız.

Yürüdünde doğru yoldan çıkmadın,
Yaptığın programı, asla yıkmadın,
Milletine yanlış gözle bakmadın,
Adın yüce, Şanın yüce Atamız.

UMMANİ isminden buldu hidayet,
Varlığın Türklüğe oldu emanet,
Kurdun Cumhuriyet, verdin Hürriyet,
Adın yüce, şanın yüce Atamız.

POSOF

Bahar vaktı geldim sana,
Dağlarında karın Posof.
Seni gördüm dün kana kana,
Cennet gibi yerin Posof.

Yüce yüce dağlar sende,
Bahçe ile bağlar sende,
Yarim vardır ağlar sende,
Yüreğimde zarin Posof.

Ölüm sende dirim sende,
Evim sende yerim sende,
Gönlüm sende, serim sende,
Hasret cana şirin Posof.

Güzel Posof sonsuz yaşa,
İnsanların koşar işe,
Başarıyla çıkar başa,
Çalışkandır, erin Posof.

UMMANİ'nin anayurdu,
Zalim gurbet beni yordu,
Posofumun çoktur merdi,
Bin yiğittir, birin **POSOF.**

ATATÜRK

Tarihlerde senin ünün,
Mustafa Kemal Atatürk.
Unutulmaz senin şanın,
Mustafa Kemal Atatürk.

Hakikatlı yola uyan,
Sevgilerin kalbe koyan,
Mutlu olur, Türküm diyen,
Mustafa Kemal Atatürk.

Askerinden devletine,
Güneş oldun milletine,
Aşık olduk gayretine,
Mustafa Kemal Atatürk.

Saygı ile sözündeyiz,
Sevgi ile gözündeyiz,
Ebediyyen izindeyiz.
Mustafa Kemal Atatürk.

Hüsnüniyetin, dostluk saldı,
Gönüllere sevgin doldu,
Cihan senden örnek aldı,
Mustafa Kemal **ATATÜRK.**

Der **UMMANİ,** yoktur eşin,
Cennet tacı giysin başın,
Nur olsun toprağın taşın,
Mustafa Kemal Atatürk.

Mehmet YALANIZ

Torunu Müsavettin KAYA'dan alındı.

Mehmet Yalanız, Posof İlçesinin (Papola) Armutveren köyünden Dursun efendinin oğludur. Anası, Perişan hanımdır. 1881 doğumlu olan Mehmet efendi, ömrünü çiftçilikle geçirmiştir. Gençliğinde; Batum, Ahıska İllerinde ve Acare beldesinde çok bulunmuş. Ara sıra ticaretle uğraşmış. Ayrıca tütün ekim ve doğramacılığında usta bir kişi haline gelmiş. Bu yüzden kendisine Havancı (tütün doğrama ustası) Mehmet efendide derledi. Mehmet efendinin kızları olmuş yaşamış. Oğulları ise yaşamamıştır. Bu nedenle, hanımının ölümünden sonra, kızlarının yanında yaşamıştır. 1968 yılında, İncedere köyündeki kızlarının yanında vefat etmiş ve o köyün mezarlığında toprağa verilmiştir.

Bilinen 4 defter dolusu şiirleri vardı. Yalınız ölümünden sonra bir kısmını yakınları alarak izini yitirmişler. Bir kısmıda çocuklar tarafından yırtılıp atılmış. Bilenlerden söyletip alabildiğim birkaç şiirini buraya alabildim.

DOKTOR BEY

Doktor bey arzettim geldim yanına,
Mevlam çok ömürler versin canına,
Allahtan bir zaval gelmesin şanına,
Var olsun Doktor bey ellerin senin.

Doktor bey lütfen gözlerimi açasın,
Sırat köprüsünü nurdan geçesin,
Firdevsialada kevser içesin,
Var olsun doktor bey ellerin senin.

Dilerim mevladan, balaların sağ olsun,
Rızkı artsın, ömürleri çoğ olsun,
Hakkın divanında yüzün ağ olsun,
Var olsun doktor bey ellerin senin.

Mehmet **YALANIZ**'ı eyleme mahsun,
Aç gözlerini Kur'an okusun,
Beş vakit namazda duaya dursun,
Var olsun doktor bey ellerin senin.

FELEK

Felek bana ne kem göz ile baktın,
Olanca cismimi odlara yaktın,
Alemin ocağın şen ettin yaptın,
Yıktın benim damı taşımı felek.

Piyadeyim süvariylen yürüttün,
Turap üzre yüzüm gözüm sürüttün,
Firak ile genç ömrümü çürüttün,
Döktürdün dihandan, dişimi felek.

Der Mehmet **YALANIZ,** gördüm düşümü,
Elimden aldın, balalarım eşimi,
Zehir ettin benim, tatlı aşımı,
Akıttın gözümden, yaşımı felek.

KALMADI

Aldanma dünyaya muhterem kardeş,
Bu fani dünyada hiç kimse kalmadı.
Seddi İskendere, Rüsteme Zala,
Ali gibi bir arslana kalmadı.

Dünyaya geldi nur etti cihanı,
Nebiler serveri ol keremkani,
Okudu ayeti, yüceltti dini,
Hak habibi ol sultan da kalmadı.

Can cesetten çıkar, seyretir tene,
Nice embiyalar kurmadı bina,
Mü'minatın piri, Hatice ana,
Bu fani dünyada, o da kalmadı.

Ebubekir beyim, İslamın piri,
Ömer, Osman Alihem onun dengi,
Hasan, Hüsen, şehzadeler arşın bezeği,
Bu fani dünyada, o da kalmadı.

Haktaala çün yarattı kalemi,
Emir oldu nur'a verdi selamı,
Turisinada konuştu, binbir kelamı,
İmren oğlu Musa Kelam'ada kalmadı.

Kafirler zulmetti, eyledigücü,
Raf oldu göklere, örtündü tacı,
Şam da katledecek, Deccal Hurucu,
Meryam oğlu ise Ruhullahta kalmadı.

Aç gözün gafletten kendini uyar,
Bu yalan dünya, cümlemizi yiyer,
Mısıra sultan oldu, eyledi seyyar,
Yakup oğlu, Yusuf Kenanada kalmadı.

Okudum elifi tanıdım harfi,
Melekler, aleme tuttular safi,
Çok kafir kırdı, Muhammed Hanefi,
Bu fani dünyada, o da kalmadı.

Ademdir atamız, turaptır neslim,
Sülpten sülbe gider, bu benim neslim,
Din çırağıdır, ol Abamüslim,
Bu fani dünyada, o da kalmadı.

Nemrut yeryüzünde tanrılık sattı,
Kartala binip, göğe ok attı,
Topal sinek yedi, beynin mahf etti,
Ezdirdi başını, o da kalmadı.

Yüceltti İslami, döktü bir temel,
Salih kullar güzel işlerler emel,
Son din çırağı, Atatürk Kemal,
Der Mehmet **YALANIZ,** o da kalmadı.

Koşma

Hey ağalar size tarif edeyim,
Ben bu derde derman bulana kadar,
Ne gelir bu başıma, ben nebileyim,
Meft olup mezara girene kadar.

Bilirim bu dünya, fanidir fani,
Dün gördüğün, bugün görmesin hani,
Duam kabul et, yaradan Gani,
Heleti nezirde, ölene kadar.

Der Mehmet **YALANIZ** ömrüm söküldü,
Didalarımdan, kanlı yaşlar döküldü,
Diyari gurbette, belim büküldü,
Meft olup mezara girene kadar.

DUL KADIN

Yetmek olmaz, dul kadının gendine,
Her taraftan kari ister kendine,
Çevirir mengeney, girer her dine,
Ayyarlıkta bir emsali bulunmaz.

Kulak vermez yemeğinin tuzuna,
Kığıranda duman çöker gözüne,
Sopa atar öz oğluna, kızına,
Cazılıkta bir emsali bulunmaz.

Ahır şerde Sur Düdüğü vurulur,
Cümle canlar cesedine dirilir,
Helvasını yiyenin dişi kırılır,
Hilebazlıkta bir emsali bulunmaz.

Der **Mehmet YALANIZ**, o ömrün söker,
Didalardan kanlı yaşların döker,
Başan yular vurur, peşinden çeker,
Emredici bir emsali bulunmaz.

Aşağıdaki şiirinin 1944 yılında, Rusların Ahıska Türklerini sürgün etmesi üzerine yazdığını söyledi.

YÜRÜDÜ

Bin üçyüz altmışın, hazan çağında,
Aldı Kobliyanı, tufan yürüdü.
İslami, ümmetin gülşan bağında,
Döküldü yapraklar, hazan yürüdü.

Kimisi bacıydı, dayı kimisi,
Onlara açıldı, gurbet kapısı,
Yabancı değildi, dosttu hepisi,
Bilinmez yollara, yaman yürüdü.

Ağlayıp sızlaştı, kızlar kızanlar,
Destanlar söyledi, şair ozanlar,
Bu tufanda helak oldu bazanlar,
Semaya ahuzar, figan yürüdü.

Beni efser yine azdı, azıttı,
Onca haneleri, söktü dağıttı,
Nice yangınlara, imdat bağırttı,
Tuttu semaları, duman yürüdü.

Yürüdü köylere, motor maşina,
Bir saldat dikildi, her ev başına,
Bakılmadan gözden akan yaşına,
Aldı yolcu, erken zaman yürüdü.

Mehmet **YALANIZ** söyler, gözün yaşinan,
Figan feryadinan, gitti aşinan,
Nice İslam Türk'ün köyü perişan,
Yıkıldı binalar, viran yürüdü.

TAVUN (Kolera)

Tavun terletmenin tebdili şaştı,
Yaptığı ettiği haddini aştı,
Yıldırım misali Bakü'ya düştü,
Kırksekiz saatte koydu virane.

Virane koyuban, dükkanlar bağlı,
Gelen müşterinin ciğeri dağlı,
Yediyüz yaralı, hatta turalı,
Bir anda hükmetti haki yeksana.

Hak iden bakiye kalırım dedi,
Dönende çok ülken alırım dedi,
Bu haber Tiflishane ulaştı.
Tifliste Han girdi demir kafese,

Mağripten titreşti muğri karınca,
Yirmidört şehir tamam olunca,
Yol uzanıp Ahıskayı bulunca,
Birazda Ahıskada geldi hevese.

İman ile Ahıskaya ulaştı,
İfti hemen Çufutlara bulaştı,
Pulan mahallesinde, hükmi dolaştı,
Nice yiğitleri, saldı şivana.

Şivan salındıda, imdada gelin,
Beşbin saldatın var, kellesin alın,
Çıktı Ahıskadan bir görün halın,
Saldırdı etrafa, deli divane.

Badele de herkes duranda yasa,
Gördü güzelleri geldi hevese,
Oradan yürüdü Ardahan, Kars'a,
Ordan da yetişti, Erzurum, vana,

Erzurumdan o yana, işlemez atı,
Kırıldı kanadı, verir rişvatı,
Kaymakam, Validen gelir bileti,
Yükledi köçünü, Mısır kentine.

Yol varıp düşünce Mısır kentine,
Kumandan paşa geçirdi ele,
Dedi gün vermedin, nice bin kula,
Yetmişyedi bin, hem diri cana.

YALANIZ anlattı bunları bir bir,
Bu destanı duyan, herkes irkilir,
Bundan ötesini bir Allah bilir,
Yok olur düzeni, kalmaz tufana.

DİVAN ŞAİRİ, Posoflu Baş Hekim
Seyyid Mehmet SAKİP Efendi

KARS İl'i dergisi, 1. say.'dan alındı.

Kırzıoğlu'nun basılmış bulunan Karslı Divan Şairlerimiz adlı kitabından, 117 yıl yaşayan ve İstanbul da, Osmanlı sarayında Baş Hekimlik Yapmış olan, Hekim Mehmet Sakip efendi hakkında olan bilgiler ve bilinen şiirleri toplanmıştır. Altı padişah saltanatını görmüş olan Sakip'den, Fatih teskeresi (Sayfa:39-40) şevkat (Sayfa: 28), Kaafile-i Şuara (Sayfa: 87), Sicili Osmani (2.cilt, Sayfa:62), Keamüsül-Alam, (3.cilt Sayfa: 1739) ve Tuhfa'i Naili (Sıra:549) ile İstanbul Belediye Kütüphanesinde (M.Cevdet yazmaları) ki "Mecmua"da bilgi ve şiir örnekleri vardır. Divanı bulunamamıştır.

1736'da Posof'un şimdiki merkezi Duğur da doğmuştur. Babası burada imamlık eden bir kişi idi. Adı: Mehmet Mahlası: Sakıp'dır. Gençliğinde, babasıyla birlikte İstanbula geldi. Irgat pazarındaki, Kara Mustafa Paşa Medresesinde, hücrede kalarak (Burslu okuyarak), Yüksek bilgileri ve fenleri öğrenmeye çok gayret gösterdi. İcazet alarak Müderris (Profesör) oldu. Bilgi ve görgüsünü çok artırdığından, Saraya Müderris başı ve Tabip tayın edildi. Sonra Süleymaniye Camii karşısındaki, Tıbbiyeye hoca oldu. Saray Baş Hekimi iken, doksan yaşlarında emekli oldu. M. Sakip'in 93 yaşında iken bile, ebcet hesabı ile tarih belirten kasideler yazdığı anlaşılıyor. Yerine Şair Abdulhak Hamidin dedesi, Abdulhak Molla Baş Hekim olmuştur. Onunla sohbetleri ve şakaları ünlüdür. 117 yaşında iken İstanbulda 1852 yılında ölmüştür. Süse pek bakmaz, gösterişten hoşlanmazmış.

Şiirlerinden üç örnek, 1827 Milad (1243):

I. Zülf-i ejder khamlarin a'dada gülfem gösterir,
Dilrübalar birbirine bunda perçem gösterir.
Meyfüruş-i kudsiyanın hiçe almazlar sözün,
Şire-i engurlar cayında her dem gösterir.
Eşheb-i aşkın süvarı, dem-i güysudan sakın,
Remzin çakh-i giyah-i khuşki şebnem gösterir.
Deşt-i istiğnaya darbeyle khiyam-i himmetin,
Yevm-i Layen fa günahkaranı ebkem gösterir.
SAKIB'a nur-i ilahiye yüzün tut her seher,
Beste-i zincir-i khuban olma, pür gam gösterir.

II. Aceb mi Şavk-ı nalem hemser olasa çarkh-ı Mina'ya,
Kapıldığı şebnem-i dil yine bir khurşid-i zibaya.

III. Khidivv-i khadim-i Beyt-i khudaSultan Mahmud khan,
O şehdür cam-i seyf-ü kalem ihyekün-i herba
Olunca küşe-i ebrusu ehl-i hacete mihrab,
Eder kıble nümalık, Kabe-i maksud olur peyda.
Kılup Ferman Sultan Gazi Mahmud'ül khisal elhak,
Bu ma'bedgahı tecdide olup nazır Büyük-Ağa.
Fitıl-i Şem'ü kandili söğünmüştü, uyandırdı.,
Sala kılsa yeridir bunda Ehl-i Sünnete farza.
Çıkar tarikh-i cevher asafibu babda **SAKIB,**
Du'a kıl Khan Mahmud etdi Ağa -Cami'in ihya.

Mehmet ERDEM (NOKSANİ)

Noksani, Posof İlçesinin (zedezümde) Arılı köyünden Musagil sülalesinden Osman efendinin oğludur. Anası: Zübeyda hanımdır. 1869 yılında Arılı köyünde dünyaya gelen Mehmet efendi, İlk tahsilini arap harfleriyle köyünde, babasından öğrenerek yapmış. Bir müddet, Ahıska, Tiflis, Gori ve İstanbulda okumuş. Dini hocalığı meşhurdur. Yaşadığı yıllar, Posof'un harp yıllarına raslaması nedeniyle, mesleğinde pek fazla çalışamamış. Ömrünün çoğunu köyünde ve çiftçilikle geçirmiş.

Ömrü boyunca ilgisini çeken olayları şiirleriyle dile getirmiş, özellikle Milli konulara değer veren bir şairimizdir. Şiirlerinden bulabildiklerimizi kitabımızda sizlere sunmaya çalıştık. Ancak; var olduğu söylenen, 1937 de yazdığı HATAY DESTANI'nı bulamamanın üzüntüsünü atamadık.

Ölüm tarihi Nüfus Kütüğünde belirlenmemiş olan Mehmet Efendi'nin 80 yaşlarında vefat ettiği tahmin ediliyor.

Şiirlerinden birkaç örnek şöyledir:

NASİHAT

Havalanma deli gönül, çıkma havaya,
Gökte uçan kılavuzsuz kuş olmaz.
Belaya sabreyle, kadere ol razi,
Yiğidin başına gelmez iş olmaz.

Her kim kötülük eylerse, sen iyilik eyle,
Arif ol alemin dilinden söyle,
Özün hak'a indir, alçağı boyla,
Alçak yerde bahar olur, kış olmaz.

NOKSANİ her yana uzatma elin,
Halin bilmeyene, bildirme halin,
Harami olan yerden, savuştur yolun,
Uğratma ziyandır, kari hoş olmaz.

1915 RUSLARIN ARDAHAN KIRGINI DESTANI

Edebiyatımızda Kars adlı Kitabın, s.95

Bin üçyüz otuz'da Kanun ayında,
Yetti dehre, ah avazın Ardahan,
Karakış içinde koptu velvele,
Söylendi ser-ta-ser sözün Ardahan.

Böyle imiş meğer takdirin işi,
Al kana boyandı, toprağı taşı,
Çöllerde kaldı hep, çel çocuk leşi,
Ezel böyle yazmış, yazın Ardahan.

Nice işler olmuş evvel eyyamda,
Hepisinden beter oldu bu dönemde,
Haşredek söylenir, her bir kelamda,
Alametin çıktı, güzün Ardahan.

Livana'dan asker gelip aşanda,
Urus da bozulup, aklı şaşanda,
Halkın bayram, düğün edip coşanda,
Açıldı gönülde, yazın Ardahan.

Bir zaman oturdu, safa bulmadı,
Muzaffer askerler murat almadı,
Çok baktılar, daldan imdat gelmedi,
Çevirdi Şavşata, yüzün Ardahan.

Şabah erken Urus girdi şehere,
Ümmeti Muhammed, hep giydi kara,
"Kırın"! deyi emreyledi Leşkere,
Al-kana boyandı, düzün Ardahan.

Herkes düştü figana, ızdıraba,
Niçin civan kanı, aktı turaba,
Çok köyleri yaktı, etti haraba,
Söndürdü tütünü, közün Ardahan.

Ateş verip nice evleri yaktı,
Çok analar, yavrusunu bıraktı,
Göç olup, Poskov'a sel gibi aktı,
Kırıldı gelmiyor, dizin Ardahan.

Kimi orda kaldı, gördü dehşeti,
Kimi gelip burda çekti zahmeti,
Hiç kimseye etmez iken minneti,
Şimdi dilenir, çok kezin Ardahan.

Nice ağalar, nan sükkar yiyerdi,
Gök mahuttan has has giyim giyerdi,
Yolculukta yorga kehlen binerdi,
Şimdi nerde o şahbazın Ardahan.

Beğin konak görse, gedalanırdı,
Her sene mahsulün, lodalanırdı,
Çoğu millet senden gıdalanırdı,
Kesildi ekmeğin, tuzun Ardahan.

Celal beğ'di ülkelerin mihrabi,
Cumhurca ahali emrine tabi,
Şimdi esir oldu, gezen her babı,
Dahi görmez, yolun, izin Ardahan.

Arşta meleykeler yandı bu aha,
Böyle müşkül hali kim görmüş daha,
Yazdı gazeteler, bildirdi şaha,
İslam tuttu yasa, özün Ardahan.

Fanidir bu dünya itibar olmaz,
Ağlatır insanı, hiç yüzü gülmez,
Hayıftır çok oldu, Urus'a kalmaz,
Talandı koyunun, kuzun Ardahan.

Bu sergardar **HOCA** ağlar bu yanda,
Senin dertlerini bir bir sayanda,
Al-Osman'ın geldiğini duyanda,
Sağalır hep yaran, sızın Ardahan.

NOT: Burdaki HOCA, Mehmet Hocadır. Mahlası: NOKSANİ'dir.

1915'te KIRILAN ARDAHAN'A AĞIT VE AVUTMA

Dinleyin, ağalar, tarif eyliyem,
Pek acıklı müşkil halin Ardahan,
Gözüm yaşın silip, bir bir söyliyem,
Harap olmuş ulus, elin Ardahan.

Ay-yıldıza hasret idi kavuştu,
Al-Osman gelince Urus savuştu,
Asker geri döndü, velvele düştü,
Yetti "kazak" kırdı belin Ardahan,

Bıldırki kavgada afet yeridi,
Kimi geri kalıp, hicran bürüdü,
Nice koç yiğidin, ömrü çürüdü,
Giyin kara, dökün alın Ardahan.

Karakışta döndün bir kara yaza,
Düğün, bayram ettin, başladın saza,
Zalim felek kıldı, sana bir ceza,
Ne idi isyanın, fi'lin Ardahan.

Zalim Moskof seni belledi asi,
"Kazak" ile "Saldat" kırdılar nası,
Talandı İslamın malı kıyası,
Kanağlar kız, gelin, dulun Ardahan.

Ağlaşur insanı hep, leylu nahar,
Ateş alıp yanar, Şem ile seher,
Sevdiler şitayı, geldi yaz bahar,
Niçin açmaz bağda, gülün Ardahan.

Ezel baharında bülbül öterdi,
Seda verip, sesi sese katardı,
Irmakların akıp ovay(ı) tutardı,
Şimdi kurumuştur, gölün Ardahan.,

Hangi dil söylesin, böyle halleri,
Lal olur söylemez, şirin dilleri,
Beyhuda yok oldu, güzel malları,
Kırıldı kanadın, kolun Ardahan.

Koyun kuzu düz ovayı tutardı,
Ağır tüccarları alıp satardı,
Baş kaymağı, yağı bala katardı,
Gayet sarfederdi, pulun Ardahan.

Çoğunun dünyada, yok idi tayı,
Her vakıt kaynardı, kahvesi çayı,
Yıkıldı balkonu, köşkü sarayı,
Nicoldu nökerin, kulun Ardahan,

Her zaman kafile, katar kalırdı,
Muhtaçlar muradı, sende alırdı
Sılasına denkler, tutup gelirdi,
Kim görmüştü bu zavalın Ardahan.

Pucdur bu dünyanın yoktur lezzeti,
Düşünüp fikreden alır ibreti,
Anlasalar bari Haktan hikmeti,
Tanımağa doğru yolun Ardahan.

Kafir Urusun kan, zulmü çoğoldu,
Takdir erdi mal, matahın yoğoldu,
Ağlamaktan nice gözler soğuldu,
Herkes duydu kalma-kalın Ardahan.

Böyle zulme sabr-ı cemil kılsalar,
Takdir-i ezeldir, deyip gelseler,
Cennet vacip olur, kadrin bilseler,
Bağışlanır her vebalın, Ardahan.

Zalim Urus'a Hak vere merhamet,
Na merhamet, kahrı bula tamamet,
Arada kurtulmuş olsun bu millet,
Yete Al-Osman'a elin Ardahan.

Gülşanında yine ötsün bülbüller,
Şad'u hurrem olsun o mü'min kullar,
Her daim söylesin, şen dudu diller,
Açıla bahtın, ikbalın Ardahan.

Hamdetmeli Hakka, hezaran nice,
Kaadir-Allah o, kadrin yüce,
NOKSANİ duada, gündüz ve gece,
Bulasın tezden, kemalin ARDAHAN.

1909 NAKOSAR ORMANININ KIRIMINA AĞIT

Üçyüz yirmi beşte oldun perişan,
Virandır vatanın, yerin Nakosar.
Kül koydun gözüven, toprakta başan,
Kalmadı namusun, arın Nakosar.

Neyledin evvelki devran demleri,
Şimdide artırdın, hicran gamlari,
Nettin sinandaki, sari çamları,
Tarla olmuş, meşazarın Nakosar.

Suskab'ın şenliği geldi döküldü,
Obol'a bereket, hayır çekildi,
Fidanın kesildi, kökün söküldü,
Arşa çıktı ahu zarın Nakosar.

Hevat'lıyla, Hunemisli geldiler,
Varzna'lılar birazını çaldılar,
Zedezümde'liler hayıf aldılar,
Ben de yaptım bir ambarın Nakosar.

Her kapıda birer ambar parladı,
Kimin bedduası tuttu zorladı,
Havluları rende yongan korladı,
Ne yaman ters döndü, surun Nakosar.

Kırıldı ormanlar açıldı düzler,
Dost olan ah çeker, ciğeri sızlar,
Cılga ile bağrın yarar öküzler,
Yok bir gölgen, yanar serin Nakosar.

Kütüklüğü kazma ile söktüler,
Köklerini, güne karşı döktüler,
Yerlerine çiğit, lazut ektiler,
Derlerki has olur, darı'ın Nakosar.

Öküz yatağında bir doruk kaldı,
Onu da Eşref'in Koçat'ı çaldı,
NOKSANİ görüben yazığı geldi,
Hani senin huluskarın **NAKOSAR**

Mehmet İŞÇİ

Kendisinden alınmıştır.

Mehmet İŞÇİ, aslen Posof İlçesinin Yaylaaltı köyünde Abazoğlu sülalesinden olup, üçgüveyi olarak, Posof İlçe merkezine yerleşmiş olan, Behlül efendinin oğludur. Anası, İlçe Merkezi halkından İfeti hanımdır.

1925 doğumlu olan Mehmet efendi, ailesinin tek erkek çocuğudur. İlkokulu Posof İlçe Merkezinde bitirdikten sonra, askerlik görevine kadar, babasına yardımcı olarak, çiftçilik yapmıştır. Askerlik görevinde iken, ablasının ölümünü duyması üzerine ilk şiirini yazmıştır.

Askerlikten sonra 1947 yılında, Türk Hava Kurumu Posof Şubesinde Muhasiplik yapmış. 1954 yılında bu görevden ayrılmış. Gümrük Muhafaza Memuru olmuştur. Sırasiyle; Hakkari, Antep, İstanbul, Iğdır Doğu Kapı, Arpaçay, Doğu Kapı Gümrük Muhafaza Kısım Amir Vekili olarak görev yaparken, 1978 yılında kendi isteğiyle emekliye ayrılmıştır. Halen Bursa, İnegöl İlçe Merkezine yerleşmiş, orda yaşamaktadır.

Birçok şiirleri, muhtelif dergi ve gazetelerde yayınlanmıştır. Buraya birkaç şiirini alabildik.

GÜCÜNE GÜVENİP EYLEME ZULÜM

Gücüne güvenip eyleme zulüm,
Gün gelip, hesabın soran olacak.
Hakkını gizleme zavallı kulun,
Ne kadar gizlesen, gören olacak.

Küçüğü ezmeye gözünü dikme,
Baskıda tutup dişini sökme,
Enseye tokat, kıçına tekme,
Vurmaki hesabın, soran olacak.

Bir ekmek peşine o da koşuyor,
Kazanmak için, çok uğraşıyor,
Herşeyden mahrumdur, sefil yaşıyor,
O'nun hakkını da soran olacak.

Ekmeği güç bulur katık bulamaz,
Gönül çeker amma, yoktur alamaz,
Verememem diyede borçlu kalamaz,
Borcunu vermese, soran olacak.

Çocuk diyor benim hani harçlığım,
Bayram geldi, elbise al babacığım,
Boyun büker der, yok yavrucuğum,
Of çeker, yaş döker, gören olacak.

Mehmet **İŞÇİ** der, hile getirme,
Başından geçeni, dile getirme,
Acıyan kalmamış, çile getirme,
Destanın okuyup, gülen olacak.

NEDENDİR

Dertli yaslı güler, bahar gelince,
Biz düşmüşüz, gam hicrana nedendir.
Hep birlikte eremedik bilince,
Bürünürüz, gam hicrana nedendir.

Dolaşır semada kara bulutlar,
Kırılmış dökülmüş, bütün umutlar,
Bedbaht'a döndü, öz anayurtlar,
Dağılırız herbir yana nedendir.

Tabiat yaşarmış devran içinde,
Deryalar çağlıyor, seyran içinde,
Ar edep atılmış, üryan içinde,
Böyle olduk bir divane nedendir.

Döndü devir, azdı gitti zamane,
Gaddar Harun, Behlül'e der divane,
İman nedir, namus nedir, haya ne,
Kardeş vurur, öz kardeşi nedendir.

Hoş günleri zehir eder acılar,
Şifa bulmaz, yurdu saran sancılar,
Ana ağlar, ağıt söyler bacılar,
Kara yazı, sefil başa nedendir.

Nerdedir adalet dayanakları,
Kalmadı hürriyet, insan hakları,
Kırıldı gençliğin, dal budakları,
Cihan oldu bir seyirci nedendir.

Banane, sanane devrine kaldık,
Olaylar gördükçe, seyrine daldık,
Mehmet **İŞÇİ** derki, ne güne kaldık,
Anlaşılmaz, dur diyen yok nedendir.

SESLENİŞ

Candan aziz memlekette,
Yer vermeyin cehalete,
Asil ruhlu bu millete,
Nolur yapman bölücülük.

Kuvvet doğar birlikten,
Vaz geçelim delilikten,
Türlü bela, namertlikten,
Gelir yapman bölücülük.

Bütün gençlik yeni kuşak,
Düşmanlara olman uşak,
Dar boğazı birlik aşak,
Hiç olurmu bölücülük.

Doğru yolu Atamızın,
Sonu gelsin hatamızın,
Bu memleket hepimizin,
Niçin olsun bölücülük.

Tarihleri anımsayın,
Sağduyuyu benimseyin,
Tek yumruk bir dirseğin,
Neden olsun bölücülük.

El atıyor düşman yurdan,
Ayırıyor seni yardan,
Hem anandan, hem babandan,
Ayırmazmı bölücülük.

Vatandaşlar kanağlıyor,
Mehmet **İŞÇİ** can ağlıyor,
Dostlarda kara bağlıyor,
Bizi yıkar bölücülük.

GADDAR FELEĞE

Of çekmiyen varmı, felek elindgen,
Gülmeye yeltensen, ağzını tutar.
Kurtulmak istesen, kopan selinden,
Geçit yollarının ağzını tutar.

Bu felek yokmudur, fırsat düşkünü,
Zengini bırakır, soyar düşkünü,
Ayazda bırakır, seni kış günü,
Karda takip eder, izini tutar.

Fena işlere verilmez meyil,
Suça taalluk eden işleme fiil,
Nasihat edersin, kötülük ey değil,
Gider zır delinin, sözünü tutar.

Senden ala görür, sarhoş meyhoru,
Hırsız türüdüyü, sever kodoşu,
Doğruyla dövüşse, Pezevenk başı,
Namusluya tükürür, rezili tutar.

Mehmet **İŞÇİ** diye ismim yazılsa,
Ölüpte dünyadan elim üzülse,
Mezarlık içinde kabrim kazılsa,
Kefinim biçtirmez, bezini tutar.

FARE

Diyari gurbette ben garibanı,
Niçin rahatsız edersin fare,
Delersin dip köşe, bütün her yanı,
Sırada duranı bozarsın fare.

Öfkelenir, kağıt yırtar kızarsın,
Kuduzmusun, neden böyle azarsın,
Hırsız olur, her tarafı gezersin,
Çaldığını yiyip tozarsın Fare.

Çıkarsın akşamdan, ilk piyasaya,
El atarsın, çekmeceye kasaya,
Saygın yokmu temel anayasaya,
Söyle yoksa, anarşistmisin fare.

Bin lira vermiştim, anlımın teri,
Lime lime ettin, elbiselerimi,
Savcılığa dilekçemi vermeli,
Ödermisin, tazminatı sen fare.

Elinden kanağlar, meşin bavulum,
Yüzümü sildiğim, o taze havlum,
Düşman olup, bana yaptığı zulum,
Çekilmez ezadır, amanın fare.

Desemki barışak, sulha durmazsın,
Doğrar döker, kar zararı sormazsın,
Bu benim ahımı, Allah koymasın,
Deler dip köşeyi, yırtarsın fare.

Yırttın çorabımı ben tekrar ördüm,
O beyaz torbanın dibini deldin,
Mehmet **İŞÇİ**'den ne kötülük gördün,
Bu şekil bir kin, tutarsın **FARE.**

POSOF

Mütenazır dizi dizi köylerin,
Öğülmeye değer bu çevren Posof.
Alabalık dolu, akar çayların,
Abuhayat, miskiamber suyun Posof.

Köyler boyu bahçelerin bağların,
Sınır boyu ormanların, dağların,
Türlü çiçek kokar, mis yaylaların,
Cana hayat katar, bu havan Posof.

Hazin hazin akar, çağlar derelerin,
Kuş sesinden, seda verir mer'aların,
Koyun sürüleri dolu yaylaların,
Canlı bir tablosun, doğrusu Posof.

Birkaç yerde çıkar, maden suların,
Hayata döndürür, hasta kulların,
Tarihi kalıntı, sur kalaların
Abidedir, geçmişi andırır Posof.

Atadan töredir, çıkar seyrana,
Alem yapar gelin, kızlar yanyana,
İhtiyar bir yana, gençler bir yana,
Oyunlaran hayran kalınır Posof.

Ormanında Köknar'ı var, Çam'ı var,
Köylerinde okulu var camii var,
Uygarlıkta, çevresinde namı var,
Methe layık, manzaran vardır Posof.

Halkı müteassıp, ülkemle uygun,
Doğruluk temeli, etrafa yaygın,
Ne hırsızlık olur, nedeki soygun,
Örnek bir nama sahipsin Posof.

Kurban gerek, toprağına tozuna,
Doyum olmaz, baharına yazına,
Varlık dolu her tarafı hazine,
Bilenler bilir, değerini Posof.

Nam almış her yanda, şöhretin şanın,
Gül çiçek, lale sümbül her yanın,
Bu Mehmet **İŞÇİ** 'nin, aziz vatanın,
Sana minnettarım, hayranım **POSOF.**

HALK EĞİTİMİ

Halk Eğtimine verirsek düzen,
Gittikçe çoğalır, okuyan yazan,
Gelişir elbette, kör kalmaz izan,
Cehaleti o ortadan kaldırır.

Okuyanla okumayan bir olmaz,
Cahil kalan çiçek olsa, gül olmaz,
Temizlik pak görünür, kir olmaz,
Cehaleti o ortadan kaldırır.

Eğitimin meyveleri çok olur,
Tepe ise, geliştikçe dağ olur,
O dağ büyür, meyve verir bağ olur,
Cehaleti o ortadan kaldırır.

Cahil kalan her sahada bocalar,
Aklı ermez sağı, solu kurcalar,
Tedrisata emek verir hocalar,
Cehaleti o ortadan kaldırır.

POSOF'UM

Hudutta bir sur, çelikten mazbut kale,
Koç yiğitler yatağı, benim arslan Posofum.
Harp görmüş, şehit vermiş, tarihte gazi belde,
Şerefine şan verir, benim arslan Posofum.

Çekmiş mızrağını, göksünü siper etmiş,
Mezalime diş biler, homurdar arslan gibi,
Taşıyla, toprağıyla canını feda etmiş,
Hem Yavuz, hem Fatih, benim arslan Posofum.

Vatanın son durağı, fakat namlı bir kaza,
Tabii bir güzellik, tıpkı cennettir haza,
Hem dağlık, hem ormanlık, ağaçlarında koza,
Her yani gülistanlık, benim canlı Posofum.

Hangi yönden başlasan, öğülecek yanı var,
Çepeçevre ormanlık, köknarı var, çamı var.
Her köyünde su akar, okulu var, camii var,
İrfanlar yatağıdır, aydın halkı Posofun.

Yalınız bir nahiye, elli pare köyü var,
Çiftçinin tarlası var, bahçesi var, evi var,
Tertemiz havası var, abuhayat suyu var,
Dillere destan olur, güzelliği Posofun.

Der Mehmet **İŞÇİ** burda, hep dükkanlar açıktır,
Dürüsttür insanları, sözü açık seçiktir,
Gören yabancıların, aklı kaçıktır,
Nam salmıştır her yana, doğrulukta **POSOF**'um.

FAKİR

Bu mahdut gelirle olurmu geçim,
Bahtında ak olmaz kara yazılar,
Ezelden fakirdim, doğuştan acım,
Of çektikçe yaralarım sızılar.

Cebimde param yok elim dardadır,
Misafirim gelse başım yerdedir,
Bağrımı taş ettim, dilim zardadır,
Bahtımda mevcuttur, kara yazılar.

Zamane azmıştır, böyledir durum,
Yaşamak fakire olmuştur zulüm,
Dağ gibi yükselir, derdi yoksulun,
Evde melul mahsun yavru kuzular,

Arasan bulunmaz, yiğidin merdi,
Şimdi millet böyle, tutar namerdi,
Bitipte tükenmez, yoksulun derdi,
Ah çektikte yaraları, sızılar.

Mehmet **İŞÇİ** kalem çalarsın böyle,
Yoksul derdi, ahuzarı, vaveyle,
Kendin hoş tut, söyler dilin lal eyle,
Lokmansız dert, sızladıkça sızılar.

Mehmet ÇAKICI (İLHAMİ)

Kendisinden alındı.

Posof İlçesinin Aşıkzülali köyünden, *Nalbantlar* sülalesinden, *Necip* efendinin oğludur. Annesi, *Zöhre* hanımdır. 1923 doğumlu olan Mehmet efendi, çocukluğunu kendi köyünde geçirmiş. İlköğrenimini de aynı köyde tamamlamıştır. 1939 yılında Cilavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptıran Mehmet efendi, 1944 yılında okuldan mezun olarak Ardahan ilçesinde göreve başlamıştır. Memleketin muhtelif İl ve İlçe köylerinde görev yapmış olan Mehmet efendi, en son görev yeri olan İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, İcadiye İlkokul Müdürü iken 1980 yılında kendi isteği ile emekliye ayrılmıştır. Halen İcadiye mahallesindeki evinde oturmaktadır.

Şiirlerinin tamamı kendi dosyasında saklı olan Mehmet efendinin şiirlerinden birkaçını buraya alıyorum.

YAR DEDİ BANA

Bir kız gördüm 14-15 yaşında,
Yolumu keserek, dur dedi bana,
Sordum nedir şu gögsünün ağında
Ayva, turunç ile nar dedi bana.

Dedim bağınızda ötermi bülbül,
Dedi goncadır, açılmadı gül,
Dedim arzu eder, doğrusu gönül,
Buyur canım bağa gir dedi bana.

Baktım bahçesinde fidanı taze,
Dedi mal oluşu bunun beşyüze,
Dedim bir misafir olursam size,
Doğrusu hürmetim var dedi bana.

Dedim lütfunuza olursam mazhar,
Dedi senden başka sevmedim hiç yar,
Dedim gömleğinin içinde ne var,
İşte türlü çiçek, der dedi bana.

Dedim el duyarsa derlerki ayıp,
Dedi düşünceniz sizin acayıp,
Dedim güzel ettin, aklımı kayıp,
Sevda çekmek elbet zor dedi bana.

Dedim güzellere inan olurmu,
Dedi senden ala canan olurmu,
Dedim bir busene kanan olurmu,
Mal et, ondan sonra, sar dedi bana.

Dedim **MEHMET** sevse, sevilirmisin,
Dedim kim olduğum, sen bilirmisin,
Dedim yoksa benden çekinirmisin,
İnan işte vallah, yar dedi bana.

GİDELİM

Geçiyor ömrümüz gurbet elinde,
Yaz gelsinde sılamıza gidelim.
Destan oldum el alemin diline,
Yaz gelsinde sılamıza gidelim.

Hayalimden karlı dağlar gitmiyor,
El yurdunda çilelerim bitmiyor,
Pek yaşlandım ayaklarım tutmuyor,
Yaz gelsinde sılamıza gidelim.

Hasret kaldım eşe, dosta, yarene,
Raslamadım yaralarım sarana,
Şükranım var hatırımız sorana,
Yaz gelsinde sılamıza gidelim.

Suskap derler köyümüzün adına,
Doyamadım orda kalmak tadına,
Kavuşmak hoş olur, insan yurduna,
Yaz gelsinde sılamıza gidelim.

Deresinde billur sular akışır,
Çiçekleri burcu burcu kokuşur,
Şu yolunda güzelleri yakışır,
Yaz gelsinde sılamıza gidelim.

BAHAR

Bahar bahar derdik, bak işte geldi,
Türlü çiçek mor menekşe kokuyor.
Yapraklar açıldı, yeşil yükseldi,
Her dereden bir sel çağlar akıyor.

Kırlar bezeniyor, ala yeşile,
Ağaçlarda geldi, her yaprak dile,
Bülbüller boynunu büküyor güle,
Türlü şarkı, bin ilahi okuyor.

Yaprakta hayat var, suda hareket,
Zümrüd'e büründü bakın memleket,
Çeşmeler başında, başlar muhabbet,
İlk defa güzeller kıra çıkıyor.

Koyun meler, kuzucuklar naz eder,
Çiçek kırı, kır çiçeği haz eder,
Bahçe güle, gül bülbüle söz eder,
Seher vakti hava bir hoş kokuyor.

Baharda çocuk ol, çocuk baharın,
Sevin yavrum oyna, büyürsün yarın,
Türk'ü, türkü söyler, Türk'ü bu yerin,
MEHMET bir güzele aba yakıyor.

O GÜNLER

50 yıl öncesin dinle kardeşim,
Hatıralar yaşatıyor insanı.
Orda kaldı canım, yaranım eşim.
Özler oldum o çocukluk zamanı.

Çayırlarda sevinç ile koşardık,
Yaz gelince neşeliydik, coşardık,
Bizim köyde işte böyle yaşardık,
Bekler idik gelsin diye bayramı.

Gaz lambası yok, el lambası sönerdi,
Her gecemiz karanlığa dönerdi,
Çıra isi ciğerlere sinerdi,
Bitmez idi evimizin dumanı.

Kanar idi tabanlarda yarıklar,
Tırşalıydı her an eski çarıklar,
Sınıkçıya gider idi kırıklar,
Kim bilirdi, Hekim ile Lokmanı.

Ocağımız gece gündüz tüterdi,
Bu saadet gayri bize yeterdi,
Bazı komşu bizden daha beterdi,
Kalmamıştı onların hiç amanı.

Dağda biçtik kır otunu getirdik,
Kıskanaat hayvanlara yetirdik,
Babamızın servetini yitirdik,
Bulamadık İlkbahar da samanı.

Harman vakti biraz meyve alırdık,
Çoğu zaman hasta, sıtma olurduk,
Kendimizi sineklerden korurduk,
Görmemiştik, merhem ile dermanı.

GÖNÜL

Akibet kocadım, sen daha gençsin,
Dertsiz, kasavatsız harami gönül.
İstermisin ömür beyhuda geçsin,
Artırırsın derdi, veremi gönül.

Gazel irdi, gonca dalım kurudu,
Şakımaz bülbülüm, gülüm kurudu,
Akmaz şadırvanlar, gölüm kurudu,
Yakarsın günbegün, narami gönül.

Yar sitem eylemiş, çatma kaş gelir,
Bir yar sevdim, taş üstüne taş gelir,
Ben ağlamam fakat, gözden yaş gelir,
Açma yeter oldu, yaramı gönül.

Ne bahtsız aşıkım, ermedim murada,
Nasıl güzel sevsem, eder dubara,
Eğer emel etse **MEHMET** bir kara,
Çevirir zarara, karımı GÖNÜL.

Mehmet ÖNDER (Molla Memmet)

Hafiz Öner (İkrami) den alınmıştır.

Mehmet Önder, Posof İlçesinin Kol köyünden, Yusuf efendinin oğludur. Annesi, Leyla hanımdır. 1876 (1292) yılında dünyaya gelen Mehmet efendi, 20. 5. 1956 yılında, 80 yaşında vefat etmiştir.

Mahalle mektebini Kol ve Aşıkzülali köylerinde, hocaların yanında tamamlamış. Daha sonra, Posof Medresesinde ve Tiflis'te okuyarak icazatlı hoca olmuştur. Mehmet efendi, çevresinde; Hoş sohbet, Nüktedan, Şair ve Hoca olarak tanınmaktadır. Molla Memmet olarakta tanınan bu zat, irticalen şiir söylemesi, söylenip dinlenenleri uzun zaman hiç unutmaması bakımından takdir edilir.

Aşık Zülali, Şenlik ve Sümmani efendilerin, Aşıkzülali köyündeki karşılıklı deyişlerini bir deftere, kendi şiirleri ile birlikte yazdığı bilinmekte ise de, bu defterleri şimdilik meydana çıkarmak olası olmadı. Şairin, Hafiz Öner'den alabildiğim birkaç şiirini burada aktarıyorum.

GÖR

1. Sadık ol yalan söyleme, Hıfset ağzın dilini gör.
   Haram lokma ağzan koyma, Muhkem bağla elini gör.
2. Gözün yum dünyaya bakma, Gözet ahiret yolunu,
   Uzak sanmaki yakındır, Düşün kendin kabirde gör.
3. Elin malını çoklama, Yatıp her yerde yuklama,
   Kalbinde kini saklama, Düşünde bir şeytanı gör.
4. Namnamlar sözüne bakma, Beyhude ateşe yakma,
   Dediğin sözünden çıkma, Mert babayiğitleri gör.
5. Bak yüreğimde yarama, Dönmüşem dertli Kereme,
   Elin ayıbın arama, Her ayıbı kendinde gör.
6. Oğlan kızı karalama, Ciğerini paralama,
   Köy halkını aralama, Biraz kendin geride gör.
7. Şapkanı gözüne kurma, Fırfırı mezhebe uyma,
   Mazlumlara darbe vurma, Ahirette darbeni gör.
8. Alverine yalan katma, Sakın kimseyi aldatma,
   Ölçü tartın noksan etme, Birgün müflüs kalırsın gör.
9. Anan baban kalbini yıkma, Sabreyle dişlerin sıkma
   Hakkın dergahından çıkma, Sebavatttaki halini gör.
10. Suizan ile kast etme, El ağzından alıp satma,
    Şeriattan taşra gitme, Kur'anda bir azabın gör.
11. İblisin izine gitme, Ömrünü hebaya satma,
    Aman komşunu incitme, Bir Hasan'i Basriyi gör
12. Fukarà ahını alma, Özün belalara salma,
    Oninen ileri gelme, Bir gün viran olursun gör.
13. Molla **MEMMET** sayar döker, İster han ol ister nöker,
    İhtiyarlık belin büker, Senden koca Pirleri gör.

Bu şiirini Zülali efendinin aynı ayaktaki, şiirine nezire olarak yazdığından, ikisinide buraya aldım.

BİNDEBİR

ZÜLALİ EFENDİNİN:

Mü'mini kamil olanda, yüzün gülen bindebir,
Sen kimden vefa umarsın, kadrin bilen bindebir.
Uymuş nefsin havasına, gezerler meyhanede,
Mescitlerde cemaat yok, namaz kılan bindebir.

Unutmuş haccu-zekaat, kamil islamım diyor,
Sofiler söyler sözünü, dönüp orucu yiyor,
Şöhret için zalımlara, külli malın kıyıyor,
Hak rızasın bir fukara, gönlün alan bindebir.

Der **ZÜLALİ** üskut eyle, düşersin halk gözünden,
Günbegün hayır bereket, çekilir yer yüzünden,
Hiçbir kimse istifade eden varmı sözünden,
Güş eyleyip cevabıma, meal bilen bindebir.

MOLLA MEMHET HOCAN'ın Naziresi:

Hissepent ol al nasihat, ariflerin sözünden,
Şöyle bir kıymetli kelam, yadigar et özünden,
Çekildi alim ülama dünyada, yer yüzünden,
Kesildi tahsili yoktur, kalanlarda bindebir.

Bu zamanda nas çoğaldı. Millete dünya yetmez,
Düşmüşler dünya celbine, vaiz nasihat tutmaz,
Kesildi cemaat gelmez, camiye kimse gitmez,
Üç beş vakit namaz için, gelenlerde bindebir.

Fakirler pek mağdur halde, zenginler yardım etmez,
Olmuş dünyanın ac kurdu, şikarından vaz geçmez,
Korkmaz tamu'nun narından, zekaatını vermez,
Verip şeytanı kahreden, bu zamanda bindebir.

Sarılmış fani dünyaya, namaza abdest almaz,
Şeytan girmiş süduruna, Hakka selavat vermez,
Dinimizin direğidir, terk etmiş namazın kılmaz,
Leylü-nahar beş vakiti kılanlarda bindebir.

Küçükler büyüğe asla hürmet, itibar etmez,
Utanma arlanmayı atmış, belki mensuba yetmez,
Uymuş havai nefsine, sev'mini eda etmez,
Tanrıya mahsus emelde, tutanlarda bindebir.

Malı helal olmayanlar, helal haram bilmez,
Küser Resulu embiya, ana şefaat kılmaz,
Unutmuş mübarek haccı, gidip ziyaret etmez,
Varıp Hacerül Esvata yüzün süren bindebir.

Aciz Molla **MEMMET** söyler, belki kimse dinlemez,
Ne yapem kalbi kararmış, nasihattan anlamaz,
Bir kuru imanı dilde, amelinden hiç bilmez,
İmana amel edipte sıtkıyla çalışanlar bindebir.

ŞÜKRÜN YETİR BUYURMUŞ

Bir sevgili maşukam var, daima beni görür,
Nice binler, milyonlar bana niymetler verir,
Nice mensuba yetirir, nice rızıklar verir,
Beş on tane sayam dökem, şükrün yetir buyurmuş.

Bir kerre aklı düşün, ana kıymet olamaz,
Ansız insan, insan değil, bir meclise varamaz,
Ne dünya, ne ahirette bir mensuba eremez,
Buna mukabil neyin var, şükrün yetir buyurmuş.

Görüyorsun bu gözleri, daima gör ürde doymaz,
Seyredir dünya alemi, sahibi kadrin bilmez,
Şayet gözleri olmazsa, can lezzeti alamaz,
Bunlar sana meccanedir, şükrün yetir buyurmuş.

Görüyorsun kulakları, herşeyi işitir dinler,
Cevabını alır verir, gözden üstündür bunlar,
Din, dinayet, şeriatı, işitir bunlar anlar,
Lütfü Haktan bir ihsandır, şükrün yetir buyurmuş.

Bir baksana bu lisana ne güzelce konuşur,
Okur mübarek Kur'ani, anladırda danışur,
Güzel yemek yiyerken, lisan daim çalışur,
Nutuku veren Halik'a, şükrün yetir buyurmuş.

Görüyorsun oynakları, her biri bir niymettir,
Yatıp kalkmak ibadette, her biri bir alettir,
Eğer oynaklar olmazsa, o insan cemedettir (Odundur)
İnsanlar ihsani takvim, şükrün yetir buyurmuş.

Görüyorsun bacakları, nere desen götürür,
Dolandırır çar köşeyi, yine even götürür,
O tatlı uykun gelende, uyudurda yaturur,
Bunlar senin emrindedir, Şükrün yetir buyurmuş.

Görüyorsun can sağlığı cümlesinin başıdır,
Hangisinin karidir ki, cesedini taşıdır,
Yemek içmek, zevkü safa, can sağlığı işidir,
Buna mukabil neyin var, şükrün yetir buyurmuş.

Molla **MEMMET** sayar döker, eğer aklın çatarsa,
Vay o adamın başına, ömrü gafil geçerse,
Şükür demek ibadettir, eğer kılar tutarsa,
Şükretmeyen nankördür, Tanrı böyle buyurmuş.

KONAK SAHİBİ (Masifirperver)

Konak sahibinin cennettir yeri,
Dünya ahirette kalmazlar geri,
Halil'i Rahmandır onların piri,
Artar rızkı, misafirki yedi.

Yedirdikçe anın neşesi artar,
Ecri ahirette dağları tartar,
Bu sehavet nice kusurları örter,
Alimler kitapta yerini dedi.

Cömert gülse misafirin yüzüne,
Rahmet iner, ekmeğine tuzuna,
Dünyay koysan terazinin gözüne,
Cömerdin ikrami ağırdır dedi.

Cömert hanesine melekler gelir,
Hızır onun sofrasına el vurur,
Misafiri sever, hürmeti bulur,
Cömert açar cennetin kapısın dedi.

Hakkın kudretiyle, rüzgarlar eser,
Cinayet insanı kendirden asar,
Cömert misafire, evladın keser,
Musa'ya münacaatta, Tanrısı dedi.

Bağlarda aşlarlar, kıymetli fidan,
Evliya, embiya yolunda giden,
Hazreti Ali'dir, cömertlik eden,
Aniçün Aliyyi Mürtezam dedi.

Molla **MEMMET** davran bu yolda yürü,
Aklın başan çağır, hiç durma geri,
Alim ülamayı, görende eri,
Onlara Peygamber, varisim **DEDİ.**

BİR GÜN

Ölüm bir geçittir gelecek başa,
Şeytana uyupta çalışma boşa,
Dünyada ne kadar yaşarsan yaşa,
Ahrete yolcuyuz, muhakkak birgün.

Bu fani dünya aldatır bizi,
Mü'minin kalbini alır bir sızı,
Ecücler, mecücler içer denizi,
Bu dünya susuz kalacak birgün.

Yıllar gelir geçer, oruç tutmazsın,
Gezer kahvelerde kumar oynarsın,
İşine bereket nerden umarsın,
Ahrete yolcuyuz, muhakkak birgün.

Öyle bir şiddetli zaman gelecek,
İse Peygamber de gökten inecek,
Bir rivayet kırk yıl ömür sürecek,
Yeniden bir mesken, kuracak birgün.

Dünyayı şenleten Adem babamız,
Hülta ağacında, var yaprağımız,
Arasat meydanı, son durağımız,
Muhakkak **MEMMET**'te varacak birgün.

LAZIM

Bir güzel sevmişem canı gönülden,
Yüreğimde yağım erimek lazım.
Sevdası kar etti şirin canıma,
İlikte damarım korumak lazım.
O güzelin haşa bulunmaz eşi,
Yarattı Ademi, havada kuşi,
Cümle alem ona indirir başi,
Büyüklüğüne şükür eylemek lazım.
O güzelin binbir ismin zikretsem,
Emrini tutupta, nehyinden kaçsam,
Evliya embiya yolunda gezsem,
Cennette cemalin, görmemiz lazım.
Bir ismi alimdir, kalbimi bilir,
Bir ismi basirdir, her felin bilir,
Baksana göklere, direksiz durur,
Kudreti İlahi, anlamak lazım.
Semadan yağdırır, yağmurlar karlar,
Şita (kış) gelir, ölür bu kara yerler,
Bahar mevsiminde açılır güller,
Bitiren Tanrıdır, teşekkür lazım.
Leyliyi götürüp, nahari getiren,
Kainatın rızıkların bitiren,
Mahlukatı mansubuna yetiren,
Matlubumuz, andan dilemek lazım.
Irmaklar nehirler, deryaya akar,
Ne eksilir, nede yukarı çıkar,
İçinde altıyüzbin mahlukat, Tanrıya bakar,
Tanrıya tevekkül eylemek lazım.
Emrindedir şems ile kamer, doğarda batar,
Dinlersez, anlarsaz bu kadar yeter,
Kelkebin (Yıldızın) ziyneti, semayi tutar,
Bak bu hikmetlerde, tefekkür lazım.
Kem kelam konuşma, lisanan aci,
Rabbim alemi terbiye edici,
Molla **MEMMET**, bugün yarın gidici,
Güzel iman azık, arkadaş **LAZIM.**

Mikâil ÖZER

Kendisinden alındı.

Şair Mikail ÖZER, Posof İlçesinin, Asmakonak (Sanhuliye) köyünden *Ahmet* efendinin oğludur. Anası, *Radife* hanımdır, 4.8.1939 doğumlu Mikail efendi, Nüfus Kütüğüne, 12.3.1947 de kaydedilmiştir.

1951 tarihinde, kendi köyünden İlkokulu bitirmiş, Posof İlçe Merkezinde açılan, Kur'an kursuna, Hafiz Mehmet Tiryaki'nin öğrencisi olarak devam etmiştir. Kur'anla birlikte, SARF cümlesindeki (Emsila, Bina, İzi ve Merah) kitaplarını bitirmiş. Daha sonra, Müftü Şevki Parlak efendiden de NEHAF cümlesinden bilgiler almış. 1960'lı yıllarda, üç yıl her kış Şevki efendinin yanında Arapça ders görmüş. Bir yıl da Karaköseli Abdulaziz efendiyle onun oğlu Molla Emin efendi yanında kendisini dini konularda yetiştirmeye çalışmış. Yeterlilik belgesini Posof Müftülüğünden alan, Mikail efendi, Kendi köyünde 1970'te İmam Hatip olarak göreve başlamıştır.

Şair ilk şiirini Çıldır İlçesine Ramazan İmamlığı yapmak için giderken, Çıldır köylerinden birinin yolunda, 20.12.1960 tarihinde yazmıştır. İlk Şiiri Şudur:

Kahpe felek sana nettim neyledim,
Attın beni bunca dağlar ardına,
Ben Haktaaladan neler diledim,
Kadir mevlam şu feleğin işi ne.

Huzur bulamadım bermurad oldum,
Terk edip Posofu, Çıldıra geldim,
Gurbetlik kar etti burada kaldım,
Bilmem şu feleğin acep derdi ne.

Düşmüşüm çıldıra ecdadım yanar,
Gönlüm kanağlıyor, el ayak donar,
Ağlarım gözlerim, sanki bir pınar,
Dindirmez yaşımı bilmem derdi ne.

Felek bırakmazki azda güleyim,
Furuzi selatın tekmil kılayım,
Bir murat almadım, nasıl öleyim,
Bırakmaz geçeyim, bilmem derdi ne.

Felek insaf eyle yaptığın yeter,
Ferhattan, Keremden ben oldum beter,
Ulgar'dan, Oğuz'un ardına atar,
Mübarek aylarda bunun derdi ne.

Kadermi böyledir her an ağlarım,
Nerde kalır bilmem açan bağlarım,
Bir gönül aşkıyla, böyle çağlarım,
Gezdirir aşkıyla, bilmem derdi ne.

MİKAİL der yanarım gurbet ellerde,
Geçiyor günlerim, karlı yollarda,
Destanım söylensin, şirin dillerde,
Okuyan ne bilsin, bunun derdi ne...

TÜRKİYEM — 17.2.1976

Çok şükür mevlaya, Türk oğlu Türküz.
Dünyada söylenir şanın Türkiyem.
Her yerde her zaman top yekün hürüz,
İslamdan yanadır, dinin Türkiyem

Fatihler, Yavuzlar bağrında biten,
Selimler, Muratlar, giderdi hatan,
Mustafa Kemaldı elinden tutan,
Çoktur arslanların, hanın Türkiyem.

İnönü İsmet'ti, garpta komutan,
Karabekir Paşa, yurda yurt katan,
Maraşal Çakmak bey, okuyup Kur'an,
Zaferle geçiyor, günün Türkiyem.

Dünya durdukta vâtanım yaşa,
Kalben müsterihiz, etmem endişe,
Övmeye layıksın, sen Halit Paşa,
Dünyada söylenir, ünün Türkiyem.

Yazmakla bitermi bunca erenler,
Düşmanı dağıtır, arslan yarenler,
Safları bozarız, sahip kıranlar,
Dünyaya ders verdi, dünün Türkiyem.

Yatar Peygamberler, nice embiya,
Kırklar mihmanındır, aslın evliya,
Şeyh, meşaikler, dönüp der huya,
Dinsize bin gelir, on'un Türkiyem.

Mikail Hoca der yazdım bir destan,
Cennete misalsin, çevren gülistan,
Posofta sakinim, doğuda Kars'tan,
Fedadır inanki, bir canım Türkiyem.

METHİYE

Türk oğlu imanın, kalbinde dursun,
Bir zamanlar varmış, zoru Karsın.
Cevlan et Müslüman, düşmanın görsün,
Düşmana bedeldir, bir eri Karsın.

Alparslan Sultanın zaptıdır Anı,
Meftundur evliya, Hasan Hırkanı,
Manevi bekçidir, cesedi canı,
Cihanı kuşatır, göz nuru Karsın.

İsmi Karabekir, dürüst Komutan,
Salih Omurtaktır, Elinden tutan,
Doğudan batıya, Türklüğe vatan,
Vardır iman ile hem arı Karsın.

Sayılır Komutan ol, Fevzi Çakmak,
Bayraktar Hilmi Beyi, olmaz unutmak,
Düşmanın başına, indirmiş tokmak,
Piyade Alayı, Süvari KARS'IN.

Karadağa arkasın yaslanmış durur,
Evliya, embiya vatanı korur,
Binlerce Şüheda manen haykırır,
Allah der kır ile bayırı Karsın

Türk'ün göz bebeği, doğuda İl'i,
Üç lehçe üzere konuşur dili,
Ondört İlçenin, açan tek gülü,
Püskürtür düşmanı, göz harı Karsın.

Otuz Ekiminde bulmuş tamamı,
Kurulmuş Müftülük çoktur İmamı,
Köyünde kentinde, mevcuttur Cami,
İmanla kurulmuş, duvarı Karsın.

Türkoğlu **MİKAİL**, methiye yazar,
Mesleğim imamlık, soyadım Özer,
Dostu sever sayar, düşmanı ezer,
Mevcuttur kalesi, hem Sur'u Karsın.

POSOFUN

Kulak verin dostlar, vasfi haline,
Kalemim yazıyor, kalmakalına,
Ulgarla, Arsiyan, Cin dağ, Urema,
Çıkar gözesidir, suyu Posofun.

Başyurdun göksüdür, siper Moskofa,
Rahmetli atalar çekmişler cefa,
İlani Cumhuriyet, canlara sefa,
Ellibeş mahalle, köyü Posofun.

Ulgar dağımızdır, Türkmen hududu,
Tarihte söylenir, şan ile adı,
Çoktur imam, hatip, Müftüsü, kadı,
Yerli Hanefidir, Kuyu Posofun.

Urema dağının yayla ovası,
Şifadır çiçeği, suyu havası,
Boroğlu kesmiştir, yoktur davası,
Kalmadı eskiden, beyi Posofun.

Cindağı yanında, Arsiyan düzü,
Cennete misaldir, mübarek yazı,
Yüzer göllerinde, ördeği kazı,
Bilinmez noksandırn, neyi Posofun.

İlçemiz Posofta Kur'an okunur,
Ayet sedaları cana dokunur,
Münafık şeytanlar, kaçar sakınır,.
Mekkeye uzuyor, boyu Posofun.

Türkoğlu Türküzde, Kıpçak soyumuz,
Pelenkle akranız, arslan huyluyuz,
Atanın hitabı, Asıl köylüyüz,
Otuzbin nüfustur sayı posofun.

İmanla irfanla gözümüz yoktur,
Herkes vazifede, boş duran yoktur,
Biz Türklerizki, dinimiz haktır,
Böyle bayramdır, toyu Posofun.

Mikail Hocaya, Türk olan özen,
Köyünde kentinde, okunur ezan,
Çekeriz tesbihler, duyulmaz nazan,
Tariki İslamdır, soyu Posofun.

VATAN

On Eylül seksende gitmiştim senden,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,
Toprağın herşeyin severim candan,
Sılayı rahmine geldim ey vatan.

Üç yıla yakındı özlerim seni,
Uğruna koymuştum şu tatlı canı,
Kırk yılı beraber geçirdik hanı,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Vatanım Türkiye, Posof kazası,
Gitmeye dönleye, Hakkın yazısı,
SBurnunda tüterdi, koyun kuzusu,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Özlemiştim yaylasını taşını,
Bağu bahçe tarlasını işini,
Yaz mevsimi, baharını kışını,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Seni gören gözler, güler hoş olur,
Sende biten herşey, elbet baş olur,
Seni görmeyenin gözü yaş olur,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Ne garip tecilli, bakıma muhtaç,
Herkes emeğiyle düşmüyor hiç aç,
Her yerde her zaman, yapmışım sertaç,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

1983 yazdım destan,
Çevreyi seyrettim, gerçek gülistan,
Bir kere görmekle, kurtuldum yastan,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Ak yuvarlar al yuvarlar, kanda var,
Her türlü nimetler, sevgi sende var,
İzmitte gurbette hasret bende var,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Mikail Hoca der yazarım bitmez,
Ateşsiz ocakta duman hiç tütmez,
Posof, Asmakonak gönlümden gitmez,
Sılayı rahmine geldim ey vatan,

Müslim AVCI

Posof İlçeninin Yaylaaltı (Satlel) köyünden, *Müştak* efendinin oğludur. Anası; *Ferahnaz* hanımdır. 1929 yılında dünyaya gelen Müslim efendi, çocukluğun ve ilköğretim çağını, kendi köyünde, babasının işlerine yardımca olarak geçirmiştir.

İlk tahsili kendi köyündeki üç sınıflı ilkokulda başlatarak, diğer iki sınıfı da İlçe Merkez İlkokulunda tamamlayıp, 1945 yılında ilkokulu bitirmiştir. Aynı yıl Cılavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptıran, Müslim Efendi, 1943 yılında Ankara, Hasanoğlan, Sağlık okuluna gitmiştir. Bu okuldan1945 yılında mezun olduktan sonra; Ağrı, Gümüşhane, Trabzon İllerinin çeşitli sağlık ocaklarında ve Hastenelerinde Sağlık Memuru olarak görev yapmıştır. Gümüşhane İl Müdürlüğünde görevli iken, 1983 yılı İlkbaharında, kendi isteği ile emekliye ayrılarak, İstanbul'a yerleşmiştir.

İlk şiire eğilimi, kış aylarında köylere gelerek Türkülü Halk Hikayeleri anlatan Aşıkları dinleyerek belirmiştir. Onlardan ezberlediği türkülerin etkisiyle, zaman içinde bu eğilim bir özbenlik oluşturmuştur. İlk şiirini Cılavuz Köy Enstitüsü öğrencisi iken yazan şairin bugün yüzlerce şiirlerinin varlığı bilinmektedir.

Şiirlerinden birkaç örnek sunduğumuz, değerli kardeşimizin bütün şiirlerini içeren bir kitabını görmeyi çok arzuluyoruz.

BİLMEZ Kİ

Yine daldı deli gönül derine,
Arar geçen günleri, geri gelmezki.
Ağardı saçlarım, dizler tutmuyor,
Bunu benden başka kimse bilmez ki.

Arıyorum bahçeleri bağları,
Aşar idim ovaları dağları,
Sorar oldum hastaları sağları,
Hasretin ne olduğunu kimse bilmez ki.

Yüreğimin üç parçası ayrıldı,
Saman gibi rüzgarlarla savruldu,
Hasretimle ciğerlerim kavruldu,
Ayrılmayan bu acıyı bilmez ki,

Menzile yaklaştım bakmam geriye,
Maziyi hatırlamak artık nafile,
Önü zulmet sonu zulmet ne çare,
Kainet sırrıdır kimse bilmez ki.

AVCI yeni daldın gam deryasına,
Kimse cevap vermez senin sesine,
Dostların gelirmi kara yasına,
Sendeki hicranı kimse bilmez ki.

GÖRDÜM

Dün gece dünyadan çıktım aleme,
Bütün melekleri secdede gördüm.
Hakkın izni ile sordum Adem'i,
Çimenler içinde yatarken gördüm.

Musa Tur Dağında açmış elini,
Her taraf aydınlık bulmuş yolunu,
Firavun'un askerini kulunu,
Denizin içine girerken gördüm.

Hikmeti bilinmez herşey ondadır,
Vasıta istemez hikmet ondadır,
Meryam Bakir amma, bir can ondadır,
İsa'yı çarmıktan inerken gördüm.

Yaralar açılmış kanları akar,
Kurtlar ölmesinler, onlara bakar,
Hasret ateşi ile canını yakar,
Eyüb'ü nur ile yıkanır gördüm.

Çevirdim başını baktım sahraya,
Toplanmış insanlar bakar aynaya,
Paha biçilmez o nazik cana,
Yusuf'u pazarda satılır gördüm.

Yüzün sürdüm ayağının tozuna,
Ben aşığım onun nurdan özüne,
Ne hal oldu uyku girmez gözüne,
Şefaat edeni, ederken gördüm.

Hayal ile hakikatın arası,
Dört kitabın bilir isen manası,
Açılmış kapanmaz gönül aynası,
AVCI'yı hayal denizinde yüzerken gördüm.

NERDESİN

Haniye unutmam seni demiştin,
Aylar yıllar oldu artık nerdesin?
Çamların altında yemin etmiştin.
Bekliyorum halen, şimdi nerdesin?

Yaprakların sarardı, bu kaçıncı güz,
Semaya mı çıktın, bırakmadın iz,
Ne hayaller kurar idik ikimiz,
Ümitler karardı artık nerdesin?

Okşadığın siyah saçlar döküldü,
Nazlattığın inci dişler döküldü,
Yaş dayandı kırka belim büküldü,
Halen bekliyorum, bilmem nerdesin?

Yoksa ecel aldı, bozdu ahtini,
Toprağa mı verdin gönül tahtını,
Kahpe felek kara etmiş bahtını,
Tahammül kalmadı artık, nerdesin?

AVCI'yım severim, bozmam ahtını,
Halen saklıyorum, yırtık resmini,
Nasıl unuttunmu sadık dostunu,
Seni bekliyorum yeter nerdesin?

Bir Hasta Kasidesi

Hastanın takatı yok doğrulup oturmaya,
İhtiyarda kuvvet yok, tutup kaldırmaya.

Birinin ızdıraptan, diğerinin yeisten,
Yaşarıyor gözleri, artık iş geçti bizden.

Uzaktan bir tanıdık, uğradı yanlarına,
Gördü durumlarını, acıdı hallerine.

Ayrılıp yanlarından, oğullarını buldu,
Hastanın hali harap, alın götürün dedi.

Oğullarla gelinler, nihayet anlaştılar,
Bu canlı cenazeyi, kovuştan çıkardılar.

Bin bir itina ile evine getirdiler,
Şimdi ölmez diyerek, yerine yatırdılar.

Artık alınları ak, çünkü: iyi baktılar,
Hastane Doktor mu, hepsini yaptılar.

Herkes aldı eşini, çekildi odasına,
Kimse odun koymadı, hastanın sobasına.

Zaten bitmişti kanı, soğuğa dayanamadı,
Akşamdan yattı amma, sabaha uyanamadı.

Sabahleyin kalktılar, kahvaltıyı yaptılar,
Ondan sonra hastanın odasına baktılar.

Koptu evde bir feryat, babaları ölmüştü,
Koydukları teşhisin çünkü aksi çıkmıştı.

Şimdi meftanın yüzü sanki, içten gülüyor,
İnsanların riyakar olduğunu biliyor.

Hummalı bir çalışma, bütün dostlar toplanmış,
Dinimize bağlıyız, on tane İmam gelmiş.

Yıkandı kefenlendi, yolcu yolunda gerek,
Oğullar tartışıyor, İmamlara ne verek?

Yaranmak için herkes tabuta sarılıyor,
Oğulları ağlıyor, gelinler bayılıyor.

İmamların tekbiri, yakınların feryadı,
O arada çocuklar, epeyce şeker yedi.

Bu ahenkli koroyla, musallaya varıldı,
Cemaat saf saf oldu, namazıda kılındı.

Sordular cemaata, razımısınız bundan,
Tanıyan tanımayan hep razı oldu ondan.

Tekbir ve selat ile mezara indirdiler,
Çabuk çabur üstüne taprağı doldurdular.

Hayat kavgası bitti, artık herkes dağıldı,
Yaşlı bir kadıncağız, mezarına sarıldı.

HAYAL İMİŞ

Geldim şu dünyaya, gezdim dolaştım,
Beni anlayacak dost uzak imiş.
Dolaştım gurbeti, sıla özledim,
Oraya varacak yol uzak imiş.

Genç oldum cilveyi bir sevgi sandım,
Meğerse yalanmış, ben nasıl kandım,
Sonunda kendimi kocamış buldum,
Yalan dünya meğer bir tuzak imiş.

Herkesi canımdan, çok fazla sevdim,
Nice hayelleri, düşümde gördüm,
Sonunda köşemde yalnız kaldım,
Düşlerimde meğer bir hayel imiş.

GÖNÜL

Sevme dedim dinlemedin,
Bilmem sonun ne olacak?
Her çiçeğe konma dedim.
Anlamadım ne olacak?

Dolaştın yüce dağları,
Ağlattın çok aşıkları,
Tarumar ettin saçları,
Bilmem karın ne olacak?

Bir gün sende uslanırsın,
Bir kenarda paslanırsın,
Sert toprağa yaslanırsın,
Ettiklerin ne olacak?

BİR NASİHAT

Aziz dostum dertlerini anladım,
Bırakma kendini Allah aşkına.
Hani her güçlüğü yenecek idik.
Bırakma kendini Allah aşkına.

Ölenle ölünmez, öğrenmedin mi,
Dalmışsın hayele uyanmadın mı,
Gidenler dönmüyor, hiç görmedin mi,
Bırakma kendini Allah aşkına.

Hayat kavgasına beraber daldık,
Bazan mağlup, bazan muzaffer olduk,
Sakın tasalanma menzile erdik,
Bırakma kendini Allah aşkına.

AVCIOĞLU efkarlınmış yazıyor,
Acı hasret içimizi yakıyor,
Çoluk çocuk yüzümüze bakıyor,
Bırakma kendini Allah aşkına.

AĞLARIM

Kara gözlü bir dilbere vuruldum,
Gece gündüz ah eylerim ağlarım.
Ezelden gülmedi şu kara bahtim,
Dönmez olan talihime ağlarım.

Yollarımız ayrı birleşemeyiz,
Arada engel var anlaşamayız,
İkimizde dertli konuşamayız,
Sahte sahte gülüşüne ağlarım.

Müştak AVCI

Posofilçesinin Yaylaaltı (Satlel) köyünde, *Hasret* efendinin oğludur. Anası *Tuntul* hanımdır. 1889 (1305) doğmulu olan Müştak efendi, 15.05.1970 tarihinde, 81 yaşında ölmüştür.

İki evli olup, 3 kızı, 4 oğlu vardır. Ömrü çiftçilikle geçmiştir. Hayatta en çok avcılığa meraklı olan Müştak efendi, düşütkçe şiirler ayazark, zamanını değerlendirirmiş. Mevlüt Battali Gazi, Siyreti kitaplarını okuyanlardan dinleyip ezberlemiş olduğu bu anlatıları ezbere okumaktadır. Köroğlu'nun 12 kolunu ezbere bilir ve kış geceleri yanına toplananlara anlatır, türkülerini de söylerdi. Ancak hiç bir müzik aleti çalmasını bilmezdi.

Müştak Avcı, Kurtuluş harbi sırasında *Halit Paşa*'nın seyisi olarak; Ahıska, Uravel, Azgur da bulunmuş, harplere iştirak etmiş, keskin nişancı bir Milis Onbaşısıdır. Borcum köprüsüne giren düşman mühimmatını taşıyan at arabalarının sürücülerini birer mermi ile arabalardan düşürerek, ulaşımı engellemisiyle ün yapmış ve bu hizmeti karşılığında Halit Paşa'dan, bir Fransız üçlü tüfek armağan almıştır. Ne yazık ki etrafın korkutmasıyle, bu tüfeğini 1938'de teslim ederek, okıymetli hatıranın çocuklarına geçmesini engellemiş oldu.

Müştak Avcı, Posof ile Ahıska arasındaki sınır kesiminde dışarıdan izleyici olarak bulunmuş. Rusların 1944 yılında Ahıska Müslüman Türklerinin sürgünü olayına şahit olmuştur. Müştak efendinin bu olayı yansıtan şiirini, kızı *Nafiye Sert*'ten alındı.

Şairin, bunlardan başka; ilk karısının ölümüne, Bir oğlunun ölümüne ve kolera salgınına ait şiirlerinin bulunduğu bilinmektedir. Ancak tamamı oluşturulamadığından, parçalar halinde de almadık.

Ahıska Halkının Sürgünü Destanı

Ahıska vasfını edeyim size,
Yaradan öyle gün vermesin bize,
Çok baskı yapıldı geline kıza,
Dağıldı ırzları, namusu hani.

Bir gece zarfında bolşevik geldi,
Işık ile bütün her yanı sardı,
Oğul, kız, atayı hepsini sürdi,
Kesildi sedalar, ünleri hani.

Harap oldi Ahıskanın köyleri,
Dev yurduna döndü, güzel evleri,
Sadık kişileri, koçak erleri,
Kırıldı insanları, dilleri hani

Ahıska dediğin bir ulu yazlar,
İslam olanların ciğeri sızlar,
Kabirde meftalar, Fatiha gözler,
kırıldı alimler, okuyan hani.

Ahıskanın önü bir ulu düzler,
Uçmuyor ördeği, ötmüyor kazlar,
Dağıldı ovaya, gelinler kızlar,
Çalıştılar daim, malları hani.

Ahıska dediğin dağdı meşeydi,
İçinde oturan beğdi paşaydı,
Türkiyede olaydı, hepsi yaşardı,
Yitirdiler bütün canları hani.

Uravel, Azgur'dan bütün geldiler,
Yığıldılar, meşveretler kurdular,
İstemeyiz diye, Türk'e cevap verdiler,
Çıktılar ışığa, mumları hani.

Karşıdan görünür, Kafkas dağları,
Ne ölüsü kaldı, ne de sağları,
Viran oldu, bahçeleri bağları,
Kesildi sedalar, canları hani.

Müştak AVCI söyledi sözün bitirdi,
Ahısta çilesin dile getirdi,
Mevlam ATATÜRK'ü bize yetirdi,
Çıkardı ışığa, zulmümüz hani.

1944'de Sürgün edilen Rusyadaki Türk İslam köylerinin kimsesiz kalan Yaylalarına Seslenişi (Kızı Nafizeden alındı):

AĞIT

Karşıdan gördümde yaşardı gözüm,
Çimenli yaylada gezenler hani,
Açmadan ağzımı tıkandı sözüm,
Nice şarkı, türkü dizenler hani,

Meral ile Hona çıkardı sana,
Zazola da biraz doğudan yana,
Dolaşırdı sizde nice bin sona,
Canlara can katan sedalar hani.

Yayılan düzlere koyunla kuzu,
Onları sağanlar gelinle kızı,
Görmedimde sardı, gönlümü sızı,
Bacazdan yükselen, dumanlar hani.

Zalim Moskof sürdü, sonanız yurttan,
Döndüz dev yurduna, kapandız ottan,
Yolunuz gelmiyor, hiç bir taraftan,
Kalmadı ümitler, gümanlar hani,

Müştak AVCI yazdı, yana yakıla,
Sizi böyle eden, devlet yıkıla,
Kurtula sahibiz, size çıkıla,
Amin diyecek hub, dilleriz hani.

Nazım AYDIN

Kendisinden alındı.

Posof İlçesinin, Boşdere (Hevat) köyünden Aşık *Üzeyir* efendinin torunlarındandır. Babası, *Şapbaz* efendi, anası *Fatma* hanımdır. 1924 (1340) doğumlu olan Nazım Efendi 5 Haziran 1961 tarihinde kardeşlerinden ayrıldıktan sonra, 26 Haziran 1976 tarihinde Bursa İlinin, İnegöl ilçesine göçmüş. Halen, Bursa, İnegöl İlçesinde yaşamaktadır.

Herhangi bir resmi okul bitirmemiştir. Okuma yazmayı kendi gayreti ile öğrenmiştir. Asıl işi çiftçilik olan Nazım efendi, ayrıca duvarcılık, marangozluk, değirmencilik, boğaz kesme tahta ambarcılık da yapmıştır.

Nazım efendi, yalnız şiir yazan bir şair değil, aynı zamanda; Posoflu gelip geçmiş tüm şairlerimizin, eserlerini araştırıp incelemiş, bu konuda zengin derlemeleri bulunan iyi bir araştırmacıdır. Yaş sırasına göre, dedeleri olan Aşık Üzeyir, Aşık Ferhat ve Aşık Süleyman gibi ünlü simaların, Aşık Zülali, Aşık Müdami gibi birçok Posoflu Halk Şairlerinin eserlerinin büyük bir kısmı toplamış, kadirbilir bir üstadımızdır.

VATAN ÖZLEMİ

Gül vatana hasretlendim,
Ben köyümü çok özledim.
Dört senedir göremedim,
Ben köyümü çok özledim.

Tezden gideyim vatana,
Yarap nasip eyle bana,
Görem onu kana kana,
Ben köyümü çok özledim.

Bayırları meşeleri,
Her tarafı köşeleri,
Akrabayı komşuları,
Ben köyümü çok özledim.

Göresim var her yerini,
O geçenin bayırını,
Tarlasını çayırını,
Ben köyümü çok özledim.

Kokoşanın başlarını,
Unutamam işlerini,
Değirmenin taşlarını,
Ben köyümü çok özledim.

Sıra sıra dağlarını,
Kırlarını bağlarını,
Yaşadığım çağlarını,
Ben köyümü çok özledim.

Köyümü düşte görürüm,
Uyanır hacil olurum,
Sonda görmesem ölürüm,
Ben köyümü çok özledim.

İniş yokuş yollarını,
Davarını mallarını,
Tatlı tatlı dillerini,
Ben köyümü çok özledim.

Nasip olsun ben geleyim,
Vatanımı bir göreyim,
İsterim daim kalayım,
Ben köyümü çok özledim.

Yaz olunca işi çıkar,
Açar çiçek, gülü kokar,
Harıl harıl, sular akar,
Ben köyümü çok özledim.

Bütün POSOF köylerini,
Adetini huylarını,
Düğününü toylarını,
Ben köyümü çok özledim.

NAZIM söyler, bu sözleri,
Yaş ile dolu gözleri,
Mevlam af eyler bizleri,
Ben köyümü çok özledim.

ATATÜRK'E AĞIT

Kan ağlar gözlerim hicran selinden,
Döker dane, dane yaşın Atatürk.
Bizi sen kurtardın, düşman elinden,
Dünyaya değerdi başın Atatürk.

Giyelim karalar, dökelim allar,
Ebedi hatıra, kurduğun yollar,
Çürüsün emeğin yitiren diller,
Yok imiş çağlarda eşin Atatürk.

Yıkılaydı evi Melakül mevtin,
ATAM'ın üstüne gül kefen örtün,
Düşmanların kalbindeki heybetin,
Mızrak idi kirpik, kaşın Atatürk.

Zulüm esaretten bu millet yandı,
Kurtulmaya etrafında toplandı,
Mübarek Ezrail nasılda kıydı,
Daha çok genç idi, yaşın Atatürk.

Dünyada sen gibi yoktu kahraman,
Kovdu düşmanları, vermedi aman,
Ah o gazi sağ olsaydı bu zaman,
Cana gelip kalksa, naşın Atatürk.

Uyu Atam düşman izden çıkamaz,
Türk yurduna kimse hain bakamaz,
Ecel geldi daha geri kalamaz,
Dünyadan kesilmiş aşın Atatürk.

Bu ne hikmet idi, nasıl başardı,
Akıl ferasaten dünya şaşardı,
Sanki bir serçeyi, şahin aşırdı,
Hiç kimse bilmedi işin Atatürk.

Ağlar **NAZIM** evladınla, milletin,
Yürürüz yolundan, şaşmadan metin,
Ebede dek yaşar maneviyetin,
Nur olsun toprağın, taşın ATATÜRK.

SABIR HAKKINDA

Sabır saadeti ebedi kalır,
Sabırlı huyundan çıkma kardeşim,
Sabır kimde ise o nasip alır,
Kafana başka şey takma kardeşim.

Daim sabırlı ol aziz olasın,
Sabır ile doğru yolu bulasın,
Sabır etki muradına eresin,
Haram, yasaklara bakma kardeşim,

Ne işin var ise sabır bitire,
Yaratan sana rahmet getire,
Sabır seni menziline yetire,
Dikkat et kendini yıkma kardeşim.

NAZIM sizelere bir nasihat sunar,
Sabırdadır vallah her türlü hüner,
Sabır etmiyenler ateşe yanar,
Kendini ateşe yakma kardeşim.

KANAAT HAKKINDA

Durmadan dinlenmeden daim çalışsan,
Refah bulmak için, kanaat lazım.
Ne olur biraz kanaata alışsan,
Zengin olmak için, kanaat lazım.

Bol geçimin başı evvala iştir,
Usülsüz çalışmak, elbette boştur,
Helalından para, ne kadar hoştur,
Kese dolmak için, kanat lazım.

Kanaatkar olun, girmeyin borca,
Kazandığın parayı yerinde harca,
Kimse yüzen bakmaz, düşkün olunca,
Tedbir almak için, kanaat lazım.

NAZIM bu dünyaya geldim giderim,
Kötülük şer işlerden, olmaz haberim,
Hakkın verdiğinne şükür ederim,
Böyle kalmak için, kanaat lazım.

NASİHAT

Hakkın didarına, doğru yoluna,
Bana git dediler, varmasam olmaz.
Mevla nasip etmez, değme kuluna,
Aşkın denizine dalmasam olmaz.

Ervahta ismine aşığım ezel,
Diyelimki yolu şaşırdık misal,
"Kendi düşen ağlamaz" vardır mesel,
Kendi tedbirimi almasam olmaz.

Bize vacip olan çaresin bulmak,
Yapılan işlerin, doğrusun bilmek,
Her zaman, her saat hakka yalvarmak,
Habibin kapısın, çalmasam olmaz,

NAZIM gözden akıtsana yaşları,
Düşünsene gelen, geçen işleri,
Besler gani bütün canlı, kuşları,
Şükür birliğine demesem olmaz.

BİZDE

İnsanoğlu yaşar, yerin yüzünde,
Dünyanın verimli, diyari bizde,
Türk toprağı, Avrupanın gözünde,
Her şeyin kıymeti, değeri bizde.

Ceddin torunusun, soyun kanında,
Allahı andınmı, her an yanında,
Noksanlık görülmez, din imanında,
Ezelinden İslam Şiarı bizde.

NAZIM Türkoluyum, ervahta İslam,
Keba-i Azimdir, hem benim Kıblem,
Resul Ümmetine ediyor selam,
Sünneti, hadisi Kur'anı BİZDE.

ÖĞRETMEN

İnsanlık temelin, öğrtemen atar,
İlim yuvasıdır, özü öğretmen.
Ezelden sevgisi kalbimde yatar,
Çünkü: Okutmuştur bizi öğretmen.

Her yavruya hoca örneği olur,
Cümle fen sanatı onlardan alır,
İzinden yürüyen, refahı bulur,
Öğretir okuma, yazı öğretmen.

Okumak bilmeyen, bir şey anlamaz,
İyilik, marifet nedir bilemez,
Kültürsüz kimsede önün göremez,
Gösterir doğru yol, izi öğretmen.

Anlarsak öğretmen kıymeti yüce,
Duva edelim her gündüz ve gece,
Hükümet memurun temeli hoca,
Hepsinden öndedir, sözü öğretmen.

Okur, yazar bilir ilim irfanı,
Vatanı kurtaran şehit Atanı,
Görürsün ceddinden, ölüp gideni,
Bütün insanların, gözü ögretmen.

Nice insanları bu fani yedi,
Yavaş yavaş bize sırası geldi,
Ata,"HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR"dedi,
Öğretti her şeyi, hızı öğretmen.

Hiç yanılmaz kardeş, ilme alışan,
İlim bilmeyenin işi perişan,
Rahmeti bulacak, doğru çalışan,
Yolu azdırıyor,bazı öğretmen.

Der **NAZIM**, elime aldım kalemi,
Dedim uyarayım, nası alemi,
Hocalara gelsin hakkın selamı,
Allah sizden razı olsun ÖĞRETMEN.

GURBET

Nasip abu dane çekti gurbete,
Ah göz yaşım sildiren yok, silen yok.
Kimse aldırmıyor, bendeki derde,
Hasbühalim bildiren yok, bilen yok.

Ah vah diye diye geçti çağlarım,
Gazel düştü, bozulmuştur bağlarım,
Gece gündüz ah çekipte ağlarım,
Bir gün olsun güldüren yok, gülen yok.

NAZIM der, hasretle figan ederim,
Günbegün artıyor, gamın kederim,
Rüyamda vatana gelir giderim,
Gerçeği gödüren yok, gören yok.

HAYATI TARİF

Anadan doğupta, gözümü açtım,
Bu dünyaya geldik ise, ne oldu.
Ne kahırlar çektim, elekten geçtim,
Sararıpta solduk ise ne oldu?

Ta ezelden beri gamlı bu başım,
Ömür boyu hiç dinmedi, göz yaşım,
Çok uğraştım amma ters gitti işim,
bir an için güldük ise ne oldu?

Ne yapayım böyle imiş kaderim,
Dağlar kadar oldu, gamım kederim,
Bu dünyadan elbet birgün giderim,
Altmış sene kaldık ise ne oldu?

Ey **NAZIM** sözlerin saklıda kalsın,
İşitenler bundan bir ibret alsın,
Bana yardım ihsan, Mevladan olsun,
Oğul uşak bulduk ise ne oldu?

BİR GÜZELLEME

Güzelim diyenler, güzel olamaz,
Güzelin ahlakı, huyu güzeldir.
Asılzadelerden kemlik bekleNmez,
Böyle insanların soyu güzeldir.

İyi olanına acep kim ne der,
İşinin başına neşeyle gider,
Hizmeti hürmeti, yerinde eder,
Güzelin verdiği, suyu güzeldir.

Güzeli görünce gönüller coşar,
Güzel için insan dağları aşar,
Güzeli almaya herkes te koşar,
Güzelin düğünü toyu, güzeldir.

NAZIM da güzele destanlar yazar,
Güzeller edalı, cilveli gezer,
Dikkat et güzelim, değmesin nazar,
Güzelin duruşu, boyu güzeldir.

DEĞİŞMEZ KADER

Sevda hastalığı yaktı yandırdı,
Benim için ateşte bir, közde bir.
Yalan dünya insanları kandırdı,
Herkesin derdi var, gülen yüzde bir.

Yağmalandı ömrüm gitti talana,
Meyil verme aslı harıç olana,
Canım kurban olsun, kadir bilene,
Anlamaza davulda bir, sazda bir.

Bu **NAZIM** kenidini Allah'a verse,
Verdiğine şükür, hamt olsun dese,
Canım üşür, gözüm bulutu görse,
Hasta canıma kışta bir, yazda bir.

ÇOCUKLARINA VASİYET

Dinleyin size bir nasihatım var,
Allahın emrinden çıkmayın sakın.
İyi dikkat edin vasiyetim var,
Kimsenin kalbini yıkmayın sakın.

Kur'an buyruğundan ayrılmayın aman,
İslamın şartını tutun her zaman,
Vara saltanata etmeyin güman,
Bu dünya zevkine, bakmayın sakın.

Ömür tamam olur, ecelin gelir,
Kazandığın malın dünyada kalır,
İyi amelin seni, kabirde bulur,
İslamın yolundan çıkmayın sakın.

Kanaatkar olun, girmeyin borca,
Kazandığın parayı yerinde harca,
Alacağın istemeye varınca,
Yok ise adamda, sıkmayın sakın.

İbadetin yapki, emridir Hakkın,
Resulün yaptığı sünnete bakın,
Şer işten uzak ol, iyiliğe yakın,
Kimseyi belaya sokmayın sakın.

Dünyaya kapılıp fazla açılma,
Kul hakkından ırak, sakın kaçırma,
Tut oruç, kıl namaz vaktin geçirme,
Büyük bir borçtur, bıkmayın sakın.

Her ne ister isen Allahtan iste,
Düşmanın tanıda, yakın ol dosta,
Bunu rica eder, bu **NAZIM** usta,
Kimsenin canını, yakmayın sakın.

Bir DİVAN Örneği

Dertli oldum, ol Hüdadan, derde derman isterim.
Ben acız kulun, babi lütfundan ihsan isterim.
Yüzüm kara, günahım çok, daim isyan eylerim,
Sen cenabi Kibriyadan, affı asan isterim.

İki cihanda yarabbi, kara etme yüzümü,
Büyüklüğün şanınadır, dinler benim sözümü,
Ol habibin hürmetine, kabul et niyazımı,
Bol haznenden rahmetin ver, iman-Kur'an isterim.

Dünyada Alim yokmu, doğru sözü yazmıyor,
Yalan yanlış olanlara, hiçte kimse kızmıyor,
Matematik, Fizik, Kimya bu esrarı çözmüyor,
Ladünni ilminde üstat, ehli irfan isterim.

Doğru yolda bulunmaya candan karar vermişim,
İslam-i dini deryasına, dalan dalgıç olmuşum,
Hem **NAZIM** kemter kulunum, ben kapına gelmişim,
Hak rızana erişmeye, senden imkan isterim.

NASİHAT

Nasihat dersini cahilden alma,
O sana fitneyi, feli gösterir,
Kamiller safından kenarda kalma,
Usulü, erkani yolu gösterir.

Cahile öğüt ver birini almaz,
Kendini beğenir, kimsey beğenmez,
Sapar doğru yoldan, sözün dinlemez,
Akıllı söylesen, deli gösterir.

Daim doğru çalış anla karını,
Ne olacak deme, düşün yarını,
Oku tarih, öğren ceddin şanını,
Bütün kitaplarda dolu gösterir.

NAZIM da sözüne, yeniden başlar,
Devrolur dünyada, devamlı işler,
Baba evladına bir bağ bağışlar,
Oğul ağaçta, boş dalı gösterir.

ORMAN

Al yeşil süs verir vatana,
Bize büyük varlık, gülümüz orman,
Kastedenler, rezil olup utana,
Türk ulusu ortak malımız orman.

Evimiz yuvamız, ormandan olur,
Ağaçtan pencere kapı yapılır,
Araçlar gereçler, ondan kurulur,
Araba vapurlar, salımız orman.

Masa sandalye, defter ve kalem,
Ondan yararlanır, bu cümle alem,
Büyük bir nimettir, kadrini bilem,
Kıymeti ölçülmez, Lal'ımız orman.

Ormanlar olmazsa yağmur kesilir,
Topraklar nem almaz, nebadat kurur,
Ağaçsız yereleri , sel alır yürür,
Her ne yaparsak kolumuz orman.

Bahar yaz gider, sonbahar kış düşer,
Ekseri hayvanat ormanda yaşar,
İnsan aş ekmeği odunla pişer,
Olmazsa haraptır, halımız orman.

NAZIM der, ormanı getirdim dile,
Ağaçtandır, tabut teneşir bile,
Mezara da gelir, insanlar ile ,
Ne taraf gidersek, yolumuz ORMAN.

YALVARIŞ

Allahım ayırma doğru yolundan,
Günah işlemekten kaçır yarabbi,
Razı ol ben günahkar kulundan,
Ruhumu Huriyle uçur yarabbi,

Gönül bağımdaki gülüm solanda,
Ömrüm tamam olup vade dolanda,
Azrail de şirin canım alanda,
İmanla ahrete göçür yarabbi.

Sana kurban olsun bu tatlı canım,
Kur'anı rehber, tam kıl imanım,
Cenneti alayı eyle mekanım,
Sır'atı selamet geçir yarabbi.

Ben **NAZIM** aklımdan çıkarmam seni,
Rızadan dışarı ayırma beni,
Cömertsin, rahbetin boldur, hem gani,
Kevser Irmağından, içir YARABBİ.

Babasının ölümü üzerine — 15.03.1949

Bu feni dünyada murat alan yok,
Azrail babamı aldıda gitti.
Gülen görmedim, ağlayan daha çok,
Bizleri meraka saldıda gitti.

Takdirin yazısı, böyle imiş kader,
Ta ebet ayrıldık, senden ah peder,
Kapladı bizleri, hüzün gam keder,
Ellibaş yıl dünyada kaldıda gitti.

Senin hak yardımcın ola mezarda,
Resül Nebi şefaat ede, Mahşerde,
Rızkın kesilmiş, bitmiş bu yerde,
Vade tamam,ömrü dolduda gitti.

Fanidir bu dünya **Nazım**can fani,
Ta Ademden beri doğanlar hani,
Böyle kalem çalmış , yaratan Gani,
Dünyaya gelenler, öldüde gitti.

NASİHAT

Ey yarenler, ey kardeşler,
Ecel gelip öleceksin.
Ağlayıp dökelim yaşlar,
Bir gün toprak olacaksın.

Sanıyorsun ömrün bitmez,
Azraile gücün yetmez,
Son pişmanlık fayda etmez,
Saçlarını yolacaksın.

Yanlarına kona elin,
Söz söylemez ola dilin,
Karşına gele amelin,
Günahını bileceksin.

Kanma bu dünya malına,
Yazıktır tatlı canına,
Yarın hakkın divanına,
Elbet sende varacaksın.

Hakka doğru bağla özün,
Ervahta verdiğin sözün,
Yarın utanmazmı yüzün,
Nasıl cevap vereceksin.

NAZIM sözün sana söyle,
Hiç kimseye deme böyle,
Herdem için hayır eyle,
Ettiğini bulacaksın.

HAYAT ŞİİRİ

Bir insanki beş yaşına girince,
İlkbaharda biten çimene benzer.
Büyüyüpte on yaşına girince,
Güzelleşir, Yusuf Kenan'a benzer.

Onbeşinde konar, daldan dallara,
Girer bir iyi bir kötü hallere,
Yirmisinde çağırırlar askere,
Boyu sanki fidana benzer.

Yirmibeşte, bulutlardan nem kapar,
Aklı olan iş edinir, ev yapar,
Otuzunda iyi devrini yaşar,
Yiğitleşir, sanki arslana benzer.

Otuzbeşte, sever kendi işini,
Oğul uşak sarar başını,
Kırk yaşında, yarılamış yaşını,
Ehli irfan olur, ummana benzer.

Kırkbeşinde, çalışmayı artırır,,
Dayanamaz, yorulurda oturur,
Ellisinde, gençliğini yitirir,
Dağlara çekilen, dumana benzer.

Ellibeşte, başlar ağır görmeye,
Gider kuvvet elde kalmaz sermaye,
Altmışında, başlar gözün silmeye,
Diş dökülür, ağzı virana benzer.

Altmışbeşte, kurur budağı dalı,
Hiçbir işe daha varamaz eli,
Yetmişinde, evyah bükülür beli,
Topaçlanır, sanki balona benzer.

Yetmişbeşte, her daim diyer vay vay,
Gün geçmez, ona bir gün olur bir ay,
Sekseninde, gayet kötüleşir huy,
Bozulur havası tufana benzer.

Seksenbeşte, ne ettiğin bilemez,
Akıl noksanlaşır, sözden anlamaz,
Doksanında, urbasını giyemez,
Kurur el ayağı, oduna benzer.

Der **NAZIM,** çoğuda ulaşmaz yüze,
Ey Allahım artık döndün ben size,
Yalvarırım, iman yoldaş et bize,
İmansız ölenler, hayvana benzer.

Anasının ölümü üzerine

28.2.1948

Sene 1948 yılında,
Felek pençesini vurdu ağlarım.
Mübarek Şabanın, cuma gününde,
Sevgili Validem, öldü ağlarım.

Ah ana öleceğin nasılda bildin,
Oğlum Nazım, bizden iş geçti dedin,
Gültenle, Nevzatı kimlere koydun,
Körpelerin yetim kaldı, ağlarım.

Bu dünyanın bir lezzetin görmedin,
Şad olupta, doya doya gülmedin.
Oğlundan kızından murat almadın,
Taze bir gül iken soldu ağlarım.

Azrail döndürdü solgun yaprağa,
Validemi verdim kara toprağa,
Gitti Anam bir dönmiyen konağa,
Uyanmaz uykuya daldı ağlarım.

Kırkbeş yaşındaydı, Validem öldü,
Buna bir imkan yok, vadesi doldu,
Kurudu dalları, gülleri soldu,
Genç iken eceli geldi ağlarım.

Akşam oldu bütün komşu geldiler,
Hakkın takdiri sabredin dediler,
Zalim düşmanlar, sevinip güldüler,
Bu acı yüreğimi deldi ağlarım.

Bu dünyaya bende gelmez olaydım,
Ne olur Anam, senden evvel öleydim,
Nedeki bu kara günü göreydim,
Felek Validemi aldı ağlarım.

Gel **NAZIM** bu kadar ağlamak yeter,
Düşündükçe benim efkarım artar,
Allahım bizide sizlere katar,
GÖzlerim yaş ile doldu **AĞLARIM.**

FAYDA YOK

Bir hastaya Allah şifa vermezse,
Lokman dahi ilaç etse fayda yok.
Mevla yardım edip, benim demezse,
Bütün ilimleri bilse fayda yok.

Allahın emrini bilip tutmazsa,
Peygamberin yolu ile gitmezse,
Kur'an buyruğuyla, amel etmezse,
Gece gündüz namaz kılsa fayda yok.

Milyonun olsada rızkını yersin,
Ecel şerbetini birgün içersin,
Yalın ayak, başı açık gidersin,
Dünya dolu malın olsa, fayda yok.

Günüm geçti altmışlara dayandı,
Gafletten bu gönlüm yeni uyandı,
Ömrüm türlü boyalara boyandı,
Şimdi **NAZIM** murat alsa fayda yok.

Necati ÇAĞLAYAN (HAZARİ)

Kendisinden alındı

Posof İlçesinin Demirdöven (Varzna) köyünden *Şevket* ağanın oğludur. Anası, Uluçam köyünden *Akif* ağanın kızı *Nukta* hanımdır. 17 Ocak 1942 doğumlu olan aşık Hazari, İlkokulu kendi köyünde bitirmiştir. 14 yaşından sonra, amcası Merhum Müdami babanın yanında çıraklık yapmaya başlamıştır. 1955 yılında gurbete giden HAZARİ, Zonguldak maden ocaklarında emniyet uzmanı olarak çalışmaya başlamıştır. 29 Kasım1971 tarihinde, Nüfus Künya kayıtlarını, Arpaçay İlçesinin Yalınçayır köyü 138 nolu haneye aldırmakla, Arpaçaylı olduğu sanılan bu genç şairimiz, yukarıda belirtildiği üzere, Posofludur. Bir taraftan işçilik yaparken, bir taraftanda şairliğini devam ettirmektedir. Gazete ve dergilerde zaman zaman şiirleri yayınlanmakta olan HAZARİ, Zonguldak Eğitim Radyosunda da, saz çalıp türkü söylediğide olmuştur.

Şairimizin şiirlerinden birkaç örneği buraya aldık.

KOŞMA

Göreli hüsnünü ey kaşı keman,
ALdın aklım baştan, deli gezerim.
Sen bir Leyla oldun, bende bir Mecnun,
Dolaştım sahrayı, çölü gezerim.

İnan yazılanlar gelirmiş başa,
Koydun beni hasret kavim kardeşe,
Leylü nahar danıştım, dağ ile taşa,
Yitirdim bulamam, yarı gezerim.

Nice bin günah işledim, nice bin ecir,
Dost görse bu hali, tabiki acır,
Yüklendim gam yükü, olmuşam tacir,
Bırakmam sırtımdan, dolu gezerim.

Yar sadık dost, kul Hazari peşinde,
Yol bulamam kaldım, dağlar başında,
Gündüz hayalimde gece düşümde,
Bitkisel bir hayat, ölü gezerim.

DEYİŞ

Bilmem ne oldu sana ey badi saba,
Estin şiddet ile gülü incittin.
Kökünden saldırdın, bağa bostana,
Ayvayı turuncu narı incittin.

Bizemidir bu feleğin kastı,
Emir vakimidir, yar yolun kesti,
Ne dedim yar için neyime küstü,
Dokunupta Zülfü yari incittim.

Bir tavır yaptım, şiddet bulutlu,
Gülmedim cihanda, olmamki mutlu,
El güler oynaşır, yar ilen tatlı,
HAZARİ'yim kendi gönlüm incittim.

GÜZELLEME

Sarı saçlı sırma telli,
Ela gözlü yar benimdir.
Ak gerdanlı ince belli,
Keklik izli yar benimdir.

İçmişem dolu pirimden,
Yanarım aşkın narından,
Zelha Yusuf'un nurundan,
Bedir yüzlü yar benimdir.

HAZAR bilen yok halimden,
Bülbülem ayrı gülümden,
Geçersem canan elinden,
Yüzbin nazlı yar benimdir.

Koşma

Ne tezden ihtiyar oldum,
Bükülmüştür belim benim.
Bir zaman arslan gibiydim,
Şimdi tutmaz kolum benim.

Bülbülüm gülümden uçtu,
Terk edip bağından kaçtı,
Saç ağardı sinnim geçti,
Lal oluptur dilim benim.

Asır doldu yıllar geçti,
Kim kazandı kimler içti,
Sarraf olan paha biçti,
Çok kıymetli malım benim.

Aşık **Hazari** ozan adım,
Almadım bilki muradım,
Yaz günü kışa uğradım,
Sapa düştü yolum benim.

DEYİŞ

Yine coştu bakın bu gamlı gönlüm,
Gözledim sıladan gelen olmadı.
Sordum sual ettim yar ahvalini,
Acep ne hallidir bilen olmadı.

Gördüm aşıkların hep bahtı kara,
Bulunmaz derdime çare cihanda,
Kerem yandı, Mansur çekildi dara,
Aktı göz yaşları silen olmadı.

Bu aşık **HAZARİ** coştu çağladı,
Bunca hasret yüreğimi dağladı,
Kahpe felek yollarımı bağladı,
Benim gibi zorda kalan olmadı.

DAĞLARIN

Yitirdim yarimi arar gezerim.
Bitmez tükenmezki yolu dağların.
Sormadığım çayır çimenmi kaldı,
Lal olsun söylemez dili dağların.

Eserli şiddetli bu senin hatan,
Bulmadın derdime bir deva zaten,
Mecnun Leyla lara olmuştun vatan,
Karlı fırtınalı beli dağların.

Ben ona yar dedim bunca naz ile,
Hiç bana bakmadı, güler yüz ile,
Kışın fırtına ile, yazın toz ile,
Nesini meth edem deli dağların.

Bu Aşık **HAZARİ** narına yaktın,
Suçum ne idiki hasret bıraktın,
Ellere yararlı şifalı çıktın,
Havası, suları, gülü dağların.

Aşık ARİFİ'ye

Merhaba kardeşim Aşık Arifi,
Sazımki duruyor tel yaralıdır,
Eski günlerim gelende yada,
Çağlar göz yaşı, sel yaralıdır.

Bende bir ozanım düştüm gurbete,
Bazan layık olduk şöhrete methe,
Bazan bir çileye, bazan töhmete,
Bağman dertli dertli, gül yaralıdır.

Bu aşık **HAZARİ** Hakkına kuldur,
Gör içim yanıyor, bu nice haldır,
Didemki püryandır, akan birseldir,
Tutuştu her yanım, dil yaralıdır.

KARS DESTANI

Ozanlar diyarı canım vatanım,
Var olsun alemde, dilleri Karsın.
Seyranı bayramı neşeli geçer,
Cihanda ün yaptı, elleri Karsın.

Göle, Sarıkamış güzel havası,
Çamların dalları, kuşları yuvası,
Nevbahar eyyamı, Ardahan ovası,
Akar boz bulanık, suları Karsın.

Posofun Şirindir, bahça bağları,
Çiçekli çimenli, yüce dağları,
Elma patatesi, nefis yağları,
Ulgardan aşıptır, yolları Karsın.

Çıldırın peyniri, Susuzun balı,
Dağlarda yayılır, koyunu malı,
Yüksektir Kalesi, olmaz zevalı,
Kahraman fedakar kulları Karsın.

Şehit kanıyladır, toprağın taşın,
Bulunmaz cihanda, emsalin eşin,
Hayıfki şiddetli olmasa kışın,
Dört mevsim açardı, gülleri Karsın.

Ehli dil Ülema, kahraman dolu,
Nuşirevana dek uzanır yolu,
Yerli, acem, Türkmen, Kürt dili,
Türlü türlü çalar, telleri Karsın.

Aşık **HAZAR** derki o bizim eller,
Sahralar, ovalar, Vadiler, çöller,
Ekinli, mahsüllü, çiçekli dallar,
Ördekli, turnalı, gölleri KARSIN.

Bir Destan

Sanadır hatıra destanım,
Canımsın vatan Posofum.
Arslansın düşmana karşı,
Korkusuz yatan Posofum.

Kurulur düğünler toylar,
Aşıklar methini söyler,
Şirin kaza güzel köyler,
Cennetsin zaten Posofum.

Dayandın zahmete zarba,
Beylere de vurdun darbe,
Gürcüyleki girdin harbe,
Zafere yeten Posofum.

Hasretin canımı yakar,
Soğuk sular çağlar akar,
Koyun kuzu kıra çıkar,
Burnumda tüten Posofum.

Olmadı derdime fayda,
Biter kışın altı ayda,
HAZAR şimdi Arpaçay da,
Gurbete atan Posofum.

Osman Naci GÜRLER (NACİ)

Kendisinden alındı.

Posof İlçesinin, (Sagre) Çambeli köyünden *Haydar* efendinin oğludur. Anası, *Hayati* hanımdır. (1328 Asıl, 1930 Tashih) 1914 doğumlu olup, çocukluk yıllarını kendi köyünde geçirdi. İlk öğrenimini, Posof İlçe Merkezinde, Arap Harfleriyle tamamladı. Harf Devriminden sonra, kısa zamanda Latin Alfabesinide öğrenen Naci efendi, Halk Okullarında üç yıl öğretmenlik yaptı.

20.10.1934 yılında Asker olan Naci efendi, 1936 yılında askerden döndü. 3.4.1941 tarihinde İhtiyat Asker olarak yeniden askere gitti. 12. 5. 1942 tarihinde askerden döndüğünde evinin yandığını görünce, artık köyde durmaz. Ankara'da, Şemsettin ATAMAN beyin yanına gider. O'nun tavassutu ile Gazi Eğitim Enstitüsünde Kütüphane Memuru olarak 1943 tarihinde işe başlar. 25. 4. 1944 yılında da Gümrük Muhafaza Memuru olur. 13. 7. 1974 tarahini kadar, ülkenin muhtelif yerlerinde görev yapan Naci, bu tarihte kendi isteğiyle emekli olarak İskenderun'a yerleşir. Naci efendinin, biyoğrafisini içeren mektubunu aldığım zaman şu adreste oturmaktaydı: "Yunus Emre Mahallesi 305 sokak, No:23-İskenderun."

Şiirlerinin binlerce olduğunu bildiğimiz üstadımızın, birkaç şiirini örnek olarak buraya alıyorum.

VATAN 5.10.1941

Vatan sende doğdum, sende büyüdüm,
Sağ oldukça kalpten severim seni,
Sende rahat ettim, sende uyudum,
Sağ oldukça kalpten severim seni.

Vatanımsın, ebeveynim otağı,
Sende buldum, güzel cenneti bağı,
Tefrik etmek olmaz, yakın uzağı,
Sağ oldukça kalpten severim seni.

Sevgim sana karşı kalbimde katı,
İstikbal sendedir. Ezeli zatı,
Türk milleti sende bulur hayatı,
Sağ oldukça kalpten severim seni.

Nice düşmanların mezarı oldun,
Ünün asırlarca cihana saldın,
Kahraman milletin yüzüne güldün,
Sağ oldukça kalpten severim seni.

Büyük kahramanlar sende yetişir,
Pehlivanlar birbiriyle güreşir,
Karadeniz, Akdenize katışır,
Derki **NACİ,** kalpten severim seni.

DELİ GÖNÜL — 25.12.1964

Yine bir girdaba düştüm çıkamam,
Düşün bu gecede yan deli gönül.
Su olupta bir tarafa akamam,
Gitme yarı yoldan dön deli gönül.

Derdim derindedir, kimseler bilmez,
Ağlar gözlerimin yaşını silmez,
Yansam cayır cayır, merhamet kılmaz,
Bu fikrinden vaz geç, sen deli gönül.

Düşün deli gönül batma günaha,
Bırak o zalimi ulu Penaha,
Çok düşün karar ver, yapma bir daha,
Bir ömür boyunca, yan deli gönül.

Gönül der o reva görmez bu işi,
Bu gönül bağının ağırdır taşı,
Uçurmaz elinden, bir gönül kuşu,
Aheste aheste sen deli gönül.

Der **NACİ** dünyaya vermem telini,
Zamanında derdim, gonca gülünü,
Yanlışlıkla belki kırdım dalını,
Ecel şarabını, kan deli gönül.

GÖNÜL — 23.051936

Evvel sende yücelerden uçardın,
Şimdi enginlere indinmi gönül.
Derya deniz, dağ taş demez geçerdin,
Karada menzilin aldınmı gönül.

Yiğitliğim elden gitti yel gibi,
Dimağımda tadı kaldı bal gibi,
Hoyrat eli değmiş gonca gül gibi,
Bozulmuş bağlara döndünmü gönül.

Hasta oldun yatağını istersin,
Kadir Mevlam sağlığını göstersin,
Cenneti aladan bir köşk dilersin,
Boynunun farzını kıldınmı gönül.

Sabret gönül bunun sonu selamet,
Asıl bela değil bu bir alamet,
Anlamadım yarab, nedir bu hikmet,
Atiden hisseni aldınmı gönül.

Der **NACİ** tamam öyle sözünü,
Hakka teslim eyle kendi özünü,
Nas içinde karalama yüzünü,
Yolun doğrusunu buldunmu gönül.

KARDEŞİNİN ÖLÜMÜNE — 27.03.1984

Geldimde görmedim öz kardeşimi,
Sesledinmi beni, kardeş diyerek.
Yazık kaybettim öz kardeşimi,
Sesledinmi beni, kardeş diyerek.

Ümitlerim hayal oldu ağlarım,
Ak yerine karaları bağlarım,
Coşkun sular gibi durmaz çağlarım,
Sesledinmi beni, kardeş diyerek.

Kan damlar içimden yoktur çaresi,
Yakıyor kalbimi, kardeş yarası,
Kardeş kardeşin, ciğer paresi,
Sesledinmi beni, kardeş diyerek.

Yol uzaktı sağlığına gelmedim,
Kaderim bu hayatımda gülmedim,
Her şey bitti bir murada ermedim,
Sesledinmi beni, kardeş diyerek.

Der ki **NACİ** yazdım içim yanıyor,
Seni düşündükçe, kalbim kanıyor,
Hani dünya, çarkı devran dönüyor,
Sesledinmi beni, kardeş diyerek.

Görevinde içki içen arkadaşına:

EDEPSİZLİK — 13.04.1974

Dünyada edepsiz ararsan çoktur,
Ne yazık adına insan demişler,
Hem bu şerefsizliğin emsali yoktur,
Ne yazık adına insan demişler.

Besmele görmemiş atadan asla,
Eşeği Zerdüşi palanla süsle,
Yalınız bir avuç kırmayla besle,
Ne yazık adına insan demişler.

Edepsizden daim uzaktan dolan,
Bundan kötüsünü, varmıdır bilen,
Ne rezil mahlukmuş, sanki bir yılan,
Ne yazık adına insan demişler.

Ahlak sıfır, herşey omuzdan atmış,
Mülevves, bulaşık çamura batmış,
Namustan bihaber, terbiye kıtmış,
Ne yazık adına insan demişler.

Vazife namustur, anlamaz bundan,
Her şeye boş vermiş, düşünür sondan,
Derki **NACİ** ne beklersin sen bundan,
Ne yazık adına insan demişler.

GÖNÜLÜ İKAZ

Utanmaz arlanmaz, namus düşkünü,
Gönül seni taştan taşa çalarım.
Yatağın terk etmiş nehir taşkını,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Bir su gibi çağlayıpta akarsın,
El alemin namusuna bakarsın,
Nicesinin temelini yıkarsın,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Kendi helalini horlar atarsın,
Sürünüpte boktan boka batarsın,
Nice olmaz herzeler yaparsın,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Rezil bir mahluksun, menendin yoktur,
İşlediğin isyan, günahın çoktur,
Cinan ehli olmak, sana layıktır,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Sultan Süleymana kalmayan dünya,
Zannetmeki sana baki kalacak,
Gelip geçenleri görmezsin niye,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Sakinleş Allahın emrini tanı,
Allah huzurunda sen olma cani,
Dinle emirleri bu dünya fani,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Bir gün soracaklar senden hesabı,
Eline verirler asıl kitabı,
Dinle nasihatı, dinle hitabı,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Bu dünya fanidir, gelip geçersin,
Ecel şarabını sende içersin,
Pişman olup bu dünyadan göçersin,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

Der **NACİ** sözüme bulma bahane,
Bu gönüldür, hükmediyor cihane,
İndallahta alçalırsın, daha ne,
Gönül seni taştan taşa çalarım.

SONBAHAR

Harabe yüz tuttu bahçenle barın,
Ne çabuk hüzüne daldın Sonbahar.
Kurudu güllerin, döküldü harın,
Bir hasta misali soldun, Sonbahar.

Telli Turnaların çekilip gitti,
Artık yüzün gülmez, seni terk etti,
Çayır çimen soldu, kurudu bitti,
Dal kuru yapraksız kaldın, Sonbahar.

Elvan elvan çiçeklerin ne oldu,
Bu hazin hallerin kalbimi deldi,
Eski şen gözlerin yaş ile doldu,
Sen kimden intizar aldın Sonbahar,

Kurudu suların, kesildi sesin,
Kıtlık baş gösterdi, koktu nefesin,
Kimse çekmez senin dert ile Ye'sin,
Kesildi kısmetin, noldun Sonbahar.

Beyaz bir tül serdi dağlarla ovan,
Köy odalarında kurulur divan,
Kükremiş arslana benziyor havan,
Çıkılmaz sokakta kaldın Sonbahar,

Çekilir sürüler, kuzular meler,
Kurudu dereler, çekildi sular,
Seni takip eden mevsimler güler,
Bütün sefaletin saldın Sonbahar.

Derki **NACİ** şu feleğin işi ne,
Bu felaket her mevsimin başına,
Felek zehir kattı, tatlı aşına,
Derin bir uykuya daldın Sonbahar.

ATAM — 23.12.1939

Bir güneş misali çıktın meydana,
Bu dünyada vefa etmedin Atam.
Ünsaldın cihana. Bütün her yana,
Bu dünyada vefa etmedin Atam.

Ne Beyazıt, Timur nede Süleyman,
Sağladın millete yeniden bir can,
Heybetinden korktu, titredi cihan,
Bu dünyada vefa etmedin Atam.

Malazgirt fatihi hani Alparslan,
Atilla, Cengiz Han, kim vardı kalan,
Yoktu senin gibi her şeyi bilen,
Bu dünyada vefa etmedin Atam.

Gece gündüz cepheleri dolaştın,
Cephelerde kızıl kana bulaştın,
Neticede İstiklale ulaştın,
Bu dünyada vefa etmedin Atam.

Derki **NACİ** yazdım, içim yanıyor,
Aklıma geldikçe, kalbim kanıyor,
Fani dünya çarkı devran dönüyor,
Bu dünyada vefa etmedin **ATAM.**

Mezarlık'A Hitaben

Giderken uğradım mezar başına,
Ne gelenden, ne gidenden haber var.
İsim nakledilmiş mezar taşına,
Ne gelenden, ne gidenden haber var.

Selam verdim hiç bir cevap gelmedi.,
İçim kanağladı, yüzüm gülmedi,
Ne söylesem hiç bir haber gelmedi,
Ne gelenden ne gidenden haber var.

Orasını Allah kederli etmiş,
Kimisinin üzerinde ot bitmiş,
Kimi mezar taşı yıkılıp gitmiş
Ne gelenden ne gidenden haber var.

Seyreyledim ben bu hazin alemi,
Pervardiger böyle çalşım kalemi,
Yine bir hüzünle verdim selamı,
Ne gelenden ne gidenden haber var.

Sordum ehli iman halin nicedir,
Otağınız gündüz, yoksa gecedir,
Herkesin geçtiği bu bir bacadır,
Ne gelenden ne gidenden haber var.

Almadım bir cevap döndün geriye,
Zar kıldım yalvardım, Ulu Tanrıya,
Bir gün başımıza gelecek bu ya,
Ne gelenden ne gidenden haber var.

Derki **NACİ** melul mahsun dönerken,
Ayrıldım oradan içim yanarken,
Dostlarımla ehli iman anarken,
Ne gelenden ne gidenden haber var.

BİR DİLBERE

Suya giden nazlı dilber,
Yar Muhammedi seversen,
Seni sevmek ne müşküldür,
Sar Muhammedi seversen.

Karşında divan durayım,
Hali hatrın sorayım,
Döndür veçhini göreyim,
Dur Muhammedi seversen.

Ne tez geldin sen aynıma,
Soyun gece gir koynuma,
Kolların dola boynuma,
Sar Muhammedi seversen.

Senin için düştüm yasa,
Uzun söyler dilim kısa,
Mailem o turna sese,
Şak Muhammedi seversen.

İşittim lefis sedayı,
Söyle sevindir gedayı,
Hazır et geldim odayı,
Sar Muhammedi seversen.

Usandırdın tatlı canı,
Yakıyorsun nazik teni,
Yüzünde cennet nişanı,
Var Muhammedi seversen.

Derki **NACİ** dilim kısa,
Düçarım candan havasa,
Lütfeyle bana bir buse,
Ver Muhammedi seversen.

*Aşık Müdami ile değiştikleri (**ÇEKİLDİ**) ayağı*

MÜ DAMİ
Dahi tıfıl iken aşka mest oldum,
Eserli serimiz gama çekildi.
Har dan düşen bir gül misali soldum,
Bahtım saadetten gama çekildi.

NACİ
Ben uykuya dalmışken azizler,
Bu fani dünyadan bela çekildi.
Tam olan ömrümü, yarı eyledi,
Eriyip giderken sela çekildi.

MÜDAMİ
Bahtım saadetten, kem'i bulunca,
Ervahi destinde, dolu olunca,
Sırrımız pünhandan, izhar olunca,
Boynumuza kılıç, kama çekildi.

NACİ
Eynine kondurmuş, yeşili rengi,
Çok gezdim cihani, hiç yoktur dengi,
İngilizi, Moskofu, Alman Firengi,
Yine kaddikamet, ala çekildi.

MÜDAMİ
Kılıçtan kamadan, savdım başımı,
Felek sem eyledi, şirin aşımı,
Dedim silem belki çeşmim yaşını,
Hicran tığı bu şinama çekildi.

NACİ
Alları giyinmiş, benzer mehtaba,
Bana bir çift bughagh eyledi hiba,
Femi şeker, ağzı olmuştur kabe,
Türlü çiçek ezmiş güle çekildi.,

MÜDAMİ
Sinem yaralandı, bu tığ'ı tırdan,
Destur olundu, binbir isimli Birden,
Okudum dersimi ervahi Pirden,
Dersim Elif, Ba dan Mime çekildi.

NACİ
Baktım gül rengine oldum perişan,
Yadigar olarak aldım bir nişan,
Şu asi dünyayı etti hürişan,
İnci, mercan, gevher, Lal'a çekildi.

MÜDAMİ
Mim de ümidimiz, lütfi mihmana,
O dur düçar etti, bu aşkı bana,
Felek soydu cismim koydu üryana,
Eynimize gamdan, yama çekildi.

NACİ
Zümrüt gözlü yarim, şu aya benzer,
Dikkatle yüzüne ettim, intizar,
Benide canımdan etti pek bezar,
Uzun selvi boylum, zila çekildi.

MÜDAMİ
Ben yamalı giydim, gam libasını,
Deli gönül şevdi, hublar hasını,
Sorsanız **MÜDAM**'a yar ülkesini,
Ardahandır, Pichazgom'a çekildi.

NACİ
Der **NACİ** aşk ile, bir ah eyledim,
Enip aşkın deryasını boyladım,
Bende o dilberin vasfın eyledim,
Dedilerki Mısır, Nil'e çekildi.

IRAK KIRALİÇESİ FAZİLE'YE — 09.10.1958

Eski hanedandan geldin dünyaya,
İlk başlangıcında, gülen Fazile.
Kısa bir zamanda uğradın zaya,
Meğerki bu dünya, yalan Fazile.

Pirenses namınla, tuttun cihanı,
Şöhret güzelliğin sardı her yanı,
Acel gelmiş kısaltmıştı zamanı,
Kıral öldü, öksüz kalan Fazile.

İnsafsız zalimler kıydı o cana,
Meşhum haber hep dağıldı cihana,
Kıral öldü, cihan acıdı sana,
Ağla yad ellerde, dolan Fazile.

Açılmış goncaya, benzersin güle,
Acep hayatına verdinmi mola,
Kara haber seni düşürdü dile,
Yaprağı kuruyup, solan Fazile.

Zalimlerin bir gün önüne gelir,
Onlar dahi bir gün yarıda kalır,
Herkes ettiğini peşinden bulur,
Derki **NACİ** artık, talan fazile.

MASUMİYET

Sabah erden çarhu devrana baktım,
Alem süküt, ben süküt, eller süküt.
Bu kalbimi Hakkın oduna yaktım,
Alem süküt, eller süküt, ben süküt.

Sükütçe yalvardım Pervardigara.,
Düşürme özümü, ah ile zara,
Yüreğimde açma, onulmaz yara,
Alem süküt, eller süküt, ben süküt.

Der **NACİ** özümle bağlandım Hakka,
Bir çaresiz dert var, bağrımı yaka,
Dilerimki bu dert içimden çıka,
ALem süküt, eller süküt, ben süküt.

K.Maraşta, Sabah Namazına kalktığında duyduğu ezan sesleri için yazdığı (25.04.1980):

Bir seher vaktinde Şehr'i Maraşta,
Refte refte gelir, ezan sesleri.
Yükselir semaya, duyulur Arşta da,
Refte, refte gelir, Ezan sesleri.

Cüşa gelir dağlar taşlar o anda,
Sapma doğru yoldan, düşmeferyada,
Canlı cansız secde eder, o anda,
Refte refte gelir, Ezan sesleri.

Şenlenir camiler, ışıklar yanar,
Pervaz eder kuşlar, havada döner,
Mevcudat mahlukat, Allahı anar,
Refte refte gelir, Ezan sesleri.

Bu sesler kalpleri, Allaha bağlar,
Öyle bir ses bu ki, kalpleri dağlar,
Sular Allah Allah, diyerek çağlar.,
Refte refte gelir, Ezan sesleri.

Der **NACİ** bizleri eyleme cüda,
Huzur ver bizlere, koma feryada,
Bağışla bizleri, ey bari Hüda,
Refte refte gelir, Ezan sesleri.

ATATÜRK'ün ANIT KABRE Taşındığı gün ——— 10.11.1953

Senelerce vatan için uğraşan,
Düşmana velvele salan Atatürk.
Vatan temiz, düşman oldu perişan,
Adunun bağrını delen Atatürk.

Vatanı bizlere armağan ettin,
Birden elin çekip, rahmete gittin,
Artık bundan sonra ebedi yattın,
Geleceği önden bilen Atatürk.

Daha rastlamamış, senin eşine,
Yavruların yaş döküyor peşine,
İftihar ederiz, cümle işine,
İsmi bu dünyada kalan Atatürk.

Ne çıkılmazlardan, çıktın meydana,
Ün saldın cihana, bütün her yana,
Türk Milleti rahmet okuyor sana,
İsabetli karar alan Atatürk.

Dumlupınar, Sakaryayı başardı,
Önde düşman yollarını şaşırdı,
Bütün Avrupayı, hayıfa düşürdü,
Der **NACİ** büyük şan alan **ATATÜRK**

Ramiz COŞKUN (Şair REMZİ)

Ramiz Coşkun (Şair Remzi) / Edebiyatımızda Kars
Adlı kitabın 43, 44, 45 sayfalarından alındı.

1293'teki Anadolu savaşlarını bilen, fakat henüz hüviyeti saptanamayan Remzi adlı bir halk şairimiz 28 kıta değişmeli bir destan söylemiştir. Tarihsiz olan bütünün, bir örneği Süngülü köylü *Molla Mahmut* efendideki mecmuadadır. Kars taraflarında bu destanı bilip, işiten olmadığına göre, Remzi'nin Posof'lu yada buraya yakın bir yerli olduğunu sanıyoruz.

Yukarıdaki bilgi, ilgili kitaptan aynen alınmıştır. Sonradan yaptığım araştırmalardan, Remzi efendinin Posof ilçesinin, Kol köyünden olduğunu öğrendim. Remzi efendi, Kol köyünden: *Işık* efendinin oğludur. Anası, *Camal* hanımdır. 1257 (1841) doğumlu olan Remzi'nin asıl adı RAMİZ, soyadı COŞKUN'dur. Ramiz (REMZİ) efendinin birde Obol köylülerini hicveden hicviyesi vardır. Ancak söz konusu, hicviyesi biraz müstehcen olduğundan bu kitaba almadım.

93 KARS - ERZURUM DESTANI

Tarih bin ikiyüz doksan üç tamam,
Bir zelzele çıktı, tufan yeridi.
Tarihler dolmuştur, vakitler hitam,
Al-Osman tahtına, fermen yeridi.

Ezel bahar geldi, bozuldu hava,
Urus Al-Osmana açtı, bir dava,
Netice söz bitti, kuruldu kavga,
Çok diller vasf etti, beyan yeridi.

Aleksandır, dedi sultan Hamit Han,
Hazır ol vaktine ey gafil Sultan,
Gel dinle sözümü, sen ehli irfan,
Ehli meclis şahi divan yeridi.

Sultan Hamit dedi, gelsin şeyhul İslam,
Serasker, vezirin, hep ehli islam,
Teklifatın kabul etmez sadrı azam,
Anlattı ahvalı, sultan yeridi.

Aleksandır dedi, tertibimiz mümtaz,
Asiler yerisin, sen şahi şehbaz,
Ordular memuru, velikınyaz,
Düşmanlara karşı, duyan yeridi.

Sultan Hamit dedi, çok bende paşa,
Tertipler kurulsun, eylen temaşa,
Ordu seraskeri, ol muhtar paşa,
Efendim emrini duyan yeridi,

Muhtar paşa dedi, emrine hazır,
Kurt İsmail paşa, yanında hazır,
Kıralım kafiri, kalmasın hınzır,
Silahın eline, kapan yeridi,

Loris Melkon dedi, girsek meydana,
Kafir, hınzır onda çıkar meydana,
Kakazonum vardır, benzer arslana,
Kimi atlı, kimi yayan yeridi.

Muhtar paşa dedi, çıktım inana,
Kafir hınzır gelmez oldu imana,
Çok yiğit boyandı al kızıl kana,
Şehitler ahından figan yeridi.

Loris Melkon dedi, sardırdım Kars'ı,
Eleşkert kolundan çekersin hırsı,
Erzurumda sana vereyim dersi,
Ordular üstüne orman yeridi.

Muhtar paşa dedi, bırak bu nazı,
Er maydanı olsun, şu halı yazı,
Zivinde eninden kıldım pervazı,
Gümrüye kaçak, yaman yeridi.

Loris Melkon dedi, plan bozuldu,
Şu Karsı almadan elim üzüldü,
Bundan sonra yahşı tertip düzüldü,
Gel meydana şimdi merdan yeridi.

Muhtar paşa dedi, tertibim ezel,
Bir askerim tam beş saldata bedel,
Baş gedikler, kızıl tepe ne güzel,
Dayan ki üstüne arslan yeridi.

Loris Melkon dedi, noksanın varmış,
Bu seferde yine talihin varmış,
Bozuldu saldatın, bahtın kararmış,
Ciğerime narı suzan yeridi.

Muhtar paşa dedi, senindir hamle,
Ne zaman imdadın yetişti cümle,
Döğüşelim gamla, sürurla, hele,
Yahnılara doğru umman yeridi.

Loris Melkom dedi, kestim arayı,
Kaptan paşa bana vurdu yarayı,
Mehrali bey vermez oldu sarayı,
Kırıldı kazağım pişman yeridi.

NOT:

1. *Şiirdeki Aleksandır: Rus Çarı;*
   Loris Melkom: Loris Melikof'tur
2. *Şiirin aslı değişmeli olarak yazılmıştır. Ben bunu kağıda uymadığı için dörtlük şeklinde almak zorunda kaldım.*

Muhtar Paşa dedi, gitmem uzağa,
Arka verdim karlı alaca dağa,
Mevsim geçti, çıkıp gidek kışlağa,
Askerim açıkta baran yeridi.

Loris Melkom dedi, koy malın mülkün,
Askerim tertipsiz, bilmezler zagon,
Haçanki kılıcı, çaldı dragon,
Kesildi kelleler, alkan yeridi.

Muhtar Paşa dedi, eyvah bozuldum,
Bir ateş tutuştu, füsküdü ordum,
Kırıldı askerim, boş kaldı yurdum,
Gitti vatan elden, düşman yeridi.

Loris Melkom dedi, tuttum çar cahın,
Hesapsız top tüfek aldım, haracın,
Dahi döğüşmeye varmı ilacın,
Üzerine kara duman yeridi.

Muhtar Paşa dedi, bahtım çürüdü,
Düşman geldi dört tarafım bürüdü,
Bir hurra çökmeden, karşı yürüdü,
Çalkandı dereler, alkan yeridi.

Loris Melkom dedi, Şaşkın divane,
Dayanmayıp çabuk geldin imana,
Bir yiğit kırk yılda gelmez meydana,
Boşaldı zabitler, hemen yeredi.

Muhtar Paşa dedi, düşmüşüm elden,
Ardahan, Beyazıt, Kars gitti elden,
Çok insan zayolup, geçti can maldan.
Düşman üzerine talan yeridi.

Loris Melkom dedi, kaçtım uzağa,
Nasıl ferik gibi düşütün tuzağa,
Ya ver Erzurumu, ya kaç bir dağa,
Saldatım her yandan, yaman yeridi.

Muhtar paşa dedi, bağlandı yolum,
Kesildi kanadım, kırıldı kolum,
Yazık askerime çok oldu, zülüm,
Her biri bir dağa mihman yeridi.

Loris Melkom dedi, gördünmü beni,
Aç gözün seyreyla, Urus istanı,
Koçakları sardı, Erzurum mekanı,
Her biri bin esir alan yeridi.

Muhtar paşa dedi, işitsin sağlar,
Sevgilisi ölen karalar bağlar,
Şehitler ahından taş toprak ağlar,
Yandı çok analar, suzan yeridi.

Remzi ateşinden olmuşum verem,
Bu cengi işite, islamlık meram,
Sene bin seküzyüz seksende tamam,
Söylendi dillerde, destan yeridi.

Sabit ATAMAN (MÜDAMİ)

Posof İlçesinin, Demirdöven (Varzna) köyünden: Seferegil, Dacegil daha sonrada Palabıyıkgil (aynı köyden Mefti Cesur'dan alınmıştır) denen sülaleden, Molla *Kahrıman* efendinin oğludur. Anası, *İsmail* kızı 1307 doğmlu *Şerife* hanımdır. Kendisi Armutveren köyünden *Dursun* efendinin kızı *Zekiye* hanım ile evlidir.

Asıl adı Sabit Ataman olan şair Müdami 1918 (1334) yılı Nisan ayın-da Demirdöven köyünde doğmuştur. Yine aynı köyde 9.11.1968 tarihinde tutulmuş olduğu siroz hastalığından kurtulmayıp ölmüştür. Mezarı kendi köyündeki aile mezarlığındadır. Mezarını bir kadir bilirlik nişanı olarak, Konya Turizm ve Tanıtma derneği yaptırmıştır.

Önceleri, dedeleri olan Aşık Üzeyir, Aşık Ferhat ile Aşık Zülali efendilerin tasnif ettikleri Halk Hikayeleri ve türkülerini köy köy, il il, ilçe ilçe gezerek, tertiplenen gecelerde anlatan Müdami efendi, daha sonra kendiside şiirler söyleyip halk hikayeleri tasnif ederek halka anlatmaya başlamıştır.

Her aşık gibi Müdami efendiyide coşturan bir meşk oluştu. Bu meşk Piçhozgom köyünden Şemsinur adlı bir kız olmuştur. Şairin sanat kişiliğinin oluşmasında bu meşkinin payı büyüktür. Müdami mahlasını bundan sonra alır. Bu çağda Müdami, coşkun bir pınar gibi coşar, çağlar. En güzel aşk namelerini bu çağında dörtlüklerine nakş eder. daha sonra bu sevgilisine kavuşamamanın izdirabı, Müdamiyi, acıklı, otontik, dini, milli konulara daha sıkı bağlarla bağlar.

Halk şiir türlerinin hemen hepsiyle eser vermiş olan Aşık Müdami, ayrıca iyi bir hikaye müsennifidir. Tasnif etmiş olduğu; Alişir ile gül, Öksüz vezir, Dürrü Gilan, Seyfiyül Yezen adlı türkülü halk hikayeleri bugün Doğu Anadolu aşıklarınca düğün ve derneklerde büyük birsevinçle anlatılmaktadır. Bunlardan başka Müdami'nin "Yaralı Top Efsanesi" gibi birçok türkülü kısa hikayeside vardır.

Müdami, birçok halk şairleri toplantılarına katılmıştır. Çok sayıda aşıklarla atışmış, Konya Aşıklar Bayramının her toplantısına katılmış, her daldaki yarışmalarında birincilik almıştır. bir seferinde de jüri üyesi olarak görev almıştır.

Şiirin her türünde usta deneme eserler sahibi Müdami efendinin, 54 bin kıtayı geçen şiir ve birçok hikayesinin tümü yayınlanmak üzere oğullarındadır. Müdami, iyi bir medrese öğrenimini yapmış din hocasıdır. Bu nedenle, şiirlerinde: arapça - farça terkiplere rastlanmaktadır. Yayınlanacak eserlerinde, bu terkipleri kendi öz ifadesini bozacak çevirilerden kaçınılması dileğimizdir.

Benzeri bulunmayan bir satranç ustasıdır. Örneği Şudur:

Ey Müdami bir kusurdur, cevher olan sendeki,
Bi kusurdur, lebi yakut ne varsa haznendeki,
Lebi yakut ne varsa haznendeki lisandaki,
Sendeki haznendeki lisandaki rahmanıdır.

AĞIT

"Aşıkların dili ile Atatürk" kitabından

Kan ağlar gözlerim hicran elinden,
Döker dane dane, yaşın Atatürk,
Bizi sen kurtardın düşman elinden,
Dünyaya değerdi başın Atatürk.

Canın yurt uğruna fedekar idi,
Sağlığın millete tunç siper idi,
Kırk evliya kerameti var di,
Vahyiydi fikrin, düşün Atatürk.

Giyelim karalar, dökelim allar,
Ebedi hatıra kurduğun yollar,
Çürüsün emeğin yitiren diller,
Yok geçmiş çağlarada eşin Atatürk.

Yıkılaydı evi melakül meftin,
Atamın üstüne, gül kefen örtün,
Düşmanların yüreğinde heybetin,
Mızrak idi gözün, kaşın Atatürk.

Ağlar **MÜDAM** evladınla milletin,
Yürürüz yolunda şaşmadan metin,
Ebede dek yaşar maneviyatın,
Nur olsun toprağın taşın ATATÜRK.

ADEMOĞLU

Yirminci asırdır, uyan a dostum,
Gafletten gözünü aç ademoğlu,
Deme talihimden feleğe küstüm,
Ağını, karadan seç ademoğlu.

Kelli felli olmağinen zat olmuz,
Beslesen himarı, arap at olmaz,
Her uzun sakalda keramet olmaz,
Çıkar koltuğundan, haç ademoğlu.

Tarzan gibi kayalardan kayarlar,
Evvel karar verir sonra cayarlar,
Pulun alıp, hacı ağa sayarlar,
Dalınca diyenler, geç ademoğlu,

Benim gibi yanmak, yanan kar olur,
Deme her adamla beh, pazar olur,
Her yüze güleni sanma yar olur,
Zaman şeytanından, kaç ademoğlu,

Şair **MÜDAM** herkese dert dökülmez,
Mermer üstüne, fidan dikilmez,
İblis şeytan ile, bostan ekilmez,
Yapma iblis ile maç, ademoğlu.

KARS'IN TARİHİ DESTANI

Bak bir ibret nazariyle,
Yüzbin okur- yazar ile,

Oku tarih, aslına er,
Temel atan turanlı er.

Hurri saka atmış temel,
Oğuzlara taht olmuş bil.

Kazan hanlar oynatmış at,
Pasın, Karsak, hem Çin-çavat.

Selçuk çağı hoş vilayet,
Kitabesi hedis ayet.

Kıpçak basmış yıkmış fena,
Vakf eylemiş tacun nisa.

Eşi yoktur bu cihanda
Refah bulmuş, al-osmanda.

Yetmişbeşe varmış mihrap,
Edince şah abbas harab,

Üç kez sarmış Nadir han şah,
Nehri kesmiş, tutturmuş rah.

Sonra Moskof sefer kılmış,
Ana yurda siper olmuş.

Yetmişiki Kars Zaferi,
Gazi halkı, hem askeri.

93'te çekmiş yası,
Hicvet etmiş kalan nası.

Otuzdörtte geldi cana,
Kara günü yetti sona.

Ordu dönmüş kalmış dara,
İlk zaferin yeri bura.

Bu toprak pek kutlu sait,
Şarkta vurmuş yurda kilit.

Türkoğlu bak yurda öğün,
Ederiz hep bayram, düğün.

Bak kalası bir rumuzdur,
Aydınlığı ay yıldırdır.

İlimin ezel Kars kaynağı,
Yeni neslin lise çağı.

MÜDAMİ düşme sen hataya,
Varsak yeni bir Hataya.

Gör ne imiş, eli Kars'ın...
Bağ-ı cennet gülü Kars'ın...

İlk halkından sen haber ver,
Pek uzun yaş, yolu Kars'ın...

İsadan bin sene evvel
Sürmeli, İl-el'i Kars'ın...

Beğ-böğreğin soyu bağrat,
Eski ulus-eli Kars'ın...

Kılmış Saldun beğ imaret,
İç kale baş temi Kars'ın...

Vezir firuz yapmış bina,
Geçmiş yaman hali Kars'ın...

Kalmış ilhanlı Türkmanda,
Üstün olmuş el-i Kars'ın...

Borluk suyu cennetten ab,
Tez düzelmiş beli Kars'ın...

Alamamış, çekmiş bin ah,
Dada yetmiş gölü Kars'ın...

Dört kerre Kars üzre gelmiş,
Çelik serhat, kulu Kars'ın...

Bozdu Rusu tam kahhari,
Göğsü nişan dolu Kars'ın...

Moskof kırmış pek kıyası,
Kırk yıl yanmış dili Kars'ın...

Ermen attı, od'a kana,
Açtı soğan gülü Kars'ın...

İşe bakmış milli şura,
Otuzaltı yılı Kars'ın...

Adım başı nice şehit,
Yiğit gazi, el-i Kars'ın...

Şükür hakka verdi ak gün,
Budur töre yolu Kars'ın...

Gecesi yok hep gündüzdür,
Emin sağı solu Kars'ın...

Milli irfan şen ocağı,
Bağ fidan dağı Kars'ın...

Rahmet oku o Ataya,
Eser zafer yeli Kars'ın...

NOT *Bir soru üzerine, "Yeni Hatay"dan maksadının: Ahıska ve Batum'un alınması olduğunu söyler.*

NASİHAT

Aşık Zarrafi'den alındı.

Aldanma çarkı feleğe,
Seni koyar naçar birgün.
İster bey ol, ister paşa,
Özkefenin biçer bir gün.

Azazile aldananlar,
Dünyayı benim sananlar,
Nefsin sözüne kananlar,
Vallahi olur naçar birgün.

Gider elden adı, şanın,
Derde olmaz bir yananın,
Kara toprak, kırmız kanın,
Su yerine içer birgün.

Aldanma dünyada tahtan,
Yazık olur civan bahtan,
Mezarında dokuz tahtan,
Oda çürür uçar birgün.

Dünyanın hali yaman olur,
Fazla tapan şeytan olur,
Üstün çayır çimen olur,
Öz evladın biçer birgün.

Elden gider külli varın,
Üzerinde söner narın,
Seni candan seven yarın,
Yarda koyup, kaçar birgün.

Akıt gözlerinden yaşın,
Yaman olur, yahşı işin,
Kaybolur mezar taşın,
Eller çiğner geçer birgün.

Der **MÜDAM** dünya arsızdır,
Huma gibi kararsızdır,
Bu dünya bir bekar kızdır,
Gelir zaman göçer birgün.

NE ÇIKAR

Aşık Zarrafi'den alındı.

İnsan bu dünyaya geldikten sonra,
Yaradanı tanımasa ne çıkar.
İlim, bilim, kültür bildikten sonra,
Din iman tanımazsa ne çıkar.

Eğer yoksa aklı, namusu, arı,
Olsada faydası, devleti varı,
Evde baba anne, köyde muhtarı,
Üç insanı tanımasa ne çıkar.

Eğer anlamasa doğru şaşını,
Nahiyede müdür, başcavuşunu,
Kazada kaymakam, as şubesini,
Ol divanı tanımasa ne çıkar.

Onlardır vatana ışığı yakan,
Vilayette Vali, Mecliste Bakan,
Bir Reis-i cumhur, birde Başbakan,
Çift sultanı tanımasa ne çıkar.

Can işinin cananıdır **MÜDAMİ**,
Öz cananın mihmanidir **MÜDAMİ**,
Vatanın kurbanıdır **MÜDAMİ**,
Tende canı tanımasa ne çıkar.

BİR BAK

Gençlik aleminde kız seven yiğit,
Alacağın kızın soyuna bir bak.
Halı edvarını sor eyce işit,
İmtizaç ahlakta, huyuna bir bak.

Ömür torpusudur, avradın horu,
Yüzünde olmalı Muhammed nuru,
Ne pek gödek olsun, nede hündürü,
Normal kıyafette boyuna bir bak.

Çok yiğitler, hilkatında mert olur,
Bir acuze düşer günü dert olur,
Saçları sarının huyu sert olur,
Ebrişim tellerde, muyuna bir bak.

Güzellerde cilve olur, naz olur,
Pudra güzelliğin ömrü az olur,
Alık kaş, küçük göz hilebaz olur,
Keman kaşlarının yayına bir bak.

Şair **MÜDAM** fikrin derince ise,
Herkes kaderince, karınca ise,
Otuziki sima yerince ise,
Hazır ol düğüne, toyuna bir bak.

GEÇTİ

Aşık Zarrafi'den alındı.

Bugün bir hub gördüm, benzer canana,
Karşımdan dünyanın meralı geçti,
Öyle bir ok vurdu, hançer sinama,
Koydu bizi garip, yaralı geçti.

Ah aşkı ile aşk badesin doldurmuş,
Gören aşıkların, benzin soldurmuş,
Sağda solda siyah kakül saldırmış,
Hindistan yurdunun kıralı geçti.

Sevdiğim ne duydun, küsmüşsün benden,
Ceset ayrılırmı, damardan kandan,
Dedimki bir murat alayım senden,
Yetmiş yıl bizlerden aralı geçti,

Öyle meşrep idi benden kaçmadı,
Ahtı nigar bana sırrın açmadı,
Neyi niyet ettim, ele geçmedi,
MÜDAMİ'yem bahtım karalı geçti.

SARI KIZ

İsteği üzerine bir hemşireye irtilacen söylendi.
Aşık Zarrafi'den alındı.

Güzeller sultanı, dağlar ceylanı,
Güneş parlar kabağında Sarı Kız.
Belki ya sadıksın, zelha misali,
Güller açmış, yanağında Sarı Kız.

Bir mislin görmemiş, devranı felek,
Gelirmi dünyaya sen gibi melek,
Ya mecnuna döner, ya olur helak,
Yatıp kalam kuçağında Sarı Kız.

Terlemiş terlerin inmiş bukağa,
Sanki çise düşmüş güle yaprağa,
O şirin dillerin benzer kaymağa,
Başka lezzet dudağında Sarı Kız.

MÜDAMİ mevlaya arzuhal etti,
Sevda can evimi, tarumar etti,
Bir ben değil, çok yiğidi deli etti,
Cila vardır yanağında Sarı Kız.

KALIR MEYDANDA

Bir yahşı ad bırak, cihana gönül,
Yiğit ölür namı kalır meydanda.
Kem kelam getirme, dihana gönül,
Hakikat kelamı kalır meydanda.

Çoklar bu alemi ahvala bakmış,
Ebedi sönmeyen bir ışık yakmış,
Her müsennif bir yadigar bırakmış,
Kendi gitmiş namı kalmış meydanda.

Nemrut Firavunun kötü namı var,
Şeddet, cennet yaptı, bağı iremi var,
Halebi, Buhari, molla cami var,
Yazan ölmüş, cami-i kalmış meydanda.

Eğer bağman isen, bir bağ yetiştir.
San'ata muafık çırağ yetiştir,
Bir veledi salih, kundağ yetiştir,
Giderse gulamı, kalır meydanda.

Doğan veled, erkek ya kız olursa,
Maazallah aklı noksan olursa,
Bir misal var, koca öküz ölürse,
Boyunduruk ile samı kalır meydanda.

Asil olan ecdadını unutmaz,
Yazda kışta, lalesini kurutmaz,
Halik bile kulu, bütün çürütmez,
men yuh yıl izami, kalır meydanda.

Kuluna aşk bir feyz-i rabbanidir,
Hakkı bilen hakikatı tanıdır,
İsmim Sabit amma, cismim fanidir,
Bir şair **MÜDAMİ**, kalır meydanda.

NE LEZZET

Bir yiğit gurbette eylese karar,
Ocaksız, mekansız, yersis ne lezzet.
İsterse yetişsin faslı nevbahar,
Bahçesiz, bağmansız, barsız ne lezzet.

Aşkın sermestliğin eyle daim yad,
Gör nice neyletti, Şirin'e ferhat,
İster senin olsun hep, mülk-i bağdat,
Çalışmazsan eğer, varsız ne lezzet.

Aşık'ın içtiği dolu som kase,
Giyer köhne aba, elinde asa,
Götür koy bülbülü altın kafese,
Ona bir goncasız, harsız ne lezzet.

MÜDAM kibirlenme, düşün ezelin,
Solar birgün o levh'deki gazelin,
Kişiye verseler dünya güzelin,
Hayasız, namusuz, arsız ne lezzet.

UREMA YAYLALARI Destanı

"KARS İLİ" Birinci sayıdan alındı.

Gezdim dört yanını eyledim seyran,
Çekerim Irak'tan tasan Urema,
Her bakıp gördükçe oldum mest hayran,
Yaylakta şenliğin nasın Urema.

Ağustosta karlar yağmış üstüne,
O vakit bakamazsın, hiç bir dostuna,
Ahaldabalılar, düştü kastına,
Dayakmı onlara, pasan Urema.

Huduttur kapanmış, acara yolun,
Kaplamış direkle sağ ile solun,
Haziran Temmuz'da açılır gülün,
Bakan hayran olur süsen Urema.

Adın söylenir cihan içinde,
Şavşatlıyı koydun güman içinde,
Sana geldim çise duman içinde,
Hat nihayet yoktur, pusan Urema.

Bazı yerin düzlük, bazısı burun,
Gezer yaylağında, nahırın sürün,
Bir ulu dağsınki, benzeri turun,
Hani nerye gitti, Musa'n Urema

MÜDAM çok temaşa kılmadı ovan,
Çis dumanın geçmez, açılmaz ovan,
Poskof, Şavşat ile tükenmez davan,
Çekişmeli subh'u mesa'n UREMA.

SATRANÇ

Rabbim Allah cella şanu hakkeremler kanidir.
Cella şanu onsekizbin alemin sultanıdır.
Hak keremler alemin üstüne rahmi ile bakar,
Kanidir sultanıdır, rahmiyle bakar ganidir.

Peygamberim Mustafadır Nuri zati Zulcelal.
Mustafadır fahri alem buyurdu arzu vecal.
Nuri zatı buyurdu yektanesin habibil bedel.
Zülcelal Arzuvecel hibibilbedel fermanıdır.

Badasona Erdi ilim Feth olundu Babımız.
Erdi ilim Çün cihana Yetişti Matlabımız,
Feth olunudu Yetişti İmdada Kitabımız,
Babımız Matlabımız Kitabımız Kur'anıdır.

Ehlisünnet Vel cemaat Meshebimdir La cerrem,
Vel cemaat Fil beşaret Meskeni Hüldirem,
Meshebimdir Meskeni Hacciekber Beytülharam,
La cerrem Hüldiirem Beytül haram İhsanıdır.

Ey **MÜDAMİ** Bi kusurdur Cevner olan Sendeki,
Bi kusurdur Lali yakut Ne varsa Haznendeki,
Cevher olan Ne varsa Haznendeki Lisandaki,
Sendeki Haznendeki Lisandaki Rahmanidir.

*Müdami'nin Ardanuçlu Aşık **Efkari** ile deyişmeleri:*

EFKARİ Gel seninle biraz çekişek,
Yanmışa benzersin bala Müdami.
Galiba Posofta, ayran aşından,
Kanmışa benzersin bala Müdami.

MÜDAMİ Şirin muhabbeti neden değişti,
Dönmüşe benzersin baba Efkari.
Aşk oduyla yandın, kavruldun, piştin,
Sönmüşe benzersin baba Efkari.

EFKARİ Yirmi demeyince adam evlenmez,
Kafa üşümezse akıl sulanmaz,
Yahu insan bu kadarca tavlanmaz,
Şişmişe benzersin, bala Müdami.

MÜDAMİ Hele bu manaya ermemişmisin,
Hayat bağlarına girmemişmisin,
Yahu sen hiç insan görmemişmisin,
Şaşmışa benzersin baba Efkari.

EFKARİ Yüce dağ başında duman değilsin,
Harmanda savrulur saman değilsin,
Ud desem değilsin, keman değilsin,
Cumbuşa benzersin bala Müdami.

MÜDAMİ Yüce dağ başında coşup akmayan,
Aşık değil ciğerini yakmayan,
Çobanlar elinde sesi çıkmayan,
Kamışa benzersin, babaEfkari.

EFKARİ Efkari aşkıyla ciğerim yandı,
Dat figanım vardı, arşa dayandı,
Demin gücendiysen, öveyim şimdi,
Gümüşe benzersin bala Müdami.

MÜDAMİ Şair Müdam söyler söze değindir,
İmlayı keşfeden açık beyindir,
Dilin dostur lakin, kalbin haindir,
Camuşa benzersin, baba Efkari.

*İkinci ayağı yine **Efkari** açar:*

EFKARİ Hurufet usülü tekallüm eçak,
İrfanlar seyretsin bizi bu gece.
İnci, mercan, lalu cevahir saçak,
Arslan pençesinde kuzu bu gece.

MÜDAMİ İftida mukabele gerekir,
Sakın kırmayasın kozu bugece,
Vuruşma bahsinde hile gerekir,
Dolarım başında bezi bu gece.

EFKARİ Dalga gelmeyince coşulabilmez,
Bizim dağ yüksektir aşılabilmez,
Dana öküz ile koşulabilmez,
Yorulur meydanda, mozi bu gece.

MÜDAMİ Yüksek dağ başından indirem sizi,
Ateş verip oda yandıram sizi,
Çok mozi devirir koca öküzi,
Seyreyle dumanı, tozi bu gece.

EFKARİ Aşıkların hata olmaz dilinde,
Çok aşıklar geçti, çevik kolunda,
Benim gibi bir aşıkın elinden,
Teslim et sedefli sazi bu gece.

MÜDAMİ İmtihan olayım dersen halin yok,
Yokladım matahın, değerli malın yok,
Kovanan baktım boştur, balın yok,
Nereden buldun vız vızı bu gece.

EFKARİ Aşıklarda bazı tekellüm açar,
Yarenlik dediğin böylece geçer,
Haçanki Efkari yeleknin açar,
Seyreylersin bir denizi bu gece.

MÜDAMİ Müdami sözlerin saklıyem bakem,
Sanma bu hususta haklıyem bakem,
Getir çömleğin yokliyem bakem,
Varmıdır çorbanın tuzu bu gece.

Sevgilisine Seslenişi

Befasız kestin alakan konuşmazsın beninen,
Yetmezmi, zulm-ü tahaddün, didem oldu kanınen,
Yarın öğle dava açem, ehli mahşer cem ola,
Ol divani kibriyeye gireceğim seninen.

Gerek maşıkının, aşık her dem gönlün hoşliye,
Gördünmü ben gibi bir fert, yolan can bağışliye,
Davamıza ehli mahşer, parmağını dişliye,
Hakkında bin türlü dava göreceğim seninen.

Gece gündüz dat figanım şems ile mahı tutar,
Bilmezmisin mazlumun ahı, tahtında şahı tutar,
Güldür aşıkın **MÜDAMİ** ağlatma ahı tutar,
Hayelimde zevk-ü safa kılacağım seninen.

==========

Yine gönül düştü yar efkarına,
Gece gündüz canan oldu sözlerim.
Gönül bakmaz, zararına, karına,
Yar dalınca gitsem, tutmaz dizlerim.

Yine gönül düştü müthiş bir hala,
Bari Hüda senden bir inayet ola,
Bağman idim, ben o bağda bir güle,
Gitti gülüm, ağlasana gözlerim.

Bübül olan elbet harı terketmez,
Pervana olanlar, narı terketmez,
Der **MÜDAMİ** gönül yarı terketmez,
Kül olup havaya çıksa tozlarım.

Şair **Sabri Akyüz**

Kendisinden alınmıştır.

Posof ilçesinin Çamyazı (Ohtel) köyünden *Selim* efendinin oğludur. Anası, *Nazeni* hamındır. 23.1.1958 doğumlu olan Sabri efendi, ilköğrenimini kendi köyünde, ortaokulu da Posof Lisesinde bitirmiştir. Liseye devam ederken, yakalandığı kas erimesi hastalığından, bütün çabalara karşın kurtulamayıp 1 Mart 1980 yılında ölmüştür. Hastağılı sırasında saz çalmasınıda öğrenen Sabri efendi, bu süre içinde birçok şiirler yazmıştır. Şiirlerini sazlı sözlü terennüm ederek, kendisini eğlendirirken, belkide, onu bu hale getiren sebepleride kısmande olsa açığa vurmuştur.

Koşma

Bu dünya ezelden bozuk kurulmuş,
Gitme be sevgilim, öldürdün beni.
Nice aşıklar ben gibi yorulmuş,
Gitme be sevgilim, öldürdün beni.

Unutmam karşıda olan işleri,
Gülüp gösterdğin beyaz dişlari,
Gel gerçek eyle yar, güzel düşleri,
Gitme be sevgilim, öldürdün beni.

Ormana gedirken neler demiştik,
Evlenmek için karar vermiştik,
Baldız hanımı nere ekmiştik,
Gitme be sevgilim, öldürdün beni.

Yeter ettiğin **Sabri**, yazmıyacaksın,
Sevgilin gidiyor ağlayacaksın,
Bende bilirim durmayacaksın,
Gitme be sevgilim, öldürdün beni.

TURNAM

Geçip gidersez bizim ellere,
Bendende bir selam söylen turnalar.
Nazlı yar sorarsa, beni sizlere,
Sakın ha cevapsız geçmen turnalar.

Turnamın kanadı bir karış tüyden,
Çekerim ayrılık ne gelir elden,
Virajlı yolları gözlüyor annem,
Ona da salamım söyleyin turnalar.

Garip **Sabri** sevgi selam yollasın,
Sevgilisi Nermin Aşkın boylasın,
Unutursa beni murat almasın,
Yara bu sitemim söylen turnalar.

Koşma

Şu karşıki üçlar dağı,
Acep bizim Ulgarmıdır.
Eteğinde birkaç yayla,
Acep bizim yaylamıdır.

Şairi var şiir yazar,
Hastası var dilsiz yatar,
Şu yokluktan neler çeker,
Acep bizim köylermidir.

Dertli gibi yazma öyle,
Sazını al, çalda söyle,
Kırk miliyona selam yolla,
Selam alan beğlermidir.

Ormanı var güzel çamlar,
Bunu keser namert eller,
Gurbet yüzü görmeyenler,
Acep bizim gençlermidir.

Garip **Sabri** yazmayasın,
Deli gibi gezmeyesin,
Sen derdini demeyesin,
Sırsız insan, insanmıdır.

Safali GÜLER

Kendisinden alınmıştır.

Posof İlçesinin Armutveren (Papola) köyünden, *Işıklıgil* sülasinden *Ali* efendinin oğludur. Anası, aynı köyden*Hamdi* efendinin kızı *Nazife* hanımdır. 3.8.1953 doğumlu olup, ilkokulu bitirdi. İlk şiirlerini gurbet üzerine yazan şair, şiir yazma işlerine, askerde iken başlamıştır. Yazmayı sürdüren Safali'nin kendi açıklamasına göre altmış adet çeşitli konulu şiirleri özel dosyasındadır. Kendisinden aldığımız beş adet şiiri burada yayınlıyoruz.

1976 yılında Libya'ya işçi olarak giden Safali efendi, son haberleştiğimiz zaman yine aynı ülkede idi.

LÜZUM KALMADI

Belli değil büyük küçük,
Kabaya lüzum kalmadı.
Kızlar sokakta evlenir,
Babaya lüzum kalmadı.

Dağ başında adam soydun,
Utanmadan yedin doydun,
Eve kalorifer koydun,
Sobaya lüzum kalmadı.

Yolcu oldu nur kemalet,
Yerini aldı rezalet,
Biçer döver fenni alet,
Yabaya lüzum kalmadı.

SAFALİ niye yanarsın,
Hangi mey içer kanarsın,
Saz çalmayı şeref sanarsın,
Tövbeye lüzum kalmadı.

BAYRAĞIM

Boynumun borcudur seni korumak,
Cepheden, cepheye giden Bayrağım.
Rengin kırmızıdır, yıldızın ak,
Türkiye'yi temsil eden Bayrağım.

Şehitlerin kanı ile yuğruldun,
Bir zamanlar hastalanıp, doğruldun,
Selameti Cumhuriyette buldun,
Yurdumuzu temsil eden Bayrağım.

Bütün düşmanların gözü sendedir,
Bilmemki bunlardaki kin nedir,
Dalgalanman, semaları inletir,
Vatanımı temsil eden Bayrağım.

Kimi mevzilanmiş, sipere yatar,
Kimileri seni yadlara satar,
Bazıları vardır sana can atar,
Osmanlıyı temsil eden Bayrağım.

SAFALİ GÜLER dir senin aşığın,
Dünyayı aydınlatır, rengin ışığın,
Konsolosluklardakı yakışığın,
Ülkemizi temsil eden Bayrağım.

ATATÜRK

Binsekizyüz seksenbir doğum yılındır,
Selanikte filiz verdin Atatürk.
Bu günkü Türkçemiz senin dilindir,
Muradına erdin Kemal Atatürk.

Hiç durmadan okumaya başladın,
Dayın çiftliğinde karga taşladın,
Büyüyünceye kadar, orda kışladın,
Emeğini yedin Kemal Atatürk.

Genç bir subay iken orduya girdin,
Bütün vazifeni eksiksiz gördün,
Yabancıyı yurttan çıkardın sürdün,
Vatan bir bütündür, derdin Atatürk.

Kırık bir gemi ile çıktın Samsuna
Düşmanlar bakamaz, Türk namusuna,
Çıkardın kılıcı koymadın kına,
Büyük zorluk gördün Kemal Atatürk.

Belliydi düşmanın tavrı, niyeti,
Kongre yapıp topladınız milleti,
Bindokuzyüz yirmi üçte Cumhuriyeti,
Karar kılıp, kurdun Kemal Atatürk.

Fedailik yaptın bu memlekete,
Ordugahlar kurdun hem çete çete,
Sakarya, dumlupınar, Kocatepe,
Nice nice çember yardın Atatürk.

Büyük donanmayla geldi İngiliz,
Bizde var idi sağlam imanımız,
Onlar zannettiki, bizler gafiliz,
Hepsini batırdın. Kemal Atatürk.

Leke sürecekti tarihimize,
Yunanı İzmir'de getirdin dize,
Torladın topladın, döktün denize,
Sağ kalanı vurdun Kemal Atatürk.

Tarih Otuz sekiz günü On Kasım,
Yurda haber verdi, Terete, basın,
Dokuzu beş geçe tutulur yasın,
SAFALİ'in diler, rahmetler Atatürk.

GİTSİN

İmtihana geldik fani dünyaya;
Ameli ey olan saf olsun gitsin.
İnancım doğrudur, bende var haya,
Dini yüceltenler, kaf olsun gitsin.

İnsanmı yalancı, dünyamı yalan,
Varmıdır cihanda ebedi kalan,
Ekmeğin helal ye, eyleme talan,
Her yerde doğruluk, laf olsun gitsin.

SAFALİ bellidir senin halinden,
İnancın doğrudur, dönme yolundan,
Haksız yere tutarsalar, kolundan,
Darbe indir ona, mahf olsun gitsin.

FARZ DEĞİLMİDİR

Ezan okunuyor, aziz kardeşim,
Abdest almak sana farz değilmidir.
On ikiyi çoktan geçiyor yaşın,
Namaz kılmak sana farz değilmidir.

Şu koca kubbeyi havada tutan,
Etrafına bakta birazcık utan,
İnni cinni mahlukları yaratan,
Semadaki boşluk arz değilmidir.

Millet yoldan saptı, doğru gitmiyor,
Ramazan gelince oruç tutmuyor,
Rızkımız kesildi, ekin bitmiyor,
Dostum bunlar bize az değilmidir.

Gençler inanmıyor hoca sözüne,
İnsana benzemez baksan yüzüne,
Gitme iman etmiyenin izine,
SAFALİ'yi coşturan saz değilmidir.

KÖYÜM

Köyüm bana oldu ırak,
Köyüm seni çok özledim.
Ayrılınca aldı merak,
Köyüm seni çok özledim.

Bahar gelir çiçek açar,
Kokusu etrafa saçar,
Kuşlar cıvıldaşır uçar,
Köyüm seni çok özledim.

Çifte giderler tarlaya,
Her taraf ekin parlaya,
Yazın çıkarlar yaylaya,
Köyüm seni çok özledim.

Yaylada yaparlar seyran,
Yorulup içerler ayran,
Alem olur sana hayran,
Köyüm seni çok özledim.

Güz gelince hava soğuk,
Kesilir kaz, hindi, tavuk,
Bu cihanda emsalin yok,
Köyüm seni çok özledim.

Kış gelince yağıyor kar,
Düğünlerde oynanır bar,
Ele geniş bana çok dar,
Köyüm seni çok özledim.

SAFALİ, çöl ortasında,
Millet dünya modasında,
Odun yanar sobasında,
Köyüm seni çok özledim.

Sabahattin DÜLGER (Aşık ERDEMLİ)

Kendisinden alındı.

Aslen Posof İlçesinin Gümüşkavak (Zendar) köyünden olan Sabahattin efendi, Öğretmen *Selahattin* beyin oğludur. 1950 yılında Kars İl'i, Göle İlçesi, Ortakale köyünde dünyaya geldi. İlkokulu, babasının görevli olduğu Samsun İl'i Çarşamba ilçesi, Söğütpınar İlkokulunda okudu. Öğretmen okulunu, 1969 yılında Ladik Akpınar İlköğretmen okulunda bitirdi.

Ülkenin çeşitli yerlerinde öğretmen olarak görev yapan Selahattin bey'in, aşıklık ustası, halk şairi olan babası Aşık *İnani*'dır. Konya Aşıklar Bayramına her dönem katılmıştır. Katıldığı bu bayramlarda çeşitli ödüller almıştır. Aşık Edebiyatını çok sevdiğini ve sağ olduğu sürece bu dalda çalışmalarını şevkle yürüteceğini, samimi bir dille ifade etmiştir.

Erdemli'nin şiirleri, kendisinden oluşturduğu, fakat halen yayınlanmamış olan kitaplarında mahfuzdur. Bana göderilen şiirleri şunlardır:

SÖYLERİM

Aşık İnani'nin, Aşık oğluyum,
Sazımla sözümle, çalar söylerim.
Bir yarin elinden kalbi dağlıyım,
Bazan hayaline dalar söylerim.

Bindokuzyüz elli, Göle de doğdum,
Öğretmen babadan, yazıp okudum,
Altı yıl çalıştım, öğretmen oldum,
Vatan aşkı ile yanar söylerim.

Adım **Selahattin**, soyadım **DÜLGER**,
Aşıklara, mahlas gerekirmiş meğer,
Ömrüm kafi gelir, yaşarsam eğer,
ERDEMLİ adı ile çalar söylerim.

SÖYLE

Ağzından çıkacak her türlü sözü,
Önce mihenge vur, sonrada söyle.
Tereddüt edersen, sözünden yana,
Önce vicdana vur, sonrada söyle.

Özüne güvenip yüksekten uçma,
Ciddi konuşurken, şakaya kaçma,
Komşunun sırrını, komşuya açma,
Önce bir karar ver, sonrada söyle.

Her sözün binası, harf ile hece,
Baş eğen kişinin , kadri pek yüce,
Çok iyi hesapla, inceden ince,
Önce kılı kırk yar, sonrada söyle.

ERDEMLİ sözümde, saklıdır özüm,
Özümün aynası, sinemde yüzüm,
Gönül kıracaksan, sanadır sözüm,
Önce kendini kır, sonrada söyle.

SATRANÇ ÖRNEĞİ

Göz dikilmez Toprağına saldırırsa derttir Türkler,
Toprağına kan dökmüştür bütünü ile merttir Türkler
Saldırırsa bütünüyle çelik gibi serttir Türkler,
Derttir Türkler Merttir Türkler Serttir Türkler SAVAŞLARDA.

Lütufkardır çalışkandır ağırbaştır azmaz Türkler.
Çalışkandır zorluklarda örnek olur bezmez Türkler.
Ağır baştır Örnek olur düşkünleri ezmez Türkler,
Azmaz Türkler bezmez Türkler ezmez Türkler BARIŞLARDA.

ERDEMLİ der tarih şahit boyun eğmez hürdür Türkler,
Tarih şahit Malazgirtte kılıciyle pirdir Türkler,
Boyun eğmez kılıciyle şu evrende birdir Türkler,
Hürdür Türkler pirdir Türkler birdir Türkler YARIŞLARDA.

YUNUS GİBİ

Kendi duasiyle ermiş lokması,
Kimisi bilmeden yer, Yunus gibi.
Basiret gözüyle sana bakması,
Nasılda yakışır, Pir Yunus gibi.

İlme sadık olup yorabilirsen,
Söz verip sözünde durabilirsen,
Ariflerle sohbet kurabilirsen
Kendini, kendine sor Yunus gibi.

İnsanlık değeri alemi tartar,
Nefsine hakim ol, değerin artar,
İşinde sabrı bil, mihnetten kurtar,
İşinde kendini gör, Yunus gibi.

ERDEMLİ kemale erilir ise,
Zerresin varlığın görülür ise,
Keramet Haktandır, verilir ise
Dileğin var ise, er Yunus gibi.

KİMDİR

Fakire akıl ver, zengine para,
Söyle be kardeşim, değişen kimdir.
Sefalet sinemde açtı bir yara,
Kader lokmasına erişen kimdir.

Yarını sabırla bekleyenlerin,
Borcunu borcuna ekleyenlerin,
karıncaya yüz ton yükleyenlerin,
İnsafı nerede, perişan kimdir.

ERDEMLİ gel bekle, Hak sabahını,
Allah yol gösterir, açar rahını,
Eğer aldın ise, fakir ahını,
Ah ile menzile erişen kimdir.

Selahattin DÜLGER (Aşık İNANİ)

Oğlu Sebahattin (ERDEMLİ)'den alınmıştır.

Posof İlçesinin Gümüşkavak (Zendar) köyünden, Hacı *Muzaffer* efendinin oğludur. Asıl adı Selahattin olup, İNANİ mahlası ile tanınmaktadır. İlkokulu Binbaşı Eminbey köyünde bitirdikten sonra, Cilavuz Köy Enstitüsüne kaydını yaptırır. 1948 yılındra bu okuldan mezun olan İNANİ, Kars İlinin çeşitli ilçe ve köylerinde ilokul öğretmenliği yapmıştır. Askerliğini Isparta'da yedek subay olarak yaptıktan sonra, Samsun İli, Çarşamba ilçesine tayinini yaptırmıştı. 9 Eylül 1977 tarihinde emekliye ayrılan İNANİ, 30 Ekim 1977 yılında kalp kırizinden ölmüştür. Vasiyeti üzerine, Samsun Hasköy (Papazköy) mezarlığına defnedilmiştir.

Şairin 200 sayfalık "Aşık İnani ile Gülsüm" adlı bir türkülü hikayesi ve binlerce kıta şiiri vardır. Eserlerinin tümü, kendisi gibi Aşık olan oğullarındadır. Oğullarından birisi Aşık ERDEMLİ'dir. Şair, hikayesinde; 1942 yılında Okul yolu üzerindeki Mezarlardan birinin taşına yaslanarak uyuya kalır. Bu uykusu sırasında gördüğü şu dizelerle dile getirir (13.03.1942):

Üç güvercin gelip kondu başıma,
Halvet uykusundan kalk dedi bana.
Koymuştum serimi mezar taşına,
Açtılar bir kapı, bak dedi bana.

Önüme semadan indi bir perde,
Gözümü açtımki, bağlık bir yerde,
Üç ırmak akmakta, ilaçmış derde,
Karış bu nehre, ak dedi bana.

Erenler safında kıldık bir rekaat,
Saadet rahını açmıştır zekaat,
Bismillah bendedir. çoktur bereket,
Bir şamdan destine yak dedi bana.

Altı ay sırrını aşikar etme,
Aldanıp nefsine, havayı gitme,
Sadık ol, sakin ol hasmin incitme,
İsmime **İNANİ** çık dedi bana.

BEYİTLER

Her gedaya ümit verme, korkarımki zay olur,
Merhametten alır kuvvet, başan kalkar bay olur.

Ariflere satar seni, Özge sayar kendini,
Kendi önce bende iken, şimdi büyür tay olur.

Yücelerde özün görür, başkasına olur sultan,
Kimse onu alıp satmaz, el okuna yay olur.

Der **İNANİ** usanmışam, ikiyüzlü adamdan,
Ben uymasam ölüm bana, ya uysam ki hay olur.

ATATÜRKTÜR

Hürriyetin bilincine,
Eren önce Atatürk'tür.
Türkler için sonsuz ümit,
Veren önce Atatürk'tür.

Samsun, Sivas dolanışı,
Özgürlüğe inanışı,
Vatandaki direnişi,
Gören önce Atatürk'tür.

Öz vatanda kaldık yersiz,
Herkes taşır bir başka his,
Ankara'da büyük meclis,
Kuran önce Atatürk'tür.

Baba, oğul, evlat, ana,
Savaş açtık, dört bir yana,
Sakarya da baş düşmana,
Vuran önce Atatürk'tür.

İNANİ der Cumhuriyet,
Anavatan buldu hayat,
Hayat içinde medeniyet,
Bulan önce Atatürk'tür.

DEDİLER

Hakikatın perdesini,
Açana Aşık dediler.
Erenlerin meytasını
İçene Aşık dediler.

İhlas ile olsa halas,
Yanar, yanar, yakanda has,
İki cana bir tek libas,
Biçene Aşık dediler.

Nedamet olmaz, nadandan,
Ne ağyardan nede yardan,
Canan için tatlı candan,
Geçene Aşık dediler.

İNANİ daldı deryaya,
Ümitvar oldu mevlaya,
İsa gibi gök semaya,
Uçana Aşık dediler.

POSOF

İşit dünya duysun beşer,
tarihi aktır Posof'un.
Hürriyet aşkıyla coşar,
Ümidi Haktır Posof'un.

Marifet ilminden okur,
Çuhasın tezgahta dokur,
Kılıç çeker meydan okur,
Yiğidi çoktur Posof'un.

Şecaat vardır soyunda,
Hasmını çalar oyunda,
Doğuda Serhat boyunda,
Kalkanı oktur Posof'un.

İNANİ gayret gütmede,
Şerefini destan etmede,
Düşmanı yurttan atmada,
Emsali yoktur POSOF'UN.

KARS'ın

Vatanım Posof'tur, Vilayetim Kars,
Yaşasın Sancağı Livansı Kars'ın.
Kırk çile çekti, tuttu kara yas,
Yıkılmaz dünyada, yuvası Kars'ın.

Bu vatan bizimdir, deyil kiralık,
Digor, Susuz, Göle Hanak, Aralık,
Ardahan cennettir,Kağızman varlık,
İğdir'a uzanır, ovası Kars'ın

Zaman geçicidir, koşar hızlıca,
Çıldır, Sarıkamış, Selim, Tuzluca,
Kars'ı dolaşta gör, bir uçtan uca,
Ne hoştur , toprağı havası Kars'ın.

İNANİ uğruna can verir inan,
Yüz bine bedeldir, burda bir insan,
Arpaçay sınırında bekleyen arslan,
Özgür yaşamkatır, hevesi Kars'ın.

İNANİ'nin atışmalarından örnekler:

MÜDAMİ
Sözlerim sanadır Aşık İnani,
Bu yol çok incedir, giremezsin ha...
Merihten, Güneşe kolun uzatma,
Yanar yakılrsın, varamzsın ha...

İNANİ — Dinledim sözünü Aşık Müdami,
Bu sırrı hikmete eremezsin ha...
Hayat karadamı, yoksa sudamı,
Sen buna bir mana veremezsin ha...

MÜDAMİ — İnsan toprak ile sudan var oldu,
Nur kandile girdi, yeri nar oldu,
Dünya Adem için Ahuzar oldu,
Bu makam çok uzak, giremezsin ha...

İNANİ — Nur kandile girdi Hak nazar etti,
Terinden su oldu, kemale yetti,
Adem de Cennete ne makam tuttu,
Bu ali makmı bilemezsin ha...

MÜDAMİ — Bu Aşık MÜDAMİ ter döke döke,
Bu şişman halimle çıkamam gök'e,
Seni bir kıl ile bağlarım köke,
Bin yıl ömrün olsa kıramazsın ha...

İNANİ — İnani, yücelik gönül işidir,
Menzile yol alan ulu kişidir,
Şişmanlık bahane, beyin işidir,
Sen hodri meydana giremezsin ha...

İNANİ'nin oğlu Aşık Erdemli ile atışması:

ERDEMLİ — Ümit dünyasının renkli perdesin,
Gider ağır ağır açarsın baba.
Bazan yüksek uçar, bazan yerdesin,
Bazan bahtı kara naçarsın baba.

İNANİ — Talihin yar ise ümidin tamdır,
Gençlik elde iken uçarsın oğul,
Kocalık mutlaka, kokmuş taamdır,
Duyar kokusunu kaçarsın oğul.

ERDEMLİ — İhtiyar değilsin, durursun metin,
Gelen aşıklara, yeter heybetin,
İlmi ferasetin, gücün kuvvetin,
Yıkar engelleri geçersin baba.

İNANİ — Ben beni bilirim, söz burda kalsın,
Kendine güvenen ummana dalsın,
İlmi irfan dolu, hazinen olsun,
Alıp avuç avuç, açarsın oğul.

ERDEMLİ — Erdemli aşkının gerçek timbsali,
Evladın babaya olmaz emsali,
Nasip sizin ise Hızır misali,
Hayat ırmağından içersin baba.

İNANİ — İnani değildir kulakan dolma,
Beyhude çalışıp, kendini yorma,
Herşeyi inceden düşünür olma,
Çabuk ihtiyarlar, göçersin oğul.

Seyfettin ÇİNAR (SEYFİ)

Posof ilçesinin Boşdere (Hevat) köyünden, *Hamitgiller* sülalesinden *Mecit* efendinin oğludur. Anası, Kol köyünden *Mehmet* efendinin kızı *Ganime* hanımdır. 4 Ocak 1948 doğumlu olan Seyfettin efendi, Posof nüfus idaresine kayıtlıdır. İlkokulu, kendi köyünde Ortaokulu, Posof ilçe merkezinde; Liseyi Edirne İl Merkezinde bitirdi. Askerlikten sonra, polis oldu. Halen İzmir İli Merkezinde görevdedir.

Şiire merakı dededen geçmiştir. Ancak çok sayıda şiir yazmasına karşın onları biriktirme alışkanlığı yoktur. Aşağıdaki mektup olarak yazdığı şiirlerini de, Aşık Nazım efendiden aldım.

Seyfettin efendinin mektubu:

Yakında gireriz yeni bir yıla,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.
Nice nice yıllar dilerim sana,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.

Günler ağlar, seneler geçti bizden,
Yeni yıl memnun olsun hepimizden,
Mevlam derdi, kederi atsın sizden,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.

Ağaran baş, ağlayan göz gizlenmez,
Bu dünya fanidir, kimseye kalmaz,
Gitti hayli ömür, geriye dönmez,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.

Yoruldum gurbette ben geze geze,
Ruhumda sıkıldı, canımda ceza,
Sağlık saadetler dilerim size,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.

Yıllar birbiriyle ediyor savaş,
Seksenbeş gidiyor, bak yavaş yavaş,
Seksen altı gelir başlatır uğraş,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.

Sıladan ayrıldım, durmaz giderim,
SEYFİ bu dünyada kalmaz giderim,
Selam eder ellerinden öperim,
Yılın kutlu olsun Nazım emican.

Aşık Nazım Efendinin yanıtı:

1985 yılı dolu,
Yeni yıl uğurlu olsun yeğenim,
Şimdi seksen altı yılda geldi,
Vatana bereket gelsin yeğenim.

Yarab yeni yılda, mutlu et bizi,
Mevla sevindirsin her daim sizi,
İnsanlar sevsin, Allah olsun razi,
Kalbsiniz neşeyle, dolsun yeğenim.

Fani dünya bizi yedi bitirdi,
Gitti ömrüm altmışlara yetirdi,
Çoklarını muradına yetirdi,
Yeni yıl uğurlu olsun yeğenim.

Gurbetin çilesi gayetten aci,
Yeni yıl dertlere versin ilaci,
Gece gündüz sağlığına duaci,
Bu duam sizleri bulsun yeğenim.

Seksen altı yılı hayırlı gelsin,
Dilerim Mevladan, bol sene olsun,
Bunca fakirlerde refahi bulsun,
Mazlumların yüzü gülsün yeğenim.

NAZIM da sözüne nihayet versin,
Allahın selamı sezlere olsun,
Seksen altı yıla hayırlı gelsin,
Mevla işimizi görsün yeğenim.

2. mektup:

Hevatı bırakıp gittin gideli,
Boşdere çorbaya döndü üstadım,
Dilinden dökülün aşk türküleri,
Gönüllerde mahpus oldu üstadım.

İrşadını alamadık bir türlü,
Derinliğe dalamadık bir türlü,
Yıllar yılı olamadık bir türlü,
Pireler deveyi, yendi üstadım.

Seni ancak senden olanlar anlar,
Gözlerden kalplere, gizili kan damalra,
Nasipsip, vefasız, kaba adamlar,
Kağnıdan taksiye, bindi üstadım.

Baba yadigarı ocağı kaldı,
Mazlumlar gurbete hasırı serdi,
Gurbetin çilesi, geçimin derdi,
Garip ensemize bindi üstadım.

Alıp başınıda gidenler gitti,
Henüz tan ağardı, horozlar öttü,
Hayat yarı oldu, ömürüm bitti,
Meğer yaşım kırda geldi üstadım.

Felek külümüzü göğe savurdu,
Arslanlar cücüge, selama durdu,
Yokluğun inanki bizi kavurdu,
Şahsiyetin bize yöndü üstadım.

Ahlaki fikirden, bahsettin bize,
Kılavuz olmuştun sen hepimize,
Bütün nehirlerde gider denize,
Bizdendi sevenler seni üstadım.

Sizler İnegölde, bizde İzmir'de,
her birimiz ayrı ayrı bir yerde,
Senden bahsederim, hergün her yerde,
Acep ne haldedir, şimdi üstadım.

İlkbahar gülüyüm, güzün çağında,
Yaşadım büyüdüm, dert otağında,
İhtiyar olmuşum, civan çağında,
Arzu ümitlerim, soldu üstadım.

Yazık öğren eydim, ilimi harfi,
Yüz dört kitaptaki; Lam, Mim, Elifi,
Gurbet ellerinde bu garip **SEYFİ**,
Mürşidi Kamilsiz kaldım üstadım.

2. mektuba Şair Nazım'ın yanıtı:

Nasip abu dane çekti gurbete,
Bu da bize Allahtandır kardeşim.
Beni seven ile doymam sohbete,
Sanırım canımda candır kardeşim.

Hakikat marifet, senin özünde,
Mana var mantık var, herbir sözünde,
İleriyi görmek, cevher gözünde,
Sana Haktan ilham indi kardeşim.

Nezaket terbiye, asıldan gelir,
İnsan olan insan, kadrinden bilir,
Haddini bilmeyen, belasın bulur,
Cezasını çeker, kendi kardeşim.

Takdir bizi gurbetlere getirdi,
Arılık hasretlik, işim bitirdi,
Hepsinden zor geldi, geçimin derdi,
Şimdi çok ocaklar söndü kardeşim.

Hevattan çıkanlar, bilki kurtuldu,
Hepside hayata, yeni atıldı,
Bazısı da esir gibi satıldı,
Çoğu iğfalata kandı kardeşim.

Siz dostlarım için daim yanarım,
Gece gündüz sevdiklerim anarım,
Ben Allahtan sağlığını dilerim,
Hasretle bu kalbim yandı kardeşim.

Ahlakın terbiyen, her an yerinde,
Mücevher saklıdır, senin serinde,
Akılın kemalin, yoktur birinde,
Seni gören boşmu sandı kardeşim.

Seninde burada olman isterim,
Gelmenide dört göz ile beklerim,
Ben çok iyiyim, sana iylik dilerim,
Sevindimki beni andı kardeşim.

Bu fani dünyada görmedim gülen,
Dertlinin halinden varmıdır bilen,
Ancakki bizleriz, ihtiyar olan,
Kocalık dalıma, bindi kardeşim,

NAZIM derki, artık geçti çağlarım,
Soldu güllerim, bozuldu bağlarım,
Gitti gençlik çağım, ona ağlarım,
Bir dem bir devrandı, gençlik kardeşim.

3. mektup:

Kurulmuş güneye doğru köyümüz,
Taşlı yollarını unutamam hiç.
Çok namuslu olur, gelin kızımız,
Yeşil şallarını unutamam hiç.
Beldemizin adı tarihte Serhat,
Köyümüzün adıda olmuştur Hevat,
Üç aynı çalışır, dokuz ayda yat,
Kara kışlarını unutamam hiç.
Sol yanında taşlı dereler akar,
Karşı yamacında kartallar uçar,
Kaz, tavuğu kapar, hemende kaçar,
Kara kartalını unutamam hiç.
Köyü bekler Gıldıtavın kayası,
Bahar ile açar, dağın lalesi,
Köy ortasında var birde Camisi,
Sela, ezanını unutamam hiç.
Gölge eder o geçenin bayırı,
Aykırıdır beyaz taşın bayırı,
Sular yuttu derelerin çayırı,
Coşar sellerini unutamam hiç.
Yayla yollarında kızı karısı,
Meleşir peşine kuzu danası,
Tığı savururduk, gece yarısı,
Saman yabasını unutamam hiç.
Laçin emi baston ile düşerek,
Diyordu ot saman doludur merek,
Bağırır ola Veli, Veli diyerek,
Şeyda dillerini unutamam hiç.
Bazısının düşük olur çenesi,
Bu yüzden eksik olmaz, baştan belası,
Geçmiyorki, yirmibeşi hanesi,
Göçe gidenini unutamam hiç.
Koşarız öküzü, ho diye diye,
Ha babam gitmiyor, vur diye diye,
Emeğin yükle çok olur kediye,
Alın terlerini unutamam hiç.
Enişli yokuşlu, taşlı kayalı,
Posof'ta bir tane hem de sayılı,
Tavşanlı, tilkili, kurtlu hem de ayılı,
Yayla bayırını unutamam hiç.
Sabahtan kalkan Varhanaya bakar,
Bacanın başında sıgara yakar,
Dört yanında soğuk çeşmeler akar,
Buzlu sularını unutamam hiç.
Dur hele anlatacam var dahası,
Çokça yediğimiz purşuk çorbası,
Öttan geliyor, kağnı arabası,
Palut callarını unutamam hiç.
Şehirde herkes kendi hayında,
Sormazlar hatırın kara gününde,
Güz olanda değirmenin yolunda,
Dönen çarklarını, unutamam hiç.

İlkbaharda yeşil, kışın kar olur,
Cemaat namazda tövbekar olur,
Meşeler yaprağın döker har olur,
Kuru dallarını unutamam hiç.
İnsanlık, itibar hiçte kalmamış,
Hevat aynı Hevat, ilirlememiş
Keseye bakarsın para kalmamış,
Paslı pullarını unutamam hiç.
Harap olmuştur, tütmüyor otağım,
Gurbet ellerde geçti bedesten çağım,
Nerde benim sarı şifalı yağım,
Kaymak, sütlerini unutamam hiç.
Zebanın peşinde olmuşta kuyruk,
Zorbayla ediyor, yarış dalkavuk,
Ne hikmetse herkeskendine buyruk,
Zalim kullarını unutamam hiç.
Ölümün nedeni hep ihtiyarlık,
İnsana dert verir erken bunaklık,
Akşam olur sessiz kalır mezarlık,
Kaya taşlarını unutamam hiç.
Müddeti dolar, ömrün bir gün biter,
Götürürde bizi sırattan atar,
Kurçetin damında baykuşlar öter,
Viran peğlerini unutamam hiç.
Hak müsallada cenazem kalsada,
SEYFİ hür kuş gibi yüksek uçsada,
Aylarım dolanıp, yıllar geçsede,
Nazım Emicemi, unutamam hiç.

3. mektuba NAZIM'ın yanıtı:

Posof mekanımız, Hevat köyümüz,
Güzel hallarını unutamam hiç.
Şükür hakka doğru gider özümüz,
Böyle huylarını unutamam hiç.
Açma yaralarımı, dertlerim çoktur,
Yüreğime değen zehirli oktur,
Yöremiz gibi yar, dünyada yoktur,
Koyun, mallarını unutamam hiç.
Her gece düşümde vatan görünür,
Gönül kasvetlere, gama bürünür,
Kız gelin has giyer, yerden sürünür,
Yeşil allarını unutamam hiç.
İlkbaharda yeşillenir çayırlar,
Gül gülistan olur, kırlar bayırlar,
Yaz olanda yavru verir arılar,
Kovan ballarını unutamam hiç.
Hızlıca gök gürler, yağdımı rahmet,
Yarabbi diyorduk, sen eyle medet,
Sel yıkar arkları eylerdi berbat,
Bendin yarlarını unutamam hiç.
Güneyin bayırı, mecroba bakar,
Yayılır mal davar, kıbpıra çıkar,

Her tarafta bol bol, dereler akar,
Sular, göllerini unutamam hiç.
Çektiğimiz daim gam ile keder,
Boşuna ömrümüz etmişiz heder,
Yerimiz hükmüdür, hep böyle gider,
Devrin yıllarını unutamam hiç.
Durmadan dönüyor, çarkı zamana,
Geçer günleride bırak bir yana,
Hevesim var. koyun ile çobana,
Çalan zillerini unutamam hiç.
Çalışmak zorlardı, işin biterdi,
Tipi eser pencereyi tutardı,
Baca dökmek, canımıza yeterdi,
Yağan karlarını unutamam hiç.
Döğerdik, döğerdik bitmezdi harman,
Yorulurduk bizde kalmazdı derman,
Başlardı onuncu ayda değirmen,
Tahıl unlarını, unutamam hiç.
Sıkıntı idi bahar yazları,
Hiç bitmezdi sınır kavga sözleri,
Güz olanda keser idik kazları,
Tatlı etlerini unutamam hiç.
Yabancıdan bize hayırmı gelir,
Bizim millet insan kadrini bilir,
Köyümün çevresi aklıma gelir,
Bayır kırlarını, unutamam hiç.
Geçti ömrümünde devranı demi,
Bizi yiyer dünya, ahır encami,
Saz çalar söylerdi, aşık MÜDAMİ,
Öten tellerini unutamam hiç.
Kış olanda sobaları kurardık,
Oturmaya sıcak yeri arardık,
Yoğurt, ayran, süte cadı doğrardık.
Tuluk peynirini unutamam hiç.
Aşikardır öteside berisi,
Dosttur akrabası, köyün yarısı,
Hiç aklımdan çıkmıyor birisi,
Yiğit erlerini unutamam hiç.
Genç koca demez eceli gelene,
Mevlam kulum demez, eğri gidene,
Güven olmaz kardeş, değme insana,
İyilik yapanları, unutamam hiç.
Düğünler için çok hazırlık olur,
Atlı Yenge ile gelinde gelir,
Çok düğünde davul zurna vurulur,
Oyun barlarını, unutamam hiç.
Yarab hayırlı kıl emelimizi,
Kabirde yoldaş et imanimızı,
Nolur sağımdan ver kitabımızı,
Yakan narlarını, unutamam hiç.
NAZIM'ın şiiri hitamın bulsun,
Sizede Allahın selamı olsun,
Bu mısralar sende hatıra kalsın,
Tatlı sözlerini unutamam hiç.

Süleyman (SÜREYYA)

Posof İlçesinin Boşdere (Hevat) köyünden, Aşık *Ferhat (FERYADİ)* efendinin oğludur. Doğum tarihini resmi kayıtlarda bulamadığımız için, çevresinde kendisini tanıyanların tahmin ettiği üzere; 1800'lü yılların sonunda doğmuş, 1900'lü yılların ilk yarısında ölmüştür diyebiliriz. Zamanında, Kars ve Artvin İllerinin muhtelif İlçe ve köylerinde dolaşarak; Dedesinin babasının ve diğer Posoflu aşıkların, Türkülü Halk Hikayelerini anlatarak Halk Kültürünün, herkese mal olmasına yardımcı olmuş şair ve vefalı ozanımızdır.

En çok Üzeyir ve Ferhat efendilerin, hayat hikayeleri ile onların tasnif ettikleri; Kirmanşah, Ahmet Han, Teher Mirze, Mustafa Bey, Aslan Bey Türkülü Halk Hikayeleri ile Köroğlu Hikayelerini anlatmıştır. Köroğlu hikayelerinin ustası olduğu söylenir. Köroğlunun 12 kolunu 15 gecede ancak anlatıp bitirirmiş (Kars İli dergisi, sayı 1).

En çokta beğenilen, Babası Ferhat efendinin tasnifi olan, kara Gelin ile Erzincan Bağları hikayeleriymiş.

Şairin torunu Nazim efendiden aldığım bir şiiri buraya koydum.

AĞLARIM

Geceleri gündüzleri,
Ben bir Nigara ağlarım.
Ayrıldım nazlı yarimden,
Düşmüşüm zara ağlarım.

Çarkı kırılsın dünyanın,
Gözü körolsun fenanın,
Hayali bende cananın,
Daim o yara ağlarım.

Rakip dünyan gülmesin,
Kötüler murat almasın,
İyiler zaval görmesin,
Düşende dara ağlarım.

Dünya kimseye kalmadı,
Fanide gülen olmadı,
Süreyya, murat almadı,
Hayatım süre ağlarım.

1878 Ahıska ayrılış Destanı.

AHISKA

Yitirdim sermayen, unuttun karın,
Bulamadım bir zamanın Ahıska.
Hemen peyda ettin, ah ile zarın,
Nirde kaldı mihribanın Ahıska.

Hani tahdirevan, hani befalar,
Hani talaburuş saran kafalar,
Ezelki sürdüğün zevkü safalar,
Nerede kaldı o keyflerin Ahıska.

Ustaların kama kalkan yapardı,
Müşteriler ellerinden kapardı,
Cuma günü bir velvele kopardı,
Nerde kaldı o tufanın Ahıska.

Ahmediye minaresi söküldü,
Arabayla Urisete çekildi,
Hangi şah vaktinda binan yapıldı,
Acep kaçındadır sinnin Ahıska.

Minare yerine zanklar asıldı,
Secde mihrabına ayak basıldı,
Toprağından bin bereket kesildi,
Hani ye sümbülde denin Ahıska.

Ben sefil **SÜREYYA**'yım böyle bilesin,
Gönül göç eylemiş, hoşça kalısın,
Araki bir daha beni bulasın,
Çok yedik nimetiin nanın AHISKA.

VARDIR

Ezeli evrahta, levh-i kalemde,
Herkese bir nasip yazanım vardır.
Görünmez dünyada, ruhul alemde,
Gönülden gönüle gezenim vardır.

Razı olmalıdır, alem rızkına,
Nice gafil varki, varmaz farkına,
Hele bir yol varda tutul aşkına,
Seni senden fazla, sevenin vardır.

SÜREYYA kuluyum ona taparım,
Ne demişse elbet onu yaparım,
Sabır şükür onun emri tutarım,
Mevlam gibi, özü sezenim vardır.

Şemsettin ATAMAN (ALTUNOĞLU)

Kendisinden alındı.

Posof İlçesinin Kalkankaya (Petoban) köyünden Altun Hoca'nın oğludur. 1913 yılında, bu köyde dünyaya gelmiş. İlköğrenimini Ardahan İlçe Merkezinde, Ortaöğrenimini Erzurum Öğretmen Okulunda tamamlamıştır. bir süre iliokul öğretmenliği yapmış olan Şemsettin bey, 1945 tarihinde Gazi Eğitim Enstitüsü, eğitim bölümünü bitirdikten sonra, İlköğretem müfettişliği ve köy enstitülerinde öğretmen ve idarecilik yaptı. Kars Milli Eğitim Müdürü iken 1957 yılında Kars Milletvekili oldu. 1960 ihtilalinden sonra, Maliye Meslek Okulu Müdürlüğü görevine getirildi. 1978 yılı başlarında Maliye müfettişi olarak görev almış ve Ağustos 1978 yılında da emekliye ayrılmıştır.

Şairin halen yayınlanmış olarak: "*Telli Pınar*", "*Benim Dünyam*", "*Sarı Yapraklar*" adlı üç adet şiir kitabı vardır. Şiirlerinden birkaç örnek:

POSOF — 1966, ANKARA

Benzemez bir yere hali Posofun,
Binbir renk görürsün seyran zamanı.
Her yanda tanınmış şalı Posofun,
Cancuru yetişir, harman zamanı.

Misli yok cihanda kartopisinin,
Bazı köylerinde, yağlısı çoktur.
Tadına doyulmaz, kumellisinin,
Köyünün bahçesi, bağlısı çoktur.

Düğün dernek kurar, Ulgarın yeli,
Lazut tarlasında, çapalı kızlar,
Camuş koşmadıkça, yürümez seli,
Ne hoştur kaftanı yamalı kızlar.

Bir yanda İstanbul, bir yanda İzmir,
Hangisine baksan cüce görünür,
Şimdi gürcistana belki tay gelir,
Gittikçe gözüme yüce görünür.

Anlatmak ne mümkün yemeklerini,
Purşuk çorbası var, kelecoşi var,
Alabalığını peteklerini,
Ömür tazeliyen, kayabaşı var.

Her derdin devası burada vardır,
Koca Türkiye'de yoktur bir eşi,
Yiğittir adamı, dostuna vardır,
Başkadır bulutu, ayı güneşi.

ALTUNOĞLU ne söylesen az gelir,
Avrupa, Asyaya yayılmış adı,
Zülali, Müdami elde saz gelir,
Elma armudunun, başkadır tadı.

HUZUR — 1966, ANKARA

Usanırmış insan kendi canından,
Aile huzurundan anlamamışsa,
Varılmaz farkına geçse yanından,
Saadet zevkini alamamışsa.

Nerede dönülse, kârdır zarardan,
Fakirlik yücedir, huzursuz vardan,
Nasıl söz edilir, sevgiden yardan,
Ömründe gözgöze dalamamışsa.

Bir gün gurbet ele çıkar gidersin,
Ateşten çemberi yakar gidersin,
Gün olur hayattan bıkar gidersin,
Yerleşip gönülde kalamamışsa.

ANNEME

Babamdan kalma son aşk, hep sende saklı Anne.
Seni sevmekte babam ne kadar haklı Anne.
Bir vefa heykelisin, gözü her an ufukta,
Dönmeyecek o yolcun, bakma merakla Anne.

Her gün başka bir rüya, başka bir alemdesin,
İşine sevdalanmış melekmisin, sen nesin,
bu yoldan dönme anne, kimler ne derse desin,
Kalacaksın gönlümde telli duvaklı Anne.

Bu uzun ayrılışlar, seni yıpratmadımı,
Bozulmamış, ruhuna birşeyler katmadımı,
Bizi yaratan Tanrı, seni yaratmadımı,
Yıllarca gözü yaşlı, yüzü yaşmaklı ANNEM.

Seni sevmekte babam ne kadar haklı Annem. 1967, Sivas

KÖYÜM İÇİN

Yıllardır gürbette senden uzağım,
Taşlıdır tarlası çayırı köyüm.
Küçüçük bir bahçem, bir viran bağım,
Babamdan hatıra kalası köyüm.

Bir koruk kalmıştır, eski ormandan,
Genci ihtiyarı bağlıdır candan,
Kucak kucak sevgi, gelir her yandan,
Uğruna canımı alası köyüm.

Yazın bandaları, kışın furucu,
Posofta bir ucu, Kars'ta bir ucu,
Patates kervanı alır sonucu,
Şekli İstanbul'a çalası köyüm.

Nereye yol alsam gözüm sendedir,
Kendim uzaklarda, özüm sendedir,
Dönsemde gurbete, gözüm sendedir,
Dilberli seyranlı, yaylası köyüm.

HAYAT — 1970

Öyle bir sırki hayat, her ne yapsan yine boş,
Sonu hicran doludur, bulmadıkça o yolu,
Bir memnun yok halinden, kimi dertli kimi hoş,
Sonu hicran doludur, bulmadıkça o yolu.
Kimi geçer sevgiden, döner içi kıvranır,
Kimi ibir fahişeyi, her canlıdan kıskanır,
Kimi dertsiz görünür, erir gün gün içinden,
Sonu hicran doludur, bulmadıkça o yolu.
Yükleme aşk yükünü, sevme sakın güzeli,
Her yolcusu bu yolun, ya Mecnundur, ya deli,
Kainat kanunu bu, hem sonsuzdur, hem ezeli,
Sonu hicran doludur, bulamazsan o yolu.
Çok çetindir, yok etmek içteki bir varlığı,
Ruhum karmakarışık, hatırla mezarlığı,
Bir yolun dönüşüdür şimdi, bilmem uzağı,
Sonu hicran doludur, bulmadıkça o yolu.

AY UFKA YAKLAŞMADA

Yıllarımı eriten bir kurt gezer içimde,
Benden daha ötede, hergün başka biçimde,
Gün olur pembeleşir, uçuşur dört yönümde,
Gün olur betonlaşmış, duvar olur önümde.
Öyle derinki yaram, ne bilen var ne saran,
Ne bir gönül yoldaşı, ne bir dost var kurtaran,
Bulutlar dağılıyor, ay ufka yaklaşmada,
Renkli geçen yıllarım, benden uzaklaşmada.
Dönen yoktur alemde, artık dönüş bekleme,
Yürü bu uzun yolda, yerinde pinekleme,
Yarar umma felekten, sendeki, sana yeter,
Her dert onda toplanmış, kendisi senden beter.
Sonu gelmeyen aşk, ya ölür, ya öldürür,
Vefalı sevgililer, mezara kadar yürür,
ALTUNOĞLU yürü git, bir kaç adım daha at,
titreyeni öldürür, hamle ister bu hayat.

ÇOCUKLARIMA — 1981, ANKKARA

Cengiz'im, Attila'm, Oya'm, Serap'ım,
Mutlu et şunları olmazmı Rabbim,
Onlarla avundum, onlarla coştum,
Onlar benim aşkım, onlar şarabım.
Birlikte geçirdik uzun yılları,
Birlikte bu hayat, geçseydi bari,
Ömür geçmeseydi, gün batmasaydı,
Aramızda gönül güzü baharı.
Artık görülmüyor, yaz çiçekleri,
Kayboldu bahçenin kelebekleri,
Ne çıkar böylece yüzyıl yaşasam,
Tükendikten sonra, bal petekleri.

KARAYA OTURAN GEMİ

Güneş güzel, gök güzel,
Herkes mutlu, herşey güzel, bense yalnızım,
Ne çıkar sonsuz ufuklara bakmaktan.
Kara kara düşünmekten,
Ne çıkar servetten şandan.
İç sızısı kucaklamışsa her yandan,
Artık zevki yok kainatın,
Bir manası kalmamıştır, bence hayatın.
Yar vefasız, etraf çamur, gönül harap,
Ne sevgi var, ne de ümit, ne aşk kalmış, ne de şarap.
Hayır gelmez karaya oturmuş bir gemiden,
Limansız deniz yolculuğunun sonu olurmu hiç,
Hani tatlı müzik parçaları, neşeli sesler.
Cıvıl cıvıl öten kanaryalarım,
Herşey yavaş yavaş değişmede,
İçimde bir derdi eşmede,
İşte hayatım, işte iç sızım,
Yıkık bir dünyada yapayalnızım.

GENÇLİĞE

Kimi Moskovaya, kimi turana,
Elde silah gençlik, vuran vurana.
Yaşmaklı dilberli, şirin yaylalı,
Canım kurban olsun yurtta kalana.

Dem Vurma Hitlerden, dem vurma Markstan,
Ne haber Sivastan, ne haber Karstan,
Canım Anadolum, güzel dağlarım,
Uzaktır kederden, uzaktır yastan.

Her yanda bin sorun emek bekliyor,
Gençlik kavga değil, henek bekliyor,
Yurdum pek tedirgin, yurttaş perişan,
Bu toprak sevilmek, sevmek bekliyor.

Dolaşma yeğenim, turandan Çinden,
Her şey var ararsan, yurdun içinde,
Karanlık buluttan, yurduna inde,
Okul bomba değil, çiçek bekliyor.

Mevlana, Pirsultana, hacı Bektaşlara,
Taptuklar, Yunuslar, dökülen yaşlar,
Her fikrin kaynağı, her fikrin sonu,
Bu yurtta tükenir, bu yurtta başlar.

Dinle ey Türk genci, sana son sözüm,
Yurttaki sorunlar, bekliyor çözüm,
Bölünme, didişme, yıpranma gayri,
Kardeş kanları görmesin gözüm.

Şükrü OCAK (NAHARİ)

Posof İlçesinin Arılı (Zedezümde) köyünden *Şakir* efendinin oğludur. Anası, Oktel- Çamyazı köyünden olduğu için Oktelli abla namıyla tanınan hanımefendidir.

Nahari, Aşık Zülali efendinin yanında çok gezmiş, ondan saz çalmasını, türkü bestelerini, birkaç halk hikayesini öğrenmiş. Kendisine ait bir miktar şiirlerinin olduğu söylenmektedir. Ben ancak bir adet şiirini bulabildim. Aşağıda ise bunu size sunuyorum.

Nahari, çiftçilikle uğraşmaktadır. Özellikle kış aylarında Halk Ozanı olarak, posof köylerini, komşu ilçe köylerini dolaşarak, Halk Hikayeleri ve Aşık Zülali, Aşık Üzeyir gibi Posoflu aşıkların şiirlerini söyleyerek halkı dinletirmiş. 19. asrın son, yirminci asrın ilk yarısında yaşamıştır.

FELEK

Alemde bir tüccar derdini satar,
Felek kemendini boynuma atar,
Bir kuru dildir ağzımda öter,
Bu tatlı canımdan bezdirdin Felek.

Derdim çoktur, götürmez deve katar,
Gönül dalgalanır, deryaya batar,
Aşkın ülüzğarı, toz toza katar,
Herşeyden elimi üzdürdün Felek.

NAHARİ, köçünü, köç köce katar,
Her yandan ayrıldım, üryanım artar,
Ayrılık acısı ağudan beter,
Serseri divana gezdirdin Felek.

Temcit ÖZDEMİR

Kendisinden alındı.

Posof İlçesinin Türkgözü (Badele) köyünden, *Gazi* efendinin oğludur. Anası, *Pamuk* hanımdır. 1945 doğumlu olanTemcit efendi, ilköğrenimini kendi köyünde tamamladı. 1957 yılında Kazımkarabekir İlköğretmen okuluna kaydını yaptırdı. 1963 yılında buradan mezun olarak, Bayburt, Göle, Posof ilçelerinin çeşitli köylerinde İlkokul öğretmeni olarak görev yaptı. Halen kendi doğum köyü olan Posof - Türkgözü köyü İlkokulunda görev yapmaktadır.

Şair diyorki, bugüne kadar birçok şiir yazdım. Bir kısmını serbest, bir kısmını da hece vezniyle, eğer olduysa... (1979). Bu sözlerinde alçakgönüllüğünü vurgulayan Temcit bey'in şiirlerinden birkaç tanesini aşağıda size sunmak bir kıvançtır.

KAR ÇİÇEĞİ — 1971, POSOF

Kar çiçeğim !
Senin nazikliğnde, inceliğinde,
Ve güzel benliğinde,
İçlendim.

Bir müjdeci,
Bir haberciydin bahara,
Onun için sevdim.

Bilmedim bahar ğelince,
Solacak yaprakların,
Ve tabiat uyanırken,
Kuruyaccak her yanın,
İşte ben bunu bilemedim.
Kar çiçeğim !

KÖYÜM — 1965, BAYBURT

Küçükten gezdiğim ğüzel yollaran,
Eğilip içtiğim berrak sularan,
Cennete benziyen her bir tarafan,
Benden selam olsun, ey güzel köyüm.

Gezip oynadığım, bahçe bağlaran,
Koparıp yediğim elma narlaran,
Koyun yayıp otlattığım dağlaran,
Benden selam olsun, ey güzel köyüm.

Uzayıp büyüyen nazlı sünbülen,
Baharda açılan, kırmızı gülen,
Üstünde inleyen, bahtsız bülbülen,
Candan selam olsun, ey güzel köyüm.

Göllerde yıkanan, sarı sazlaran,
Ilgıt ılgıt esen, tatlı rüzgaran,
Nazlı nazlı gezen, gelin kızlaran,
Kucaklar dolusu selam ey köyüm.

GÖZLER — 1977, POSOF

Göz var kara,
Göz var ela,
Çimeniside var ama,
Ya bu gözler.
Buğulu dumanlı gözler.
Bahar buğusu toprak buğusu,
Kalbimin gönlümün süsü.
Donuk, durgun, sessiz..
Gözlerin etrafında bir sis.
Senin gözlerin,
Benim gönlüm,
Duman duman tüter.
Ya kipriklerin,
Mahremin ki onları örter,
Bak hele bak...
Çiğmi düştü üstüne,
Neden ıslak ?

BAHARI BEKLİYORUM

Hülyamı gerçekleştirecek bir bahar,
Bekliyordum bu günlerde...
Bilmem nerede nasıl,
Ve hangi İl de ?..
Yemyeşil bahçelerde süslenmiş,
Bir bahar...
Gecesi ılık ve serin,
Meltemli akşamlarda,
Sekiz on yıl öncesi gibi.
Öpücüklerin dudaklarda,
Eridiği günleri,
Baharı bekliyorum...

1970, POSOF

BİR KÖŞE İSTERİM

Bir köşe isterim,
Kapkaranlık tenha,
Issız bir köşe...
Sonra koşarak gel oraya,
Yaramaz çocuklar gibi,
Kirletelim üstümüzü.
O eski oyunları,
Köşe kapmaca,
Kör ebe oynayalım seninle.
O günleri,
Çocukluğumuzu yaşıyalım,
Gel !

1968, POSOF

DİLEK — 1976, POSOF

Bir dilek diliyorum,
O ilahi Allahtan.
Ne miliyoner ne zengin,
Ne meşhur olmak için.
Ne apartman ne saray,
Ne hanlar yapmak için.
Bir toprak istiyorum,
O ilahi kuvvetten.
Onu çürütmiyecek,
Ve azap etmeyecek.
Annesinin rahminde,
Bir bebe saklar gibi,
Bir küçücük bebeği,
Sütüyle besler gibi.
Babamı besleyeck,
Ve azap etmeyecek,
Bir toprak istiyorum,
Tükenmez hazinenden.

ÇAPKIN ŞİİR — 1972, POSOF

Gülen göz,
Tebessümlü dudak,
Hafif utançlı kırmızı,
Ne güzel yanak...
Ey çapkın !
Sapıtma kendini,
Bana bak...

GEÇMİŞE ÖZLEM

Çocukluğum, çocukluğum,
Neredesin çubuk atım,
Gururla salladığım,
Kamçım...
Çamurdan dükkanlarda,
Taş şeker sattığım.
Ağıl çeviririm,
Çam kozalaklarından,
Koyun kapadırım,
El sürmeden
Kız sevdiğim...
O bahtiyar ufklarım,
Temiz aşkım,
Hani neredesin.

1979, POSOF

ÇOCUK YILI — 1979, POSOF

Bu yıl çocuk yılı dedi radyolar,
Bizden örnek aldı diğer ülkeler,
Duydukları sözü bize söylerler,
Durma çocuğunu eğit, kardeşim.

Her yıl kutluyoruz, çocuk bayramı,
İşte bu değilmi çocuğun yılı,
Yeterki doğruyu söylesin dili,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Çocuk yapmak değil asıl marifet,
Çocuğuna ver hergün güzel öğüt,
İyiyi kötüyü doğru tarif et,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

El açmak yakışmaz başkalarına,
Çalışıp kazansak, düşmeyiz dara,
Anarşi oluyor, kalplerde yara,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Anarşi çalkadı güzel vatanı,
Düşünün vatanı kurtaranları,
Atamız duyarsa sızlar vicdanı,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Karnını doyurun kitaplar alın,
Ayağın giydirin, kalmasın yalın,
Vatana çalışsın, o güzel elin,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Bilgisiz olursa zarardır bize,
Bakın geri kalan şu ülkemize,
Yazık olur bizim Türkiyemize,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Eğitimsiz çocuk, susuz ağaçtır,
Bu çocuklar bugün bize muhtaçtır,
Bilgisiz kalırsa kafası açtır,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Bir şeye muhtacız, çalışkan olmak,
Yakışırmı bize geriye kalmak,
Bu günkü gayemiz, hızla kalkınmak,
Durma çocuğunu eğit kardeşim.

Bu günün küçüğü yarın büyüktür,
Bilgisiz kafası, kendine yüktür,
Her işi yaptıran doğru bilinçtir,
Çocuğunu doğru eğit kardeşim.

HER SABAH — 1972, POSOF

Düşen ilk ışıklar gibi,
Tazeyim her sabah,
Açan ilk yaprak,
Öten kuş, akan su gibiyim,
Çocukluğum gibiyim,
Ah !..

İSTERİM — 1968, POSOF

Yurdumu severim, canımdan fazla,
Hangi iş olursa , yaparım hazla,
Bazıları gider, işine nazla,
İşe nazlanmayan insan isterim.

Yurdumun suları durmayıp çağlar,
Kolları uzayıp, birbirin bağlar,
Sanki gam dolmuşlar, durmayıp ağlar,
Bunları durduran, baraj isterim.

Köylere hizmeti götürmek için,
Onları refaha yetirmek için,
Gerilik fikrini batırmak için,
Devamlı işleyen yollar isterim.

Köylerimiz güzel, benzer cennete,
Daimi layıktır, üstün hizmete,
Yazık karanlıkta kalan millete,
Köyü aydınlatan, ışık isterim.

Yerden kar kalkınca, ilkbahar gelir,
Vatandaş kağnıyla işini görür,
Zora dayanırmı bu kısa ömür,
Kağnının yerine motor isterim.

Çiftçi buğdayını eker sabanla,
Haset zamanını bekler merakla,
Ekinini keser eski orakla,
Orağın yerine biçer isterim.

Anadolumuzun güzeldir yazı,
Kışın çok dehşettir, tipi ayazı,
Yakıtımız tezek, ısıtmaz bizi,
Tezeğin yerinde, kömür isterim.

Gidince şehire, güzeldir her yer,
Yalnız insanları kahveye gider,
Güzel zamanını ederler heder,
Kahve yerinde, fabrika isterim.

Verelim elele kalkınsın vatan,
Kalkınmaz tembelce sırt üstü yatan,
Görünce insanın gönlünü açan,
Modern Türkiyeyi görmek isterim.

GİTTİ — 1969, POSOF

Sevdadanmı bilmem hırstanmı neden?
Bakmadı yüzüme, yürüdü gitti..
En sonunda beni divane eden,
Peçeyi yüzüne bürüdü gitti.

Otururken benden döndü öteye,
Bu kadar hırçınlık, kindarlık neye?
Sevip okşadıda almadı diye,
Aşkımı peşine sürüdü gitti...

POSOFUN

Nasıl meth edeyim Posof'u size,
Gül gülşana benzer, hemen her yanı.
Ulgar Arsiyanı ille Cin dağı,
Heybetli görünür, güzel Posofun.

Bahçe bağlarında çiçekler açar,
Her bir tarafına, neşeler saçar,
Arılar çiçekten çiçeğe uçar,
Bahçe bağı güzel, şirin Posofun.

Bağlarında vardır, türlü meyveler,
Seyran zamanında güzeldir dağlar,
Sular soğuk, soğuk buzluca çağlar,
Bağı, dağı, suyu, güzel Posofun.

Yazın yaylaları olur serince,
Vadileri vardır, derin derince,
Yoğurt çalkalanıp, ayran içince,
Yayla malı güzel, şirin Posofun.

Sularda oynayan ördek kazları,
Tatlı tatlı esen, serin rüzğarı,
Nazlı nazlı gezen, gelin kızları,
Her ahvalı güzel, bizim Posofun.

GÖR BENİ — 1978, POSOF

Yıllar sonradır ki bu diyarlardan,
Gelen yolculardan, sor beni beni.
Arzuladı isen eski günleri,
Gel bir daha yine, gör beni beni.

Mevsim hazan kuşlar konmuyor dala,
Arı girmez oldu boş kovanına,
Beni artık böyle yalnız bırakma,
Bugünkü halimle, gör beni beni,

Gül vermek istesem, derilmez artık,
Gönül denen sırra, erilmez artık,
Senin dünyan nasıl, bilinmez artık,
Karanlık dünyamda, gör beni beni.

Bağlarında hala günler açarmı,
Yine baygın baygın, koku saçarmı,
Çukur yanaklarda, benler çıkarmı,
O eski halinle, sar beni beni.

YATAKTAKİ GÜZELLİK — 1972, POSOF

Yanımda başka güzel,
Uzakta başka,
Aynada başka,
Baharda başka,
Kar yağarken,
Gün ışırken başka.

Bahçede yolda,
Güzelsin başka başka.
Ama yatakta...
Daha banbaşka...

Aşık GÜFTARÎ (Aşık TOPÇU)

Edebiyatımızda Kars adlı kitaptan alındı.

Posof'un Aşağı Günlüce (Caborya) köyünden, GÜFTARİ mahlası ile tanınan, Topçu efendi, komşuları ve diğer komşu köyler halkı ile, 1880 baharında, Malatya'ya doğru göçerken, Ulgar dağının yamacındaki soğuk Pınar'da, kendilerini yolcu eden komşularından ayrılırken, aşağıdaki ağıtları söyledi, halen yaşıyanlardan bilenler vardır.

1880'de Posof'tan göçerken:

Zapteyledi beni Asfer cihanı,
Şimdiki hal meydan, küffara kaldı.
Beyan etti türlü türlü alamet,
İslam olan gama efkara, kaldı.

Kuramadım düşman ile savaşı,
Akıttı gözlerim, kan ile yaşı,
Daim içerimde sönmez ataşı,
Sevdiğim vatanım, ağraya kaldı.

Vade yetti agah olabilmedim,
Hayıf mertlik ile ölebilmedim,
Düşmandan intikam alabilmedim,
İşte yüreğimde bu yara kaldı.

Der **GÜFTARİ** Haktan imiş, bu yazı,
Dillerim duadan unutman bizi,
Hüdaya emanet eyledim sizi,
Bir dahi görüşmek, Mahşere kaldı.

AĞLARIM

Saz sohbet söylerim, dinlen guş ilen,
Doldu didelerim, kanlı yaş ile,
Elveda eyledik, eş yoldaş ilen,
Gurbet ele düştü işim ağlarım.

Kafir galip geldi, yerimiz aldı,
Selatın Camiler hep esir kaldı,
Vade tekmil oldu, tarihler doldu,
Ahır şerre kaldı başım ağlarım.

Posoftan da gitti hayır bereket,
Görünmez Al Bayrak, kalındı hasret,
Düzdük katar göçü, eder hareket,
Zehir oldu ekmek aşım ağlarım.

GÜFTARİ söylerim, bu doğru rahım,
Arşa direk oldu, dayandı ahım,
Senden ayrılmışım, gül yüzlü şahım,
Yoktur senden ayrı eşim ağlarım.

Turgut SAYILIR

Kendinden alındı.

Posof ilçe Merkezinden, Soymalar lakabıyla anılan sülaleden Bed run efendinin oğludur. Anası *Gülisraf* hanımdır. 11.05.1936 doğmulu olan Turgut efendi, ilköğrenimini Posof İlçe Merkez İlkokulunda; ortaöğrenimini de Van- Erciş İlköğretmen Okulunda yapmıştır. 1955 yılında Van İl'inin Gürbulak İlçesinde, ilkokul öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Sonra, Posof'un çeşitli köylerinde görev yaptıktan sonra da İlçe Merkez İlkokuluna atanır. Kasım 1980 tarihinde bu son görev yerinden, kendi isteğiyle emekli olmuştur.

Mayıs 1981 tarihinde Ankara İl merkezine yerleşen Turgut efendi halen orada yaşamaktadır. Şairin, halen yayınlanmamaşı, üç defter dolusu şiiri vardır. Çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmış, çok sayıda şiirleri vardır. Kendisi Kars Kültür Derneği Üyesidir.

BAYRAĞIM

Benim kanımdandır, senin al rengin,
Şeref muzafferi, bulunmaz dengin,
Kalbimdeki sevgin engindir engin,
Şerefli bayrağım, şanlı bayrağım,
Bizler sana kurban, namlı Bayrağım.

Kanımızdan yaratıldın sen bize,
Zaferinle düşman gelmiştir dize,
Hazırım uğrunda çizilen ize,
Şerefli bayrağım, şanlı bayrağım,
Bizler sana kurban, namlı Bayrağım.

Şeref direğine çekildiğin an,
Kahrolsun selamına durmayan can,
Kahraman milletime ebedi şan,
Şerefli bayrağım, şanlı bayrağım,
Bizler sana kurban, namlı Bayrağım.

Seni seviyorum şanlı bayrağım,
Sevinir sayende, gönülde bağım,
Gölgende de geçsin yaşımla çağım,
Şerefli bayrağım, şanlı bayrağım,
Bizler sana kurban, namlı Bayrağım.

Vatanın bir ucu Posof'a varan,
Gazisin almışsan, var ise yaran,
Atalardan bize armağan kalan,
Şerefli bayrağım, şanlı bayrağım,
Bizler sana kurban, namlı Bayrağım.

Yüksel yükselmek istediğin kadar,
Hazırdır emrine binlerce radar,
Çok bayraklar sana çağırır peder,
Şerefli bayrağım, şanlı bayrağım,
Bizler sana kurban, namlı Bayrağım.

YAVRULAR — 1972

Açın defterinizi yazın bakalım,
Tarihin babası, Türktür yavrular.
Kükreyince dünyaları yıkalım,
Varlığımız çok büyüktür yavrular.

Anayurttan kopup, çığırlar aştık,
Sakadan, Oğuzdan kopan bir baştık,
İnsanlık uğrunda nice savaştık,
Adımız cihana yüktür yavrular.

Malazgirt Zaferi, Türklüğün yurdu,
Bizansa silleyi, orada vurdu,
İptida Alparslan temeli kurdu,
Andımız daim hürlüktür yavrular.

Türklük vakarıyla şöhret salmışız,
Hızımızı Ay Yıldızdan almışız,
Fatih, Yavuz damarından gelmişiz,
Bir soyumuzda yörüktür yavrular.

Hey Kazimler, Çakmaklar, İnönüler,
Bakın sesimizi şehitler dinler,
Elli yıldır geçen bu güzel günler,
Bize kuvvet Atatürktür yavrular.

SAYILIR der, cihandaki ünümüz,
Yirmidokuz Ekim, mutlu günümüz,
İnkişaftır belli geçen günümüz,
Ülkümüz Cumhuriyettir, yavrular.

Aşık MÜDAMİ'nin Ölümüne — 13.11.1968

1334 teki dünyaya geldin,
Daha taze idin ne çabuk soldun,
Atayı severdin, yoldaşı oldun,
Dokuz Kasım ölümün Aşık Müdami.

Baban kahrımandı, Anan Şerife,
Güvenmezdin Felek adlı herife,
Çoklar tanır, lüzum yokki tarife,
Bağmanı gülümün, Aşık Müdami.

Meleklerki meyus meyus gezdiler,
Mezarını kazma ile kazdılar,
Vefatını TRT'ye yazdılar,
Mürşidi yolumun, Aşık Müdami.

Son nefeste etrafına bakındı,
Kara haber yüreklere dokundu,
Şiirleri her tarafta okundu,
Membai gülümün, Aşık Müdami.

Üstat idin aşıklara çok zaman,
Sen gittin belliki halimiz yaman,
SAYILIR ruhuna Fatiha tamam,
Bir hayel kalımın, Aşık Müdami.

POSOF'UN KURTULUŞUNA — 1969, POSOF

Hey!.. toplanan dadam, ağam ve paşam,
Karlı dağlar aşam, sana ulaşam,
Posof, Çıldır, Ardahan'ı dolaşam,
Hürriyet aşığı, Ferhat Posof'um.

İki Mart sabahı kurtuluş günü,
Zaferler yarattık, yaptık düğünü,
Cihana yayıldı, Türklüğün ünü,
İstiklal'a açtın kanat Posof'um.

Seninle beraber Çıldır, Ardahan,
Küreledik attık, kalmadı yaban,
Cihan, bilmelisin bizleriz baban,
Düşmana kılıcın, parlat Posof'um.

Bakın yapıyoruz, Kurtuluş Bayram,
Kâzim, Halit Paşalar, bizlere nam,
Kırksekiz yıl oldu, payıdarlık tam,
Çizmişsin yurduma bir hat Posof'um.

SAYILIR Bayramı kutlula candan,
Soyum ırkım ulu hep aynı kandan,
Sana selamlar, Başkent Ankara'dan,
Kurtuluş günündür, Serhat POSOF'UM.

NEDE HOŞTUR

Çiftlikte kaymağın tadı,
Bazanda edelim yadı,
Aralık'ın iki adı,
Nede hoştur, nede hoştur.

Posofla Kars'ın arası,
Kurulmalıdır harası,
Ardahan'ında Kurası,
Nede hoştur, nede hoştur.

Gidip orda içek çayı,
Çoğu sana, bana dayı,
Arpaçay'ın buğdayı,
Nede hoştur, nede hoştur.

Kurulmuştu birçok miri,
Gülüde epeyce iri,
Çıldır'ın bükme peyniri,
Nede hoştur, nede hoştur.

Yeşilliktir her yanı,
Yazları eder seyranı,
Gölenin yağı ayranı,
Nede hoştur, nede hoştur.

Etrafta dokunur halı,
Otağa yayılır malı,
Hanak'ında nefis balı,
Nede hoştur, nede hoştur.

Oyunda bellidir genci,
Her tarafı birer inci,
Iğdır'ın güzel pirinci,
Nede hoştur, nede hoştur.

Silindi kılıncın pası,
Tanrı çektirmesin yası,
Kağızmanın da elması,
Nede hoştur, nede hoştur.

Cihan duymalı bu sesi,
Yurt korumaktır hevesi,
Posof'unda patatesi,
Nede hoştur, nede hoştur.

Kışları okur fermanı,
Güze kalmıştır harmanı,
Sarıkamış'ın ormanı,
Nede hoştur, nede hoştur.

Cehalet kalmıştır geri,
İnkişafta çok ileri,
Selim'inde güzel yeri,
Nede hoştur, nede hoştur.

Her yerinde bilgi dolu,
Yetiştirir irfan kolu,
Susuz Öğretmen Okulu,
Nede hoştur, nede hoştur.

Hem beslenir koyun kuzu,
Tavuk çoktur, yoktur kazı,
Tuzlucanın kaya tuzu,
Nede hoştur, nede hoştur.

Ondört İlçeyle çevrili,
Güzeldir lehçesi, dili,
SAYILIR'ın bu KARS İl'i,
Nede hoştur, nede hoştur.

FELEK — 1973, HOROSAN

Netmeli sana ne yapmalı gayri,
Gaddarca sen kırdın belimi felek.
Didindim uğraştım, herkesten ayrı,
Boşa çalıştırdın elimi felek.

Hep senden kaçındım, hep senden korktum,
Peşime düşeli zehirli oktun,
En sonu becerdin iğneni soktun,
Her yerde susturdun, dilimi felek.

Yokmu merhametin, yokmu insafın,
Tutmaz hiçbirini, iki üç lafın,
Ah bir fırsat geçse isterim mahfın,
Estirdin hep terse, yelimi felek.

Her ne iş yaptımsa, sen cephe kurdun,
Dileğim Allahtan, dağılsın yurdun,
Yetiştin çok yerde silleyi vurdun,
Akıttın gözümden, selimi felek.

Dalbudak açtımki yaşamak için,
Çokmu gördün bana, acaba niçin,
Döküldü kafamda, kalmadı saçım,
Darmadağın ettin, telimi felek.

SAYILIR güvenme asla sen buna,
Bari Hüda yardım eylesin sana,
Çektiğim cefalar, kar etti cana,
Değiştirttin bana İl'imi felek.

OKUL — 1974, POSOF

Yüceltmek için en güzel yol,
Hepimiz oluruz ona kul,
Ülküne kavuşturan seni,
Okuldur arkadaşım okul.

Çekinme kucağına sokul,
İstiklal yolunu orada bul,
Bizlere en kutsal aile,
Okuldur arkadaşım okul.

Her istediğimi etti kabul,
O bir mektuptur, bende bir pul,
Vatan için hizmet öğretmen,
Okuldur arkadaşım okul.

Aşık ÜZEYİR (FAKİRİ)

Posof İlçesinin (Hevat) Boşdere köyünden Mevlüt efendinin oğludur. Anası, Zübeyde hanımdır. 1770 doğumlu olan Üzeyir efendi, 1836 yılında, kendi köyünde ölmüştür.

Bilinen Posoflu bade içmiş Hak aşıklarının en hatrı sayılanlarındandır. Rivayete göre, ümmi olmasına rağmen kendisine aşıklık verildiğin de, gaflet uykusundan uyandıktan sonra, irticalen türküler söylemiş ve Kur'an okumaya başlamış.

Sevgilisi, Hüsnü hanım kendi dayısının kızı ve yakın köy olan Sögütlü kaya dan olmasına rağmen, evlenememişler. Bundan dolayıda Fakiri, köyünde bir türlü karar kılamamış; ülkenin çeşitli yörelerini dolaşarak, içini dökmüş zaman geçirmiştir. Fakiri, Hanak İlçesinin Aydere köyünden Tüti hanımla evlenmiş isede, bir türlü mesut olamamış. Ömrü boyunca sevgilisi Hüsnü hanımın özlemiyle coşmuş çağlamış. Belki bunu böyle başarılı yapan da erişilemiyen bu derin aşk olmuştur.

Fakirin kendisi gibi ileride şair olan, Ferhat adlı bir oğlu vardır.

Halk şairi olarak, yakın ve uzak yörelerin, İl, İlçe ve köylerini dolaşmış. 1800 yılı, Osmanlı Fadişahlarından, 3. Selim zamanında, Batumdan bir gemi ile İstanbul'a gitmiş. Padişah huzurunda bir Halk Ozanı ile yaptığı atışma sonunda başarılı çıkınca, üç yılSaray Halk Şairi olarak Osmanlı Sarayında kalmış. Ömrünün çoğunu Posof ta geçiren Fakiri: kendi tasnifi olan Kirman Şah, Ahmet Han, Aslan Bey, Bustafa Bey, Taner Mirza İsimli Türkülü Halk Hikayelerini, halka anlatarak. bu yolla halkın zamanını hoş geçirtirken, onlara aynı zamanda Belli Kültür miraslarımızı öğretmeye çalışmıştır.

Şairin hayat hikâyesi ve şiirlerinin tamanı, Posof Halk Eğitimi Bülteninde Yayınlanmaya çalışılmaktadır. Bu küllüyet kaynağı için Şair Nazım Aydın ile Fehmi Bayraktaroğlu'na baş vurulabilir. Şairin deyişme, atışma ve şiirlerinden birkaçını buraya aldım.

İlk Badeden uyandığı zaman söylediği rivayet edilen şiiri şudur:

Bu gece ruyamda bir pir ihtiyar,
Göründü gözüme ayan bu gece.
Bir bade sundu iç Allah aşkına,
Bu aşk şarabına dayan bu gece.

İçtim badeyi döndüm şaşkına,
Ugradım bir sele, düştüm coşkuna,
Al ikinci badeyi, erenler pirler aşkına,
İçte bu gafletten uyan bu gece.

Üçüncü badeyi ben pirden aldım,
Cananım Hüsnü ye hem aşık oldum,
Yandım ateşlere kavruldum kaldım,
Yokmu ahuzarım duyan bu gece.

Dedi kadirgilandır, tanı sen piri,
Bilmiş ol mahlasın, oldu **FAKİRİ**
Gösterdiler, Hüsnü, Üzeyir yari,
Baktım gözden oldu nihan bu gece.

1830 AHISKA Ağıtı *

İndim ovasına bir göz gezdirdim,
Gördümel'in bahçe barı bozulmuş,
Yüreğim tutmadı bir daha bakam,
Taş toprağı ağlar, bendi çözülmüş.

Meğer tezmiş, bağda bülbüllerötmez,
Hanumanlar sönmüş, bir ocak tütmez,
Hicret eder yada ayağı gitmez,
Turna gibi katar, göçü düzülmüş.

Meralı bend etmiş, ifrit tuzağı,
Artık yavru tezmiş, yoktur durağı,
Ala gözler şimdi bir kan çanağı,
Bi gafil yarından, eli üzülmüş.

Bu **FAKİR** ah eder, kanlı yaş döker,
Esirdir Ahıska boynunu büker,
Tezden çare kıla, bir Şah-i Hünkar
Nice diyem bahtın, kara yazılmış.

1830 SİNOR KESİLMESİ Ağıtı *

Hey kardeşler, yanak yanak ağlıyak,
Ülkemiz sultanı elden gidiyor.
Al yeşil döküp, kara bağlıyak,
Al-Osmanın şanı elden gidiyor.

Ahıskaydı burda Ellerin hası,
Yakıldı ateşe, şenliği nası,
Kurtuluncayadek, çekeçek yası,
Esir olmuş canı elden gidiyor.

Kafir Moskofa baş ölke verilir,
Kesilir sinorlar, korgan dikilir,
Yedi yerden **FAKİR** beli kırılır,
İslamın vatanı elden gidiyor.

AHISKANIN DÜŞÜŞ Ağıtı *

Ahıskanın hali yaman,
Dil varmazki ede beyan,
O ki oda yaktı düşman,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Paşalar el bir olmadı,
Hayını çok hal bilmedi,
Bir yerden imdat gelmedi,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Kâfir yangın verdi gece,
İşimizi saldı lece,
Şeher elden gitti nice,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Üç gün üç gece od yağdı,
Ne gün gördük, ne ay doğdu,
Sağkalanı duman boğdu,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

* Bu üç adet "ağıt", Kars İl'i Dergisi 1.sayıdan alınmıştır

Üç gün ataşlara yandı,
Od alav arşa dayandı,
Her yeri kana boyandı,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Yavrusun attı anası,
Oldu külli gam hanesi,
Bozulmaz sağlam binası,
Kaldı Moskofa'a Ahıska.

Ahıskanın Önü yazı,
Şehittir gelini kızı,
Çekticeği kara yazı,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Viran Kaldı bağ bahçesi,
Şakımaz bülbülün sesi,
Öldu bayu lar yuvası,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Viranesi melul bakar,
Taş toprağı şehit kokar,
Artık kim seyrana çıkar,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Akan suları bulanık,
Mescit medresesi yanık,
Mü'minlerin kalbi sınık,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Camiler kandili yanmaz,
Minberde Hutbe okunmaz,
Sanmaki(çarka dokunmaz),
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Teke patlatan, kan çağlar,
Gökte melaikler ağlar,
Ehli İslam kara bağlar,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Ala-karlı yaylakları,
Kan ağlıyor bulakları,
Ağ'a döndü duvakları,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Ahıskalı düştü aha,
İşi kalmış bir Allaha,
Gözler görürmü bir daha,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Zağ'a kalmaz şahin yurdu,
Gelir şol Al-Osman kurdu,
Kem talihtir, aldı verdi,
Kaldı Moskof'a Ahıska.

Padişahtan ferman olur,
Şanlı ordu yine gelir,
Bu yerleri tamam alır,
Kalmaz Moskof'a Ahıska.
Varmaz bu çoğa Ahıska.

Babasını Mezara koyup eve geldikten sonra, evine gelenlere şöyle seslenir:

Zalim ecel neler getirdin benim başıma,
İnsafsız ecel babamı alacak dedim.
kahpe felek ağu kattı tatlı aşıma,
Hasret kıyamete kalacak dedim.

Çok şükür okudum, Kur'an Yasini,
Baba ezrail kesti bülbül sesini,
Sana nuş ettirmiş ecel tasını,
Ah bizim halimiz ne olacak dedim.

Nereye gideyim, nolacak halim,
Unutamam baba seni, kırıldı belim,
Aklıma gelmezdi, meğer bekliyor ölüm,
Allahın takdiri, yerini bulacak dedim.

FAKİRİM, der dünya seni neyliyem,
İnem aşkın deryasını boyliyem,
Allah'a sığınıp, sabır eyliyem,
Bu dünyada kimdir kalacak, dedim.

Baş sağlığı verenlerede şöyle seslenir:

Fani dünya senden şikâyetim var,
Bunca saltanatı varı neyledin dünya?
Düşürdün mahluku, bir kalmakala,
Yitirdin edebi arı neyledin dünya.

Şeytan iğvasiyle cennetten düşen,
Hakkın hitabiyle olan perişan,
Havva ile Arafatta konuşan,
Adem Atam Peygamberi neyledin dünya?

Bunca asılara eden şefaat,
Habibi risalet, FahriKainat,
Nurdan halk oldu bunca mahlukat,
Resulullah , ol serveri neyledin dünya?

Cümleden evvele imana gelen,
Resullullah ile ol yola giren,
Tabanını ejderha ağzına veren,
Abubekir koca piri neyledin dünya?

Nurdan halk oldu, hayal madeni,
Seddeti alemi, diniimani,
Altibin altiyüz altmış altı ayet Kur'anı,
Cem eyleyen Osman Nur'i neyledin dünya?

Düldüle binipte Zülfikar takan,
Bunca Kafirlerin tahtını yıkan,
Yetime, fakire lütfiyle bakan,
Ali gibi haydari neyledin dünya?

Yalan dünya elinden çektim amani,
Senden geçtim, Allahtan kesmem gümani,
Babama, cümle ümmete versin imani,
Sevgili pederi neyledin dünya?

FAKİRİ'nin piri, Kadirgilandır,
Tarikat ilmini dile alandır,
Hakkın, binbir ismini bilendir,
Din yolunda o rehberi neyledin Dünya?

İHTİYARLIĞA DEĞİŞİ **

İhtiyarlık arayıp benimi buldu,
Artık gençlikten beni ırak ettiler.
Bozuldu bağlarım, güllerim soldu,
Dertler bu sinemde konak ettiler.

Her yerden dertler bana geldiler,
Çekti silahların, bağrım deldiler,
Damarda kanım içine girdiler,
Yerleşip vücudumu yatak ettiler.

Bilmem ne olacak, perişan işim,
Daha çok gencim, ellidir yaşım,
Kalmadı ağzımda döküldü dişim,
Anladım yaşamaktan, ırak ettiler.

Baktımki başımda ağarmış saçım,
Gözlerim yaşardı, sizladı içim,
Anladım yüklenmiş, gidiyor göçüm,
Beni her taraftan farığ ettiler.

Oğul uşak bildiğinden şaşmıyor,
Daha sözüm bir kimseye geçmiyor,
Kurudu dallarım, güller açmıyor,
Geçen günümü gamu firak ettiler.

Kimseden fayda yok, bir sensin gani,
Affet günahımı, bağışla beni,
Yarabbi İslâma ver, iman Kur'anı,
İman Kur'anlı olanı çırak ettiler.

Bir gün gelir **FAKİRİ** de ölmüş derler,
Yuyarlar, temizler, beze sararlar,
Bindirirler tabuta, kabre koyarlar,
Bu faniyi gözden ırak ettiler.

Ölümünden bir gün önce yanındakilere söylediği destan: **

Baba sülbünden düştüm ana rahmine,
Dokuz ay kaldım, kanda misafir.
Allahın izmiyle geldim cihana,
Oldum bu cihanda bunca misafir.

Hak nasip etti bu dünyaya geldim,
Anamın sütüyle kandım eğlendim,
Bir zaman da beşiklerde sallandım,
Hep gelenler bu mekanda misafir.

Akıl ermez ol Hüdanın işine,
Yazılanlar gelir her kulun başına,
Eriştim onbeş onaltı yaşına,
Bu aşıklık oldu bende misafir.

Mümin olanların defterine bakılır,
Münafık kalanın ahireti yıkılır,
Can geldi dar boğazda sıkılır,
Cesetin içinde, canda misafir.

Ölüm melekleri hep yanıma geldiler,
Ecel şerbetimi elime verdiler,
Bir gün ömrün kaldı dediler,
Dünya bir kervan, handa misafir.

Ciğer akrabahlar yanıma gelsinler,
Beni son günümde görsünler,
Hakkımız helal olsun desinler,
Kaldım sizde bu günde misafir.

Bu fani dünyanın, ahiri böyle,
Kim kaldı cihanda, haniya söyle,
Yarabbi İslâmlara, sen medet eyle,
İman yoldaşıdır, dinde misafir.

Canım kurban olsun ulu Yaradana,
Meftimi asan eyliye, bu şirin cana,
İşte Habibullah, geliyorum sana,
FAKİR Ümmet yarın sende misafir.

** Zikri Akpınar'dan alınmıştır.

Fakiri, gurbete gitmek için babasından şöyle izin ister:

Yeri göğü yaratanın aşkına,
Gideyim gezeyim izin ver baba.
İçtim badesini döndün şaşkına,
Gideyim gezeyim izin ver baba,

Dayanamam artık ben bu firağa,
Baba gazel düşer açılan bağa,
Tek destur ver, çokta gitmem ırağa,
Gideyim gezeyim izin ver baba.

FAKİR düştü derde, yoktur ilacı,
Kurtar beni dertten yavruna acı,
Baba sensin benim başımın tacı,
Gideyim gezeyim izin ver baba.

Gurbette giderek, Batum'a gider. Orda Sınskal Hoca adında birinin işinde çalışmaya başlar. Sigaraya allerjili bu hoca Üzeyir'i tenkit eder, bunun üzerine bakalım hocaya ne der?

Arşta bir Cami var kimin yapısı,
Kaçtır penceresi, kaçtır kapısı,
Kimdir imam, müezzin, kimin tapısı,
Haberin varmı, haber ver Molla...

Arşta bir horoz var, mücidi neye kaimdir,
Neye kadim, yediceği nedendir,
İncimidir, sedefimidir nedendir,
Haberin varmı, haber ver Molla.

Sen öylemi sandın **FAKİR** uyuyor,
Yedi kat yerleri bir bir sayıyor,
Acıkmazmı, kızıl öküz ne yiyor?
Haberin varmı, haber ver Molla.

Bunu dinleyen hoca, durumu talebelerine anlatır. Onlarda Üzeyirin yanına gelirler. Buna takılırlar. Bunun üzerine onlara şöyle seslenir:

Benden selâm olsun alim olana,
Bir Elhem'in kaç rivayet dalı var?
Nice bin Kaf, Kef, var Kur'an içinde,
Nice bin Sin, Şin nice Zal'ı var?

Harut, Marut derler Hakkın meleği,
Nerde kabul oldu o'nun dileği,
Canı cesedinde sızlar yüreği,
Bunu bilmeyenin ne kemali var?

FAKİRİ'yim der bunlar azat olunsa, (yani; mezun olsa)
Başı değse birbirine delinse,
Bir kişide iki avrat bulunsa,
Leyl-ü Nahar onun kalmakalı var.

Bunları dinleyen öğrenciler, bunları bilemediklerini itiraf ederek, yaptıkları kabalıktan dolayı özür dilerler.

Batumdan İstanbul'a giden Fakiri, bir aşık ile atıştırılmak üzere Padişah 3. Selim tarafından saraya götürtülür. Orda padişaha şölyle der:

Ervahta ismim Türk soyundanım,
Ahıska İl'im, Posof Kazası Şahım,
İsmim Üzeyir, Hevat köyündenim,
Mevlüttür bu Fakirin babası Şahım.

Bin yediyüzyetmişte dünyaya geldim,
Oniki yaşımda pirleri gördüm,
İrfanlık dersimi ben ordan aldım,
Böyledir garibin künyesi Şahın.

Açılsa dehanım, söylerdim derdim,
Ölmeden bir kere göreydim derdim,
Çok şükür Mevlaya, sizleri gördüm,
Var olsun Hünkarın binası Şahım.

Osmanlı nüfuzu geçer, dağa taşa,
Titrer memleketler, her etraf köşe,
Dolu ömürlerle, hayırla yaşa,
Budur **FAKİRİ**'nin duası Şahım.

Padişah bunları dinleyince, Oğlum, sarayda bir Urum aşığı var, sen onunla atışabilirmisin deyince, şunları söyler:

Emir Allahtandır, her daim kula,
Her an hazırım düşmana karşı.
Dilerim Mevla yardımcım ola,
Buyurun, gelinmez emrine karşı.

Şahım emreyle sen, hazırım her an,
Hakkın yardımıyla, hiç vermem aman,
İnşallah kaçmaya bulamaz zaman,
Duramaz haktan gelen imana karşı.

Pirleri görmüştüm bende rüyada,
Ellerinden içtim, kanınca bade,
Gaipten dediki bana bir seda,
Durmadan git sen, bu yılana karşı.

Kafirler islama galip olurmu,
Eğri gider hakikati görürmü,
Dinsizi yenmeye **FAKİR** dururmu,
Can feda olsun Al-Osmana karşı.

Bu son sözleri dinleyen Padişah, bir hafta sonra Urum aşığı (DİKORİ) ile karşılaşmalarını emreder. Bir hafta sonra bu iki ünlü aşık karşılaşırlar. Karşılaşmalarından bir kısmı şöyledir: Uzun atışmalardan sonra, sıra bağlama (sorulara) gelir. Dikori'nin sorularını yanıtladıktan sonra, soru sormaya FAKİRİ başlar ve şöyle der:

FAKİRİ İptiki Adem'in zürriyetinden,
Edep kimde kalkıp, ar da geliptir.
Resul'un nurunu ne gün yarattı,
Hangi saat, hangi günde geliptir?

O kim idi oldu üç şere kail,
Kime bağladılar, güher hamail,
O kimidi düştü yollara sail,
Ak simasına yaz, kanda geliptir?

O kimdi ki canı yok idi öldü,
Cemaat kaç idi, İmam kim oldu,
Söyleyin ağyara, **FAKİR** kocaldı,
Sinnim tamam olup, Pirde geliptir.

Bu üç kıtayada yanıt veremeyen DİKORİ yenilgiyi kabul eder. Yalnız bir muamma asacağım der. Padişah kabul eder. Bunun üzerine FAKİRİ bir saat uyku zamanı ister. Uyandıktan sonra şunları söylüyerek muammayı da çözer. Bundan sonra da üç yıl sarayda kalır. Daha sonra Padişahtan izin isteyerek tekrar Posof'a döner.

Rüyayı alemde çıktım seyrana,
Saydım Melekleri hepsi çift çift.
Bir hesap gezdirdim, yıldıza aya,
Baktım kepkeplerin hepsi çift çift.
Aşk elinden düştüm ahu zarlara,
Pervane misali yandım narlara,
Andan pervaz edip, indim yerlere,
Gördüm canlı cinli hepsi çift çift.
FAKİRİ'im değilim dünya harisi,
Mü'min kula lazım her an Tanrısı,
Deryada balıklar, işte birisi, (Bunu söylerken parmağını
Bu balıktan gayri hepsi çift çift. askıya uzatır.)

Yıllar sonra aynı aşık Ahıska İl'ine gelir. Ahıskanın Valisi de Üzeyir'i götürür. Oradaki uzun karşılaşmalardan bir örnek:

DİKORİ Dinle beni ey İslami, ipti bir divan ola,
Seninen konuşam aşık, yakutu mercan ola,
Gaybe neden gelir geçer, yüreğim pençelidir,
Zerbi babdan konuşalım, Polatkir meydan ola.

FAKİRİ Dinle beni ey Urumi, yardımcım Süphan ola,
Peygamberim Muhammetten, dilerim ihsan ola,
Ervahından la demişsin, böyledir senin binan,
Allah bir Resül hak, bilmeyene cehennem mekan ola.

DİKORİ Dinle beni ey İslami, sanmayın beladır,
Bizim dinler, sizin dinden hem yukarı aladır.
Benki cennete gidersem, sanmaki hiladır,
Sanmayasınki rüyadır, ipti bir divan ola.

FAKİRİ Dinle beni ey Urumi, sanma böyle karimdir,
Cennette işin ne, Veyil Deresi yerindir,
Eğer Cennet muradınsa, üst eşiği yolundur,
De Lailahaillallah, demezki şeytan ola.

DİKORİ Dinle beni der DİKORİ, nedir canda ganidir,
Dünyadaki aziz canlar, nerede cem'idir,
Cennette duba ağacı, kökleri niyanidir,
Zor bir babdan konuşalım, polatkir meydan ola.

FAKİRİ Dinle beni der FAKİRİ, sevda canda ganidir,
Dünyadaki aziz canlar, Beytullahta cem'idir.
Cennette duba ağacı, kökleri yukarıdır,
Hangi babdan konuşursan, sen gibi şeytan ola.

Tekrar soru ayağı Dikori açarak, oturum sürer.

DİKORİ Dinle beni ey İslami, Nedir ayaksız yürür,
Bir yük binki coşa gelse, nedir ayaksız yürür,
Dinin hak ise, İslami ver sualime cevap.
Devreder ziri balasın, nedir ayaksız yürür?

FAKİRİ Dinle beni ey Urumi, Bedesma ayaksız yürür,
Bir insanki ah edince, gönül ayaksız yürür,
Dinim, dini Muhammeddir, Ey Urumi dine gel,
Devreder ziri balasın, duman ayaksız yürür?

DİKORİ İptiki dünya kuruldu, nedir indi yerlere,
Beni Adem halk olundu, ne dağıldı dillere,
Kimidi ah vah ile düştü tozlu yollara,
Devreder gezer cihanı, nedir ayaksız yürür?

FAKİRİ İptiki dünya kuruldu, Rahmet indi yerlere,
Beni Adem halk olundu, Kurs olmuştur dillere,
Peygamberin Geyiğidir, ah vah ile düştü yollara,
Devreder gezer cihanı, umman ayaksız yürür?

DİKORİ Dinle beni der Dikori, ne neyin adetidir,
Beni dertten derde salan, ne nayın mihnetidir,
Cana velvele düşüren, ne neyin şiddetidir,
Kati heybet, kendi dehşet, nedir ayaksız yürür?

FAKİRİ Dinle beni der Fakiri, Kan can'ın adetidir,
Beni dertten derde salan, Ağyarın mihnetidir,
Cana velvele düşüren, Ezraill şiddetidir,
Kati heybet, kendi dehşet, Yılan ayaksız yürür?

Bundan sonra jüri, Fakiriye soru sorma sırasını verir. Sorupta yanıt alamadan Dikoriyi yendiği soruları da şöyledir.

Dinle beni ey Urumi, -H- neyin üstündedir,
Gireyim hece babına, -B- neyin üstündedir,
Bu yerlerin altı attır, üstü zulumet taha,
Güm güm öküz, derya, balık bak hele feriştaha,
Deryada defter tutan melek ne üstündedir?

Aşıklar kelamı yetiriptir araya,
Carilik edem diyordun,, başın düştü belaya,
Okuyam İsmüazam, çıkam Arşu alaya,
Beytullahta meleykeler, el kaldırmış duvaya,
Ederler Hakka zikir, o neyin üstündedir?

Fakiri'm der, böyle cevabımdadır,
Herkes erbabın bulur, babı babındadır,
Öyle bir hayvanat gördüm, gözü tırnağındadır,
Gezip yürümesi yoktur, ayağı ağzındadır,
Durağını sorar isen, cehennem beynindedir,
Eğer Aşık isen cevap ver, İlka ne üstündedir?

Yenilgiyi kabul eden Dikori, Fakiri ile tanışarak, kendisini yenen Osmanlı sarayındaki genç Aşığın Fakiri olduğunu anlayınca, senin burda işin ne diye soruncada Fakiri şu dizelerle yanıt verir.

Ulu yaradanın hikmeti çoktur,
Allah'ın emrini gör yavaş yavaş,
Tuttuğun yolun hiç aslı yoktur,
Muhammed dinine gir yavaş yavaş.

Muhammed dini ulu bir dindir,
Bu dinin rehberi, Mubarek Kur'andır,
Bu dinden başka hepsi yalandır,
İnanmayanı yakar, nar yavaş yavaş.

Ey Urumi, ey bak hasmini tanı,
Kah yükseltir, gahi alçaltır ol gani,
Muammanı bileni, görmedinmi beni,
Diyeceğim sana, kör yavaş yavaş.

Yüzüm ak oldu, çok şükür olsun,
İyiler iyilik, kötüler belasın bulsun,
Urumi de Fakir'i tanısın bilsin,
Aklını başına kor yavaş yavaş.

Şair Hasta Hasan ile atışmaları:

HASTA HASAN — Yer altında kızıl öküz ülüzgar üstündedir,
Bu cihanın çar köşesi şahi nar üstendedir.
Abubekir, Ömer, Osman şefaatçi ol Resul,
Haktaalanın bir nişanı, peygamber üstendedir.

FAKİRİ — Bu dünya böyle kurulmuş, devlet var üstendedir,
Harun Karun mal kazansa, tarumar üstendedir.
Havva Anam, atam Adem, tulladılar cennetten,
Korkarımki aldatalar, şeytan şer üstendedir.

HASTA HASAN — Bu dünyada Hakta ale çok mal vermez deliye,
Çok malın çok azabsı var, ondan vermez veliye,
Destur verip Arslan diye buyurmuştur Ali'ye
Hiç küffara boyun eğmez, Zülfikar üstendedir.

FAKİRİ — Bir atanın evladıyız, başka başka dilimiz,
Yarın kıyamet gününde nice olur halimiz,
Kıldan ince, kılıçtan keskincedir yolumuz,
Altı kazan, üstü sırat o da nar üstendedir.

HASTA HASAN — Hasta Hasan bu sözleri dinleyene nasihat,
Kalktı insandan muhabbet, hayvanattan hasiyet,
Her kalkanda şükür eyle, her yatanda vasiyet,
Geçti çağım doldu sinnim, ihtiyar üstündedir.

FAKİRİ — Bu Fakirin kulluğunda gelir bir gün Ezrail,
Dört Kitabı Hak gönderdi, tasnif etti Cebrail,
Atacak Hallaci Mansur, dirilecek İsrail,
El koymuş divana durur, o da su üstündedir.

Hasta Hasan ikinci soru ayağını açar:

HASTA HASAN
Benden selam olsun, Aşık olana,
Ezel bu cihana indi ne idi?
6666 nın
Açarını söyle, bendi ne idi?

FAKİRİ
Aleykümüsselam, sual sorana,
Evvel cihana zincir indi bu idi.
6666 nın,
Açarı Bismillah, bendi Cüz idi.

HASTA HASAN
O nedirki, gökte yerde bilinmez,
O nedir ki O'na bir eş bulunmaz,
Biri öldü cenasezi kılınmaz,
Birisi geriye döndü ne idi?

FAKİRİ
O Mevladır, yerde gökte bilinmez,
O Berizedir, ona bir eş ubulunmaz,
Asa öldü cenazesi kılınmaz,
İdris'tir, Cennet'e girdi bu idi.

HASTA HASAN
Hasta bu dünyaya gelince daldı,
Hangi güldür, 63 ünde soldu,
Biri göğe gitti, biri yerde kaldı,
Gökte beşi yere indi ne idi?

FAKİRİ
İşitince Fakiri de bildi,
Peygamberimiz 63.ünde öldü,
İsa göğe gitti, Muhammed yerde kaldı,
Gökten beş Namazdır, indi bu idi.

Bundan sonra soru ayağının üçüncüsünü Fakiri açar:

Benden selam olsun Aşık olana,
Ayırtlasın bu sözlerin beşi bir,
Ne dünyada, ne ahirette canlıdır,
Eyvallahım var, bulana eşi bir.

Hasta Hasan yanıt vermeyince tekrar sorar.

Arşta yaradıldı, yerde var oldu,
İkiside bir biriyle bir oldu,
Neden yaradılmış, neden var oldu,
Cesedinde ağzı iki, dişi bir

Hasta Hasan bunada yanıt vermeyince tekrar sorar.

Hak yarattı Havva ile Adem'i,
Kim görmüştür o yoldaki gideni,
FAKİR sensin cevahirler madeni,
Dört kitapta gördüm, onun başı bir.

Diyerek Hasta Hasanı yener.

POSOF KÖYLERİ Destanı

Posof'a bir destan yazdım halimce,
Taşlı dere tepe yeri Posofun.
Kış gidip bahar yazı gelince,
Yeşillenir kır bayırı Posofun.

Bir yanı Ulgar, bir yanı Arsiyan,
Urema dağı bir yanı kodiyan,
Urus'a ki kaldı, güzel Kobliyan,
Hiç unutulmaz bu zarı Posofun.

Toprağı iyidir, değil bayağı,
Kartopu, zarzavat olur kabağı,
Gayet lezzetlidir, peyniri yağı,
Mahsul verir tarlası, kırı Posofun.

Vahla çok iyidir, evvel yazmalı,
Mahallelerini bir bir gezmeli,
Mal davar yeridir, bura ezeli,
Eksik değil devlet, varı Posofun.

Suskabın uslu şenliği, nası var,
Hevat'a erenlerin duası var,
Hunemiste insanların hası var,
Çok olur alimi, piri Posofun.

Damala havadar, eski beğ yeri,
Gidipte görmeli, hele şu Kır'i
Güzeldir Ohtel'in, meşe ormanı,
Büyük hazinedir, Hanyeri Posofun.

Kır, Sanhuliye durmuş kıbleye bakar,
Mere den okumuş alimler çıkar
Allılar huysuzdur, canımı sıkar,
Bir o köyü vardır, geri Posofun.

Sagreliler, ünvanlıdır, şanlıdır,
Yeniköy adamı sıcak kanlıdır,
Cancak'ın insanı çok izanlıdır,
Ustadır boş değil, biri Posofun.

Ariledir, olmuş bekçi Urus'a,
Caksuyu ah çeker, eder gam tasa,
Bir düz tarla bari Zenderde olsa,
Hep bayır yarıdan yarı Posofun.

Cilvana hürmetli şenliği, nası,
Gumedir ezelden, ilim yuvası,
Papolada çoktur, beylik davası,
Meşhurdur cihanda, eri Posofun.

Pala da olur yüzümün ağı,
Puma nın insanı değil bayağı,
Badelenin çoktur, bahçesi bağı,
Her yer böyle olsa bari Posofun.

Cuvantel görmesin asla hiç mihnet,
Tepesümde ye gelmesin meşakkat,
Petoban'a Haktan olmasın afet,
Çünkü; çoktur, hüluskâri Posofun.

Erim sinordadır, Satlel den yana,
Şuvaskal ah çeker, Gergisuban'a,
Şulgavur hürmetli, İlim Kur'ana,
Yerindedir namus arı Posofun.

Dağa arka vermiş, durur Lamiyan,
Hertus'un insanı taze nevcivan,
Hısım akrabaydı bütün Kobliyan,
Elden gitti devlet, varı Posofun.

Dolandım köyleri geldim Duğur'a,
Ormanı toprağı değil avara,
Cacunların işin, Allah kayıra,
Bol bol akar hoş suların Posofun.

Gınya yı severim, zati ezili,
Caboryalar sanki cennet misali,
Koliskal da vardır, ağzı duvalı,
İlim'e var itibarı Posofun.

Çıkmış Uremaya yakındır Sece,
Kapanlı çalışır, gündüz ve gece,
Çorçuvan çok bakar, fakire aca,
Çok olur bantası, barı Posofun.

Sinsetip'e vardım ettiler hürmet,
Sakabol iyidir, suları berbat,
Banarhev ekinden eder şikayet,
Hiç belli olmuyar, sırrı Posofun.

Dikas kırıklıktır, kuzeye bakar,
Varznalar ocaktır, haneder çıkar,
Marsolat, derede boynunu büker,
Hiç unutulmaz, eseri Posofun.

Zedezümde daim kendini öğer,
Varhana iyilikle kazanır değer,
Obol delidir, birbirine söver,
Ulgar dan gelir, Seheri Posofun.

Agara çamurdur, önünde kale,
Sohbet etmek için., varmalı Kol'e,
Elverişli Sayho, davara mala,
Bilene çoktur, değeri Posofun.

Koçakları çoktur, yektir erliği,
Alim Ülaması, hoştur birliği,
Çalışkan insanlar, eydir dirliği,
Kimseye dokunmaz, şerri Posofun.

Posof'umun burda methin eyledim,
Af buyurun, uzun kısa söyledim,
Bende bu toprakta, doğdum büyüdüm.
FAKİR oldu yadigarı POSOF'un.

Yafez ÇAKICI

Kendisinden alınmıştır.

Posof ilçesinin Yeniköy köyünden, *Entelligil* Sülalesinden, *Mizrap* efendinin oğludur. Anası; Süngüllü köyünde *Mahmutoğullarından*, *Müftü Şevki* efendinin kızı *Zahide* hanımdır.

10 Kasım 1942 doğumlu olan Yafez efendi, ilkokulu kendi köyünde okumuştur. Öğretmenlerinin önerileri ile okumak istemişsede, nüfusa daha küçük yazdırılmış olması ve ailesinin tutumu yüzünden orta öğretime gidemeyen Yafez efendi; 1952 yılından 1962 yılına kadar, o zamanki Posof Müftüsü - Dedesi - Şevki efendinin yanında özel olarak Kur'anı Kerim ve Arapça öğerenmiştir. 1964 yılında Askerlik dönüşünde, kendi köyünde İmam Hatiplik görevine başlamıştır. Ardahan Ortaokulu ve Kars İmam Hatip lisesini, bu görevde iken dışarıdan bitirmiştir. köyünün sosyal kalkınmasında takdire değer katkıları bulunan bu değerli insanın, özellikle Milli, Dini, Eğitici ve Eleştiri türünden 1000 kıtayı aşkın şiirleri vardır.

Kendi isteği ile emekliye ayrılarak, köyünde arıcılık ile uğraşmaktadır. Şiirlerinden bir kaçını buraya örnek olarak alabildik.

SEYAHAT

Tahakkuk ettirmek için bu hayırlı kurumu,
Hemen bir taksi tutup, azmettik Erzurum'u.
Önümüzdeki asvalt, sanki hızla eriyor,
İbre askari seksen, kah yüzü gösteriyor.
Ben o gür sularıyle seyrederken Aras'ı,
Geçti yanımdan birçok , büyük Tır arabası.
Ne çok vesait varmış, bu tıransit yolunda,
Boş bir yer görünmüyor, ne sağ ne de solunda.
Yol görünce aklıma geliyor neler neler,
Bu yollarla bağlanmış, birbirine ülkeler,
Bunlar münhasır değil sade bir yurt içinde,
Eminim uzanmışlar, İspanya'dan, ta Çin'e.
Yol ve köprü bir yurdun ziynetidir süsüdür,
Dünya milletlerinin, uygarlık ölçüsüdür.
Refah ve terakkide, büyüktür yolun payı,
Biz bu hususta örnek alırken, Avrupayı,
Hele birde bakalım, dikkatle dinimize,
Bu babda ne buyurmuş, hakkın elçisi bize.
Yoldan eza gidermek İmanın şubesidir,
Yollara çer çöp atmak, İslamlık ötesidir.
Buyurarak belirtmiş, yolların önemini,
Artık başka takdirler, yanında cüce, mini.
Yolu yapıp yaşatmak, müslümanın karıdır,
Beldeler birer beden, yollar damarlarıdır.

KIBRIS ÇIKARMASI — 20.07.1974

Bu gün yirmi Temmuz Cumartesidir.
Artık sabrımızın taştığı gündür.
Kıbrıs ta gürleyen, Türk'ün sesidir,
Bu gün Ulusumuzun coştuğu gündür.

Almak için bizden, yavru vatanı,
Yıllarca uğraştı, Rum'u Yunan'ı,
Merhem kabul etmez, müzmin çıbanı,
Mehmedin süngüyle, deştiği gündür.

Türk hakkı seveni basar bağrına,
Haksız davranışlar, gider ağrına,
İnsanlık namına, barış uğruna,
Ordunun Kıbrıs'a koştuğu gündür.

Allah Allah deyip asker bindirdik,
Denizden çıkardık, gökten indirdik,
Bir hamlede tüm düşmanı sindirdik,
Şımarık Yunanın şaştığı gündür.

Olsada engeller, aşılmaz çetin,
Dayanmaz önünde Türk cesaretin,
Ateşin altında, arslan Mehmet'in,
Beşparmak Dağları aştığı gündür.

Bu gün yıkılıyor, zulüm temeli,
Adli tesis etmek, türk'ün emeli,
Kıbrıs ne Yunanın, nede Rum eli,
Asıl sahibine geçteği gündür.

Sana derim sana, ey alçak Yunan,
Yenemezsin bizi, gel buna inan,
Gördün işte türk Askeri kahraman,
Önünden namertçe kaçtığın gündür.

Erlikte bizdedir, dirlikte bizde,
Eşitlikte bizde, hürlükte bizde,
Esaret barbarlık, körlükse sizde,
Ak ile karayı seçtiğin gündür.

Deden de saldırdı bize bir zaman,
Akibetin söyler dul, büyük anan,
Yan bastıkça, diyeceksin el aman,
Tarihte bed namla, geçtiğin gündür.

Kıbrıstan, Egeden edip feragat,
Uslu dur yerinde, olma bir illet,
Bir daha kükrerse bu asil Millet,
Atina kapısın açtığın gündür.

YAFEZ der, mümtazdır, Ordumun ünü,
Cahillik eyledin, unuttun dünü,
Bari hafızandan silme bugünü,
Tüm cihana mahcup düştüğün gündür.

TEVHİDİ İLAHİ

Ne güzel söylemiş bir arap şair,
Hakkın varlığını ispata dair.

"Bir fışkı delalet eder deveye".
Ağacın hatırlar, bakan meyveye.

Yolcuyu kanıtlar, yerdeki izi,
Şu yerlerde ki, kaplar, dağı denizi.
Bunca sahraları, dereyi düzü,
Şu göklerdeki parlar, bunca yıldızı.
Bunlar eylemezki, Hakka delalet,
Hakkı tanımamak, büyük cehalet.
İspat eder yaratanı her zerre,
Yeter düşünelim, bizler bir kere.

İTİRAZ

Maksatlı sözlere değer vermeyin,
Biraz tahkik edin, durun efendim.
Halkı, hacı, hocay hakir görmeyin,
Lafiyle şahidi, zurun efendim.
Modadır dindara iftira itham,
Tamamlar eksiktir, eksikler tamam,
Radyoyu günah sayan de hangi imam,
Hiç gördünmü böyle birin efendim.
Bizde tahsil yaptık tam dokuz sene,
Ezeli aşıkız, bilime fene,
Adımız gerici, halada yine,
Gönlümün yarası, derindir efendim.
Hem dine rağıbız, hem de dünyaya,
Gidilmezden dedik, gidilir aya,
İtibarımız var, Fizik, Kimyaya,
Karşıtıyız biz, kumarın efendim.
Eceli cahilden bilmeyin bizi,
Hem İmamım, hem mimarim, hem terzi,
Şiir de yazarım istersem bazı,
Göster sende bir hünerin efendim.
Halkı tenvir elbet bize aittir,
Biz bunu müdrikiz, tembih zaittir,
Çalışmama bütün çevre şahittir,
Renk seçmek, karımı körün efendim.

HASBİHAL

Nedersin sözüme ey ehli iman,
Bizim bu halimiz helavetmidir.
Encamamı yetti devranı zaman,
Yoksaki zamanı kıyametmidir.
Terk ettik töreyi, düştük yabana,
Tarihe ters düştük, taban tabana,
Hainiz Millete, hem de vatana,
Şu tembellikte bir maharetmidir?
Terakkiye ahlak gerek, dikkat et,
Sıhhatla marifet, sadakat vahdet,
Hareket cesaret, azmiyle sebat,
Yoksa yalnızca kıravatmıdır?
Kim umursar doğruluğu, kim arar,
Revaçtadır, dinen yasak ihtikar,
Aldatır müşteriyi, yapar fazla kâr,
Buda bir vicdani ticaretmidir?

Fikri kavmiyete, islâm çatıyor,
İmanı kalbinden söküp atıyor,
Hakkı aramıyor, taraf tutuyor,
Hala o zamanı, cehaletmidir.

KESME KARDEŞİM

Aman kardeş aman kesme ağacı,
Aklın al başına şaşma kardeşim.
Kesmenin anlamı düşün ne acı,
bileyip baltanı koşma kardeşim.

Ağaçtır ormandır, doğanın süsü,
Rüzgarın engeli, yerin örtüsü,
Milli kalkınmanın baş garantisi,
Ol sen bugerçeğe aşna kardeşim.

Eğerki bir yurtta olmasa orman,
Toprak çoraklaşır, başlar heyelan,
Harabeye döner bu cennet vatan,
Dereler olur taşma kardeşim.

Ne büyük bir nimettir, düşün bir derin,
Çeşnisi bir alem, gölgesi serin,
Kaynağı nerededir, şu meyvelerin,
İnsaf et derdimi deşme kardeşim.

Ormansız bir yere, pek yağmaz yağmur,
Yağınca olur, sel, afet, çamur,
Millette ne sıhhat kalır ne huzur,
Su kaybolur, kurur çeşme kardeşim.

Orman emanettir, ecdattan bize,
Gel bizde dikelim, bayıra düze,
Erozyonla toprak gider denize,
Felâket çukurun eşme kardeşem.

İşte sana daha mühim bir haber,
Kopsada kıyamet görseniz eğer,
Ağaç dikin demiş ulu Peygamber,
Bu hikmete karşı düşme kardeşim.

Bilmem sayayımmı, faydasını daha,
Askere siperdir, av için saha,
Gözönüne getir, bir çöl bir vaha,
Gölgesiz güneşte pişme kardeşim.

Orman kesen ummaz, heleki kaçak,
İflah etmez, er geç birgün batacak,
Allah onu cehenneme atacak,
Bak ne ağır bir ödeşme kardeşim.

Yafez der sözümde varmıdır hatam,
"Yaş kesen, baş keser" demiştir Atam,
Yine anlamazsan nasıl anlatam,
İnsanlık hududundan aşma kardeşim.

DEVRİYE GEZEN MEHMETÇİK

Kanını döktüğü bu yerlerde şehit atanın,
Görevin yapmak için bilmem neresinden vatanın,
Koşa geldin, ey türk oğlu bu vatan serhadına,
Yad ayak bastırmamak için, makber'i ecdadına.
Bunca mesafe katettin, ne yıldın na yoruldun,
Şevk ile geldin kıt'ana silahına sarıldın,
Çektin bayrağı göndere, söyleyip Milli marşı,
Bizler varız dercesine, Çıkıp Moskof'a karşı.
Ben bu yurdun bekçisiyim, şerefimle gezerim,
Yanılıp yan bakan varsa kafasını ezerim,
Diye tutturup devriye gezer iken hudutta,
Bir de gör benim kalbimi, ne duyar, ne sezerim.
Duygumu dile getirmek hiçte değil elimde,
Tarihin sahne sahne ,canlanır hayalimde,
Benim ezanımla senin taarruzun tek sestir,
Kulen Minaremin eşi, ve onca mukaddestir.
Evet sen idin tarihte, çağ kapayıp çağ açan,
Sen idin bütün cihana, haklı bir şöhret saçan,
Sen idin namusu için, can ve canandan geçip,
Şehit ruhu kanatlanıp, melekler ile uçan.
Sen mahf ettin ikiyüzyıl boyunca haçlıları,
Sen yıktın halka, tasallut eyleyen taçlıları.
Sendin Malazgirtte Romanos'un belini büken,
Sendin Sancağı Şerifi, Bizans Surunu diken,
Vatanın bağrına düşman dayadı, hançerini
Sen ak ettinbu milletin kara, maküs kaderini,
Nihayet saldırgan Yunanlıyı döküp denize,
Ulusumu uçurumdan çıkarıverdin düze,
İşte ey yiğit asker, ey yağız delikanlı,
Senin eşsiz tarihin, böyle şerefli şanlı.
Senin zaferlerini kabil değil sayamam,
Aşkıyım üniforman, bakmakla doyamam.
Sayıca Moskoflar bizden çoksada şunu bilki,
Mümkündür mağlup ede bir arslanı, bin tilki.
İşte mahabetin bana böyle inanç veriyor,
Seni bu serhatte görmek, kıvanç veriyor.
Bir ordu ki mahzar olmuş, Peygamber övgüsüne,
Elbette layıktır onlar, Milletimin sevgisine.
Süngün şulesi vurmayan bir yer bence öksüzdür,
Sensiz yaşayan bir toplum, bahtı kara öksüzdür.
Sen ayıkken emniyetle rahat eder uyurum,
Senden gelir bütün mutluluğum, bütün huzurum.
Sana emanettir kardeş, kaderi memleketimin,
Bin yıl ibadete bedel, bir saat nöbetin,
Yalnız değilsin, benimde fedadır yurda canım,
Ne kadar yazsam, bir türlü gitmiyor heyecanım.
Selam senin damarında olan asil kana,
Selam seni yetiştiren yüce Komutanına.

ATAMIN RESMİ

1973, KARS

Bak Atamın resmine
Ataya bağlılıkla,
Favorin öyle uzat,
Bağdaşırmı bu tezat.

Atanın sevgisini,
Gönül kapısı açma,
Sılogan yapıp dile,
Engels ile Lenine.

Sadık kalalım kardeş,
Düşer isek taklide,
Milli enanemize,
Tüm alem güler bizç.

Ecdadımız dünyaya,
Dinimiz ilan eder,
Yapmış iken liderlik,
Bu yol seferberlik.

Aklın varsa öncü ol,
Yedilence tükürsem,
Alem gelsin peşine,
Haksızmıyım leşine.

Dün dedenin sakalın,
Ya nasıl oldu düştün,
Sayıyor iden ebes,
Bu hataya sen bu kez.

Milli harsa saygıyla,
Aslını kayıp eyler,
Kurulur Milli denge,
Giriver her renge.

Rehberin turistlermi,
Onlar bir kuyruk taksa,
Hep dışamlı bakacan,
Demek sende takacan.

Hayat tam taklittende,
Hani sende onlarda olan,
Bilirim acızsın sen,
Teknik bilim, fen.

Neden yabancı kaldın,
Eğilim gösterirsin,
Garbin fezailine,
Hemen rezailine.

Revamıdır kardeşim,
Sen insanlıktan çık,
Onlar giderken aya,
Helme bir bak aynaya.

23 NİSAN

Denince Yirmiüç Nisan,
İşgala uğramıştı,
Hemen hatırlar insan,
Dört bir taraftan vatan.

Gaflette idi Padişah,
Özgür ırkıma reva,
Gaflette idi hükümet,
Görülmüştü esaret.

Vaziyet pek vahimdi,
Başsız bir gövde gibi,
İşgal olan vatandı,
Milletim perişan.

Atam çıktı Samsun'a,
"Ya İstiklal, ya ölüm",
Dedi Türsk Ulusuna,
Düşmün durdurulmalı,

İlk emirde Milli bir
Yurda tesahüp; edip,
Hükümet kurulmalı,
Düşman durdurulmalı.

İşte bulmuştu millet,
Bağlamalıydı artık,
Tam aradığı başı,
Türk İstiklal savaşı,

Bin dokuzyüzyirmide,
Vatan hainelerinden,
Milli meclis kuruldu,
Bir bir hesap soruldu.

Kazma kürek balktayla,
küstakları gönderdik,
Savaş yaptık üç sene,
Denizlerin dibinde,

İşte o acı günler,
Egemenlik Bayramı,
Unutulmaz diye,
Bize oldu hediye.

Bu gün bayramımızdır,
ATAM'a Şehitlere,
Seviniriz, güleriz,
Haktan rahmet dileriz.

Okuma, yazma seferberliği dolayısıyle yazıdığı şiiri: (23.03.1981, POSOF).

ÇAĞRI

Bir beyanım vardır, bilgi babında,
Dinle sözüm kulak ver insanoğlu.
Kur'anı kerimde, hak kitabında,
Ne buyurmuş mevla, gör İnsanoğlu.

Okumak emreyler ilk inen ayet,
Mü'mine gereken, emre riayet,
Bu hikmete vakıf değilsen şayet,
Düşün üzerinde, dur İnsanoğlu.

Farzdan evvel farzdır, öğrenmek bilmek,
Fayda verirmi hiç bilgisiz emek,
İnsan için zuldür cehlin söylemek,
Eyle cehaletten,ar İnsanoğlu.

Dikkat buyur, Haktan gelen kelama,
Önemini bildirmek için aleme,
Tanrı yemin etmiş, yazı-kaleme,
İşte burda büyük sır İnsanoğlu.

Her hedefe bir vasıtayla gidilir,
İlim de okuma ile elde edilir,
Çalışan kazanır, okuyan bilir,
Bilmezsen, bilenden sor İnsanoğlu.

İnsana özgüdür, okumak - yazmak,
Fenler icat etmek, fezada gezmek,
İstersen eğlenip, hoş gezip tozmak,
Dünya başan olur, dar İnsanoğlu.

Cehalettir bize en büyük düşman,
Düşmanı yenmeye uğraşır insan,
Okuyamam deyip, eyleme bühtan,
Sende ne cevherler var İnsanoğlu.

Layık olmak gerek ulu Ataya,
Eller okumakla gittiler aya,
Biz niçin kalalım, geride yaya,
Gelmezmi bu sana, zor İnsanoğlu.

Geliniz hep okuyalım yazalım,
Cehaletin mezarını kazalım,
Yükselelim yıldızlara gezelim
Yağsın Yurdumuza, Nur İnsanoğlu.

Yazımız kolaydır, tez öğrenilir,
En güzel alfabe, alem de bilir,
Bir söz var ta eskiden denilir,
Okumayan kişi, kör İnsanoğlu.

Körler bile artık, okuyor bugün,
Çalış hünerinle ilminle öğün,
Yapalım Milletçe hep bayram düğün,
Cehalet zincirin, kır İnsanoğlu.

Hülasa ne demiş Nebiyyi Muhtar,
Öğrenmeden ar etmeyin ihtiyar,
Öğrenin beşikten mezara kadar,
Öğrenmede vardır, kâr İnsanoğlu.

Mealen; dünya Mü'mine hapis, Kafire cennettir. Ahiret Mü'mine cennet, kafire hapistir. Hadisi Şerif bazılarınca yanlış anlaşılıp, müslümanları tembellik ve meskenete itmektedir. Bunun aslını aşağıdaki manzümeden öğrenelim: (05.03.1976, Posof).

İmami Muhammet bir arap ata,
Binerek çıkar bir seyahata.
Sırtında camesi kıymetli temiz,
Altında atı küheylan semiz.
İmam bu haliyle benzer Hakana,
Gıptalar el verir bir kez bakana.
Gide gide yolu bir şehre varır,
Hocayı görenler sarıktan tanır.
Çarşıda bir fakir Ermeni varmış,
Sırtında Zeyt taşır, onu satarmış.
Kokular içinde, üzeri yağlı,
Yoksulluk yüzünden yüreği dağlı.
İş bu zeytçi bizim imamı görür,
Bırakır küfeyi peşinden yürür.
Nihayet yetişip geçer önüne,
Yapışır atının dizginlerine.
Der sual soracam alimsen eğer,
Dinlede insafla, doğru cevap ver.
Başlar söze ve İmama şöyle der,
Bir hadis söylemiş, sizin Peygamber.
Dünya size hapis, cennetmiş bize,
Ahret bize hapis, cennetmiş size.
Yanlış dememişmi bunu muhammed,
İspat edersen işte bizim vaziyet.
Ger olsaydı doğru yerinde,
Sen olmalıydın benim yerimde.
Sen taşımalıydın, pis kokan Zeyti,
Ve ben binmeliydim, şu yağız atı.
Hani senin hapisliğin nerende,
Alem imreniyor, halin görende.
Bense hep sırtımda yükle gezerim,
Hayatım bin çile, candan bezerim.
Söyle hoca şimdi sözün doğrumu,
Senin hapis, benim cennetim bumu?
İmam derki beni dinle ey habis,
Haşa yanlış değil, doğrudur Hadis.
Senin ahiretteki azaban nisbet,
Şu zeyti taşımak, değilmi cennet,
Benimse dünyada sürdüğüm safa,
Cennete kıyasla kalır, bir cefa.
Hazreti Muhammed, buyurmuş böyle,
Şimdi itirazın varmıdır söyle.
Ermeni bu sözle gelir insafa,
Doğru demiş der, Muhammed Mustafa.

Yusuf Zülali KÖKTEN (Aşık ZÜLALİ)

Posof İlçsinin Aşıkzülali (Suskap) köyünden; Aslen Kars Merkez köylerinden, Melikköy köyünden gelerek buraya yerleşmiş olan *Şekeroğulları* sülalesinden *Abdullah* efendinin oğludur. 1873 tarihinde dünyaya gelen Yusuf efendi, çocukluk yıllarını köyünde geçirmiş. 14 yaşlarında, evlerinin önündeki çayırda /bahçede bulduğu bir elmayı yemesiyle kendisine verilen Aşıklık Badesinden sonra, Aşık olur. Böylece Posofta yeni bir Badeli Hak aşığı ortaya çıkmış olur. Varhana köylü Aşık *Abbas* efendiyide yanına alarak, çevre il, ilçe ve köyleri dolaşarak geceler düzenler, halka türlü konularda deyişler söylemeyi sürdürür.

Hevat köyünden Aşık *Feryadi* ile karşılaşmalarından sonra, Ferhat efendi, kendisine "Zülali" mahlasını verir. Bu ismi Yusuf efendi Bade içtiği zamanda da Pirler elinde okutmuştu. Bundan sonra, Yusuf efendi, her tarafta "Zülali" olarak tanınır.

Zülali efendi 1890 yılında, dedesi Hurşit efendiden de izin alarak, Çıldırın Suhara köyüne giderek, o zamanın ünlü aşığı olan Aşık *Şenlik* ile karşılaşır. Bu karşılaşma bir bakıma ünlü aşıklarla rahatlıkla atışıp, yüz akı ile sonuca varabilmenin bir ispatı olmuştur. Bazı kendini bilmez ve Aşıklık Müessesesinden bihaber kimseler, bu karşılaşmayı inkar ederlersede, inkarı olası olmayan birgerçektir. Aşağıya aldığımız karşılaşma şiirleri bunun en iy kanıtıdır. İnanmayan, posoflu İkrami'yi bulsun, en iyi yanıtını ondan alacaktır.

Zülali efendi, 1890 kış başında -tahminen Kasım ayında- *Pamuk* hanım ile evlenir. 1891 - 1892 tarihlerinde; Ahıska, Artvin ile Batum illerini dolaşmış. Bu arada, Ahılkelekli Ermeni Aşık Kenziye ile deyişmiştir. Daha sonra; 1893'te Bursa'da Aşık *Zahmi*, 1984'te İnegölde Aşık *Firaki* ile deyişiyor. Aşık *Sami* ile muamma çözmede yarışıyor.

1893 - 1895 tarihlerinde üç yıl Bursa Ziraat Mektebinde okuduktan sonra, 1899 tarihinde tebdili hava olarak Posof'a geliyor. 1899 da, Şirvandaki Şeki'ye giderek Usulu Cedide Muallimi oluyor. 1904 tarihinde tekrar Posof'a gelerek; Duğur'daki Türk Medresesi ile Rus Mektebinde Türkçe ve Din dersleri öğretmenliği yapıyor. Yine bu tarihte, posof'a gelen Aşık *Sümmani* ile başa baş, Posof'un Özbaşı köyünde, devamende; Aşıkzülali köyünde Aşık Şenlik, Aşık Sümmani ile misafir ettiği üç gün süre ile deyişmiştir. bu deyişmelereden de birkaç örnek aşağıya alınmıştır.

Bu tarihlerde, Kars ileri gelenleriyle mektuplaşarak, Kars'tada, bir Türk Usulü Cedide Mektebi kurulmasını temin etmeye çalışıyor. Bu çalışmalarından dolayı Ruslar, Zülali efendiyi mahkum edebilmek için bahaneler arıyor. bu arada karısı Pamuk hanımda ölünce, Zülali efendi Posof'tan ayrılarak, Bursa'ya, oradan Eskişehire, oradan Afyon ili Emirdağ ilçesi Sarıçayır köyüne 1910'de yerleşir. 1930 yılı İlkbaharında Posof'a misafir

olarak gelen Zülali efendi, Posof'tan döndükten sonra, Emirdağ'da "Köyler Ortak Fidanlığı" memuru olarak görev alır. 1939'da, kendi el yazısı ile hal tercümesini ve o güne kadarki şiirlerini *Prof. Fahrettin Kırzıoğlu*'na göndermiştir. Şiirlerinin bir çoğu "Doğuş" dergisinde yayınlanmıştır. Zülali efendinin Milli, dini, Ahlaki, Sosyal içerikli, destan, Koşma Hülasa her türde yazmış olduğu onbinlerce şiirlerini; Zülaliden Parçalar, Edebiyatımızda Kars, Çağımızın Halk Şairleri, Doğu Anadolu Saz Şairleri adlı kitaplardan okumak olasıdır.

1959 tarihinde Emirdağ'da rahmete kavuşan, büyük şair, büyük insan Zülali efendi: Ömrünün bir kısmını Posof'un dışında geçirmiş olmasına karşın her Posoflunun gönlünde bütün tazeliği ile yaşamını sürdürmektedir. Bu büyük zatı daha iyi öğrenebilmek için; sağlığında, Posof İlçesinin, Aşıkzülali köyünden Hafiz Önder (İkrami) ile görüşmek gerekir. Benim buraya aldığım karşılaşmalar ve şiirlerin çoğunu bu muhterem Aşık ve Ozan'-dan aldım.

GÖNÜL

Daha yaz geçmeden kışa tutulmuş,
Niçin dağlarından kalkmaz kar, gönül?
Madem gonca gülün vaktı savuşmuş,
Daha ne edersin ah'u zar, gönül?

Kelebekler kanadına binersin,
Nerde şem'a görsen düşer, yanarsın,
Gördüğün güzeli, bemin sanırsın,
Olan varmı hani, sana yar gönül?

Der **ZÜLÂLİ**, aldın, vurdun taşlara,
Girdin çıktın, nice bin savaşlara,
Beni gülünç ettin, eş yoldaşlara,
Sende yokmu namus, haya, ar, gönül.

GÖNÜL

Gönül senden vasf-u şikayetim var,
Bazi bab-u aşka rah olur gönül.
Seni destan gibi hikayetim var,
Bazı hicran olur, ah olur gönül.

Bazı meyil vermez, fani dünyaya,
Bazı seyran eder arşu alaya,
Bazı pervaz eder, çıkar semaya,
Bazı yerde kıblagah olursun gönül.

Bazı Hint Yemenden haraç getirir,
Bazı yüzbin köle alır götürür,
Bazı sultan olur, tahta oturur,
Bazı bir diyarda şah olur gönül.

Bazı firgat olur,düşer ağyara,
Bazı rüstem olur, döner Haydar'a,
ZÜLÂLİ bu derden bulunmaz çare,
Bazı kamer, yıldız, mah olur gönül.

İsmet İnönü'nün gezisi sırasında Manisa'da üç Aşık bundan ya hasım, ya harçlık diye 15 bin lira isterler. bunun üzerine, Afyon'dan Zülali'yi getirttirir. Geliş sebebini anlayınca, kızarak şu üç kıta şiiri söyler:

Beni böyle mecnun eden Leyla'yı yakacağım,
Ahımdan ateş çıkarıp, dünyayı yakacağım.
Yüreğim volkanından püsküren alevleri,
Tuna, Fırat söndüremez, deryayı yakacağım.

Ta! semavat yanmalıdır, cayır cayır ahımdan,
Bu ateşin şiddetini, isterim Allah'ımdan,
Kalmasın semada eflak burcu, ah-u vahımdan,
Gökten insin Meryem oğlu İsa'yı yakacağım.

Yazdırsam hesaba gelmez çektiğim hüsnü elem,
Yanıp kül olmak nasıldır, beni görmeli Kerem,
Der **ZÜLALİ** böyle devlet, böyle varı neyleyem,
Hicri gamdan kurtulam, bu sarayı yakacağım.

Zülali'nin endişesini anlayan İspet Paşa, derhal Zülali'nin evine bir tel çektirerek endişeyi dağıtır. Zülali efendide, o üç aşığa birlikte şu soruları sorarak, mağlup edmiştir.

Açılır ilk iklim hangi sahrada,
Çiçeklerin nevruzundan ver haber.
Nasıl olur, ay gün döner semada,
Gecesinden, gündüzünden ver haber.

Söyle anlat bana çark-u felekten,
Yer gök nasıl elenecek elekten,
Ne kadar güzeldi, gökte melekten,
Hurilerin Mah yüzünden ver haber.

Ne zaman olacak dünya tertemiz,
Bir zehir var, içeceğiz hepimiz,
Sonra ne olacak, anlat bir rumuz,
Ahiretin iç yüzünden ver haber.

ZÜLALİ Pirinden almıştır öğüt,
Bu muammay gel okutam ey yiğit,
Niçin dönmüyor, yerinde sabit,
Sen şu kutup yıldızından ver haber..

Aşıklar yanıt veremeyince, usül gereği şu divanı söyler:

Asla meyil vermeyelim, bekası yok mu viranın
Viran nice viransın ki, solar anide gülşanın,
Öyle misafirhanesin, kalır bir gece kervanın,
Kan ağlatır güldürmezsin, felek böylemi devranın?

Sakın aldanma ey gafil, vefası yok bu viranın,
Viran olmuş tahtı tacı, nice hükmü Süleymanın.

Gelir şimşek gibi geçer, bu oyunlar bu hengamlar,
Sabah olur güneş doğar, ahiri olur akşamlar,
Bakarsın kalmış okunur, tarihlerde serencemlar,
düşünmez taş demirmidir, yüreği beni insanın.
Sakın aldanma ey gafil, vefası yok bu viranın,
Viran olmuş tahtı tacı, nice hükmü Süleymanın.

Bakarsın doğmuş görünür, semanın necmi hilali,
Bir kaç saat geçer geçmez, bulur onlarda zevali,
Bugün varsın yarın yoksun, sakın aldanma **ZÜLÂLİ**,
Sakın aldanma ey gafil, vefası yok bu dünyanın.
Sakın aldanma ey gafil, vefası yok bu viranın,
Viran olmuş tahtı tacı, nice hükmü Süleymanın.

Oğlu ölen birisinin isteği üzerine yazdığı ***bir Koşma*** *(Hükümdar Rıcaloğlundan alınmıştır.):*

Vücudun mülkünden yağmur kar gitmez,
Kışı geçmez, baharımda neler var?
Doğmaz tan yıldızı, şafaklar atmaz,
Güneş çalmaz, seherimde neler var.
Yüzbin tellal hicranımı satarlar,
Müşteriler elden ele kaparlar,
Dertten kale, gamdan saray yaparlar,
Gelin bakın Şeherimde neler var?

Ben gurbete çıktım yüzü ağ gibi,
Vatan tuttum, bahçe gibi bağ gibi,
Takdirime güvenirdim dağ gibi
Ne bilemki, takdirimde neler var?
Soran yok **ZÜLÂLİ**, ne imiş suçun,
Hicran yaylasında kervanın göçün,
Alın hançeride, bağrımı açın,
Bir bakın ki ciğerime neler var.

NE LEZZET

Bir yiğit dünyayı etse ihtiyar,
Ona bir ticaret, kârsız ne lezzet.
İster baki olsa, eyyami bahar,
Bülbüle goncasız, harsız ne lezzet.
Aşkın çöllerini gez heves ile
İstersen Mecnun ol, Leylayı sesle,
Geldi güz eyyami, yüzbin bağ besle,
Ayvasız turunçsuz, narsız ne lezzet.

Dosta dost ol, amma imanlı gerek,
Dost gamlıysa, sende hicranlı gerek,
Bazan gönül dağı dumanlı gerek,
O dağa fırtına, karsız ne lezzet.
ZÜLÂLİ olmuştur, sıtku vefadan,
Kalmadı gam mihnet, cevr'ü cefadan,
Derler; "Ömür geçer, zevk'u sefadan",
Adama dost cana yarsız ne lezzet.

Kars'ın öğretimde geri kalışına yazdığı ***"İntibahname"****si:*

Şu Kars'ta yokmu kimse bulunsun himayette,
Neden bir dar-ül-eman yok, kocaman bir Vilayette?

Bütün Ermeniler, Rumlar, okurlar Türkçe Rusçayı,
Yazık değilmi Türk evladı, kalsın her esaretde?

Ki Kars'ın köylerin derler, yazan yok bir satır Türkçe,
Acep Türk-Hattı (yazısı) çıktıda, gezermi şol semavatda?

Diğer Milletlere göre ne denlü geride kaldık,
Aman kardeş ne farkı vardır, bizim ile cemadatda?

Şu Posof Medresesinden dilenciler çıkarmakla,
ZÜLAL der, kurtulurmu hiç, vatan kalmış cehaletde?

Esir türk Ellerine Umut olarak yazdığı ***"İntibahname"****si:*

Biz bu zulmetler içinden, çıkarız birgün olur.
Şarka garba yıldırımlar çakarız, birgün olur.

Kara bulutlar içinden parlayıp, şimşek atar,
Gök gürülder, dolu yağar, bakarız birgün olur.

Kars, Batum, Kafkas El'inden çevrilen hisarları,
Vuruban Milli küllünkle, yıkarız birgün olur.

Türkiyenin güneşinden bir kıvılcım alırız,
Bir cehim olur cihanı yakarız birgün olur.

Anadoludan Hint'ü Çin'e, geçeriz Temür gibi,
Himalaya dağlarını çalkarız birgün olur.

Dağistan, Kırım, Kazan, İran-ü Turan Kaşgar'ı,
İttihad'ın zinciriyle, sıkarız birgün olur.

Türk doğarız, Türk yaşarız, Türk gezeriz her zaman,
Devrilen Moskof elinden, çıkarız birgün olur.

Der **Zülali** Dicle, Fırat, Ceyhun, Araslar gibi,
Çuş eder deryalara hep akarız birgün olur.

KOŞMA

Bir güzelki çıksa gülşan seyrine,
Ya al giyinir, yada kırmızı.
Yeşilinen okşadıram, sonamı,
Güzel odur, sade giyer kırmızı.

Uğru olan yolu gitmez, düzbe düz.
Namert olan sözü demez, yüzbe yüz,
Oturaydım canan ile, dizbe diz,
İçeydim elinden, bade kırmızı.

Sefil **ZÜLÂLİ**'nin budur emeli,
Hakkın kudretinden bulduk kemali,
Bana bir yar lazım, esmer simalı,
Ne pek beyaz olsun, nede kırmızı.
Esmer sima olsun, gönül eğlesin.

ÖĞÜTLEME

Üstadından öğüt istersen gönül,
Var otur yanında, kal ağır ağır.
Herkesin ağzından akmaz, şeker bal,
Düşünde edebin al, ağır ağır.

Her işin acele eyleme, aman,
Biraz sabreyle ki, devrolsun zaman,
Aleme bakta al, sende bir keman,
Elin arkasından çal ağır ağır.

Bakarsın yok iken, var olduk neden,
Vücut yavaş yavaş tam olur beden,
Çekirdek, topraktan biter bir fidan,
Büyüdükçe açar, dal ağır ağır.

Kimi gider bir namerde kul olur,
Kimi yoksulluktan, yanar kül olur,
Yağmur yağar, damla damla göl olur,
Kimi böyle yiğar, mal ağır ağır.

Kötü işten vaz geç, kimse kınamaz,
Terket o san'atı, baktın yaramaz,
Bakarsın bir kimse hasır bulamaz,
Sonunda giyinir, şal ağır ağır.

ZÜLÂLİ Pirinden öğüt al barı,
Başın aşağı tut, bakma yukarı,
Günde onbin çiçek dolaşan arı,
Kovanında yapar, bal ağır ağır.

GAMLI (koşma)

Bu gidişle menziline maksuda,
Varmayanda gamlı, varanda gamlı,
Ne yığarsın dünya malı beyhuda,
Yığmayanda gamlı, yığanda gamlı.

Bir kimseye deme, sevinç yok sende,
Göster görem neşe varmı, kendinde,
Bakarsın ki üç beş kuruş elinde,
Olmayanda gamlı, olanda gamlı.

Köşkünü süsleyen, ak sümbül ile,
Mor menkşe, nergis, karanfil ile,
Bu minnet bağında, Lale gül ile,
Kalmayanda gamli, kalanda gamlı.

Der **ZÜLÂLİ**, kainatın nazını,
Çektimde görmedim, bahar yazını,
Herkes almış, kemanını sazını,
Çalmayanda gamlı, calanda gamlı.

EZRAİL Koşması

Seksenlik bir gencim, yazıkla beni,
Yokmu mürüvvetin, zalim Ezrail.
Birgün olur bende bulurum seni,
Hele bir sizlere gelsem Ezrail.

Diyarı gurbette aradın buldun,
Dürbünün kırılsın, benimi gördün,
Allah'a sormadan, bir yumruk vurdun,
Kırıldı kanadım, kolum Ezrail.

Pekte uzak değil, hüdaya varmak,
Hiçtir Allah varken, sana yalvarmak,
Muradım verirse, intikam almak,
Al, yoktur kudretim, halim Ezrail.

Hak'kın gazabiyle, korkutma geç git,
Git arslan ol, başka yerde ey yiğit,
Diyemem mi cehennemden azad et,
Ağzımda yokmudur, dilim Ezrail.

Dünya fani değil bana yar mıdır.,
Gidecek yollarım kıştır, kar mıdır,
Niçin korkacağım, daha varmıdır,
Ölümden oyani, ölüm Ezrail.

Meleklere benzer, sıfatın yoktur,
Cennet'e gitmeye, beratın yoktur,
Sırat'ı geçmeye, takatın yoktur,
Benim çok yakındır, yolum Ezrail.

Bütün mahlukatın ahı var sende,
Bir serçe kuşunun hakkı yok bende,
Mahşer günü cehennemin dibinde,
Sararsın seccade, kilim Ezrail.

Der **ZÜLÂLİ** ne olacak, ne olur,
Bu esrarı Hak'tan başka kim bilir,
Birgün ölüm emri sanada gelir,
Git Allah'a yalvar, gülüm Ezrail.

GÖZ DOKTOR'una

Gözümün ışığı soldu, güzel bak,
Gün gelir geçermi, bu acım doktor.
Çevir aynayı, elektrikle bak,
Bir çare bulursan, duacım doktor.

Yandı nevbaharım, nar ile gitti,
Gül kurudu, bülbül zar ile gitti,
Gözlerimin nuru yar ile gitti.
O zaman tabibe muhtacım doktor.

Dertliler derdini söyler, ar etmez,
Bu hicranım beni, bahtiyar etmez,
ZÜLÂLİ der, kaldır rontgen karetmez,
Arama bulunmaz, ilacım doktor.

GÖNÜL

Gönül ne beklersin, viran köşkünü,
Bu vadeyi gamda, leylalarmı var?
Nedendir olmuşsun, sıhhat düşkünü,
Dahi gezmediğin, dünyalarmı var?

Susamış deryalar, içtim doyunca,
Güş eyle bendimi, ver bir netice,
Şarkı garbi devreylersin her gece,
Dahi görmediğin, rüyalarmı var?

Bazi mal servete, gussa çekersin,
Hem ağyara, hem sultana nökersin,
Nerde güzel görsen, boyun eğersin,
Başında bin türlü sevdalarmı var?

Ben **Zülali**'den sakın incinme,
Şu müthiş hayalim, yetir enceme,
Temenni edersin, her münendeme,
Tabir etmediğin, rüyalarmı var?

Aşık Hafiz Öner (İkramı)'den alınan, Aşık Zülali, Aşık Sümmani karşılaşmalarına 1904 yılında Özbaş köyünde Demircilerin odada başlarlar. Önce tanışıklık vermeden Zülali efendi, Zülalinin çırağı gibi şunları söyler:

Vücutta olmazsa aşkın mimarı,
Külünge ser vermek, Ferhat edermi?
Gülden murat alan, bülbül efkari,
Şebiruz yanında, feryat edermi?

Öyleki eylemiş sanırsın mey huş,
Badeler şehrinde dolanır sarhoş,
Dünyadan hoşlansa divane baykuş,
Gidip viraneyi, abat edermi?

Muradı bu aşka düştü Zülâl'in,
Mecnuna sevdası geçti Leyla'nın,
Eğer olmasaydı aşkı Mevlanın,
Narda İbrahime imdat edermi?

Sümmani bir daha söylemesini isteyince:

Yüklendi gidiyor, katarın aşkı,
Bazı kafilesi, hicrandan gelir.
Dert firak topladım, yüz hafta başı,
Burak'ımız odu suzandan gelir.

Gören, gelem diye, ahım çekerler,
Serden geçer, dinarını dökerler,
Cem oldu erenler, pirler, nökerler,
Erbabi kâtipler, bir yandan gelir.

Pek yazık Zülâli, bu senin halan,
Böylemi cem oldu mal, senin elen,
Tez yükle katarın, çekil git yolan,
Bize sürgün emri divandan gelir.

Sümmani bunları dinleyince, bunun Zülali olduğunu anlar. Sohbet ayağı açmasını ister.

ZÜLÂLİ Teşrifinize cümle alem oldu hayran merhaba.
Ahlakında Yakup oğlu, Yusuf Kenan merhaba.
Çünkü tarih oldu tamam, kelkeb'i etti dulu,
Eyledi aynı mübarek, cümle insan merhaba.

SÜMMANİ Ta ezelden kavli kadim, ehli irfan merhaba,
Seyyidi Hazreti Resül, ehli iman merhaba.
Vakıf olur cümle halim, kemali zevaline,
Aşkıyla müzeyyen olmuş meyl-i yaren merhaba.

ZÜLÂLİ Müzeyyen eylemiş belki, gayet keramat sizi,
Şair-i arap misali, almış fesaat sizi,
Bunca mihnet, bunca şevkat, bunca belagat sizi,
Her gören çeker bu resme derd-i hicran merhaba.

SÜMMANİ Çün muhabbet madenidir, ahvali esrarınız,
Mest-ü can etti gönlümü, olleb-i sükkarınız.
Böyle ağır divanlardan, umur-i abrarınız.
Ehli ihvan merd-i hal yok meyl-i yaran merhaba.

ZÜLÂLİ Zülali derviş zan ederdin muarif erbabiyken,
Mahlasınız Sümmani dir, şöhretiniz ab iken,
Sefinan deryaya düşmüş, etrafı girdap iken,
Korkaram bahr-i muhitler, ider üryan merhaba.

SÜMMANİ Çün muhabbet madenidir, ahval-i esrarınız,
Dem ehliyle alişandır, er oğlu erbabınız,
Aruz-i ilminde hem Zülali mahlasınız,
Kul Sümman'ın derununda, oldu iskan merhaba.

Bu müseffahadan sonra, her biri altışar kıtalık, yedi ayak açarak karşılaşmalarını sürdürür. Şu son ayak ile o akşamki sohbetlerini bitirirler. Ertesi gün, Hevata gelmiş olan Aşık Şenlik'ide davet edip, Aşıkzülali köyüne giderler. Oradaki üç günlük deyişleri elimize geçmedi. yalnızca "Bir defa" ayağını aşağıya aldım.

SÜMMANİ Fehmi idrak eyledim, aşkınız ihya gibi,
Aşkına müzeyyen olmuş, maden-i Kimya gibi,
Seyran'i semaya çıkar, serinde, serdu hanım,
Türlü türlü renge girer, lisanın sahra gibi.

ZÜLÂLİ Daima böyle müferrah cahi dilka ta gibi,
Sizdedir aşkın havası, yoksa ruh evsa gibi,
Aşk elinden terk'i vatan eyleyen Mecnun misali,
Yoksa kurbi Yazdan için, ah çeker Leyla gibi.

SÜMMANİ İspatı burhan gösterir, madeni çalganınız,
Seyr-u alem levh'i kalem , kayıt olan kimya gibi,
Sinemde cevlan ederdi, şanınız şöhretiniz,
Gönülde neşe verirdi, çektiğim sevda gibi.

ZÜLÂLİ
Aşk elinden sevda-i dervişmisin, ilya gibi,
Terk-i vatan olmuşsun, çün ol şeyh-i Sena gibi,
Aşkınız ilmu riyazet, aklınız Eflatuna misal,
Batin'iz ilm-ü Ladünni, zahir'iniz simya gibi.

SÜMMANİ
Kâhi olur Lal-i Yakut, kah olur gevher gibi,
Kahi hasmini gösterir, zehirler heyya gibi,
Zülali nice aşıktır, sorsanız Sümmaniye,
Fehm-i idrak eyledim, dalgası derya gibi.

ZÜLÂLİ
Bazı olur zümrüt gevher, davalar açar gibi,
Pasumanlar genç devlet olmuş, ejderha gibi,
Sümmani nice aşıktır, sorarsanız Zülaliye,
Mücevher altın misali, yağdırır boran gibi.

Yukarıda sözünü ettiğimiz, çağdaş ünlü üç aşığın ***"BİR KERE"*** *ayağındaki deyişleri şudur:*

SÜMMANİ
Adem sefiullah, makam'i Peder,
Cennette iğvaya, bir kerre düştü.
Sürün dedi Hüdam, Takdiri keder,
Cihandan cihana, bir kerre düştü

ŞENLİK
Turaptan bir avuç, hak aldı kuddüs,
Bu zeminler ziyaya, bir kerre düştü.
Beytullah yerinde, Beytul Mukaddes,
Nur oldu Kabeye, bir kerre düştü.

ZÜLÂLİ
Hışmı nar içinde, gülistan gözü,
İbrahim Safaya, bir kerre düştü.
İsmail'e gelen koç, kurban kuzu,
Cennetten mineye, bir kerre düştü.

SÜMMANİ
Haşamet melali, sahibi zaman,
Hikmet-i sırrına, erişmez güman,
Nuh tufanında, meç oldu umman,
Dünyaya zelzele, bir kerre düştü.

ŞENLİK
Bak bu hikmetlere, eyle tefekkür,
Gözün aç dünyada, bu hikmeti gör,
Semek'in karnında, eyledi zikir,
Yunus'ta deryaya bir kerre düştü.

ZÜLÂLİ
Musanın asası mucizat nuri,
Şakalandı derya, göründü yeri,
Fani dünya, bünyat olandan beri,
Oraya günün şevki, bir kerre düştü.

SÜMMANİ
Yakup Yusuf için, başladı aha,
Kalbinde süruru kalmadı daha,
Yusuf'u saldılar, derunu caha,
Hasıli o kuyuya, bir kerre düştü.

ŞENLİK
Beni İsrail kavmi, ta baştan başa,
Musaya iftira ettiler haşa,
Harun'un meftası, zeminden arşa,
Zeminden semaya, bir kerre düştü.

ZÜLÂLİ Musa firavunla tutanda bahsi,
Kafir'in müstecep oldu duası,
Nemrut Halik'ine olunca asi,
Ok attı semaya, bir kerre düştü.

SÜMMANİ Eshabi kehf'lerki kaçtı bağından,
Ecel şerbetini, içti sağından,
Yine cana geldi, dar-u bağından,
O derd'i fenaya, bir kerre düştü.

ŞENLİK Görmeyenler bunu çekerler yasi,
Görenlerin tabi, vardır hevesi,
Kayadan halk oldu, Salih devesi,
Yüklüce dünyaya, bir kerre düştü.

ZÜLÂLİ Dünyayaki geldi, hatemen Nebi,
Mü'mine açıldı, mağfiret babi,
Ruhi baştan başa, burcu Mihrabi,
Beytullah secdeye, bir kerre düştü.

SÜMMANİ Sümmani der budur, söz muktesari,
Mahşere dek çıkmaz, sevda esrari,
Cebrail'in kanadının, hubari,
Mah yüzünde aya bir kerre düştü.

ŞENLİK Şenlik der Muhammed, İşaret kıldı,
Ay itham eyledi, beşeret kıldı,
Gökten yere indi, peyandaz oldu,
Kamer Hak-i paya, bir kerre düştü.

ZÜLÂLİ Der Zülali zaten emreden bari,
Oralara sığmaz, sevda esrari,
Muhammed'in cemalinin hübari,
O Arş-u alaya, bir kerre düştü.

Akkomlu CEYHUNİ babanın meşhur, 1295 kars Muhacirlik destanına karşılık tutarak, Kars İl'inin kurtuluşuna aşağıdaki ***ŞADLIK DESTANI****'nı yazmıştır.*

Ezel bahar geldi, çimenli dağlar,
Açıp cennet oldu, ovalarımız.
Şakıyor bülbüller, donandı bağlar,
Şenlendi her yandan yuvalarımız.
Anasını buldu, körpe kuzular,
Gezer sevinç ile, meler sızılar,
Çıkmış yaylasına, gelinler kızlar,
Giyinmiş salınır, sonalarımız.
Tarihimiz 93 e gelmişken,
Güzel Kars'ımıza, düşman dolmuşken,
Moskof'un zulmünden hep yıkılmışken,
Cennete benziyen hanalarımız.
Düşman elinden kara bağladık,
Yürek yaraladık, ciğer dağladık,
Tam kırk sene Mecnun gibi ağladık,
Yetişti feryada, Leylalarımız.

Otuz dörtte geldi, arslan ordumuz,
Bezendi ay-yıldız ile yurdumuz,
kalmadı, gam keder, asla derdimiz,
Mezarda sevindi, Atalarımız.

Kars'ın Kalasına, astık Ay-Yıldız,
Karanlık geceler, oldu güp gündüz,
Düşman dayanmaz, Türk oğlu Türküz.
Tarihte şahittir, künyalarımız.

Kurtuldu kardaşlar, kara günlerden,
Zulmet kalktı, Mescit ile Minberden,
Şad oldu çok ruhlar, yükseldi yerden,
Şükür kabul oldu dualarımız.

Askerimiz Demir Kapıya vardı,
Al, Sancağı nice bin hasret gördü,
Arpaçay'ında son hududu kurdu,
Şimdilik siyasi, danelerimiz.

Bir zamanda "Milli Şuralar" kurduk,
Yediden yetmişe, cihata girdik,
Üç düşmana karşı, göksümüz gerdik,
Ermeni, Gürcü baş belalarımız.

Altı ay dayandı, kars tek başına,
Milli teşkilatlar, baktı işine,
Düşmana od salmışken, toprak taşına,
Ankara'ya vardı, a'lalarımız.

Sanman unutmuştuk, vatan adını,
Bu gün aldık lezzetini tadını,
Çoğu kurban dedi, öz evladını,
Bunu duyar duymaz, kazalarımız.

Ordumuz gelirken, yola baktılar,
Al Sancağımıza çiçek taktılar,
Nezretmiş ellere kına yaktılar,
Sevindi, güvendi analarımız.

Otuz altıda Kars kurtuldu sonu,
Gazi Hükümeti eyledi yeni,
Arkadaşlarıyla İsmet İnönü,
Sağladı temelden binalarımız.

Askerimiz gelip, yurda şan verdi,
Kükrek arslan gibi, oturdu durdu,
Kıyamete kadar bir ahenk kurdu,
Kız gelin seyrain yaylalarımız.

Zalimler dalmışken Türk yuvasına,
İmdat geldi mazlum yavru seisne,
Zaten Al Bayrağı" Alp-Kala'sına",
Çekmek idi emel, hülyalarımız.

Savaşa kurt gibi dalanlarınız biz,
Düşmana bozgunu salanlarınız biz,
Dünyada intikam alanlarınız biz,
Kalmaz ahirete davalarımız.

Serhat boylarının ezeli şanı,
Koç-Yiğit yatağı, gaziler kanı,
Yurdumun şerefi, Kars'ın meydanı,
Mertlik verir, abu havalarımız.

Ulaştı tabibler, bulundu derman,
Açıldı bahtımız, Bulduk el-aman,
Yaşa Çıldır, Göle -Posof-Ardahan,
Şenlendi dağ dere, Kalalarımız.

Hele Kağızmanın, bahçesi bağı,
Gül gülistan oldu, sahrası dağı,
Çağladı Kür suyu, Aras ırmağı,
Sanarsın çalkandı deryalarımız.

Şüregel, Zarşad'ın, ova düzünü,
Yeni gördük baharını yazını,
"Yarabbi gösterme düşman yüzünü"
Bundan sonra" söyler babalarımız.

Allahuekberden, Sarıkamış'a,
Her Şehit cennette tuttu bir köşe,
Sardık yaramızı, gitti endişe,
Kudretten yetişti şifalarımız.

Sürmeli Çukuru, Pamuk ovası,
Sanarsın yeniden doğdu anası,
Tuzluca Iğdır'ım, yurdumun hası,
Kavuştu hasrete, cüdalarımız.

Ceyhuni babanın ruhi şad olsun,
Aldık ülkemizi, şad abad olsun,
Yeni Türkiyemiz, bermurad olsun,
Kıyamete varsın, nevalarımız.

Der ZÜLALİ, ordu millet yaşasın,
Zabit Kumandanlar, devlet yaşasın,
Başımızda, gölge İsmet yaşasın,
Bütün Erkani Harp Paşalarımız.

Destana ait Kars Bayatıları:

Öylemi Kars'ın adı,
Şanlı Türk varlığında,
Kış bastı kar sınadı.
Ebedi Kars'ın adı.

Öylemi Kars elinde,
Bir milyon şehit yatar,
Çığ kopar kar selinde,
Mübarek Kars EL'inde.

Öylemi Kars alınmaz,
Güzel bakar salınmaz.
Dil yanar kar salınmaz,
Düşman da kol koyduki;
Bu TÜRKten KARS alınmaz.

Aşık Zülâli ile Aşık Şenlik KARŞILAŞMALARI

Bazı işin aslını ehlinden alma imkanı bulamamış müsennifler, böyle bir Aşık Zülali, Aşık Şenlik karşılaşmalarını gerçek yüzüyle yansıtmamışlar. Böylece de o muhterem zatların ruhlarına azap etmişlerdir. Zira; o büyük insanlardan hiç biri gerçeklerin saptırılmasını istemezler... Onlar, daima hakkın ve gerçeklerin savunucusu olarak yaşamışlardır. Aslında Aşık, denincede bundan başka şey akla gelmez. Yarım yamalakçı müsennifleri gerçekleri araştırmaya davet ederken, bu karşılaşmalara ait dökümanları ve bu karşılaşmalarla ortaya çıkan eserleri kısa pasajlarla sunmak istiyorum.

Şenlik Babanın oğulları; Kasım ve Nuri efendilerin kendi ağızlarının ifadesi, Mazlum Çiftçi(Aşık Mahrumi), Gülpaşa Tokdemir (Aşık YANGUNİ) ile Hafiz Öner (Aşık İKRAMİ)'den de dinlenilen şekliyle bu karşılaşma bir gerçek olup, şöyledir:

Zülali efendi, 17 yaşlarına geldiğinde, Şenlik babayı ziyaret etmeyi aklına koyar. Dedesinden izin istediğinde, dedesi izin vermek istemez. Etrafınında ısrarı ve desteğiyle bir gün yola çıkan Zülali efendi, Çıldır'ın Rabat köyüne gider. Yolun yabancısı olan Zülali gördüğü bir çobandan Suhara köyünün yolunu sorar. Cevap vermeyince, bu defa sazını indirerek, çobana şöyle seslenir:

ZÜLÂLİ Yerim Posof bu diyara aşmışam,
Söyle çoban ne yandadır Suhara?
Garip bülbül yad ölkeye düşmüşem,
Söyle çoban ne yandadır Suhara.

Çoban değeneğini saz edip şöyle cevap verir:

ÇOBAN Hele pek cahilsin özen kıyarlar,
Bilmem aşık, ha yandadır Suhara.
Bülbülü boynundan asa koyarlar,
Bilmem aşık, ha yandadır Suhara.

ZÜLÂLİ Kimse kıymetimi bildire,
Reizlerim yelkenimi kaldıra,
Varem bir velvele, salem Çıldıra,
Söyle çoban, ne yandadır, Suhara?

ÇOBAN Metahın satılmaz, var türlü hüner,
Yanan şema isen, yel vuruş söner,
Yelkenin kalkmışsa ülüzgar döner,
Bilmem aşık, ha yandadır Suhara.

ZÜLÂLİ Zülali kırklardan içmiştir bade,
Hiçmi bakmıyorsun, feryada dada,
Hakkın sayesiyle, yengilmem yada,
Söyle çoban ne yandadır Suhara?

ÇOBAN Çoban yaylağına koyun götürür,
Aklın zaya verer,fikrin yetirir,
Kırkları başan kara getirir,
Bilmem aşık ha yandadır Suhara.

Zülali çobanın arkadan gelişini beğenir ve kendi kendine dedesine hak verir. Bu defa zincirleme bir ayak açarak, çobanı denemek ister.

ZÜLÂLİ Habu nazdan uyandım habinen,
Ders okudum harfinen,
Erenler tarafinen,
Kırklar bade verdi, tabli afinen,
Aziziyem rafinen,
Dünyayı çar etrafinen,
Yedi deryalara gühi afinen,
Bir azam ummana dalsam el kınar.

Çoban, ben bir çobanım zincirlemeden anlamam deyince:

ZÜLÂLİ Evvela yalvarırım, güni Sübhana,
Sonra daldırırım, fani cihana,
Giderim İsfahana,
Pençelerim dehana,
Kim eylerse bahana,
Haçanki bir serçe düşse şahana,
Kırsam kanadını, yolsam el kınar.

Çoban, sen git, kimin kanadı yolunur orda görürsün deyince:

ZÜLÂLİ Zülaliyem ben bir nökerem,
Heyya gibi dilden zehir dökerem,
Efkara efkarliyem,
Nice beller bükerem,
Haçanki meydana pençe çekerem,
Her aşık sazını alsam el kınar.

Bunlarıda dinleyen çoban, Arık durur suharanın yolunu tarif eder ve koyunlarını sürer gider.

Zülalide, Suhara yolunda Lefterin düzü denen yeri yarıladığı sırada Zurzuna köyü tarafından bir kıratlı görülür. Bu atlı adam, Zülali efendiye yaklaşınca atı çevirir, yanına gelir. Selamlaştıktan sonra, Zülali efendiye nereye gittiğini sorar. O da meramini anlatır. Adı Reşit olan bu adam, Zülali efendiye hitaben derki; Benim üç hane yol geçmezim var. Bunlara cevap verirsen seni Suharaya ben götüreceğim. Cevap veremezsen seni bu kırbaçla öyle güne koyarımki, Posofa bile gidemezsin. Reşit ağanın sözlerini sessizce dinleyen Zülali efendi, Söyle bakalım, Allah büyüktür der. Bunun üzerine Reşit ağa; elindeki kamçısını saz gibi tutarak başlar aşağıdaki sorularını sormaya. Zülali efendide hemen sazını kılıfından çıkararak arkasından cevaplarını yetiştirir.

REŞİT AĞA
Eşyayı ezelden, halkı mevcudat,
Cihanın temeli neyin üstüne ?
İptida İmani kim kabul etti,
Hüdanın cemali neyin üstüne ?

ZÜLÂLİ
Eşyayı ezelden halkı mevcudat,
Cihanın temeli, zulmat üstüne.
İptida iman eden Abubekir dediler,
Hüdanın cemali, suyun üstüne.

REŞİT AĞA
O hangi diyardır, üstüne reyhan ekilir,
O nedir ki cansız gözden yaş dökülür,
Yedi kat göklerin bendi sökülür,
Ay, Gün'ün temeli, neyin üstüne ?

ZÜLÂLİ
O furkandır, üstüne ayet ekilir,
O kalemdir, cansız gözden yaşı dökülür,
Arşta bir derya var, oraya çekilir,
Ay, Gün'ün temeli, onun üstüne.

REŞİT AĞA
Sedai çağırır ser neden oldu,
Tamuki halk oldu, nar neden oldu,
Cennet neden oldu, nur neden oldu,
Tubanın temeli, neyin üstüne ?

ZÜLÂLİ
Zülali çağırır sevda serinden,
Tamuki halk oldu, nar bir yanından,
Cennet nurdan oldu, nur Azameti Şanından,
Tubanın temeli, öz mekânın üstüne.

Ayak tamam olunca, Zülali efendi bende bir ayak açayım, bakem sen gelebilecekmisin deyince. Reşit ağa kendisini tanıtıp, aşık olmadığını söyler. Bu sözlerinin de kardeşi Aşık SEDAİ'ye ait olduğunu ekler. Temmuz ayının sıcağında, Reşit Ağa Zülali efendiyi atının terkisine alarak doğru Suharaya götürür. Aşık Şenlik'e misafir olurlar.

Reşit Ağa, Zülali'yi kendi yeğeni Yusuf namıyla tanıştırır. Aşıklık öğretmesini ister. Şenlik Babada, Yavrum birkaç söz söyle ben senin aşıklık yapıp yapamıyacağını anlarım demiş. Bunun üzerine Zülali efendi sazını alarak, 224.cü sahifedeki "ÖĞÜTLEME" yi söyler bitirir. Zülali mahlasını duyunca, Pencerenin sürgüsünü çekerek, anasından sazını ister. Anasınadünkü rüyam çıktı. Bu gelen Posoflu Zülalidir diyerek, aşağıdaki ayağı açar:

ŞENLİK
Yine fikrim hayallendi, uğraşır mağarayla,
Tabipsiz derdi çekerim, melhemsiz yara ile,
Arz edüban gitsem, eğer özge diyarlarına,
Menzilim bin yıllık yoldur,tükenmez bir ay ile.

ZÜLÂLİ
Yaman bahtım çekti leşker, bir ulu tuğra ile,
Fethetti burcu semayi, döğüşür sahra ile,
Sağlanmaz yara çekeriz, nehnu'i kısmette biz,
Eğerki Eflatun gelse tabibi kerra ile.

ŞENLİK Deli gönül bülbül olmuş, dünyayı bir bağ bilir,
Hesap etse seceresinden, bu bağı bir tav bilir,
Kafi nundan, zemin arştan,kafi azim dağ bilir,
Yedi iklim, çar köşeyi, dolaştım sıra ile.

ZÜLALİ Deli gönül bülbül olmuş, Leylasına aşnadır,
Mağrip Maşrık, çar köşeyi dolaştırır yaş nedir,
Nuş etsem yedi deryayı, bir tarafım teşnedir,
Burcu semavati zemini, büsbütün kürra ile.

ŞENLİK Aşık Şenlik, arsa çıksan yine hak yutar seni,
Ezrail peşine düşmüş, daima güder seni,
Kırar kaddını kametini, akibet budar seni,
Felek hoş geçinemiyor, ikbalı kara ile.

ZÜLÂLİ Yüzbin cellat can alıcı gelse, baş ülkesine,
Zerrece merhamet girmesse, kalbinin köşesine,
Sürgün etseler Zülali'yi, derdü gam kalesine,
Felek irade buyurmuş, meclisi şür'a ile.

Aşik Şenlik yeniden bir ayak açar:

ŞENLİK Günde tevür oluram, kışım var baharım var.
Türlü mucevher sataram, bir azim şeherim var.
Düşmüşem aşkın bahrına, sevdanın cununuyam,
Leylü nahar kan ağlarım, dağ beter kahharım var.

ZÜLÂLİ Evvela kara buluttan çekilen damarım var,
Sonra yağmur dolu başlar, arkasından karım var.
Birde çıkar fırtınalar, sanki kıyamet kopar,
Eser tipi boranlarım, pek ulu mahşerim var.

ŞENLİK Hazinemde bir taş varki, bilmezem kıymetini,
Herkes böylece saklasın, kendi muhabbetini,
Sinemden samyel çıkar, görürsen heybetini,
Madenim Bahr-i ummandır, tükenmez gevherim var.

ZÜLÂLİ Ağrı dağından ağırım, hiç kimse tepretemez,
Birden hamle etse Rüstem, gözümü kırpıtamaz,
Çekse Haydar kuşağımdan, yerimden oynatamaz,
Hazreti PİRbağlamıştır, belimde kemerim var.

ŞENLİK Aşık Şenlik aşka gelip, eserim yeller gibi,
Kaynar kaynar, köpürürem, taşaram seller gibi,
Vücudumdan dür dökerem, kıymetli Lallar gibi,
Ben bir ağulu Şahmaranam, ağzımda zeherim var.

ZÜLÂLİ Der Zulali benlik edeni, ben dahi sustururam,
Hangi dağdan bir sel kopsa, önünü bastırıram,
Nerde bir ejderha görsem, vurur kan kustururam,
Yıldırım demirlerinden, elimde teberim var

Bu sözleri dinleyen Suharalılar, Zülaliye diş sıkarsada, Şenlik Babanın Yatıştırıcı sözleri işi tatlıya bağlar. Şenlik Baba yeniden ayak değiştererek şunları söyler:

ŞENLİK Nice viranede defineler var,
Benim gibi viraneyi gördünmü ?
Seda-i nazarda, hazineler var.
İran, Turan, Horasan'ı gördünmü ?
Düştünüz bu denize,
Çıkılmaz yüze yüze,
Balık daha çırpınma,
Düştünüz ağzımıza.

ZÜLÂLİ Nice hazineler, nice haznalar,
Nice Mühr-ü Süleymanı görmüşem,
Nice defineler, nice viranlar,
Bağdat, Basra, Türkistan'ı viranlar.
Söyleme bu yalanı,
Kullan başka pilanı,
Ağzınızda zaptolmaz,
Düşerse su yılanı.

ŞENLİK Yıldırım misali atma ileri,
Çeker miknatisler, düşersin geri,
Dara ki çektiler, Esfendiyar'i,
Rüstem teki Pehlivani gördünmü ?
Bu gün bir kukla gördüm,
Kaldırdım yere vurdum,
Kurbağa bir arslana,
Karşı koyuyor gördüm.

ZÜLÂLİ Nice filozoflar, nice alimler,
Nice nice,kan içici zalimler,
Cihangir, Fatihler, Yavuz Selimler,
Nice nice Alparslan'ı görmüşem.
Bir şeyi gördün cüce,
Sen ondan kaç gizlice,
Eskiler böyle derler,
Fili yıkar, karınca.

ŞENLİK Serçe Şahan ile eylermi savaş,
Sana kim diyorki, fil ile uğraş,
Yüzünden kar yağar, ağzından ataş,
Şenlik teki kahramanı gördünmü ?
Bugün gördüm bir havuz,
Alem ona kılavuz,
Üçyüz altmış çay akar,
Bul bakam hangi deniz ?

ZÜLÂLİ Der Zülali bir bak önünde ne var,
Çevirdim etrafın, eyledim divar,
İster olsun ağzı kanlı canavar,
Nice nice ac arslanı görmüşem.
Bilmecen buldum tak tak,
Değildir senden ırak ,
Üçyüz altmış çay damar,
Beynen akar, açta bak.

Bu iki güçlü aşığın deyişmelerini duyan gelip toplanırlar. Bazı sözlerinden huylananlar, Zülali efendiye kızarlarsa da, yine Şenlik Babanın yatıştırıcı sözleri onları susturur. Bu defa, halkında isteğiyle, Şenlik Baba, ayak açması için Zülali efendiye işaret verir. Oda sazını eline alarak başlar söylemeye:

ZÜLÂLİ Ey efendim seni bize şah ve sultan dediler,
Her gelen bayı gedayı, eder mihman dediler.
Öyle derdim şevkat eder, garip biçarelere,
Adalet sahibi hem de, mir'i miran dediler.

ŞENLİK Mene rüyalar içinde, hemen uyan dediler,
Coşa gelmiş boğacaktır, seni arslan dediler.
Korkarımki gark edesen, meni gama hicrana,
Kaçarsam kurtulabilmem, Nuh-i tufan dediler.

ZÜLÂLİ Korkmasın Nuh-i tufandan, namınız var Layamut,
Her gelen aşık yanında, lal olur eder sükut,
İlm-i simya yazısından, biraz bize de okut,
Ben nasıl okuyam sizden, dili Süryan dediler.

ŞENLİK Hem Araptan hem Acemden, güzeldir fesahatı,
Lisanından katra katra, dökülür belagatı,
Adabından atrafından bellidir kerameti,
Binüçyüzde göreceksin, bir Süleyman dediler.

ZÜLÂLİ Titretir burcu sarayı, eğer vursa narayı,
Şarktan garpten haberi var, elde tutmuş küreyi,
Üstadım kimden okudun, sen bu ilmi felayı,
Mekalin müftü müderris, sizi irfan dediler.

ŞENLİK Hışma gelmiş dalgalanır, sanki Hint denizi,
Bu kabaran dalgalarınız, boğacak bendenizi,
Vurup öldürmekmi fikrin, anlasam vicdanınızı,
Malım mülküm hem hayatım, size kurban dediler.

ZÜLÂLİ Bu mecazi bu hakiki, kimler okutmuş size,
Böyle yukarı kaldırmak, darp vurmak olur bize,
Der ZÜLALİ, bir garibem düşmüşem ülkenize,
Aşık Şenlik gahi dosttur, gahi düşman dediler.

ŞENLİK Şenlik der, Pirler erenler, yetişsin imdadıma,
Yine bir dert döküldü, bugün istidadıma,
Eğer benden havf edersen, gel otur kanadıma,
Doğrudur, korkar Zülali, hele civan dediler.

Şenlik babanın, bu son mısrasına karşılık tekrar ve hemen Zülali efendi, aynı ayaktan tekrar söyler.

ZÜLÂLİ Ey efendim vasfın edem, han'a mihman dediler.
Meclis-i irfan içinde, böyle divan dediler.
Tecellindir devletinden, bay eder miskinleri,
Meclis-i irfan içinde, böyle divan dediler.

ŞENLİK Erenlerden bade içmiş, bahr-i umman dediler.
Terki diyar tahtigahtan, kime seyran dediler.
Bedri kamer doğmuş ise, kevkeb selamındadır.
Afitaba aşık olmuş, çeker figan dediler.

ZÜLÂLİ Yedi derya kabzasında, konuşuyor bahrınan,
Kim ki çıksa meydanına, ağu saçar zehrinan,
Haktaala akıl vermiş, aldanırmı sıhrinan,
İncil Tavrat ezberinde, bilir Furkan dediler.

ŞENLİK Yedi deryayı nar kurudur, nem almassa buluttan,
Ben bir ulu ejderhayam, ne zarar var zümrütten,
Sensin Aşıklar hatemi, Lal-i gevher yakuttan,
Binüçyüzde hükmedecek, böyle bir han dediler.

ZÜLÂLİ Der Zülali hicre düştüm, cismime vermem talan,
Koy el desin korku çeker, bende yok zerre yalan,
Sendedir maden mehengi, neylesin sarraf olan,
Hiç tükenmez haznesinde, Lal-ü mercen dediler.

ŞENLİK Mağrıp Maşrıkın hayında, Aşık Şenlik nedipsen,
Kerametin zahir eyle, ne diyara gidipsen,
Bin gevheri bir kaynağa, korkarım bendedipsen,
Sır sökülür meydanında, taze civan dediler.

Zülali bu defa soru türünden ayak açarak:

ZÜLÂLİ Dinle şenlik bir sual sorarım sana,
Eğer soramazsam, yelkenim indir.
Birinci kat göğün bekçisi kimdir,
Oku ilim ayet, Kur'anı ara.

Şenlik baba bu soruya cevap vermek üzere sazına düzen verirken, Anası; Dur oğlum muhabbet ise bu kadar yeter. Her ikinizde benim oğlumsunuz. Zülali oğlum sen sözünü bitir diyerek ona izin verir. Zülali'de; kendisine izin verilince diğer üç soru kıtalarınıda tamamlar.

ZÜLALİ Asi kullar hikmetini bilirler,
Çok yaşayıp dünyasında ölürler,
Melaikler ne surette dururlar,
İncil, Zabur, tavrat, Furkanı ara.

Bunu hangi hoca kitaba yazdı,
O kimdir, ustasız, sanatı düzdü,
Arpa neden bitti, dünyaya girdi,
Dal biraz deryaya, ummanı ara.

Zülali derdini, dermana kattı,
O kimdir durmayıp, dat figan etti,
Zeğerek, mercimek, nar neden biti,
Sen bilmezsen, Aşık Sümmanı ara.

Orada bulunan seyirciler, Zülali efendiye bahşiş vermeye teşebbüs edince, Şenlik baba buna mani olur. Zülali efendiye kendisinin bahşiş vereceğini söyliyerek, meclisi paydos eder. O akşam Reşit ağa ile birlikte Zülali efendiyi Şenlik babanın kendisi misafir eder. Tam Çıldır Misafirperverlik şanına yakışır hizmet ve hürmet eder. Ertesi günde, Çıldır adına 3 yaşında bir boğa bahşiş vererek, Zülali efendiyi Posof'a yolcu eder. Reşit ağa da sözünü tutarak, onunla beraber ilk tanıştıkları yere kadar gelir.

Posoftan çıkışının dördüncü gününde, tekrar Posofa dönen Zülali efendi, Boşdere köyündeki dayısı Aşık Süleyman'ın yanına gider. Ordanda dayısı ile birlikte kendi köyüne gider. Dedesinin nerede olduğunu sormasına karşı, bazı kaçamak cevaplar vermesine rağmen bir türlü gerçeği saklamaya muvaffak olamayınca, dayısınında izniyle, dedesindende izin isteyerek aşağıdaki dizeleri söyler:

Tarih bin ikiyüz doksan sekizde,
Kalktım gider oldum, yara dedecen.
Kader kısmetimiz, döndü engine,
Çıldırdadır şol Suhara dedecen.

Bunu deyince, dedesi "Vay seni yaramaz demek sen Suharaya gittin ha. Ben sana gitme demedimmi" deyince, Süleyman usta araya girerek devam etmesini sağlar.

O ki Suharaya vardım kahırlı,
Etrafı müzeyyan, resmi şehirli,
Bir ejderha gördüm, zehmi zehirli,
Verdi vücuduma, yara dedecen.

Bunu böyle deyince.- Müstahak olmuş. Ben sana, oralara gitme demedimmi, deyince yine Süleyman usta araya girerek Zülalinin devam etmesini sağlar.

O ki yaralandım, düştüm amana,
Keşki gide idim Hinde yemene,
Bir serçe neylesin, murgi zamana,
Giyindim eynime, kara dedecen.

Karalar giyindim, bağrım pişiptir,
Ben zannettim, bahri umman taşıptır,
Cevlana başladı, aklım şaşıptır,
Taaccüp ettim, ol hünere dedecen.

Öyle hüner olmaz, hünker beyinde,
Açmış sancağını, bayrak önünde,
Üç bin pençe gördüm, salt küçüğünde,
Mansuru tek çektiler, dara dedecen.

Son mısrayı dinleyen dedesi, ağlıyarak -Oğlum elbette Mansur gibi dara çekerler. Ben sana demedimmiki sen gençsin, gitme oralara. Bunun üzerine şu son kıtayı söyler:

Çareyi yetirdi, derdime Lillah,
Zülaliye yardım eyledi Allah,
Öyle aşıklara etmem eyvallah,
Düşürmedi şol ağyara dedecen.

Zülalinin son kıtasını dinleyen dedesinin, ağlaması durdu. Geniş bir nefes çekti ve "Yavrum Zülali, siftaki söylediğin sözlerle, bu sonundakiler hiç uymadı" dedi. Zülali "Dede eğer sen ağlamasaydın, diyecektim ki:

Çareyi yetirdi, derdime Lillah,
Ben teki aşıklara etmez eyvallah,
Zülaliye yardım eyledi Allah,
Düşürmedi imtihana dedecen.

Çünkü: Aşık Şenlik karşılaşmamızın sonunda dediki, "Sır sökülür meydanında, taze civan dediler" yanı, sen genç adamsın, sır saklamazsın. Ben Aşık Şenlik'i yendimdersin, kendini översin. Onun için, kendimi değil, hep onu methettim. Çünkü :"Otuz iki dişten çıkan, otuz iki mahalleye yayılır" derler. Bir gün gelirde Aşık Şenlikle karşılaşırsak, ben demedimmiki, Zülali sen genç adamsın, gider kendini översin. Derse ayıp olmazmı ? Ama kendisini övdüğümü duyarsa, hem o memnun olur, hem de bizim şerefimiz artar diye böyle söyledim. Zülalinin bu izahatı, dedesinin çok hoşuna gitti. Bunun üzerine dedesi "Aferin sana yavrum. Elbetteki böyle söylemen daha yakışığında oldu. Yüzün ak olsun. Artık sen aşık olmuşsun. Sana bu günden sonra izindir. İstediğin yerlere gidebilirsin evladım". diyerek, Zülaliyi kucaklayıp öptü. Zülalide dedesinin ve dayısı Aşık Süleymanın ellerini öperek huzurlarından Aşık olarak, her tarafa gitme izniyle ayrıldı.

Doğunun, doğu ile dolu bir çocuğu olarak, Şairlik güçleriyle orantılı bu kıymetli eseri bize bırakan, doğunun ve serhet şehri, kahramanlar diyarı KARS'ın yurt çapında yetiştirmiş olduğu bu iki güçlü Halk Şairimizi, Tanrıdan rahmet dileklerim ve saygılarımla anarım.

Ziya POLAT

Oğlu Ali'den alındı.

Posof İlçesinin, Taşkıran köyünden, *Tosolar* sülalesinden, *Rıdvan* efendinin oğludur. Anası *Zeynep* hanımdır. 1889 doğumlu olup, 10.6.1977 yılında ölmüştür. Mezarı Ankara'dadır.

Ömrü, çiftçilik, taş ustalığı ve işçilikle geçmiştir. Şiirlerinin tamamı kız torunlarındadır. Alabildiğim iki şiirini burada yayınladım.

1947 tarihinde ölen oğlu Nurettin efendi için yazdığı:

Dinleyin yeşil ağaçlar, değerli sözü,
Sağ eli ilemi dikti, yoksa yavrum sol ile sizi,
Felek yaktı yandırdı dünyada bizi,
Yavrum senin için yana yana ağlarım.

Nasıl unutayım yavrum ben bu acıları,
Yüreğim yandı yakıldı, karnım sancıladı,
Yolların gözlüyor, çifte kumru bacıları,
Yavrum senin için yana yana ağlarım.

İçime düştü yavrum, ateşten sızı,
Felek yaktı yandırdı, bu yaşta bizi,
Anası duyar ise kör olur gözü,
Yavrum senin için yana yana ağlarım.

Bak bu feleğin bize olan kastına,
Mektubu kesildi, yarenine dostuna,
İhtiyar Pederin geldi, mezarının üstüne,
Yavrum senin için yana yana ağlarım.

Köyüm Taşkıran'dırda, adım **Ziya Polat**,
Dinleyin kardeşlerim, geçmişine rahmet,
Verelim Muhammed Mustafaya selavat,
Yavrum senin için yana yana ağlarım.

1944'te Kobliyan (Ahıska) Türk İslam köylerinin sürgün edilmesi üzerine :

Gördünmü ağam Kobliyanın kalma kalını,
Bir zaman vasf edem, ahvalini halini,
Sürdüler koymadılar, tek bir canını,
Canı gidipte adı kalan Kobliyan.

Şal beğenmeyip, kumaş giyerdi,
Ağaları beyleri aray düzerdi,
Güzelleri kol kola, bağda gezerdi,
Bağı bostanı veran kalan Kobliyan.

Ne kadar söylesem, bu derdim bitmez,
Allah'ın işine aklımız yetmez,
Viran kaldı Kobliyan, horozlar ötmez,
Ocakları sönüp, tütünü tütmeyen Kobliyan.

Ayrıldılar bizden, soğuk kanlı oldular,
Rusları kendilere, başkan bildiler,
Aldandıklarını, gözleriyle gördüler,
Kanı bozulupta, sütsüz kalan Kobliyan.

Gamli **Ziya** derki, nidem neyleyim,
İnem ilim deryasını boyliyem,
Bir destandır, haklarını söyliyem,
Şanını şerefini, kaybeden Kobliyan.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

A- BASILI KAYNAKLAR:

1.	Doğu Anadolu Saz Şairleri	Dr.Eser ASLAN
2.	Edebiyatımızda Kars	Prof.Fahrettin KIRZIOĞLU
3.	Kars Ali Dergisi (1.Özel Sayı-Sayı: 5)	Kars Turizm Tanıtma Dergisi.
4.	Kars Eli Dergisi (Sayı: 118-119-120)	Halk Evleri Adına, Av. Akay BEŞMART
5.	Sarı Yapraklar	Şemsettin ATAMAN

B- KAYNAK KİŞİLER:

1.	Ali BAY	Posof - Süngülü köyünden.
2.	Ali POLAT	Posof - Taşkıran köyünden.
3.	Arif H. ATAMAN	Posof - Demirdöven köyünden.
4.	Hc. Bedir BULUT	Posof - Alabalık köyünden.
5.	Hc. Enver DEMİR	Posof - Yaylaaltı köyünden.
6.	Hafız ÖNER	Posof - Aşıkzülali köyünden.
7.	H. RICALOĞLU	Posof - İlçe Merkezinden.
8.	Kâzim AVCI	Posof - Yaylaaltı köyünden.
9.	Kemal YILDIRIM	Posof - Doğrular köyünden.
10.	Kirman EREN	Posof - Yolağzı köyünden.
11.	Kurşun SARAÇ	Posof - Sarıçiçek köyünden.
12.	Hc. Mecit MERT	Posof - Arılı köyü, Marsolat Mahallesi.
13.	Nazım AYDIN	Posof - Boşdere köyünden.
14.	Sebahattin DÜLGER	Posof - Gümüşkavak köyünden.
15.	Zikri AKPINAR	Posof - Boşdere köyünden.
16.	Hayatta olan şairlerin kendileri.	

NOT:

Bu kaynak kişiler içersinde adları geçen, 6. sıradaki Hafız Öner (İKRAMİ) ile 13. sırda yazılı Nazım AYDIN efendiler; Posof'ta yaşamış olan eski şairlerimizin, hemen hemen tüm Türkülü Halk Hikayelerini, şiirlerini, Posoflu Aşıkların düzmesi olduğu söylenen Köroğlu Türkülü Halk Hikayesini, en iyi şekilde bilen ve halen fırsat buldukça halka anlatan, belkide değerli ozanlar zincirimizin, son halkalarındandırlar.

Basından

Beşparmak Kültür ve Sanat Dergisi/1990, Cilt 2, Sayı 14, s.16

E. Turgut TEKİN

Günümüzde Halk şiiri biçiminde yazan şairlerimizin sayısı azalmıştır. Hele güncel sanat dergilerinde bu biçimde yazan şairlere az rastlamaktayız. Oysa geçmişe dönüp baktığımızda, bir zamanların halk edebiyatına parmak basmış yoğun bir şiir varlığını buluruz. Günümüz de pek az şair bu biçimde yazmaktadır.

Kendisini çok eski yıllardan beri tanıdığım Fehmi Bayraktaroğlu bu biçimde şiir yazmaya devam eden bir şair öğertemen. O, Cilavuz Köy Enstitüsünü bitirdiği günden bu ana dek, o tür şiirlerin araştırmacısı. Öğretmenliğe başladığı Kars İli Posof İlçesinde, otuz yıldan beri halk şiiri üzerine araştırma yapmış, çeşitli yazma cönk ve ağızdan derlemeler toplamıştır. Örneğin, yayına hazırlığı, "Posoflu Şairler Antolojisi" bu dalda çok önemli bir boşluğu dolduracaktır. Geniş hacimli ve çok yüklü bir yapıt olacak.

Bayraktaroğlu'nun şiirlerinde doğup büyüdüğü, görev yaptığı ve ömrünü verdiği memleketi kokar. Posof'un güzel dağları, yaylaları, kayın, fındık, çam, köknar, meşe dolu ormanları bu şiirlerde yansır. Karlı ve uzun kışın arkasında yalnız kalan insanların acısı dile getirir. Ulu Ulgar Dağı'nın ötesinde üç yanı Sovyetlerle sınırlı bu şirin belde eskiden altı ay dünyaya kapalı bir kutu gibiydi. Şimdi öyle değil. Ama şiirlerde o günlerin anısı adeta canlanır.

Düzeltmeler:

Sayfa No. Bulunduğu Satır yada Kıta/Mısra yeri belirtilmiştir.

▼	Bulunduğu Yer	▼	YANLIŞ	DOĞRU
III	SUNARKEN	4.st	edebiyatınki	edebiyatındaki
	"	17.st	Müessesenin	Müessesesinin
IV	"	1/3	inler,	iniler,
22	Dursun Şanlı	5.st	gazla	fazla
30	Beğenmez	2/3	çamide	camide
35	Ağlıyor	4/2	kar	kara
	"	4/3	dümüşki,	düşmüşki,
38	Gadan Alem	3/4	gadam	gadan
39	Köylü Kadını	3/2	karındır	kârındır
49	Serzeniş 1	1/3	kareylemez	kâreylemez
55	Şehir Kızları	6/2	cilesini,	çilesini,
59	Bir adaletsizlik	5/2	kar	kâr
60	(Müdami)	1/4	karım	kârım
	"	1/4	kara	kâra
70	(Hüdayi)	9/3	sevceğim,	seveceğim,
73	(Üzeyir)	2/1	tehlilsiz	tahlilsiz
78	Posofun Kısa...	1/2	Mattır	Marttır
79	Ulgar Dağı	1/2	Ulga	Ulgar
80	Destan	4/2	düsenin	düzenin
90	Milletiz	3/4	yuttan	yurttan

93	Geleyim	2/2	açıyar	açıyor
104	Nasihat	3/4	kari	kârı
110	Gaddar Felek	1/1	elindgen,	elinden,
	Fare	6/2	kar	kâr
115	Gönül	4/3	kara,	kâra,
	"	4/4	karımı	kârımı
118	Şükrün Yetir...	8/2	karidir	kâridir
120	Lazım	1/3	kar	kâr
121	(Mikail Özer)	2/1	kar	kâr
124	Posofun	2/3	duyulmaz	doyulmaz
	Vatan	3/2	dönleye,	dönmeye,
	"	6/1	tecilli	tecelli
128	Gönül	2/4	karın	kârın
130	Ahıska Halkı...	5/2	Ahısta	Ahıska
	Ağıt	2/1	Meral	Marel
134	Gurbet	3/2	gamın	gamım
150	(Osman Naci)	6/3	kabe,	kâbe,
152	(Osman Naci)	1/3	Arşta da,	Arşta,
157	Ademoğlu	2/1	olmuz,	olmaz,
	"	3/4	diyenler,	diyerler,
158	Kars Tarihi	24.st	Hicvet	Hicret
	"	29.st	soğan	solan
	"	34.st	yıldırdır.	yıldızdır.
162	Satranç	2/4	hibibilbedel	habibil bedel
164	Sevgilisine...	1/2	oldu	doldu
	"	4/3	karına,	kârına,
172	Kars'ın	1/3	Kırk çile çekti,	Kırk yıl çile çekti,
175	2.mektup	1/3	dökülün	dökülen
	"	3/2	gizili kan damalra,	gizli kan damlar,
177	3.mektup	15/4	kamil	kâmil
178		4/3	herkeskendine	herkes kendine
	3.mektuba...	2/3	yar	yer
181	Ahıska	1/1	karın,	kârın,
196	Felek	6/3	kar	kâr
206	Şair Hasta...	6/3	İsrail,	İsrafil,
215	Atanın Resmi	11.st	iden ebes,	idin abes,
	"	15.st	dışamlı	dışamı
	"	22.st	Helme	Hele
	23 Nisan	6.st	perişan.	perişandı.
	"	7.st	Türsk	Türk
	"	8.st	Düşmün durdurulmalı,	Düşen Türk namusuna,
	"	11.st	aradğı	aradığı
	"	15.st	balktayla,	batayla,
	"	16.st	küstakları	Küstahları
	"	16.st	dibinde,	dibine,
229	(Yusuf Zülali)	11/2	seisne,	sesine,
230	"	1/1	dalanlarınız	dalanlarız
	"	1/2	salanlarınız	salanlarız
	"	1/3	alanlarınız	alanlarız

Fehmi BAYRAKTAROĞLU

Vilayetimiz Kars, Posof Kazamız,
Dokuzyüz otuzüç, doğum yılımız,
Haci Merdali'dir, merhum babamız,
Böylece yazılmış künyemiz bizim.

Köyümüz Yaylaaltı, yurdumuz tamam,
Hoca abla denen Gülnaz'dır anam,
Cilt kırkdokuz künye, kırkaltı hanam,
Böylece yazılmış, künyemiz bizim.

Bindokuzyüz ellidir, mezum yılımız,
Öğretmenlik oldu meslek yerimiz,
Birazda şiire yatkın dilimiz,
Böylece kurulmuş, dünyamız bizim.

Resim bir hatıra iyi bak tanı,
Dünya baki değil, FEHMİ de fanı,
Doğruluk dürüstlük, bütün amacı,
Böylece geçiyor, ömrümüz bizim.